SLR-CA – 1

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
ENGLISH COMPULSORY (Old)
"On Track" English Skills for Success

Day and Date : Tuesday, 24-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **14**

   i) What was striking about "Silky Bob" ?
      a) He had a scar on face near his eyebrows
      b) He had a Roman nose
      c) He carried a diamond – studded watch
      d) a) and c) above

   ii) Miss Krishna give the impression of being _____
      a) Hyperactive and Nervous
      b) Calm and peaceful
      c) Cheerful and Chirpy
      d) Lazy and slow

   iii) Binet was a psychologist who developed the _____
      a) EQ Test b) IQ Test
      c) PQ Test d) None of the above

   iv) Where is the Speaker from in "An Irish Airman Foresees His Death" ?
      a) England b) Dublin
      c) Kiltarn Cross d) Ireland

   v) Where are the bangle sellers carrying their wares ?
      a) To a married woman's house
      b) To the house of maiden woman
      c) To a temple fair
      d) To the Streets

P.T.O.

vi) "The Connoisseur" is written by _____

a) O'Henry b) Romain Rolland

c) Nergis Dalal d) Attila Narin

vii) Sarojini Naidu was born in_____

a) Mumbai b) Hyderabad

c) Kiltern cross d) Calcutta

viii) Miss Krishna was called _____ by her sister.

a) Rina b) Sita

c) Maya d) Nergis

ix) Tiger is a _____ Noun.

a) Common b) Proper

c) Collective d) None of the above

x) Sarala cut _____ while chopping vegetables.

a) her b) herself

c) his d) None of the above

xi) Manav is _____ kindest person, I have ever seen.

a) an b) a c) the d) no article

xii) Jaya cut the apple _____ a knife.

a) to b) with c) by d) no article

xiii) Could you get _____ kilogram of tea, please ?

a) a b) an c) the d) no article

xiv) The police was patrolling _____ the site of the accident.

a) on b) at c) about d) none of the above

2. Answer **any seven** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **14**

1) What are the impressions you get of the man from the west from the story ?

2) What ways of life were chosen by Bob and Jimmy ?

3) Why does Jimmy send another policeman to arrest his friend Bob ?

4) Why did Miss Krishna come to stay at the writer's house ?

5) What shocked the writer about Krishna ?

6) What are the` Myths regarding the intelligence of computers ?

7) What are merits of artificial intelligence ?

8) How can you define 'Intelligence' ?

3. A) Write paragraph of about **10** lines on **any two** of the following : **8**

1) My College

2) My Favorite National Leader

3) My Favorite Book.

B) Write answer of the following questions of about 8 lines each **any two** : **6**

1) Describe the different types of bangles which the bangle-sellers carry.

2) What is the theme of the poem "An Irish Airman Foresees His Death" ?

3) What is the central idea of the poem "Bangle Sellers" ?

4. Write an essay on **any one** of the following topics. **14**

1) Pollution

2) A Memorable Day in Your Life.

5. Read the following passage and makes notes by giving a suitable title. **14**

Water is at once Man's greatest friend or foe. While it sustains life, it is also a killer-flood and Storms take a heavy toll of life every year. Water can be beautiful; it can also be carrier of dread diseases like Cholera.

Water has shaped history-the world's greatest civilizations have developed on the banks of rivers. It has saved nations from conquest; it has also brought nations closer by stimulating trade and commerce. Man has begun to probe distant planets, but the earth's oceans-a vast treasure-trove to fish, minerals and petroleum are still challenges to his courage and ingenuity.

Water is abundant, covering nearly three quarters of the earth; yet it is a scarce resource. More than 97 percent of the earth's water is found in the seas. Hence salty, unfit for drinking or for irrigation. Another 2 percent is ice, locked up in the Polar Regions. Of the remaining 1 percent, a good deal is trapped in underground and reservoirs. What remains man's main source of water supply for all his needs is the surface water of lakes, streams and rivers. This is heavily polluted. For every 1000 gallons of water on earth, only three percent are drinkable.

The World's supply of water is fixed and finite; there is essentially no more water today than there was when civilization began. And it is the same water. The dribble from a leaky faucet in our homes may be the liquid that slaked the thirst of a dinosaur or washed the gardens of Chandra Gupta Maurya a few thousand years ago. The water that lashes the earth today as rain is the same water that evaporated yesterday from the seas.

If man is to increase the supply of potable and usable water, he will have to tap the known sources with greater skill. He has to harness the seas desalination or the icebergs of the Antarctica or underground resources or purify polluted surface water.

SLR-CA – 2

Seat No.	

Set **P**

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS Pattern) Examination, 2017
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT

Day and Date : Wednesday, 25-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternatives given below : **14**

1) _____ is that function of an enterprise which concerns itself with the direction and control of the various activities to attain the business objectives.
A) Organization B) Administration C) Planning D) Management

2) _____ is the work which a manager performs to arrive at conclusion and judgment.
A) Planning B) Controlling
C) Organizing D) Decision making

3) Who is called the father of scientific management ?
A) Elton Mayo B) Henry Fayol C) F.W. Taylor D) Max Weber

4) Production management, marketing management, personnel management, financial management are the _____ of management.
A) Principles B) Types
C) Functional areas D) Nature

5) Management _____ involves the development of forecasts, objectives, policies, programmes, procedures, schedules and budgets.
A) functions B) principles
C) planning D) decision making

6) _____ decision making means choosing appropriate means to attain desired goals.
A) Personal B) Rational C) Strategic D) Short term

7) An identifiable group of people contributing their efforts towards the attainment of goals is called
A) Decision making B) Organisation
C) Line organisation D) Centralisation

8) _____ is the right to give order, to decide and to exact obedience.
A) Authority B) Power
C) Responsibility D) Span of control

9) _____ is numerical limit of subordinates, an executive can supervise and control efficiently and effectively.
A) Responsibility B) Decentralisation
C) Span of control D) Departmentation

10) _____ is the obligation of an individual to perform assigned duties or work.
A) Authority B) Responsibility C) Power D) Centralisation

11) Strategic planning, tactical planning, operational planning are the types of
A) Managerial style B) Organisation structure
C) Corporate plan D) Decision making

12) _____ is an occupation based up on specialized intellectual study and training, the purpose of which is to supply skilled service or advice to others for definite fee or salary.
A) Science B) Art C) Occupation D) Profession

13) The first stage in the process of decision making is
A) to identify the problem B) to find out remedies
C) to find out the alternatives D) evaluation of decision effects

14) Generally period of planning more than five years is called as _____ planning.
A) Overall B) Short term C) Corporate D) Long term

2. Write short notes : **14**
A) Nature of management.
B) Span of control.

3. Write short answer : **14**
A) State the types of decisions.
B) Explain the meaning and characteristics of planning.

4. Explain the 14 management principles of Henry Fayol. **14**

OR

Explain the process or steps in planning.

5. Explain the meaning and process of decision making. **14**

OR

Evaluate the different types of organisation structure.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** पूर्ण गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) व्यवसायाची उद्दिष्ट्ये गाठण्यासाठी विविध क्रियांचे निर्देशन व नियंत्रण यांच्याशी संबंधीत असलेले व्यवसायाचे कार्य म्हणजे _____ होय.

अ) संघटन ब) प्रशासन क) नियोजन ड) व्यवस्थापन

२) निष्कर्ष व निवाड्याप्रत येण्यासाठी व्यवस्थापक करीत असलेले कार्य म्हणजे _____ होय.

अ) नियोजन ब) नियंत्रण क) संघटन ड) निर्णय प्रक्रिया

३) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक म्हणून कोणास म्हटले जाते ?

अ) एल्टन मेयो ब) हेन्री फेयॉल क) एफ. डब्ल्यू. टेलर ड) मेक्स वेबर

४) उत्पादन व्यवस्थापन, विपणन व्यवस्थापन, कर्मचारी व्यवस्थापन, वित्तीय व्यवस्थापन हे व्यवस्थापनाची _____ आहेत.

अ) तत्वे ब) प्रकार क) कार्यात्मक क्षेत्रे ड) स्वरुप

५) व्यवस्थापन _____ पुर्वानुमान, उद्दिष्ट्ये, धोरण, कार्यक्रम, कार्यपद्धती, वेळापत्रक आणि अंदाजपत्रक तयार करणे याचा समावेश होतो.

अ) कार्यात ब) तत्वात क) नियोजनात ड) निर्णयात

६) योग्य साधन निवडून योग्य ध्येय साध्य होत असल्यास त्या निर्णयास _____ निर्णय असे म्हणतात.

अ) वैयक्तिक ब) विवेकशील

क) व्यूहरचनात्मक ड) अल्प कालावधीचा

७) विशिष्ट उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी सामुहिकरित्या विशिष्ट धोरणाने काम करणारा व्यक्तीसमूह म्हणजे _____ होय.

अ) निर्णय प्रक्रिया ब) संघटन क) रेखा संघटन ड) केंद्रीकरण

८) _____ म्हणजे सहाय्यकांना आदेश देणे, निर्णय घेणे व आज्ञापालन घेणे याबाबतचे अधिकार होय.

अ) अधिकार ब) सत्ता क) जबाबदारी ड) नियंत्रण कक्षा

९) _____ म्हणजे वरीष्ठ अधिकाऱ्यांच्या पाताखालील सहायकांची संख्यात्मक संख्या निर्धारित करणे होय. जेणे करून सहायकांच्या कामावर कार्यक्षमपणे व परिणामकारकपणे देखरेख व नियंत्रण ठेवता येईल.

अ) जबाबदारी ब) विकेंद्रीकरण क) नियंत्रण कक्षा ड) विभागीकरण

१०) _____ म्हणजे सोपविलेले विशिष्ठ कार्य करण्याबाबत व्यक्तीवर टाकलेले बंधन होय.

अ) अधिकार ब) जबाबदारी क) सत्ता ड) केंद्रीकरण

११) व्यूहरचनात्मक नियोजन, युक्तीजन्य नियोजन, क्रियात्मक नियोजन हे _____ चे प्रकार आहेत.

अ) व्यवस्थापकीय शैली ब) संघटन रचना
क) निगम नियोजन ड) निर्णय प्रक्रिया

१२) विशेष बौद्धिक अभ्यास व प्रशिक्षणाच्या आधारे दुसाऱ्यांना मोबदला घेवून कुशल सेवा व सल्ला देण्याचा कामधंदा म्हणजे _____ होय.

अ) शास्त्र ब) कला क) कामधंदा ड) पेशा

१३) निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेतील _____ ही पहिली पायरी होय.

अ) समस्या समजावून घेणे ब) उपायांचा शोध घेणे
क) पर्यायाचा शोध घेणे ड) निर्णयाच्या परिणामाचे मुल्यमापन करणे

१४) सर्वसाधारणपणे पाच वर्षाहून अधिक कालावधीसाठी केल्या जाणाऱ्या नियोजनास _____ नियोजन म्हणतात.

अ) सर्वंकष ब) अल्पकालीन क) निगम ड) दिर्घकालीन

२. टिपा लिहा. १४

अ) व्यवस्थापनाचे स्वरुप
ब) नियंत्रणाची कक्षा

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १४

अ) निर्णयाचे प्रकार सांगा.
ब) नियोजनाचा अर्थ व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

४. हेन्री फेयॉल यांची व्यवस्थापनाची चौदा तत्वे स्पष्ट करा. १४

किंवा

नियोजनाची प्रक्रिया (अवस्था) स्पष्ट करा.

५. निर्णय प्रक्रियेचा अर्थ सांगुन निर्णयाची प्रक्रिया स्पष्ट करा. १४

किंवा

संघटन सत्तेच्या विविध प्रकारचे मुल्यमापन करा.

_____

SLR-CA – 3

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS Pattern) Examination, 2017

FINANCIAL ACCOUNTING

Day and Date : Thursday, 26-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calculator is* ***allowed****.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) According to _____ concept, it is assumes that business is separate from a person who runs the business.
   a) Going concern b) Business entity
   c) Cost d) Realisation

2) If goodwill account is not to be maintained in the books of new firm capital accounts of all partners in the new firm are to be debited in their _____ ratio.
   a) Contributed Capital b) Old profit sharing
   c) New profit sharing d) Opening capital

3) Balancing figure of receipt and expenditure account shows
   a) Surplus/deficit b) Income/expenditure
   c) Profit/loss d) Closing cash/bank balance

4) If asset or liability not taken over by new firm, then it is transferred to partners capital in their _____ ratio.
   a) Capital b) Old profit sharing
   c) New profit sharing d) Sacrifice

5) Anticipate no profit but provide for all losses is working rule according to _____ convention.
   a) Materiality b) Disclosure c) Conservatism d) Consistency

6) The convention of _____ is pertinent for presentation of financial statements which are used mostly by external end users.
   a) Materiality b) Disclosure c) Conservatism d) Consistency

7) Accumulated profits are transferred to capital accounts of partners in their _____ ratio.
   a) Capital b) Sacrifice c) Gain d) Profit sharing

8) In _____ proportion Debentures received from the company are distributed.
   a) Contributed Capital b) Profit sharing
   c) Final capital d) Opening capital
9) According to _____ concept, all business transactions should be expressed only in terms of monetary units.
   a) Going concern b) Business entity
   c) Money measurement d) Dual aspect
10) According to _____ concept, continuity should be split up in to specific segments with view to ascertain profit or loss and to know financial position.
   a) Accounting period b) Business entity
   c) Money measurement d) Matching
11) The accounting equation is based on _____ concept.
   a) Dual aspect b) Business entity
   c) Going concern d) All the above
12) Debit balance of Realization account shows _____ on realization.
   a) Loss b) Profit c) Cost d) Capital
13) Price payable to a partnership firm for purchase of its business is called
   a) Purchase list b) Purchase catalogue
   c) Purchase consideration d) Purchase invoice
14) Net assets minus purchase consideration =
   a) Capital reserve b) Goodwill c) Fixed assets d) Capital loss

2. Write short note on : **14**
   1) Amalgamation of partnership firm.
   2) Final Accounts of Co-op. credit Society.

3. A) X Ltd. Co. agreed to purchase certain assets and liabilities of M/s A, B and C at Rs. 82,500. Agreed values of assets taken over were Rs. 99,000 and of liabilities taken over were of Rs. 32,000. What amount is paid by the Ltd. Co. for goodwill to the firm ?

   B) M/s A and B sharing profits and losses in the ratio of 3 : 1 and M/s C and D sharing profits and losses in the ratio of 3 : 2 decide to amalgamate their business and the value of goodwill for M/s A and B is fixed at Rs. 12,000 and that of M/s C and D Rs. 18,000.

   You are require to pass the entry to show the adjustment of goodwill without opening goodwill account assuming that they are equal partners in the new firm. **14**

4. Following were the Balance Sheets of two firms as on 31-3-2016 :

Balance Sheet

Liabilities	M/s ST	M/s PQ	Assets	M/s ST	M/s PQ
Creditors	45,000	30,000	Premises	65,000	–
Mrs T's Loan	5,000	–	Investments	–	18,000
Capitals			Furniture	5,000	4,000
S	40,000		Debtors	20,000	15,000
T	20,000		Stock	14,000	20,000
P		20,000	Cash at Bank	6,000	3,000
Q		10,000			
	1,10,000	**60,000**		**1,10,000**	**60,000**

The two firms decided to amalgamate as from 1-4-2016 for this purpose it was agreed that Mrs. T's loan should be repaid and investments of M/s P and Q be not taken over by new firm. Goodwill of M/s S and T was fixed at Rs. 10,000 and that of M/s P and Q at Rs. 12,000. Premises were valued at Rs. 55,000, Stock of M/s S and T was found over valued by Rs. 4,000 but stock of M/s P and Q was undervalued by Rs. 2,000. A Provision of 5% was to be created for bad and doubtful debts on debtors of both firms.

Prepare necessary ledgers to close the books of old firms and also prepare Balance Sheet of new firm.

OR

State the concepts and conventions of Accounting. **14**

5. Dr. Akshat commenced practice, investing Rs. 1,50,000 in equipments on 1st April 2013. The Receipts and Payments Account for the year ended 31st March 2014 was as follows :

Receipt	Amount (Rs.)	Payments	Amount (Rs.)
To Fees	3,00,000	By Salaries to staff	1,00,000
To Sundry Receipts	22,000	By Rent	60,000
To Equipments Sold	18,000	By Journals	10,000
		By Purchase of Drugs	50,000
		By Equipments	50,000
		By Drawings	30,000
		By Library Books	20,000
		By Conveyance	8,000
		By Cash and Bank Balance	12,000
	3,40,000		**3,40,000**

Rs. 20,000 of the fees are still outstanding, equipments purchased and sold on 31st Dec. 2013. The cost of equipment sold Rs. 20,000. Depreciation on equipments 20% p.a. Salaries not paid Rs. 15,000. 25% of conveyance is for Domestic purpose. Stock of drugs on this date Rs. 8,000.

Prepare Receipts and Expenditure A/c for the year ended 31st March 2014 and Balance Sheet as on that date.

OR

Harshal and Darshan sharing profits and losses equally decided to convert their business into a Limited Company, named 'Shanshal Ltd.,' on 31st March 2016, when their Balance Sheet was :

Liabilities		**Amount (Rs.)**	**Assets**	**Amount (Rs.)**
Capital			**Fixed Assets**	
Harshal	52,000		Building	45,000
Darshan	58,000	1,10,000	Plant	35,000
			Furniture	15,000
Current Liabilities :			**Current Assets**	
Bills payable		15,000	Debtors	35,000
Creditors		35,000	Stock	20,000
			Bank	10,000
Total		**1,60,000**		**1,60,000**

Shanshal Ltd. agreed to take over following assets and liabilities at the values stated below :

Building Rs. 40,000 ; Plant Rs. 30,000; Furniture Rs. 10,000; Stock Rs. 15,000 ; Debtors subject to provision for doubtful debts at 7.5% and Creditors at a discount of 3%.

The Company issued 7000 Equity Shares of Rs. 10 each at Rs. 9 per share and the balance of purchase price is paid in cash.

Give Ledger A/cs in the books of the firm. **14**

SLR-CA – 4

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS

Day and Date : Friday, 27-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *shows* ***full*** *marks.*
3) Draw diagram ***where*** *necessary.*

1. Choose the correct alternatives given below : **14**

1) Price mechanism is the most fundamental characteristics of a _____
   a) Free market economy b) Socialist economy
   c) Mixed economy d) None of the above

2) _____ is the king of free market economy.
   a) Producer b) Consumer
   c) Seller d) None of the above

3) The concept of elasticity of demand is related to _____
   a) Dr. Marshall b) Adam Smith
   c) Ricardo d) None of the above

4) Indifference curve technique is basically propounded by _____
   a) Edgeworth b) Dr. Marshall c) Adam Smith d) Ricardo

5) Indifference curves are _____ to the origin.
   a) Convex b) Concave
   c) Parallel d) None of the above

6) Price elasticity = $\frac{\text{Percentage change in demand}}{\text{_____}}$
   a) Percentage change in income
   b) Percentage change in advertisement cost
   c) Percentage change in price
   d) None of these

7) Business Economics is also a _____ science.
   a) Computer b) Agriculture c) Prescriptive d) None of these

P.T.O.

8) _____ is a concept for measuring how much the quantity demanded responds to changing price.
   a) Cross elasticity of demand b) Price elasticity of demand
   c) Income elasticity of demand d) None of these

9) Perfectly inelastic demand curve is always parallel to _____
   a) 'X' axis b) 'Y' axis c) Origin d) None of these

10) Anticipation of future demand is called _____
   a) Demand forecasting b) Derived demand
   c) Demand d) None of these

11) The basic objective of a firm to earn _____
   a) Profit b) Social welfare
   c) Cost d) None of these

12) Expert opinion method is known as _____ method.
   a) Sample b) Market survey
   c) Delphi d) Zero

13) In generally the shape of indifference curve is _____
   a) Positive b) Negative
   c) Straight d) None of the above

14) Who benefits the forecasting of demand ?
   a) Labour b) Producer
   c) Price mechanism d) None of these

2. Write short answer of the following questions :
   A) Explain the features of free market economy. **7**
   B) Explain the importance of elasticity of demand. **7**

3. Write short notes :
   A) Defects of utility analysis. **7**
   B) Explain the importance of demand forecasting. **7**

4. Answer **any one** : **14**
   A) What is elasticity of demand ? Explain the types of elasticity of demand.
   B) What is business economics ? Explain the nature and scope of business economics.

5. Answer **any one** : **14**
   A) Explain the methods of demand forecasting.
   B) Explain the properties of indifference curve.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक त्या प्रश्नाचे **गुण** दर्शवितात.*
*३) **आवश्यक** तेथे सुबक आकृत्या काढा.*

१. खाली दिलेल्यापैकी योग्य पर्याय निवडा : १४

१) किंमत यंत्रणा हे _____ चे मूलभूत वैशिष्ट्ये आहे.
अ) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्था ब) समाजवादी अर्थव्यवस्था
क) मिश्र अर्थव्यवस्था ड) वरीलपैकी काहीही नाही

२) _____ हा मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेत राजा असतो.
अ) उत्पादक ब) उपभोक्ता
क) विक्रेता ड) वरीलपैकी काहीही नाही

३) मागणीची लवचिकता ही संकल्पना _____ यांच्या नावाशी निगडीत आहे.
अ) डॉ. मार्शल ब) ॲडम स्मिथ
क) रिकार्डो ड) वरीलपैकी काहीही नाही

४) समवृत्ती वक्राचे तंत्र मूलत: _____ यांनी मांडले.
अ) एजवर्थ ब) डॉ. मार्शल क) ॲडम स्मिथ ड) रिकार्डो

५) समवृत्ती वक्र आरंभ स्थानाशी _____ असतात.
अ) बहिर्वक्र ब) अंतर्वक्र
क) समान्तर ड) वरीलपैकी काहीही नाही

६) किंमत लवचिकता = $\frac{\text{मागणीतील शेकडा बदल}}{\text{_____}}$
अ) उत्पन्नातील शेकडा बदल ब) जाहिरात खर्चातील शेकडा बदल
क) किंमतीतील शेकडा बदल ड) यापैकी नाही

७) व्यावसायिक अर्थशास्त्र हे एक _____ शास्त्र सुद्धा आहे.
अ) संगणक ब) शेती क) मार्गदर्शक ड) यापैकी नाही

८) वस्तूंच्या किंमतीत बदल केल्यास त्या वस्तूंच्या मागणीतील बदल किती संवेदनशील आहे, याचे मोजमाप करणारी यंत्रणा म्हणजे _____ होय.
अ) मागणीची छेदक लवचिकता ब) मागणीची किंमत लवचिकता
क) मागणीची उत्पन्न लवचिकता ड) यापैकी नाही

९) संपूर्ण अलवचिक मागणी वक्र हा नेहमी _____ समांतर असतो.
अ) 'X' अक्षास ब) 'Y' अक्षास क) आरंभ स्थानास ड) यापैकी नाही

१०) भविष्यातील मागणी लक्षात घेणे म्हणजे _____ होय.
अ) मागणीचा पूर्वानुमान ब) प्राप्त मागणी
क) मागणी ड) यापैकी नाही

११) उद्योगसंस्थेचे _____ मिळविणे हे मूळ उद्दिष्ट असते.
अ) नफा ब) सामाजिक कल्याण
क) खर्च ड) यापैकी नाही

१२) तज्ञांच्या मताची पद्धती _____ या नावाने ओळखली जाते.
अ) नमुना ब) बाजार पाहणी क) डेल्फी ड) शून्य

१३) सर्वसाधारणपणे समवृत्ती वक्राचा आकार _____ असतो.
अ) धनात्मक ब) ऋणात्मक क) सरळ ड) यापैकी नाही

१४) मागणीच्या पूर्वानुमानाचा उपयोग कोणाला होतो ?
अ) कामगार ब) उत्पादक क) किंमत यंत्रणा ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
अ) मुक्त बाजार अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ७
ब) मागणीच्या लवचिकतेचे महत्त्व स्पष्ट करा. ७

३. टीपा लिहा :
अ) उपयोगिता विश्लेषणातील दोष. ७
ब) मागणीच्या पूर्वानुमानाचे महत्त्व स्पष्ट करा. ७

४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
अ) मागणीची लवचिकता म्हणजे काय ? मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? व्यावसायिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
अ) मागणी पूर्वानुमानाच्या पद्धती सांगा.
ब) समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म स्पष्ट करा.

SLR-CA – 5

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
MARATHI (Comp.) (Old)
सृजनरंग

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) भिक्षुकांच्या झोळीच्या तळाशी काय होते ?

अ) कागद ब) चिंध्या क) भिक्षा ड) झाडाची फुले

२) छत्रपती शाहू महाराज कोणत्या संस्थानचे राजे होते ?

अ) सातारा ब) औंध क) कोल्हापूर ड) अक्कलकोट

३) वि. द. घाटे यांच्या आत्मचरित्राचे नाव काय ?

अ) दिवस असे होते ब) कऱ्हेचे पाणी क) मी कसा झालो ड) मनोगते

४) वि. वा. शिरवाडकर यांना कोणत्या साली ज्ञानपीठ पुरस्कार मिळाला ?

अ) १९६४ ब) १९९२ क) १९९९ ड) १९८८

५) योगीराज वाघमारे हे कोणत्या पदावरून सेवानिवृत्त झाले आहेत ?

अ) प्राध्यापक ब) तहसिलदार

क) शिक्षणाधिकारी ड) ग्रामसेवक

६) संत चोखामेळा यांच्या पत्नीचे नाव काय आहे ?

अ) जनाबाई ब) सोयराबाई क) मुक्ताबाई ड) कान्होपात्रा

७) संत बहिणाबाई यांनी कोणाला गुरु मानले आहे ?

अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत नामदेव

क) संत तुकाराम ड) संत एकनाथ

८) राम गणेश गडकरी यांचे टोपण नाव काय आहे ?

अ) कुसुमाग्रज ब) गोविंदाग्रज क) बालकवी ड) कवि बी

९) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचा जन्म कोणत्या जिल्ह्यात झाला ?

अ) सोलापूर ब) अहमदनगर

क) नागपूर ड) अमरावती

१०) 'पाथरवट' कविता कोणी लिहली आहे ?

अ) शाहीर अमर शेख ब) अण्णाभाऊ साठे

क) राम जोशी ड) गव्हाणकर

११) 'जीवनसंगीत' हा कविता संग्रह कोणाचा आहे ?

अ) गोविंद काळे ब) इंद्रजित भालेराव

क) बा. भ. बोरकर ड) गोविंदाग्रज

१२) आकाशवाणीवरील जाहिरातीचे माध्यम कोणत्या प्रकारचे असते ?

अ) दृक ब) दृक-श्राव्य

क) श्राव्य ड) यापैकी नाही

१३) 'ज्ञानकोशासाठी पर्यायी संज्ञा' कोणती वापरली जाते ?

अ) विकिपीडिया ब) शब्दकोश

क) विश्वकोश ड) संज्ञा संकल्पना

१४) कार्यालयातून पाठविल्या जाणाऱ्या पत्रावर कोणता क्रमांक नोंदविला जातो ?

अ) आवक ब) जावक क) संदर्भ ड) विषय

२. **दोन** ते **तीन** वाक्यांत उत्तरे लिहा. (को. **सात**) **१४**

१) हिंदुस्थान कोणत्या व्यवसायाचा देश आहे, असे शाहू महाराजांना वाटते ?

२) मराठी माणसाला कोणत्या गोष्टीचा लोभ नाही, असे वि. द. घाटे यांना वाटते ?

३) वि. वा. शिरवाडकर यांच्या कोणत्याही तीन नाटकांची नावे लिहा.

४) योगीराज वाघमारे यांच्या कथेतील नायक कोणत्या मूल्यांचा पुरस्कार करतो ?

५) 'भारूड' हे कोणत्या प्रकारचे काव्य आहे ?

६) 'नवा शिपाई' कवितेतून कोणत्या भावना व्यक्त झाल्या आहेत ?

७) कवि इंद्रजित भालेराव कोणत्या महाविद्यालयात अध्यापन करीत आहेत ?

८) जाहिरातीचे घटक लिहा.

३. अ) लघुत्तरी प्रश्न : टीपा लिहा. (को. **दोन**) ८

१) छत्रपती शाहू महाराजांचे जातीभेदाविषयीचे विचार.

२) 'जगाव की मरावं हा एकच सवाल आहे' पाठातील कावेरी.

३) 'मधुरा' घड्याळाची आकाशवाणीवर जाहिरात करा.

ब) लघुत्तरी प्रश्न : संदर्भासह स्पष्टीकरण करा. (को. **दोन**) ६

१) कोण तो सोवळा, कोण तो ओवळा ।
दोन्हीच्या वेगळा विठ्ठल माझा ।।

२) तेथे कर माझे जुळती ।
दिव्यत्वाची जेथे प्रचीती ।।

३) साहेब, तुम्ही खुशाल म्हणता
तूम्हा लोकांना माणुसकी नाही,

४. वि. द. घाटे यांनी मराठी माणसाचे कोणते स्वभावविशेष सांगितले आहेत ? १४

किंवा

टिप्पणी लेखन म्हणजे काय ? ते सांगून प्रकाराची सविस्तर माहिती लिहा.

५. प्रेमाच्या आशा-निराशांचे, विफलतेचे चित्रण 'गोफ' कवितेत कशा प्रकारे केले आहे ? १४

SLR-CA – 6

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
HINDI (Comp.)
Sahitya Sudha Aur Vyavaharik Hindi

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

1. निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **14**

1) प्रेमचंद के बचपन का नाम _____ था ।
1) गणपतराय 2) धनपतराय 3) प्रतापराय 4) नवाबराय

2) _____ के घर चीफ की दावत थी ।
1) मिस्टर शामनाथ 2) मिस्टर रामनाथ
3) मिस्टर जीवननाथ 4) मिस्टर रघुनाथ

3) हल्कू के पत्नी का नाम _____ है ।
1) मुन्नी 2) मोना 3) सोना 4) रूपा

4) रामवृक्ष बेनीपुरी का जन्म _____ गाँव में हुआ था ।
1) सोलापुर 2) कोल्हापुर
3) बेनीपुर 4) नागपुर

5) महादेवी वर्मा को _____ पर ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला ।
1) रश्मि 2) दीपशिखा
3) नीहार 4) यामा

6) सबिया के पति का नाम _____ था ।
1) जोखू 2) मैकू 3) मैनू 4) जैनू

7) हर _____ के हाथ में झूठ का प्रमाणपत्र है ।
1) असत्य 2) सत्य 3) यथार्थ 4) अयथार्थ

8) _____ जुलाहा जाँति के थे ।

1) कबीर 2) सूरदास 3) रहीम 4) रैदास

9) सूरदास के गुरु का नाम _____ था ।

1) मध्वाचार्य 2) वल्लभाचार्य

3) विठ्ठलाचार्य 4) गोविंदाचार्य

10) प्राय: हुई _____

वह तोड़ती पत्थर ।

1) सुबह 2) दुपहर 3) शाम 4) रात

11) _____ हालावाद काव्य-धारा के श्रेष्ठ कवि है ।

1) सुमित्रानंदन पंत 2) हरिवंशराय बच्चन

3) इब्बार रब्बी 4) जयशंकर प्रसाद

12) जीवन में वह था एक _____,

थे उस पर नित्य निछावर तुम,

1) फूल 2) सुमन 3) पुष्प 4) कुसुम

13) _____ का अर्थ है-एक बार कहीं हुई बात को दोबारा कहना ।

1) अनुवाद 2) भावानुवाद

3) छायानुवाद 4) सारानुवाद

14) _____ से ज्यादा लोग

पोस्टरों को पहचानते हैं ।

1) आदमी 2) औरत 3) मनुष्य 4) स्त्री

2. अ) निम्नलिखित **अंग्रेजी** शब्दों के लिए पर्यायी शब्द लिखिए । **5**

1) Bank

2) Long book

3) Service

4) Job

5) Field.

6) दिल्लीच्या पूर्व भागातील सभागृहात आज लागलेल्या आगीत किमान १४ जण मृत्यूमुखी पडले.-इस वाक्य का हिंदी में अनुवाद कीजिए । **2**

आ) निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके लिखिए । **5**

1) सरकारने लगान वसूल कर ली ।
2) मिनाक्षी ने पुस्तक लाई ।
3) यह मेरी हस्ताक्षर नहीं ।
4) मेरी किताब चोरी गयी ।
5) श्रीकृष्ण माखन खाया ।
6) अनुवादक के गुण लिखिए । **2**

3. अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं **दो** की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । **7**

1) ''मूरख को समझावते, ज्ञान गाँठ को जाय ।
कोयला होय न ऊजरा, सौ मन साबुन लाय ।''

2) ''नत नयन प्रिय-कर्म-रत मन,
गुरु हथौड़ा हाथ,
करती बार-बार प्रहार-''

3) ''वे आज के युग में
आदमी से अधिक बड़े सत्य हैं ;
उन्हें सब पहचान ते हैं,
वे ही महान हैं ।''

आ) किन्ही **दो** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । **7**

1) हल्कू की नींद का परिणाम क्या हुआ ?
2) ''चीफ की दावत'' के माध्यम से साहनी ने माँ का त्याग और वत्सलता कैसे दिखायी हैं ?
3) रूपा की आजी से लोग क्यों डरते थे ?

4. ''पोस्टर और आदमी'' कविता का भावार्थ प्रस्तुत कीजिए । **14**

अथवा

''वह लोड़ती पत्थर'' कविता में चित्रित समाज में व्याप्त विषमता पर प्रकाश डालिए ।

5. ''पगडंडियों का जमाना'' शीर्षक निबंध का व्यंग्य समझाइए । **14**

अथवा

''पूस की रात'' कहानी में चित्रित समस्याओं पर प्रकाश डालिए ।

SLR-CA – 7

Seat No.

Set **P**

B.Com. (Part – I) (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017

URDU

Prose, Poetry and Communication

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

2) ***All*** *questions carry* ***equal*** *marks.*

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کرکے خانہ پُری کیجئے : **14**

۱) بیگم صاحبہ کے سر میں درد ہونے لگا تو ماما _____ کو بُلانے کے لئے گئے۔

(میر صاحب مرزا جی کرپا شنکر جی لالہ جی)

۲) کالج کے طالب علموں کا عشق _____ کہلاتا ہے۔

(والہانہ عشق صوفیانہ عشق

غائبانہ عشق مزاجی عشق)

۳) _____ جامع مسجد دہلی میں رات کے دس گیارہ بجے تک وظیفہ پڑھا کرتے تھے۔

(مولوی باقر علی مولوی ضیاء الدین

مولوی نذیر احمد مولوی سراج الدین)

۴) مصنف اور میاں دانی ٹھیک _____ بجے مولوی سراج الدین صاحب کی دوکان پر پہنچتے ہیں۔

(دس گیارہ نو آٹھ)

۵) _____ اور مذہب ہندوستانیوں کا اوڑھنا بچھونا ہے۔

(کھانا پینا روپیہ پیسا تعلیم چارپائی)

P.T.O.

۶) ذرا مہربانی کر کے مجھ کو رانی نہ فرمایئے ، بیگم کہیے ۔ میں نے _____ کے گھر میں جنم لیا۔

(سِکھوں ہندوؤں بُدھوں مسلمانوں)

۷) _____ کی بزدلی تو دیکھو اس وقت انسان پر حملہ کرتا ہے جب وہ سویا رہتا ہے۔

(دہشت گرد مچھر سانپ مکھّی)

۸) _____ کے سامنے دستر خوان پر کے مزید پکوان قورمے اور پلاؤ کے مزے بھی پھیکے تھے۔

(شیر خورمہ کدّو کی کھیر شطرنج دولت)

۹) _____ کے سر میں درد ہونے لگا تو ماما سے کہا جاکر مرزا جی کو بلا لاؤ ۔

(میر صاحب بیگم صاحبہ نواب واجد علی شاہ مرزا صاحب)

۱۰) ''نقشِ فریادی'' _____ کا شعری مجموعہ ہے۔

(فیض احمد فیضؔ مجازؔ لکھنوی نظیر اکبر آبادیؔ یکتا عدنیؔ)

۱۱) علامہ اقبالؔ کو _____ کہا جاتا ہے۔

(شاعرِ تصوف شاعرِ رومان شاعرِ مشرق شاعرِ غم)

۱۲) مصنف _____ سے کہتے ہیں کہ امتحان کے دن قریب ہیں ہمیں صبح جلدی جگایا کیجئے۔

(بیگم صاحب مرزا صاحب لالہ جی میر صاحب)

۱۳) جلال آتش برق و صحاب پیدا کر _____ بھی کانپ اُٹھے ، وہ شباب پیدا کر

مندرجہ بالا مصرعہ ثانی شعر مکمل کیجئے۔

(آسمان زمین ازل اجل)

۱۴) سبحان اللہ ! برابر کے آدمی ہیں۔ عمر میں رتبہ میں مجھ سے _____ اونچے ہیں۔

(تین انگل چار انگل دو انگل پانچ انگل)

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی سات)** : **14**

۱) ڈاکٹر فہیم صدیقی صاحب کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں ؟

۲) ڈاکٹر غلام دستگیر صاحب کے تصانیف کے نام تحریر کیجئے۔

۳) سر سید احمد خان کے چند مضامین کے نام لکھئے۔

۴) ' افسانہ ' کسے کہتے ہیں ؟

۵) ' نظم ' سے کیا مراد ہے ؟

۶) پطرس بخاری کے کوئی چار مضامین کے نام تحریر کیجئے۔

۷) علامہ اقبالؔ کے کوئی تین اردو شعری مجموعے کے نام لکھئے۔

۸) فیض احمد فیضؔ کے چند مشہور نظموں کے نام تحریر کیجئے۔

۳. الف) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی دو)** : **8**

۱) '' اسلامی تجارت کے اُصول '' اس عنوان پر مضمون لکھئے۔

۲) '' صفائی کی ضرورت اور اُس کے فوائد ، اسلام کے حوالے سے '' اس عنوان پر مضمون تحریر کیجئے۔

۳) درج ذیل نظم کا بغور مطالعہ کرکے سوالات کے جوابات لکھئے :

تھا اندھیرا ہر طرف ------ راہ بھی ملتی نہ تھی
ایک ننّھا سا دیا روشن ہوا ---- اور اندھیرا چھٹ گیا
اک مسافر رات کو ---- کھا رہا تھا ٹھوکریں
چاند کی ننّھی کرن چھٹکی ذرا ---- اور رستہ مل گیا
تھا پریشان دیر سے ---- ایک دہقاں دھوپ میں

ایک ٹکڑا ابر کا آیا وہاں --- اور سایہ ہو گیا

باغ میں اڑتی تھی دھول --- سارے پتّے زرد تھے

ایک ننھّی سی کلی چٹکی جو کل --- مسکرا اُٹھا چمن

تھا نہ دل میں ولولہ --- زندگی خاموش تھی

ایک ننھّی سی ہنسی نغمہ بنی --- کھل اٹھی دل کی کلی

سوالات : ۱) اندھیرا کس طرح چھٹ گیا ؟

۲) مسافر کو راستہ کیسے ملا ؟

۳) دہقان کو دھوپ سے کیسے راحت ملی ؟

۴) اس نظم کا مناسب عنوان تحریر کیجئے۔

ب) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی دو)** : **6**

۱) نظم '' غلام قادر روہیلہ '' کا مرکزی خیال لکھئے۔

۲) ''گذرا ہوا زمانہ '' کا خلاصہ مختصر تحریر کیجئے۔

۳) نظم '' نو جوان سے '' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

۴. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھئے **(کوئی ایک)** : **14**

۱) نظم '' عورت '' کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

۲) '' مچھر '' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

۵. '' سویرے جو کل آنکھ میری کھلی '' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔ **14**

SLR-CA – 8

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
PRINCIPLES OF MARKETING

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **14**

1) _____ is the part of economics which is concerned with creation of place, time and possession utilities.
a) Production b) Marketing c) Advertising d) Publicity

2) In _____ concept, all marketing efforts are concentrated on the customers.
a) Traditional b) Modern c) Ancient d) Historical

3) Money market and capital market are known as _____ markets.
a) Financial b) Wholesale c) Securities d) Commodity

4) The central theme of marketing is
a) Exchange b) Selling c) Earning profit d) Advertising

5) _____ is the sum total of all factors that affect marketing functions and marketing manager's ability.
a) Marketing planning b) Marketing research
c) Marketing environment d) Marketing concept

6) _____ is sub-dividing the market into homogeneous sub-sets of customers.
a) Departmentation b) Standardisation
c) Specialisation d) Market segmentation

7) When the brand-name is legally protected it becomes
a) Product name b) Out dated c) Trade mark d) None

8) The exchange value of goods and services expressed in terms of money known as _____
a) Profit b) Price c) Product d) Promotion

9) In _____ market the possession of goods is immediately given to the buyer after sale.
   a) Spot b) Regulated c) Unregulated d) Future

10) The term 'market' is derived from the _____ word.
   a) Sanskrit b) Persian c) Latin d) Marathi

11) The third stage of product life cycle is related with
   a) Introduction b) Maturity c) Growth d) Decline

12) The goods which are used for producing other products are known as _____ goods.
   a) Industrial b) Consumer c) Luxury d) Speciality

13) 'Maintenance service' is an example of
   a) Before sales service b) After sale service
   c) Buying d) Selling

14) _____ goods are purchased after proper planning and thinking.
   a) Convenience b) Low priced c) Shopping d) None

2. Answer the following :
   A) Explain in brief the nature of marketing. **7**
   B) Distinguish between Brand name and Trade-mark. **7**

3. Answer the following :
   A) State the types of consumer goods. **7**
   B) State the various stages in 'Product Life Cycle'. **7**

4. Answer **any one** : **14**
   A) Define the term 'Price'. State the importance of price in marketing mix.

   OR

   B) What is Marketing Environment ? State the various factors of macro environment.

5. Answer **any one** : **14**
   A) Explain the role and functions of product packaging.

   OR

   B) What is market segmentation ? State the bases for market segmentation.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा : १४

१) _____ हे स्थान, समय व मालकी उपयोगितांची निर्मिती करण्यासाठी संबंधित असणारे अर्थशास्त्राचे एक अंग आहे.

अ) उत्पादन ब) विपणन क) जाहीरात ड) प्रसिद्धी

२) विपणनाच्या _____ संकल्पनेत विपणन विषयक सर्व प्रयत्न ग्राहक-केंद्रीत असतात.

अ) परंपरागत ब) आधुनिक क) प्राचीन ड) ऐतिहासिक

३) नाणेबाजार व भांडवल बाजार या _____ बाजारपेठा म्हणून ओळखल्या जातात.

अ) वित्तीय ब) घाऊक क) प्रतिभूतीच्या ड) वस्तूच्या

४) _____ही विपणनाची मध्यवर्ती संकल्पना आहे.

अ) विनिमय ब) विक्री क) नफा मिळविणे ड) जाहीरात

५) विपणन कार्यावर व विपणन व्यवस्थापनाच्या क्षमतेवर परिणाम करणाऱ्या सर्व घटकांची गोळबेरीज म्हणजे _____ होय.

अ) विपणन नियोजन ब) विपणन संशोधन

क) विपणन पर्यावरण ड) विपणन संकल्पना

६) बाजारपेठेचे एकजिनसी ग्राहकांमध्ये वेगवेगळे भाग पाडण्याच्या पद्धतीस _____ असे म्हणतात.

अ) विभागीकरण ब) प्रमाणीकरण क) विशेषीकरण ड) बाजारपेठ विभाजन

७) जेव्हा बोधनामाला कायदेशीर संरक्षण मिळते तेव्हा ते _____ बनते.

अ) वस्तूनाम ब) कालबाह्य क) व्यापारी चिन्ह ड) कोणतेही नाही

८) वस्तू व सेवांचे पैशाच्या स्वरुपात दर्शविलेले विनिमय मूल्य म्हणजे _____ होय.

अ) नफा ब) किंमत क) वस्तू ड) वृद्धी

९) मालाच्या खरेदी-विक्री व्यवहार झाल्याबरोबर त्या मालाचा ताबा खरेदीदाराला दिला जात असेल तर त्यास _____ बाजार म्हणतात.

अ) हजर ब) नियंत्रित क) अनियंत्रित ड) वायदे

१०) 'बाजार' या संज्ञेची व्युत्पत्ती _____ भाषेतील शब्दापासून झाली आहे.

अ) संस्कृत ब) पर्शियन क) लॅटीन ड) मराठी

११) उत्पादन जीवनचक्राची तिसरी अवस्था _____ शी निगडीत आहे.

अ) प्रवेश ब) परिपक्वता क) वाढ ड) ऱ्हास

१२) ज्या वस्तूचा उपयोग दुसऱ्या वस्तूच्या उत्पादनासाठी केला जातो त्यांना _____ वस्तू म्हणतात.

अ) औद्योगिक ब) उपभोग्य क) चैनीच्या ड) वैशिष्टपूर्ण

१३) 'देखभाल सेवा' हे _____ चे उदाहरण आहे.

अ) विक्री पूर्व सेवा ब) विक्रयोत्तर सेवा क) खरेदी ड) विक्री

१४) _____ वस्तूंची खरेदी योजनापूर्वक व विचारपूर्वक केली जाते.

अ) सोयीब्या ब) कमी किंमतीच्या क) सौधाच्या ड) कोणतेही नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) विपणनाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा. ७

ब) चिन्हनाम व व्यापारी चिन्ह यातील फरक स्पष्ट करा. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) उपभोग्य वस्तूचे प्रकार सांगा. ७

ब) वस्तू जीवन चक्रातील विविध अवस्था सांगा. ७

४. खालील कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) 'किंमत' या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन मिश्रणात किंमतीचे महत्व सांगा.

किंवा

ब) विपणन पर्यावरण म्हणजे काय ? स्थूल पर्यावरणाचे विविध घटक सांगा.

५. खालील कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) वस्तू आवेष्टनाची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

ब) बाजारपेठ विभाजन म्हणजे काय ? बाजारपेठ विभाजनाचे आधार सांगा.

SLR-CA – 9

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
KANNADA
Modern Prose and Poetry – I

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ : **14**

1) 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ' – ಇದು ಒಂದು_____
   ಅ) ನಾಟಕ ಆ) ಕತೆ ಇ) ಕಾದಂಬರಿ ಈ) ಕಾವ್ಯ

2) 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ' ದ ಲೇಖಕರು_____
   ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಬೆಟ್ಟಪ್ಪ
   ಇ) ಕಣವಿ ಈ) ಕಾರಂತ

3) 'ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ' ಎಂದರೆ_____
   ಅ) ಹುಲಿ ಆ) ಆನೆ ಇ) ಗಿಡ ಈ) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ

4) ಗೋಪಾಲಯ್ಯನವರ ಹೆಂಡತಿ_____
   ಅ) ಶಂಕರಿ ಆ) ಗೌರಿ ಇ) ಗಿರಿಜಾ ಈ) ಪದ್ಮಾವತಿ

5) ಲೇಖಕರು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದ ಪ್ರಾಣಿ_____
   ಅ) ಹುಲಿ ಆ) ಮೊಲ ಇ) ನರಿ ಈ) ಹಸು

6) ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಊರು_____
   ಅ) ಗುತ್ತಿ ಆ) ಮೈಸೂರು ಇ) ಇಲಿಯಾಳ ಈ) ಪುತ್ತೂರು

7) ಕಾರಂತರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆ_____
   ಅ) ಬಾಲವನ ಆ) ಸಿಂಡ್ರೆಲಾ ಇ) ಸ್ಕೂಲ್ ಈ) ಜನಗಣ

8) 'ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ' ಬರೆದ ಕವಿ_____
   ಅ) ಸನದಿ ಆ) ಶರೀಫಾ ಇ) ತರೀಕೆರೆ ಈ) ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

9) 'ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ ಕವಿತೆಗಳು' _____
   ಅ) ಹಳೆಗನ್ನಡ ಆ) ನಡುಗನ್ನಡ ಇ) ಸಂಸ್ಕೃತ ಈ) ಹೊಸಗನ್ನಡ

P.T.O.

10) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ_____ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದಿತು.

ಅ) ಮರಾಠಿ ಆ) ತೆಲುಗು ಇ) ಹಿಂದಿ ಈ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್

11) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ_____

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಪಂಪ ಇ) ಹರಿಹರ ಈ) ಸದಾಶಿವ

12) ಜೋಗದ ಸಿರಿ_____

ಅ) ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆ) ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಇ) ತಂಪಿನಲ್ಲಿ ಈ) ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ

13) ಗತ ಸಾಹಸವನ್ನು ಸಾರುವವು_____

ಅ) ಶಾಸನಗಳು ಆ) ಕೋಟೆಗಳು ಇ) ಊರು ಈ) ರಸ್ತೆ

14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕಾದಂಬರಿ _____

೨. ಬೇಕಾದ **ಏಳಕ್ಕೆ** ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಯಾವುವು ?
2) ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಡಮರಗಳು ಯಾವುವು ?
3) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗಳು ಯಾವುವು ?
4) ಹಿಡಿದ ಹುಲಿಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದರು ?
5) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಎಂದರೇನು ?
6) ಯಾರು ಯಾರು ಕುರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ?
7) ನಮ್ಮ ಕಾಯುವ ಕುರುಬ ಏನಾಗಿದ್ದಾನೆ ?
8) ನಿಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿನ ನಾಡಗೀತೆ ಯಾವುದು ?

೩. **ಎರಡಕ್ಕೆ** ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ : **14**

1) ಇಂದು ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡೋಣ !
2) ನಿಮಗೆ ಈ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಭಯ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆ ?
3) ಅವರು ಇವರು ನಾವು ನೀವು ಕುರಿಗಳು ಸಾರ್ ಕುರಿಗಳು !

೪. **ಒಂದಕ್ಕೆ** ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಮಾಡಿದ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
2) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದರು ? ವಿವರಿಸಿರಿ. **14**

_____

SLR-CA – 10

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calculator is* ***allowed****.*
4) Graph paper will be supplied ***on request****.*
5) ***Assume*** *suitable data,* ***if required****.*

1. Choose the most appropriate alternative from the following : **14**

1) If two columns of a determinant are identical then value of determinant is _____

a) 0 b) 1 c) –1 d) None of these

2) The inverse of square matrix exist if _____

a) $|A| = 0$ b) $|A| = 1$ c) $|A| \neq 0$ d) None of these

3) In skew symmetric matrix, all diagonal elements are equal to _____

a) 0 b) 1 c) –1 d) None of these

4) The addition of two matrices A and B is possible only when _____

a) No. of rows in matrix A = No. of rows in matrix B
b) Order of matrix A = Order of matrix B
c) No. of columns in A = No. of columns in B
d) None of these

5) Determinant value of an unit matrix is _____

a) 1 b) –1 c) 0 d) None of these

6) A matrix is said to be square matrix if _____

a) No. of rows > No. of columns
b) No. of rows < No. of columns
c) No. of rows = No. of columns
d) None of these

P.T.O.

7) The value of $\begin{vmatrix} 0 & 2 \\ -5 & 1 \end{vmatrix}$ is _____

a) 10 b) –10 c) 11 d) –11

8) In general compound interest is _____ the simple interest.

a) Less than b) More than c) Equal to d) None of these

9) The money paid by the borrower to the lender for utilising the lender's money is called as _____

a) Interest b) Principal c) Amount d) None of these

10) In linear programming problem, z = ax + by is called as _____

a) Constraints b) Objective function
c) Variable d) None of these

11) If f(–x) = f(x) then the function f(x) is called as _____

a) Even function b) Odd function
c) Parametric function d) None of these

12) If x and y both changes in same direction then the function y = f(x) is called as _____

a) Decreasing function b) Increasing function
c) Both a) and b) d) None of these

13) If y = f(u) and u = g(x) then y is called as _____ function.

a) Constant b) Revenue c) Composite d) None of these

14) If $f(x) = x^2 - 5x - 7$ then f(–1) = _____

a) –1 b) 1 c) 10 d) –10

2. A) Find x and y if $\left\{3\begin{bmatrix} 4 & 1 & 3 \\ 0 & -1 & -3 \end{bmatrix} - 2\begin{bmatrix} 3 & 2 & 4 \\ -6 & 1 & -3 \end{bmatrix}\right\}\begin{bmatrix} 1 \\ 3 \\ -2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}$. **7**

B) If $f(x) = x^2 + 5x + 7$ find x such that f(x) = f(x+ 1). **7**

3. A) Rohan deposits Rs. 100 on the first of every month, for a year with a bank at 6% p.a. simple interest. Find the amount on his account at the end of the year. **7**

   B) Draw the graph of the function $y = 2^x$ when $x = -3, -2, -1, 0, 1, 2$. **7**

4. Attempt **any one** out of A and B :

   A) i) A person requires 10, 12, 12 units of chemicals A, B, C respectively, for his garden. A liquid product contains 5, 2 and 1 units of A, B, C respectively per jar. A dry product contains 1, 2 and 4 units of A, B, C respectively per carton. If the liquid product sells at Rs. 3 per jar and the dry product sells at Rs. 2 per carton. How many of each should be purchase to minimize the cost and meet the requirements. Solve it graphically. **10**

   ii) If $f(x) = x^2 + 5x - 4$ then find $f(0)$, $f(-1)$, $f(2)$, $f(3)$. **4**

   B) i) Find A^{-1} by adjoint method where $A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 3 \\ 1 & 0 & 1 \\ 2 & 1 & 1 \end{bmatrix}$. **10**

   ii) Find the compound interest on Rs. 4,000 at 4% p.a. for 4 years. **4**

5. Attempt **any one** out of **A** and **B** :

   A) i) Solve the equations by Cramer's rule $x + y + z = 7$, $x + 2y + 3z = 16$, $x + 3y + 4z = 22$. **10**

   ii) Find AB where $A = \begin{bmatrix} 2 & 3 & 1 \\ -1 & 0 & 3 \\ 3 & 1 & 2 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 1 & 4 \\ 3 & 0 \end{bmatrix}$. **4**

   B) i) Find f(x) by using Newton's divided difference formula : **10**

x	0	1	4	7
f(x)	5	8	29	68

   ii) Evaluate $\begin{vmatrix} 0 & 3 & 5 \\ -1 & 4 & 6 \\ 5 & 2 & 7 \end{vmatrix}$. **4**

SLR-CA – 11

Seat No.	

Set P

B.Com – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
INSURANCE (Life Insurance) – I

Day and Date : Monday, 30-10-17 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences. **14**

1) According to the _____ the insured should disclose the Material fact.
A) Principles of utmost good faith B) Principles of insurable interest
C) Principles of indemnity D) Principles of Co-operation

2) In Life Insurance after death of Insurer the amount of contract is given to
A) Relatives B) Nominee C) Friends D) Institution

3) _____ is ready to carry on Insurance business in consideration of commission.
A) Policy holder B) Insurance Co.
C) Proposer D) Insurance Agent

4) First step of taking Life Insurance is
A) To fill Proposal form B) Payment of Insurance Premium
C) Medical Examination D) None of the above

5) Endoment Policy is also called as
A) Whole Life Policy B) Group Insurance
C) Term Policy D) Ordinary Whole Life Policy

6) _____ is paid by the insurer when the Policy holder to discontinue the Policy.
A) Surrender value B) Sum assured
C) Death claim D) Cash discount

7) Under _____ premium is paid throught the life of the assured.
A) Ordinary Whole Life Policy B) Limited Payment of Whole Life
C) Single Premium Whole Life Policy D) Convertable Whole Life Policy

8) _____ is an instrument of distributing the loss of few among many.
A) Insurance B) Insurance Premium
C) Insurers D) Insurance Company

9) After payment of First Insurance Premium insured receipt is called as
   A) Proposal form B) Cover note
   C) Renewal receipt D) Renewal notice

10) Paid up value of Insurance = $\frac{\text{Instalment Paid}}{\text{Total instalment}} \times$ _____
   A) Surrender value B) Sum assured
   C) Loss of policy D) Loan on policy

11) Loans are payable under a Policy when
   A) It is in full force B) There is surrender value
   C) The S.A. exceed Rs. 50,000 D) It is with Profit Policy

12) _____ is exception to the Principle of indemnity.
   A) Personal accident insurance B) Sickness insurance
   C) Life insurance D) All of the above

13) _____ insurance plan can meet the various needs of Proponent.
   A) Jeevan Sathi B) Double Endowment Policy
   C) Ordinary Endowment Policy D) Multipurpose Policy

14) In event of suicide life insurance amount received after
   A) Three Months B) Six Months
   C) Seven Months D) Twelve Month/One year

2. Write short notes on. **14**
   1) Surrender value and its paid up policy.
   2) Life Insurance Corporation Act, 1956.

3. Write answer in brief. **14**
   1) Write a note on Insurance importance in social view.
   2) Element of protection and investment principle of Life insurance.

4. Explain the procedure of taking life insurance policy. **14**

   OR

   Define insurance agent. Explain the code of conduct of Insurance Agent.

5. What is endowment policy ? Explain its types of endowment policy. **14**

   OR

   Discuss settlement of life insurance claim.

मराठी रूपांतर

*सूचना : 1) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*2) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. **14**

1) ———— तत्वानुसार विमेदाराने वस्तुनिष्ठ माहीती देणे अपेक्षित असते.
अ) परमोच्छ विश्वास ब) विमेय हित क) हानीभरण ड) सहकाराचे

2) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्या पूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम त्याच्या ———— दिली जाते.
अ) नाते वाईकास ब) वारसास क) मित्रास ड) संस्थेस

3) ———— ही व्यक्ती दलालीच्या मोबादल्यात विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.
अ) विमेदार ब) विमा कंपनी क) प्रस्तावकर्ता ड) विमा प्रतिनिधी

4) आयुर्विमा उतरविण्या मध्ये ———— ही पहिली अवस्था होय.
अ) प्रस्ताव अर्जभरणे ब) विमा हप्ता भरणे
क) वैद्यकिय तपासणी ड) वरीलपैकी नाही

5) हयातीतील विम्यास ———— असेही म्हणतात.
अ) आजीवन विमा ब) समूह विमा
क) मुदती विमा ड) सामान्य आजीवन विमा

6) जेंव्हा विमेदार विमा पत्र बंद कारण्याचा निर्णय घेतो तेंव्हा त्यास विमा कंपणी कडून ———— दिले जाते.
अ) सर्मपण मूल्य/सोडकिंमत ब) विमा रक्कम
क) मृत्यु दावा ड) रोख सवलत

7) ———— या प्रकारा मध्ये विमेदारास तहहयात विमा हप्ते भरावे लगतात.
अ) सामान्य आजीवन विमा ब)मर्यादित हप्त्यांचा आजीवन विमा
क) एक हप्ता आजीवन विमा ड)परिवर्तनीय आजीवन विमा

8) ———— हे मोजक्या लोकांना होणारा तोटा अनेकांच्या मध्ये विभागण्याचे साधन आहे.
अ) विमा ब) विमा हप्ता क) विमेदार ड) विमा कंपनी

9) पहिला विमा हप्ता भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती ———— या नांवाने ओळखली जाते.
अ) प्रस्ताव अर्ज ब) तात्पूरते कच्चे विमापत्र
क) नूतणीकरणाची पावती ड) नूतणीकरणाची नोटीस

10) हप्ता मुक्त विमा पत्राची किंमत = $\frac{\text{भरलेले हप्ते}}{\text{एकूण हप्ते}} \times$ ————

अ) सर्मपण मूल्य ब) विमा रक्कम क) पॉलीसी हरवलीतर ड) पॉलीसी वरील कर्ज

11) विमा पत्र अंतर्गत कर्ज दिले जाते जेव्हा
अ) विमा पत्र चालु आहे ब) विमा पत्रास सोडाकिंमत चालु झाली आहे
क) मूळ रक्कम रु .50,000 पेक्षा जास्त आहे ड) विमापत्र नफ्यासहीत आहे

12) ———— हे हानिभरण तत्वाला अपवाद आहे.
अ) वैयक्तिक अपघात विमा ब)अजारपणाचा विमा
क) आयुर्विमा ड) वरील सर्व

13) ———— विमा प्रकारामध्ये विमेदाराच्या विविध गरजापूर्ण होऊ शकतात.
अ) जीवन साथी ब) दुहेरी हयातीतील विमा
क) सामान्य हयातीतील विमा ड) बहुगुणी विमा

14) आयुर्विमा घेतल्यापासून आत्महत्या कलमा अंतर्गत विमा रक्कम ———— नंतर विमा कंपनी कडून रक्कम मिळते.
अ) तीन महिने ब) सहा महिने क) सात महिने ड) बारा महिने/एक वर्ष

2. टिपा लिहा. **14**

1) अर्पणमूल्य आणि हप्ता मुक्त विमा पत्र

2) आयुर्विमा महामंडळ कायदा, 1956.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. **14**

1) विम्याचे सामाजिक दृष्टिकोणातून महत्व यावर टिपा लिहा.

2) आयुर्विमा संरक्षण आणि गुंतवणूक तत्व.

4. आयुर्विमा घेण्याची कार्य पद्धती स्पष्ट करा. **14**

किंवा

''विमा प्रतिनिधीची'' व्याख्या द्या.''विमा प्रतिनिधी'' साठीची आचार संहिता स्पष्ट करा.

5. हयातीतील विमा म्हणजे काय ? हयातीतील विमा योजनांचे प्रकार सांगा. **14**

किंवा

आयुर्विमा पत्राची रक्कम मिळविण्याची कार्य पद्धतीची चर्चा करा.

———————

SLR-CA – 12

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) Examination, 2017
OPT. GEOGRAPHY
Economic Geography – I
Economic Commercial Geography

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Neat*** *diagrams must be drawn* ***wherever*** *necessary.*
4) ***Use*** *of map stencils is* ***allowed****.*

1. Rewrite the following sentence choosing appropriate words : **14**

1) Economic Geography is a branch of _____ geography.
A) Geology B) Human C) Agri D) Industrial

2) The nature of Economic Geography is
A) Static B) Creative C) Changing D) Dynamic

3) _____ is a father of Economic Geography.
A) Chisholm B) Sen Gupta C) Smith D) Weganar's

4) _____ is ocean resource.
A) Air B) Fishes C) Sunlight D) Soil

5) _____ is the everlasting resources of wealth.
A) Plant B) Minerals C) Animal D) Water

6) According to _____ those elements which are useful to fulfil the human need are called as resources.
A) Zimmarman B) Rusevelt C) Kevis D) Weber

7) _____ is a primary economic activities.
A) Trade B) Mining C) Industry D) Advocate

8) _____ is a fourth grade economic activities.
A) Agriculture B) Trade C) Mining D) Research

9) Industry is _____ type of economic activities.
   A) Primary B) Secondary C) Tertiary D) Fourth

10) _____ theory was put forward by A. Weber.
   A) Central place B) Industrial location
   C) Growth foci D) Rank size rule

11) _____ is weight lossing raw material.
   A) Sugarcane B) Cotton C) Jute D) Wool

12) _____ is known as Manchester of Japan.
   A) Kobe B) Osaka C) Yokohama D) Mumbai

13) _____ percent of manganese used for production iron and steel.
   A) 100 B) 90 C) 80 D) 70

14) _____ is high quality of coal.
   A) Anthracite B) Bituminous C) Peat D) Lignite

2. Answer the following questions :
   A) Production of manganese in India. **7**
   B) Branch of economic geography. **7**

3. Answer the following questions :
   A) Importance of petroleum. **7**
   B) Secondary economic activities. **7**

4. Answer **any one** : **14**
   i) Factors affecting on localization of iron and steel industry.

   OR

   ii) What is meant by resource ? Classify the resources.

5. Answer **any one** : **14**
   i) Describe the factors affecting on cotton textile industry in India and U.S.A.

   OR

   ii) What is economic geography ? And describe its nature and scope.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*३) **आवश्यक** तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.*
*४) **नकाशा** स्टेन्सिलच्यावापरास **परवाणगी** आहे.*

१. रिकाम्या जागा योग्य पर्याय निवडून विधान पुन्हा लिहा : **१४**

१) आर्थिक भूगोल ही _____ भूगोलाची शाखा आहे.
अ) भूगर्भशास्त्र ब) मानवी क) कृषी ड) औद्योगिक

२) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप _____ आहे.
अ) स्थिर ब) क्रियाशील क) बदलणारे ड) गतिमान

३) _____ हे आर्थिक भूगोलाचे जनक म्हणून ओळखले जातात.
अ) चिशोल्म ब) सेन गुप्ता क) स्मिथ ड) वेगनर

४) _____ ही सागरी साधनसंपत्ती आहे.
अ) हवा ब) मासे क) सूर्य प्रकाश ड) मृदा

५) _____ हे संपत्तीसाधन अनंतकाळ टिकणारे आहे.
अ) वनस्पती ब) खनिजे क) प्राणी ड) पाणी

६) _____ यांच्या मते मानवाच्या गरजा भागविण्यासाठी असलेले कोणतेही साहित्य म्हणजे साधनसंपत्ती होय.
अ) झिम्मरमन ब) रूझवेल्ट क) केव्हीस ड) वेबर

७) _____ हा एक प्राथमिक आर्थिक व्यवसाय आहे.
अ) व्यापार ब) खाणकाम क) उद्योगधंदा ड) वकीली

८) _____ हा चतुर्थ श्रेणीचा आर्थिक व्यवसाय आहे.
अ) शेती ब) व्यापार क) खाणकाम ड) संशोधन

९) कारखानदारी हा _____ प्रकारचा आर्थिक व्यवसाय आहे.
अ) प्राथमिक ब) द्वितिय क) तृतिय ड) चतुर्थ

१०) ए. वेबर यांनी _____ हा सिद्धांत मांडला.

अ) सेंट्रल प्लेस ब) औद्योगिक स्थानिकीकरण

क) ग्रेस फोसी ड) रँक साईज रूल

११) _____ हा वजन घटित कच्चा माल आहे.

अ) ऊस ब) कापूस क) ज्यूट ड) लोकर

१२) _____ ला जपानचे मँचेस्टर म्हणतात.

अ) कोबे ब) ओसाका क) योकोहामा ड) मुंबई

१३) _____% मँगेनिजचावापर लोहपोलाद निर्मितीसाठी केला जातो.

अ) १०० ब) ९० क) ८० ड) ७०

१४) _____ हा उच्चप्रतिचा दगडी कोळसा आहे.

अ) ॲथ्रासाईट ब) बिटुमिन्स क) पीट ड) लीग्नाईट

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) भारतातील मँगेनिजचे उत्पादन. ७

ब) आर्थिक भूगोलाच्या शाखा. ७

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) खनिज तेलाचे महत्व. ७

ब) द्वितिय आर्थिक व्यवसाय. ७

४. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

i) लोहपोलाद उद्योगावर परिणाम करणारे घटक.

किंवा

ii) साधनसंपत्ती म्हणजे काय ? साधनसंपत्तीचे वर्गीकरण.

५. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

i) भारतातील व यु.एस्.ए. मधील सुतीवस्त्रोद्योगावर परिणाम करणारे घटक लिहा.

किंवा

ii) आर्थिक भूगोल म्हणजे काय ? आणि स्वरूप व व्याप्ती वर माहिती लिहा.

SLR-CA – 13

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (New) (CBCS) Examination, 2017
ENGLISH (Compulsory)
"On Track" English Skills for Success

Day and Date : Tuesday 24-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. **14**

1) The lesson "Human rights and legal responsibilities" is written by

1) A.P.J. Abdul Kalam 2) Romain Rolland
3) Nani A. Palkivala 4) O' Henry

2) _____ is the world's most dangerous animal.

1) Tiger 2) Man 3) Anaconda 4) Lion

3) How did Vivekananda manage to return to Chicago from Vancouver ?

1) His friends in Madras sent him money so that he could travel by train
2) He relied on the generosity of other travelers to help him
3) Mr. J.H. Wright bought him a train ticket from Vancouver to Chicago
4) A wealthy Massachusetts lady bought him a train ticket from Vancouver to Chicago

4) According to Nani Palkhivala freedom is fragile and _____

1) Mobile 2) Transparent 3) Fleeting 4) Mysterious

5) _____ who made the lethal V-2 Missiles that devastated London in World War-II.

1) A.P.J. Abdul Kalam 2) Werner Von Braun
3) Dr. Brahm Prakash 4) Prof. Vikram Sarabhai

6) The power of Jupiter missile was _____ kilometers range.

1) 1,000 2) 2,000 3) 4,000 4) 3,000

7) Who is the Speaker of the poem "Brahma" ?
   1) R.W. Emerson 2) Brahma
   3) Vishnu 4) H.W. Longfellow
8) J.H. Wright was
   1) Philosophist 2) Hellenist 3) Theosophist 4) Orientalist
9) The moon has been depicted as _____ by the poet ?
   1) A culprit 2) A challenge 3) A threat 4) A comfort
10) _____ is the common denominator among all successful men and women.
   1) Mission 2) Flow
   3) Total Commitment 4) Devotion
11) Tanishk is a good boy. In this sentence "good" is an
   1) Adverb 2) Adjective 3) Pronoun 4) Noun
12) _____ are words that have the same pronunciation, but have different spellings and meanings.
   1) Homonyms 2) Homophones 3) Homographs 4) Synonymy
13) "Calm" and "Peaceful" is an example of
   1) Homonyms 2) Antonyms 3) Synonyms 4) Homographs
14) "Barren" and "Fertile" is an example of
   1) Synonyms' 2) Genitives 3) Antonyms 4) Homographs

2. Answer the following questions in brief (**any seven**) : **14**
   1) What are other requirements in success other than commitment ?
   2) What happened to the first V-2 missile when it was first tested ?
   3) What is flow according to Kalam ?
   4) Who were the other Indians delegates present at the parliament of religions ?
   5) What did Swami Vivekananda speak about at the parliament of religion ?
   6) What according to Paul Sieghart is the test of whether a country honours human rights ?
   7) What has caused more deaths than all the weapons of mass destruction ?
   8) Why does Nani Palkhivala declare that human rights cannot function in a vacuum ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in brief : **8**

   1) Comment on the use of contrast in “Brahma” ?

   2) What is the idea of the poem “Brahma” ?

   3) What does the end of the poem “Full Moon “Suggest ?

   B) Answer briefly **any two** of the following : **6**

   1) What details are written under the title of “Work Experience” in the C.V. ?

   2) What is an Curriculum Vitae ?

   3) What is an Email ?

4. Answer **one** of the following question : **14**

   A) Your college is going to host the University Level Youth Festival. Draft a Notice and agenda of the meeting signed by Principal, inviting all class representative to attend the meeting, imagine all the necessary details ?

   OR

   B) Draft an application letter to be sent via an E-mail for post of Assistant Manager in Tata Sons, Mumbai. Imagine all the necessary details.

5. There is an advertisement in the newspaper for the post of company secretary to be filled in the Hindustan Lever Limited, Mumbai. Prepare a C.V. for the above post. Imagine all the necessary details. **14**

SLR-CA – 14

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (New-CBCS Pattern) Examination, 2017
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT

Day and Date : Wednesday, 25-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alterative from given alternative : **14**

1) Motivation is mainly a _____ concept.
a) Psychological b) Social
c) Economical d) Organisational

2) _____ is the ability of influencing people to strive willingly for mutual objectives.
a) Motivation b) Leadership
c) Controlling d) Organising

3) _____ is the process of passing information from one person to another.
a) Motivation b) Leadership
c) Communication d) Training

4) _____ is the form of business writing.
a) E-mail b) Report c) Memo d) All

5) _____ is the process that measures current performance.
a) Controlling b) Motivation c) Leadership d) Planning

6) In 21st century to retain the business _____ is needed.
a) Planning b) Change c) Controlling d) Motivation

7) Motivation is a generally _____ process.
a) Positive b) Negative
c) Both a) and b) d) None of these

8) _____ is the leadership style.
a) Intellectual b) Democratic c) Institutional d) All of these

P.T.O.

9) WhatsApp, E-mail, Fax are examples of _____ communication channels.
   a) Traditional b) Modern
   c) Historical d) None of these

10) _____ is the role of business writing.
   a) Convey b) Clarify c) Reflect d) All of these

11) _____ is the traditional technique of controlling.
   a) Production control b) Quality control
   c) Financial control d) All of these

12) _____ is an essential part of human and organisational life.
   a) Money b) Health c) Change d) All of these

13) Promotion and education is _____ type of incentive.
   a) Negative b) Nonfinancial
   c) Financial d) None of these

14) Deciding quantity of goods to be produced is _____ standard.
   a) Physical b) Revenue
   c) Capital d) Cost

2. Write short notes : **14**

   A) E-mail.

   B) Break-even analysis technique.

3. Write short answers : **14**

   A) Communication process.

   B) Need of motivation.

4. Explain financial and nonfinancial incentives of motivation. **14**

   OR

   Define managerial control. Explain the process of controlling.

5. Define leadership. Explain the qualities of leadership. **14**

   OR

   What is resistance of change ? Explain the reasons for resistance to change.

मराठी रूपांतर

***सूचना** : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक पूर्ण **गुण** दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) कार्यप्रेरणा ही प्रामुख्याने _____ संकल्पना होय.
अ) मानसशास्त्रीय ब) सामाजिक क) आर्थिक ड) संस्थात्मक

२) _____ म्हणजे परस्परांच्या उद्दिष्टांच्या पूर्ततेसाठी स्वेच्छेने प्रयत्न करावेत म्हणून लोकांना प्रभावित करण्याची क्षमता होय.
अ) कार्यप्रेरणा ब) नेतृत्व क) नियंत्रण ड) संघटन

३) एका व्यक्तिकडून दुसऱ्या व्यक्तिकडे माहिती पाठविण्याची प्रक्रिया म्हणजे _____ होय.
अ) कार्यप्रेरणा ब) नेतृत्व क) संदेशवहन ड) प्रशिक्षण

४) _____ हे व्यावसायिक पत्रव्यवरहाराचे प्रकार आहे.
अ) ई-मेल ब) अहवाल क) मेमो ड) सर्व

५) _____ ही एक प्रक्रिया असून त्यात वर्तमानकाळातील कृतीचे मूल्यांकन केले जाते.
अ) नियंत्रण ब) कार्यप्रेरणा क) नेतृत्व ड) नियोजन

६) एकविसाव्या शतकात व्यवसायाला कायम राहण्याकरता _____ आवश्यक आहे.
अ) नियोजन ब) बदल क) नियंत्रण ड) कार्यप्रेरणा

७) कार्यप्रेरणा साधारणपणे _____ प्रक्रिया आहे.
अ) होकारात्मक ब) नकारात्मक
क) दोन्ही अ) आणि ब) ड) कोणतेही नाही

८) _____ ही नेतृत्व शैली आहे.
अ) बौद्धिक ब) लोकशाही
क) संस्थात्मक ड) सर्व

९) वॉटस्अप, ई-मेल, फॅक्स ही उदारणे _____ संदेशवहन माध्यमाची आहेत.
अ) पारंपारिक ब) आधुनिक
क) एतिहासीक ड) कोणतेही नाही

१०) _____ व्यावसायिक लेखनाची भूमिका आहे.
अ) सांगणे ब) खुलासा
क) दर्शविणे ड) सर्व

११) _____ हे पारंपारिक नियंत्रण तंत्र आहे.

अ) उत्पादन नियंत्रण ब) गुणवत्ता नियंत्रण

क) वित्तीय नियंत्रण ड) सर्व

१२) मानवी आणि संस्थेच्या आयुष्यातील _____ हा अत्यावश्यक भाग आहे.

अ) पैसा ब) आरोग्य

क) बदल ड) सर्व

१३) बढती आणि शिक्षण _____ प्रलोभनाचे प्रकार आहे.

अ) नकारात्मक ब) आर्थिकेतर

क) आर्थिक ड) कोणतेही नाही

१४) वस्तू उत्पादनाची मात्रा ठरविल्यास त्याला _____ प्रमाण म्हणतात.

अ) भौतिक ब) उत्पन्न

क) भांडवल ड) खर्च

२. टीपा लिहा : १४

अ) ई–मेल

ब) समविच्छेदन विश्लेषण तंत्र

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) संदेशवहनाची प्रक्रिया

ब) कार्यप्रेरणेची आवश्यकता.

४. कार्यप्रेरणेची आर्थिक आणि आर्थिकेतर साधने स्पष्ट करा. १४

किंवा

व्यवस्थापकीय नियंत्रणाची व्याख्या द्या. नियंत्रण प्रक्रिया स्पष्ट करा.

५. नेतृत्त्वाची व्याख्या द्या. नेतृत्वाचे गुण स्पष्ट करा. १४

किंवा

बदलास विरोध म्हणजे काय ? बदलास विरोध करण्याची कारणे स्पष्ट करा.

SLR-CA – 15

Seat No.	

Set P

B.Com. I (Semester – II) Examination, 2017
FINANCIAL ACCOUNTING (New) (CBCS Pattern)

Day and Date : Thursday, 26-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) Attempt ***any one*** *question from Q. No.* ***4 (A)*** *and* ***4 (B)****.*
4) Attempt ***any one*** *question from Q. No.* ***5 (A)*** *and* ***5 (B)****.*

1. Choose the correct alternative and complete the given sentence : **14**

1) Opening capital is ascertained by preparing
A) Cash Account B) Opening Statement of Affairs
C) Trial Balance D) Department Account

2) The relation between the consignor and consignee is of
A) Principal and Agent B) Agent and Debtor
C) Debtor and Creditor D) Seller and Agent

3) Under _____ system two-fold effect for each transaction is not given and it is recorded only once in the ledger.
A) Double entry B) Single entry
C) Branch D) None of the above

4) _____ is a section of a business segregated physically from the main section.
A) Company B) Firm C) Branch D) Business

5) _____ reveals the weakness of the firm and enables the organization to take proper steps to improve it.
A) Financial Account B) Firm Account
C) Trial Balance D) Department Account

6) A Consignor prepares _____ at the time of dispatching goods.
A) Account Sale B) Proforma Invoice
C) Bill D) Debit Note

P.T.O.

7) To find out the amount of credit sale _____ account is to be prepared.
   A) Total Creditor B) Total Debtors
   C) Bills receivable D) Bills payable
8) Consignee gets _____ for his work.
   A) Salary B) Remuneration
   C) Commission D) Profit
9) The excess amount over cost price is termed as
   A) Commission B) Loading
   C) Loss D) None of the above
10) The object of branch accounting is to know
   A) Profit/loss of head office
   B) Profit/loss of each branch
   C) Profit and loss of the proprietor
   D) None of the above
11) The loss which is inherent and which cannot be avoided is termed as
   A) Normal loss B) Abnormal loss
   C) Both A) and B) D) None of the above
12) Discount allowed by supplier is
   A) Debited to Total Debtors Account
   B) Credited to Total Debtors Account
   C) Debited to Total Creditors Account
   D) Debited to Total Creditors Account
13) _____ is sent by consignee to consignor.
   A) Account Sales B) Proforma Invoice
   C) Sales Bill D) Debit Note
14) Dependent branch is also called as _____ branch.
   A) Agency B) Independent
   C) Foreign D) Inland

2. Write short notes :
   A) Proforma Invoice. **7**
   B) Objectives of Branch Accounting. **7**

3. Answer the following :

A) Prepare an Account Sale from the following information : **7**

1) Consignor : M/s Fruit Corner, Saat Rasta, Solapur.
2) Consignee : M/s Health Centre, Laxmi Road, Pune.
3) Sales : 3 boxes of dry fruits @ Rs. 6,000 each and 5 boxes @ Rs. 7,500 each (out of 10 boxes received)
4) Advance : Rs. 30,000 paid by the consignee.
5) Consignee's Expenses : Wages Rs. 500
   Rent Rs. 300
   Discount allowed Rs. 690
   Commission Rs. 2,760

Balance due is sent by bank draft along with the Account Sales, date 15th March 2017.

B) From the following particulars prepare Total Debtors Account and find out the amount of Credit sale. **7**

Sr. No.	Particular	Amount
1	Opening balance of debtors	40,000
2	Closing balance of debtors	24,000
3	Cash received from debtors	1,76,000
4	Discount allowed to customers	10,000
5	Return inward	4,000
6	Return outward	6,000

4. A) Mr. Ganesh keeps his books under Single Entry System. He gives you the following information for the year ending 31st March 2017 :

Summary of Bank Transactions

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Balance	4,350	By Drawings	7,520
To Sundry Debtors	38,400	By Trade Creditors	27,100
To Bills Receivable Realized	12,000	By Bills Payable	9,300
To Commission Received	1,500	By Wages	12,000
To Cash Sales	8,600	By Salaries	6,500

To Bank overdraft	3,350	By Rent and taxes	4,400
		By Insurance	800
		By Carriage Inward	250
		By Advertising	330
	68,200		**68,200**

Assets and Liabilities	**31-3-2016**	**31-3-2017**
Stock in hand	18,700	23,400
Debtors	12,000	14,000
Creditors	9,000	1,500
Bills Receivable	4,000	5,000
Bills Payable	1,000	200
Outstanding Salaries	600	1,200
Office Furniture	600	600
Office Building	12,000	12,000

Adjustments :

1) A provision of Rs. 1,450 is required for doubtful debts on debtors.
2) Depreciation at 5% is to be charged on furniture and building.
3) Outstanding wages Rs. 3,000 and outstanding legal expenses Rs. 700.
4) Prepaid Insurance Rs. 250.

You are required to prepare Trading, Profit and Loss Account for the year ending 31st March 2017 and Balance Sheet as on that date. **14**

OR

B) Miss Dipika, the proprietor of modern Sewing Machine, sent on consignment to Mr. Salman, 100 Sewing Machines costing Rs. 300 each. The machines were sent at an invoice price which is 25% above cost price. Miss Dipika spent Rs. 800 on freight and insurance.

Mr. Salman received a delivery of 90 machines. 10 being lost in transit and paid Rs. 500 for carriage etc. Mr. Salman sold 70 machines on credit at Rs. 500 each. Mr. Salman found 5 machines defective and therefore, returned them to Miss Dipika at a cost of Rs. 60. Mr. Salman is entitled to a commission at 5% on invoice price, 10% on surplus price realized and 1% del credere commission.

Show Consignment Account and Mr. Salman's Account in the books of Modern Sewing Machine. **14**

5. A) From the following Trial Balance, prepare Departmental Trading and Profit and Loss Account for the year ended 31st March 2017 and Balance Sheet as on that date.

Trial Balance

Particulars	**Debit**	**Credit**
	Rs.	**Rs.**
Stock on 1-4-2016		
Department X	1,500	–
Department Y	1,200	–
Purchases		
Department X	2,800	–
Department Y	2,400	–
Sales		
Department X	–	6,000
Department Y	–	5,000
Wages		
Department X	750	–
Department Y	250	–
Rent, Rates, Taxes	900	–
Sundry Expenses	300	–
Salaries	300	–
Lighting	180	–
Discount Allowed	220	–
Discount Received	–	130
Advertising	360	–
Carriage Inwards	210	–
Furniture	400	–
Plant and Machinery	2,000	–

Sundry Debtors	600	–
Sundry Creditors	–	1,600
Sonali's Capital Account	–	3,190
Sonali's Drawings	400	–
Cash at Bank	1,000	–
Cash in hand	150	–
	15,920	**15,920**

The following Information is available :

1) Department X transferred goods costing Rs. 40 to Department Y.
2) Rent, Rates, Taxes, Sundry expenses, Lighting, Salaries and Carriage inwards to be apportioned 2/3 to Department X and 1/3 to Department Y.
3) Advertising to be appointed equally.
4) Discount allowed and discount received are apportioned on the basis of departmental sales and purchases (excluding transfer).
5) Depreciation at 10% p.a. on Furniture and Plant and Machinery is to be charged 3/4 to Department X and 1/4 to Department Y.
6) Stock as on 31-3-2017 :

   Department X – Rs. 1,650

   Department Y – Rs. 1,200. **14**

OR

B) From the following particulars prepares Branch Account for the half year ended on 31-12-2016 in the Head Office books. Goods are supplied by the Head Office at 25% Profit on invoice price and the branch is advised to sell goods at Invoice Price. Petty cash at branch is maintained on imprest system.

Particulars	**Rs.**
Furniture purchased for the branch	4,000
Goods sent to branch	1,00,000
Cash sent to branch for petty expenses	600
Expenses paid by the Head Office :	
Rent	1,200
Salaries	3,000

Sundry Expenses	900
Insurance (upto 31-3-2017)	900
Cash sales by the branch	70,000
Credit sales by the branch	25,000
Cash received from debtors	14,000
Discount allowed to debtors	300
Bad debts written off	100
Cash paid by debtors directly to head office	2,000
Goods returned by debtors	800
Petty expenses paid by branch	800
Stock at cost (excluding the goods returned by the debtors)	18,000

Provide for depreciation on furniture at 10% p.a. **14**

SLR-CA – 16

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (CBCS) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS (New)

Day and Date : Friday, 27-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Draw*** *diagrams where* ***necessary****.*

1. Choose the correct alternatives given below : **14**

1) _____ concept was firstly presented by Dr. Marshall.
a) Quasi Rent b) Quasi Profit c) Quasi Wage d) Quasi Interest

2) Interest is the reward for parting with the
a) Wage b) Liquidity c) Profit d) Rent

3) Wages means the _____ paid remuneration for their work.
a) Land b) Capital c) Labour d) None of these

4) The functional relationship between _____ is called as production function.
a) Input and wage b) Input and rent
c) Wage and rent d) Input and output

5) Reserve capacity is seen in _____ market.
a) Perfect competition b) Goods
c) Capital d) Monopoly

6) Differential product is not a feature of _____ competition.
a) Monopoly b) Monopolistic c) Perfect d) None of these

7) _____ economies arises due to large scale production.
a) External b) Internal c) Rent d) Wage

8) In _____ competition average revenue and marginal revenue curve is parallel to X axis.
a) Perfect b) Duopoly c) Monopoly d) Monopolistic

9) Keynes introduced the liquidity preference theory of
   a) Interest b) Wage c) Profit d) Rent

10) _____ proportion assumes short run situation.
   a) Law of returns b) Law of variable
   c) Production d) Marginal

11) _____ ÷ No. of production = Average cost of production.
   a) Marginal cost b) Fixed cost
   c) Total cost d) Opportunity cost

12) In accordance with modern approach the curve of average cost begins with _____ English letter.
   a) I b) J c) K d) L

13) _____ = Present Income – Transfer Earning.
   a) Wage b) Interest c) Profit d) Rent

14) 'No profit no loss' analysis in useful in _____ period.
   a) Market b) Long c) Short d) Very long

2. Give short answers : **14**
   A) Features of monopolistic competition. (any five)
   B) Importance of Break-even analysis.

3. Write short notes : **14**
   A) Internal economies.
   B) Quasi rent.

4. Answer **any one** of the following : **14**
   A) Explain the liquidity preference theory of interest.

   OR

   B) What is Break-even point analysis ? Give the methods of determination of Break-even point.

5. Answer **any one** of the following : **14**
   A) Discuss the law of variable proportion.

   OR

   B) Explain the price determination under perfect competition.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक.***
*२) **उजवीकडील** अंक त्याप्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*३) **योग्य** तेथे **सुबक** आकृतीकाढा.*

१. योग्य पर्याय निवडा : १४

१) डॉ. मार्शल यांनी _____ संकल्पना सर्वात प्रथम मांडली.
अ) आभास खंड ब) आभास नफा क) आभास वेतन ड) आभास ब्याज

२) _____ त्यागा बद्दल व्यक्तीला मिळणारे बक्षीस म्हणजे ब्याज होय.
अ) वेतन ब) रोखता क) नफा ड) खंड

३) वेतन म्हणजे _____ यांना मिळणारे बक्षीस होय.
अ) जमिनीला ब) भांडवालाला क) श्रमिकांना ड) यापैकी नाही

४) _____ यांच्यातील कार्यात्म संबंध म्हणजे उत्पादन फलन होय.
अ) आदान व वेतन ब) आदान व खंड क) वेतन व खंड ड) आदान व प्रदान

५) अतिरीक्त उत्पादन क्षमता _____ बाजारात असते.
अ) पूर्णस्पर्धा ब) वस्तु क) भांडवल ड) मक्तेदारी

६) वस्तुभेद हे _____ स्पर्धा बाजाराचे वैशिष्ट्ये नाही.
अ) मक्तेदारी ब) मक्तेदारीयुक्त
क) पूर्ण ड) यापैकी नाही

७) _____ बचती मोठया प्रमाणावरील उत्पादनामुळे निर्माण होतात.
अ) बहिर्गत ब) अंतर्गत क) खंड ड) वेतन

८) _____ स्पर्धेच्या बाजारात सरासरी व सीमांत प्राप्तीवक्र 'अक्ष' अक्षाला समांतर असतात.
अ) पूर्ण ब) द्वायाधिकार क) मक्तेदारी ड) मक्तेदारीयुक्त

९) _____ रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धांत केन्स यांनी मांडला.
अ) ब्याजाचा ब) वेतनाचा क) नफ्यचा ड) खंडाचा

१०) _____ प्रमाणाचा सिद्धांत अल्पकाळात प्रत्ययात येतो.
अ) परिमाण प्रत्यय ब) बदलत्या
क) उत्पादन ड) सीमांत

११) _____ ÷ उत्पादनाची नगसंख्या = सरासरी उत्पादन खर्च.

अ) सिमांत खर्च ब) स्थिर खर्च क) एकूण खर्च ड) संधी खर्च

१२) आधुनिक दृष्टीकोनानुसार सरासरी खर्चाचा वक्र _____ या इंग्रजी अक्षराच्या आकाराचा असतो.

अ) आय ब) जे क) के ड) एल्

१३) _____ = सध्याचे उत्पन्न – बदली उत्पन्न.

अ) वेतन ब) ब्याज क) नफा ड) खंड

१४) 'नानफा नातोटा' बिंदू विश्लेषण _____ काळात उपयुक्त आहे.

अ) बाजार ब) दीर्घ क) अल्प ड) अती दीर्घ

२. थोडक्यात उत्तरे द्या : १४

अ) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये. (को. पांच)

ब) सम–बिंदू विश्लेषणाचे महत्व.

३. टीपा द्या : १४

अ) अंतर्गत बचती.

ब) आभास खंड.

४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर द्या. १४

अ) ब्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

ब) सम–बिंदू विश्लेषण म्हणजे काय ? सम–बिंदू निर्धारणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर द्या. १४

अ) बदलत्या प्रमाणाच्या नियमाची चर्चा करा.

किंवा

ब) पूर्णस्पर्धेच्या बाजारातील किंमत निश्चितीचे विश्लेषण करा.

SLR-CA – 17

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (CBCS) Examination, 2017
MARATHI (Compulsory) (New)
Srujanrang

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ट प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा : **14**

१) महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्सची स्थापन कोणी केली ?
अ) वालचंद ब) यशवंतराव चव्हाण
क) टाटा ड) यापैकी नाही

२) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक कोणत्यासाली झाला ?
अ) १६७० ब) १६७४
क) १६७८ ड) १६८२

३) 'ऋणानुबंध' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) शंकरराव चव्हाण ब) पृथ्वीराज चव्हाण
क) यशवंतराव चव्हाण ड) अशोकराव चव्हाण

४) 'चंद्रबनातल्या सावल्या' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) यशवंत मोरे ब) चंद्रकांत मोरे
क) मोहन जोशी ड) चंद्रकुमार नलगे

५) अनुभवांवर आधारित 'प्रकाश वाटा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) डॉ. प्रकाश आम्टे ब) डॉ. बाबा आम्टे
क) डॉ. बाळ आम्टे ड) डॉ. मंदा आम्टे

६) 'लोकबिरादारी' हा प्रकल्प कोणाशी संबंधित आहे ?
अ) ज्ञानाशी ब) आदिवासी
क) विज्ञानाशी ड) यापैकी नाही

७) एकाच वेळी अनेकांच्या समोर बोलणे म्हणजे काय ?
अ) भाषण ब) संवाद
क) संभाषण ड) माध्यम

८) ई–मेल म्हणजे काय ?

अ) इंटरनेट्रवरील पत्रव्यवहार ब) ई–रीडींग

क) ई–बुकिंग ड) यापैकी नाही

९) 'क्रिस्त पुराण'ची रचना केणी केली ?

अ) फादर स्टिफन्स ब) येशू ख्रिस्त

क) प्रभू ड) यापैकी नाही

१०) 'उंची' या कवितेचे कवि कोण आहेत ?

अ) दत्ता हलसगीकर ब) दत्ता काळे

क) दत्ता मोरे ड) दत्ता गायकवाड

११) 'वामांगी' या कवितेचे कवी कोण आहेत ?

अ) अरुण कोल्हटकर ब) अरुण काबळे

क) अरुण मोरे ड) अरुण काळे

१२) 'औदुंबर' या कवितेचे कवी कोण आहेत ?

अ) बालकवी ब) केशवसुत

क) केशवकुमार ड) यापैकी नाही

१३) 'कीर्तनाच्या सुखे' हा अभंग कोणाचा आहे ?

अ) संत नामदेव ब) संत ज्ञानेश्वर

क) संत तुकाराम ड) संत रामदास

१४) 'दिशा' कवितासंग्रह कोणाचा आहे ?

अ) दत्ता हलसगीकर ब) ज्योती लांजेवार

क) ज्योती काळे ड) यापैकी नाही

२. **दोन** ते **तीन** वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही **सात**): **14**

१) वालचंद यांच्या व्यक्तिमत्वाचे दोन पैलू सांगा.

२) 'औदुंबर' या कवितेची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

३) बातमी म्हणजे काय ?

४) तुकारामांच्या अभंगाची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

५) वक्तृत्व कलेसाठी दोन आवश्यक गुण कोणते ?

६) लेखन कलेसाठी दोन आवश्यक गुण कोणते ?

७) दोन प्रसार माध्यमांची नावे सांगा.

८) चांगल्या साधूची दोन लक्षणें सांगा.

३. अ) लघुत्तरी प्रश्न : टीपा लिहा (कोणतेही **दोन**): **8**

१) बातमी लेखनासाठी आवश्यक गुण कोणते ?

२) यशवंतराव यांची ग्रंथसंपदा.

३) महदंबा.

ब) संदर्भासह स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही **दोन**) : **6**

१) 'जे कां रंजलें गांजलें ! त्यासि म्हणें जो आपुलें ।।

२) 'पाय टाकुनि जळांत बसला असला औदुंबर ।।

३) 'ज्ञानसाधना हा ! मार्ग सुटकेचा ! नातरी त्रासाचे ! जीवित हे ।।

४. आशा – निराशेचेक्षण या पाठातून यशवंतराव चव्हाण यांनी कोणता विचार मांडला आहे ते स्पष्ट करा. **14**

किंवा

संत तुकरामांच्या मते खरा साधू कोण ?

५. छत्रपती शिवाजी महाराज रयतेच्या कल्याणाची काळजी कशी घेत असत ? **14**

SLR-CA – 18

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (New CBCS) Examination, 2017
HINDI COMPULSORY
Sahityasudha Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

*सूचनाएँ : 1) **सभी** प्रश्न **अनिवार्य** है ।*
*2) **दाईं** ओर लिखे अंक प्रश्न के **गुण** दर्शाते हैं ।*

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **14**

1) 'माता का स्नेह' निबंध में बालकृष्ण भट्टजीने _____ रस की मूर्ति माँ के असीम प्रेम को प्रस्तुत किया है ।

1) प्रेम 2) वात्सल्य 3) माधुर्य 4) शांत

2) सुभद्राजी _____ की बचपन की सहेली थी ।

1) महादेवीजी 2) मन्नूजी 3) कान्ताजी 4) मैत्रेयीजी

3) _____ को 'अरब सागर की साम्राज्ञी' कहा जाता हैं ।

1) एर्नाकुलम 2) कोचीन 3) कालीकट 4) चिंगेरी

4) मालती के पति का नाम _____ हैं ।

1) राजेश्वर 2) महेश्वर 3) लंकेश्वर 4) जिव्हेशर

5) आशा के पप्पा _____ दिनों बाद छूटकर आये थे।

1) दस 2) पन्द्रह 3) बीस 4) पच्चीस

6) हिंदी कथा – साहित्य में आधुनिकता और प्रयोग के प्रवर्तक _____ रहे हैं ।

1) प्रसाद 2) निराला 3) अज्ञेय 4) जैनेन्द्र

7) मीराबाई के काव्य में _____ के प्रति समर्पण का भाव मिलता है ।

1) कृष्ण 2) राम 3) विठ्ठल 4) विष्णु

8) 'ताज' कविता के कवि _____ है ।

1) प्रसाद 2) पंत 3) निराला 4) अज्ञेय

9) सुभद्राकुमारी चौहान को उनकी _____ कविताने एक ही दिन में देशव्यापी ख्याति दिला दी थी ।

1) मेरा जीवन 2) बीस साल बाद 3) ताज 4) झाँसी की रानी

10) धूमिल ने अपनी रचनाओं का मुख्य लक्ष्य _____ पर केंद्रित किया है ।

1) राजनीति 2) धार्मिक 3) सामाजिक 4) आर्थिक

11) संतत संपतिवान काँ, सब कोऊ सब देई ।
दीनबंधु बिनु दीन कै, को _____ सुधि लेइ ।।

1) रैदास 2) कबीर 3) दादु 4) रहीम

12) मानव ! ऐसी भी _____ क्या जीवन के प्रति ?

1) आसक्ति 2) विरक्ति 3) निवृत्ति 4) संपृक्ति

13) रहीम _____ काव्य के प्रणेता माने जाते हैं ।

1) भक्ति 2) नीति 3) रीति 4) शृंगार

14) हिंदी की देवनागरी लिपि में कुल _____ वर्ण है ।

1) 52 2) 32 3) 42 4) 62

2. निम्नलिखित में से किन्हीं **सात** प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए : **14**

निम्नलिखत मुहावरें के अर्थ लिखिए :

1) अ) घर का आदमी होना

ब) सितारा चमकना

2) अ) धर दबाना

ब) डोरी ढीली करना

3) अ) खाक छानना

ब) जहर का घूट पीना

निम्नलिखित कहावतें के अर्थ लिखिए :

4) अ) डूबते को तिनके का सहारा

ब) आंखों के अन्धे नाम नैन सुख

5) अ) एक पन्थ दो काज सम्हारे

ब) गधा नहाने से घोड़ा नहीं होता

6) अ) घर घर शादी घर घर रंज

ब) दिन ईद रात शबरात

7) हिंदी वर्णमाला के प्रमुख कितने भाग हैं ?

8) हिंदी वर्णमाला के स्वर कौनसे हैं ?

3. अ) निम्नलिखित में से किन्हीं **दो** की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : **8**

1) और बिना किसी उत्तर के आगे बढ़ जाता हूँ चुपचाप ।

2) कहते हैं होती जाती
खाली जीवन की प्याली ।
पर मैं उसमें पाती हूँ
प्रतिपल मदिरा मतवाली ।

3) भूल गए हम जीवन का संदेश अनश्वर,
मृतकों के हैं मृतक, जीवितों का है ईश्वर ?

ब) निम्नलिखित किन्हीं **दो** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : **6**

1) कृष्ण के प्रति अपनी अनन्य भक्ति को मीराबाई ने किस प्रकार व्यक्त किया है ?

2) सुभद्राजी के जीवन के कौन-कौन साथी रहें ?

3) 'बीस साल बाद' कविता में धूमिलजी ने किस बात पर व्यंग्य किया है ?

4. 'सजा' कहानी न्यायालयीन व्यवस्था पर तीखा प्रहार करती है – स्पष्ट कीजिए । **14**

अथवा

रहीम के नीति विषयक दोहों पर प्रकाश डालिए ।

5. अमृतराय ने महादेवी वर्मा के व्यक्तित्व पर किस प्रकार प्रकाश डाला है ? – स्पष्ट कीजिए । **14**

SLR-CA – 19

Seat No.

Set **P**

B.Com. I (Semester – II) (New CBCS) Examination, 2017

URDU

Prose, Poetry and Communication

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

2) ***All*** *questions carry* ***equal*** *marks.*

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کرکے خانہ پُری کیجئے : **14**

۱) مصنف اور دانیؔ _____ سیکھنے کے لئے اُستاد کی تلاش کرتے ہیں۔

(اُردو عربی فارسی انگریزی)

۲) علامہ اقبالؔ کا پہلا اُردو شعری مجموعہ _____ ہے۔

(اسرارِ خودی بالِ جبرئیل ارمغان حجاز بانگِ درا)

۳) مولانا الطاف حسین حالیؔ کی نادر شاہکار تخلیق _____ ہے۔

(شکوہ جواب شکوہ جواں مردی کا کام

مدو جزرِ اسلام مرثیہ غالبؔ)

۴) نظم _____ میں ایک دولت مند باپ کو تین لڑکے تھے۔

(مفلسی حضرت صغریٰ کی التجا

آواز غیب جواں مردی کا کام)

۵) نظم ,, مفلسی ،، _____ کی لکھی ہوئی شاہ کار نظم ہے۔

(حالیؔ نظیرؔ میر انیسؔ یکتا عدنیؔ)

۶) حضرت صغریٰ _____ سے التجا کرتی ہے کہ اُسے سفر میں اپنے ساتھ لے چلے۔

(حضرت زینبؓ حضرت علیؓ حضرت امام حسینؓ اللہ تعالیٰ)

P.T.O.

۷) دولت مند باپ نے _____ کو بُلا کر جواہر اس کے حوالے کر دیے۔

(بڑے بیٹے چھوٹے بیٹے منجلے بیٹے ان میں سے کوئی نہیں)

۸) حضرت خواجہ حسن نظامیؔ کو بستی درگاہ _____ کے احاطے میں تدفین کیا گیا۔

(خواجہ معین الدینؒ خواجہ قطب الدین بختیار کاکیؒ

خواجہ نظام الدین اولیاءؒ حضرت امیر خسروؒ)

۹) میر انیسؔ نے اُردو میں _____ لکھے ہیں۔

(قصیدے مرثیے نظمیں غزلیات)

۱۰) کنہیالال کپور کے مضامین کا مجموعہ _____ کے نام سے شائع ہوا ہے۔

(نقش فریادی سنگ و خشت دست تہہ سنگ خوشبو کا سفر)

۱۱) مذہب کا اپنے وطن میں بہترین استعمال _____ کو لڑوانے کے لئے کیا جاتا ہے۔

(تجارت کو فروغ دینے ہندو مسلم

شاعروں اور ادیبوں سماجی اور سیاسی رہنماؤں)

۱۲) _____ ہندوستانیوں کی آخری جائے پناہ ہے۔

(قبرستان شمشان بھومی اسپتال چارپائی)

۱۳) مفلس کرے جو آن کے مجلس کے بیچ حال سب جانیں روٹیوں کا یہ ڈالا ہے اس نے جال

مندرجہ بالا شعر نظم _____ سے لیا گیا ہے۔

(مفلسی آواز غیب جواں مردی کا کام حضرت صغریٰ کی التجاء)

۱۴) پاپ کو آن کے دی جب یہ خبر ہنس کے فرمایا کہ اے جان پدر

مندرجہ بالا شعر نظم _____ سے لیا گیا ہے۔

(مفلسی حضرت صغریٰ کی التجاء جواں مردی کا کام آواز غیب)

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی سات)** : **14**

۱) " دیا سلائی " اس سبق میں مصنف کس سے گفتگو کرتے ہیں ؟

۲) اپنے وطن میں شعراء حضرات کی کتنی قسمیں ہیں ؟

۳) مصنف کی نظر میں ہندوستانی تعلیم یافتہ بیوی کیسی ہوتی ہے ؟

۴) ہندوستان میں اشتہارات کہاں کہاں لگائے جاتے ہیں ؟

۵) کنہیالال کپور کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں ؟

۶) منجلے بیٹے نے جواں مردی کا کام کس طرح کر دکھایا ؟

۷) ہندوستانیوں کی آخری جائے پناہ ' چار پائی ' کو کیوں کہا جاتا ہے ؟

۸) " مفلس لوگ " جب بیچ بازار کمال دکھاتا ہے تو لوگ کیا کہتے ہیں ؟

۳. الف) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی دو)** : **8**

۱) " خواجہ حسن نظامی ' دیاسلائی ' اس مضمون میں کیا پیغام دینا چاہتے ہیں ؟

۲) انگریزی عبارت کا **اردو** میں ترجمہ کیجئے :

The great English playwrighter, William Shakespeare, one wrote, 'What's in a name ? That which we call a rose would as sweet by any other name. However, it is interesting to learn how places and other geographical features get their names. Did you know that there is a 'Dead Sea' ? Why is it called by this strange name ? The Dead Sea is actually a huge lake or inland sea in the Jordan Valley on the Israel Jordan border. The lake or sea is extremely salty five times as salty as the other oceans in the world. Nothing can survive in this salty lake, except for some micro-organisms. No plants or animals grow in it or can live in it hence the strange name 'Dead Sea' !

۳) درج ذیل عبارت کا **ایک تہائی (One third passage)** لکھئے :

بال گنگا دھر تلک 23، جولائی 1856ء کو مہاراشٹر کے ایک ساحلی شہر رتنا گری میں پیدا ہوئے۔ ان کی پرورش ایک پرانے خیالات والے خاندان میں ہوئی جہاں خاندانی روایات پر بہت زور دیا جاتا تھا۔ ان کے والد گنگا دھر پنت ایک اسکول ماسٹر تھے۔ انہوں نے اپنے بیٹے کو پڑھنے لکھنے کی طرف خاص توجہ دی۔ چاہے وہ سنسکرت ہو یا حساب بال جب تکسان کو اچھی طرح سمجھ نہیں لیتے تھے انہیں اطمینان نہیں ہوتا تھا۔ ایک بار جب وہ چھوٹے تھے۔ انہوں نے سنسکرت ڈرامہ 'کادمبری' پڑھنے کی خواہش ظاہر کی جو بڑوں کے پڑھنے کے لئے تھا۔ ان کے والد نے منع نہیں کیا لیکن اس کے بجائے حساب کی ایک پہیلی حل کرنے کو دے دی جو بہت مشکل سوال تھا اور بال سے بڑی عمر کے بچوں کے لئے تھا۔ چیلنج لپند طبیعت کے مالک بال نے اس سوال کو حل کر دیا۔ انہوں نے بہت شوق اور دلچسپی سے سنسکرت، تاریخ اور جیوتش کا مطالعہ کیا۔ سولہ سال کی عمر میں پڑوس کے ایک گاؤں میں تابی نامی لڑکی سے ان کی شادی ہو گئی۔ شادی کے کچھ مہینوں بعد ان کے والد کا انتقال ہو گیا۔ ان کی والدہ کا انتقال جب بال دس برس کے تھے، تبھی ہو گیا تھا۔ ایسے مشکل حالات میں بھی ان کے تعلیم حاصل کرنے کی لگن میں کوئی رکاوٹ نہیں آئی۔ میٹرک کے بعد انہوں نے پونا کے ڈیکن کالج میں داخلہ لے لیا۔ کالج کی پڑھائی نے انھیں قیدی یا پابند نہیں کیا۔ لوگوں میں مناسب تعلیم کی کمی کے باعث تلک بہت دکھی رہتے تھے۔ جیسے جیسے وہ عوام کے قریب آئے انہیں اس بات کا یقین ہو گیا کہ صرف تعلیم ہی ظالم برطانوی حکمرانوں کے خلاف انہیں ابھار سکتی ہے۔

1880ء میں تلک نے ''نیو انگلش اسکول'' قائم کیا۔ 1881ء میں مراٹھی میں ''کیسری'' اور انگریزی میں ''مراٹھا'' نام سے دو اخبار نکالے۔ سماج کو بچپن کی شادیوں جیسی برائیوں سے چھٹکارا دلانا بھی تلک کا ایک خواب تھا۔ ایک نئے سماج کی تعمیر کے لئے انہوں نے عورتوں میں تعلیم اور بیواؤں کی شادی کو ضروری کہہ کر اس کی حمایت کی۔

ب) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی دو)** : **6**

۱) رشید احمد صدیقی نے ''چارپائی'' کو ہندوستانیوں کی آخری جائے پناہ کیوں کہا ہے ؟

۲) ''اُستاد کی تلاش'' کا مرکزی خیال بیان کیجئے۔

۳) نظیر اکبر آبادیؔ نے مفلسی کا حال کیسے بیان کیا ہے ؟

۴. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھئے **(کوئی ایک)** : **14**

۱) ''اپنے وطن میں سب کچھ ہے پیارے'' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں قلمبند کیجئے۔

۲) نظم ''آواز غیب'' کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

۵. ''جنگ آزادی میں اردو شاعری کا حصہ'' اس مضمون کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔ **14**

SLR-CA – 20

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (CBCS) (New) Examination, 2017
PRINCIPLES OF MARKETING

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **14**

1) Making available goods and services to the customers at market/consumption place is the task of _____
a) Advertising b) Publicity c) Distribution d) Promotion

2) _____ is any action or decision that will increase or help to increase the present sales-volume.
a) Sales Promotion b) Product Promotion
c) Service Promotion d) Price Promotion

3) _____ is the process whereby individual decide what, when, how and from whom to purchase goods/services.
a) Advertising b) Consumer behaviour
c) Salesmanship d) Publicity

4) As per Consumer Protection Act, the Chairman of National Commission shall be _____
a) High Court Judge b) District Judge
c) Supreme Court Judge d) None of these

5) Attitude is _____ factor affecting consumer behaviour.
a) Psychological b) Economic c) Social d) Physical

6) _____ is observed as 'World Consumer Day'.
a) 15th April b) 15th January c) 15th June d) 15th March

7) _____ means buying and selling of goods and services with the help of internet.
a) E-Business b) E-Branding c) E-Advertising d) E-Security

8) The study of consumer behaviour helps the marketer to decide _____ policy.
a) Promotion b) Buying c) Distribution d) Sales

9) _____ is the first step in marketing research.
a) Collection of Data b) Follow-up
c) Setting-up objectives d) Analysis of Data

P.T.O.

10) A person aggrieved by an order of District Forum may refer an appeal against such order to the State Commission within a period of _____
a) 45 days b) 21 days c) 20 days d) 30 days

11) Advertising, publicity, personal selling etc. are the methods/elements of _____
a) Promotion b) Research c) Control d) Strategy

12) Amezon, Flipcart, Snapdeal etc. are the examples of _____ type of E-Business.
a) Business to Business (B2B)
b) Business to Customer (B2C)
c) Business to Government (B2G)
d) Business to Employees (B2E)

13) In _____ the salesman or his representative stimulates the potential customers to buy goods with the help of phone or video conferencing facility.
a) Tele-marketing b) Off-line marketing
c) Both a) and b) above d) None of these

14) _____ is the systematic, objective and exhaustive search for the study of facts relevant to any problem in the field of marketing.
a) Product Research b) Marketing Research
c) Sales Research d) Social Research

2. Write short notes :
a) Financial factors affecting consumer behaviour. **7**
b) Methods of Promotion. **7**

3. Write short answers :
a) State the different types of E-Business. **7**
b) State the rights of consumer as per Consumer Protection Act. **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**
a) What is 'Distribution' ? State the factors affecting choice of distribution channel.
b) What do you mean by 'E-Business' ? State the advantages and limitations of 'E-Business'.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**
a) Define the term 'Marketing Research'. Explain in brief the steps involved in the process of marketing research.
b) Explain the Grievance Redressal Machinery under the Consumer Protection Act.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा : **१४**

१) ग्राहकांना वस्तू आणि सेवांची उपलब्धता बाजारपेठ/उपभोग्य स्थळापर्यंत करून देण्याचे कार्य म्हणजे _____ होय.
अ) जाहिरात ब) प्रसिद्धी क) वितरण ड) वृद्धी

२) सद्याचे विक्री प्रमाण वाढविणारी किंवा वाढविण्यास मदत करणारी कोणतीही कृती अथवा निर्णय म्हणजे _____ होय.
अ) विक्रय वृद्धी ब) वस्तू वृद्धी क) सेवा वृद्धी ड) किंमत वृद्धी

३) _____ ही एक अशी प्रक्रिया आहे की, जीच्या माध्यमातून व्यक्ति कोणती वस्तू/सेवा केंव्हा, कशी आणि कोणाकडून खरेदी करावी याचा निर्णय घेते.
अ) जाहिरात ब) उपभोक्त्याची वर्तणूक
क) विक्रयकला ड) प्रसिद्धी

४) ग्राहक संरक्षण कायद्यानुसार _____ हे राष्ट्रीय आयोगाचे अध्यक्ष असतात.
अ) उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती ब) जिल्हा न्यायाधीश
क) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती ड) यापैकी कोणतेही नाही

५) दृष्टीकोन हा उपभोक्त्याच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारा _____ घटक आहे.
अ) मानसशास्त्रीय ब) आर्थिक क) सामाजिक ड) शारीरिक

६) _____ हा दिवस 'जागतिक ग्राहक दिन' म्हणून ओळखला जातो.
अ) १५ एप्रिल ब) १५ जानेवारी क) १५ जून ड) १५ मार्च

७) _____ म्हणजे इंटरनेट द्वारे वस्तू आणि सेवांची करता येणारी खरेदी आणि विक्री होय.
अ) ई-व्यवसाय ब) ई-चिन्हांकन क) ई-जाहिरात ड) ई-सुरक्षा

८) उपभोक्त्यांच्या वर्तणूकीचा अभ्यास विक्रेत्याला _____ विषयक धोरण ठरविण्यास मदत करते.
अ) वृद्धी ब) खरेदी क) वितरण ड) विक्री

९) _____ हा विपणन संशोधनातील पहिला टप्पा आहे.
अ) माहितीचे संकलन ब) पाठपुरावा
क) उद्दिष्ट निश्चिती ड) माहितीचे विश्लेषण

१०) जिल्हा न्यायमंचचा आदेश ज्या व्यक्तिस मान्य नसेल ती व्यक्ती या आदेशाविरुद्ध राज्य आयोगाकडे आदेशाच्या तारखेपासून _____ दिवसांच्या आत अपील दाखल करू शकते.
अ) ४५ दिवस ब) २१ दिवस क) २० दिवस ड) ३० दिवस

११) जाहिरात, प्रसिद्धी, वैयक्तिक विक्री इ. _____ च्या पद्धती/घटक आहेत.
अ) वृद्धी ब) संशोधन क) नियंत्रण ड) व्यूहरचना

१२) ॲमेझॉन, फ्लिपकार्ट, स्नॅपडिल इ. ई-व्यवसायाच्या _____ या प्रकारची उदाहरणे आहेत.
अ) व्यवसायीकांशी व्यवसाय (बी२बी) ब) ग्राहकांशी व्यवसाय (बी२सी)
क) सरकारशी व्यवसाय (बी२जी) ड) कर्मचाऱ्यांशी व्यवसाय (बी२इ)

१३) _____ मध्ये विक्रेता किंवा त्याचा प्रतिनिधी फोनवरून किंवा व्हिडीओ-कॉन्फरन्सिंग सेवेद्वारे संभाव्य ग्राहकास वस्तूची खरेदी करण्यास प्रवृत्त करतो.
अ) टेलि-मार्केटिंग ब) ऑफ-लाईन मार्केटिंग
क) वरील अ) आणि ब) दोन्ही ड) यापैकी कोणतेही नाही

१४) विपणनाच्या कोणत्याही क्षेत्रातील कोणत्याही समस्येचा पद्धतशीर, वस्तुनिष्ठ व परिपूर्ण अभ्यास करणे म्हणजे _____ होय.
अ) वस्तू संशोधन ब) विपणन संशोधन क) विक्री संशोधन ड) सामाजिक संशोधन

२. टीपा लिहा :

अ) उपभोक्त्यांच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे आर्थिक घटक. ७

ब) वृद्धीच्या पद्धती. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) ई-व्यवसायाचे विविध प्रकार सांगा. ७

ब) ग्राहक संरक्षण कायद्यानुसार ग्राहकांचे हक्क सांगा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) 'वितरण' म्हणजे काय ? वितरण मार्ग निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

ब) 'ई-व्यवसाय' म्हणजे काय ? ई-व्यवसायाचे फायदे आणि मर्यादा सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) 'विपणन संशोधन' या संज्ञेची व्याख्या द्या. विपणन संशोधन प्रक्रियेतील टप्पे थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) ग्राहक संरक्षण कायद्या अंतर्गत तक्रार निवारण यंत्रणा स्पष्ट करा.

SLR-CA – 21

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (New CBCS) Examination, 2017
KANNADA
Modern Prose and Poetry – II

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ : **14**

1) Essay –ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ
ಅ) ನಿಬಂಧ ಆ) ರಚನೆ ಇ) ಗದ್ಯ ಈ) ಸರಳ

2) ಕನ್ನಡದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಕಾರ
ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಪಂಪ ಇ) ಕಾರಂತ ಈ) ಧಾರವಾಡಕರ್

3) ಉತ್ತರಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಬಂಧಕಾರರು
ಅ) ವೀರೇಂದ್ರ ಸಿಂಪಿ ಆ) ಲಿಂಗಣ್ಣ ಇ) ಧನಶ್ರೀ ಈ) ಜಾನಾಪುರೆ

4) ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ
ಅ) ಕನ್ನಡ ಆ) ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇ) ಮರಾಠಿ ಈ) ತೆಲುಗು

5) ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದವರು
ಅ) ಪಂಪ ಆ) ಆಂಡಯ್ಯ ಇ) ಬೇಂದ್ರೆ ಈ) ಮುದ್ದಣ್ಣ

6) ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪ
ಅ) ಗದ್ಯ ಆ) ಪದ್ಯ ಇ) ಮಿಶ್ರ ಈ) ನಾಟಕ

7) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ
ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಕಾರಂತ ಇ) ಮಾಸ್ತಿ ಈ) ಕಲಬುರ್ಗಿ

8) ತತ್ವಪದಗಳು ಎಂದರೆ_____ ಹಾಡುಗಳು.
ಅ) ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆ) ದೇಶಭಕ್ತಿ ಇ) ತಾಳದ ಈ) ವಚನಗಳು

9) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ವಪದಕಾರ
ಅ) ಬಕ್ಕಪ್ರಭು ಆ) ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಇ) ಇಮಾಮ ಈ) ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ

10) ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ವಪದಕಾರ
ಅ) ಸೈನೀರ ಆ) ಸಿದ್ದಯ್ಯ
ಇ) ಖೈನೂರು ಈ) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ

11) ಕಡಕೋಳ ಎಂಬುದು
ಅ) ಕಡ ಆ) ಕೊಳ್ಳು ಇ) ಕಡಕೊಳ್ಳು ಈ) ಒಂದು ಗ್ರಾಮ

12) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆ
ಅ) ಶರಣಬಸವ ಆ) ನಿಜಲಿಂಗ ಇ) ಮಹಾಂತ ಈ) ಗುಡ್ಡಾಪುರ ದಾನಮ್ಮ

13) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವರು
ಅ) ಡಾ. ಲಠ್ಠೆ ಆ) ಡಾ. ಶಿವಾನಂದ ಇ) ಡಾ. ಹಿರೇಮಠ ಈ) ಡಾ. ಸಿಂಪಿ

14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ತತ್ವಪದಕಾರ

೨. ಬೇಕಾದ **ಏಳಕ್ಕೆ** ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹಾ ಹೊಟೇಲು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ ?
2) ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹಾ ಹೊಟೇಲು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ?
3) ರೈಲು ಪ್ರವಾಸದ ಮಹತ್ವ.
4) ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೀಪ ಎಂದರೆ ಯಾರು ?
5) ನಮ್ಮ ಆರು ವೈರಿಗಳು ಯಾರು ?
6) ಸಾಲದಿಂದಾಗುವ ಹಾನಿಗಳು ಯಾವುವು ?
7) ನೆಗಡಿ ಬಂದಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?
8) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ

೩. **ಎರಡಕ್ಕೆ** ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : **14**

1) ರೈಲು ಪ್ರವಾಸದ ಅನುಭವ.
2) ಸಾಲ ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆ ಹಾಳು.
3) ಬಾಯಿಲೊಂದಾಡತೀರಿ ಮನಸೀನೊಳಗೊಂದು ಮಾಡತೀರಿ.
4) ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣ.

೪. **ಒಂದಕ್ಕೆ** ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ದೀವಾನಖಾನೆಯ ಅಂದಚಂದವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
2) ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಟ್ರಂಕ್.
3) ಹಳ್ಳಿಯ ಚಹಾಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ಗುರುವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ. **14**

SLR-CA – 22

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (CBCS) (New) Examination, 2017
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1) Graph papers will be supplied on request.*
2) ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of calculator is* ***allowed****.*
5) ***Assume*** *suitable data is* ***required****.*

1. Choose the most appropriate alternative from the following : **14**

1) The sum of the first n terms of an Arithmetic Progression (A.P.) is

a) $\frac{n}{2}[a+(n-1)d]$ b) $\frac{n}{2}[2a+(n-1)d]$

c) $\frac{n}{2}[2a+nd]$ d) None of these

2) The fifth term of a G.P. 3, 6, 9, . . . is _____

a) 48 b) 11 c) 84 d) 96

3) If a : b = c : d then a : c =

a) d : b b) b : d c) a : d d) None of these

4) The inverse ratio of 31 : 47 is

a) $\sqrt{31} : \sqrt{47}$ b) 961 : 2209 c) 47 : 31 d) None of these

5) Logarithm of 4 to the base 4 is equal to

a) 0 b) 1 c) Infinite d) None of these

6) $\lim_{x \to 3}\left[\frac{3x-4}{x^2}\right] =$

a) $\frac{5}{9}$ b) $\frac{13}{9}$ c) $\frac{5}{3}$ d) $\frac{13}{3}$

P.T.O.

7) $\lim_{x \to 0} \left[\frac{e^x - 1}{x} \right] =$

a) 0 b) e c) 1 d) None of these

8) $\frac{d}{dx}\left(5^x\right) =$

a) 5^x b) $5^x \log 5$ c) $\frac{5^x}{\log 5}$ d) None of these

9) If $\frac{dy}{dx} = 0$ and $\frac{d^2y}{dx^2} < 0$ at x = a then y = f(x) is called _____ at x = a.

a) maximum b) minimum c) constant d) none of these

10) $\frac{d}{dx}$ (AC) =

a) Total cost b) Average cost
c) Marginal Average cost d) None of these

11) $\int_1^2 3x^2 \, dx =$

a) 9 b) 7 c) 6 d) 18

12) $\int_{-2}^{2} f(x)\,dx = 0$ if f(x) is

a) an even function b) an odd function
c) constant d) none of these

13) $\int e^x \, dx =$

a) e^x b) xe^{x-1} c) $\frac{e^{x+1}}{x+1}$ d) none of these

14) $\int \frac{1}{x+3} \, dx =$

a) log x b) log (x + 3) c) x + 3 d) $\frac{-1}{(x+3)^2}$

2. A) Evaluate : **7**

i) $\lim_{x \to 2} \left[\frac{\sqrt{2x+5} - 3}{x - 2} \right]$ ii) $\lim_{x \to 4} \left[\frac{x^2 - x - 12}{x^2 - 16} \right]$

B) If $f(x) = \frac{1}{x+5}$ find $f'(x)$ using first principle. **7**

3. A) The second and fifth term of a G.P. are 24 and 81 respectively. Find the first term and common ratio of the G.P. **7**

B) Solve for x if log (3x + 2) – log (3x – 2) = log 5. **7**

4. Attempt **any one** out of **A** and **B**.

A) i) If u and v are functions of x and $y = \frac{u}{v}$ then prove that

$$\frac{dy}{dx} = \frac{v.\frac{du}{dx} - u.\frac{dv}{dx}}{v^2}, \; v \neq 0.$$ **10**

ii) If a : b = 5 : 7 and b : c = 7 : 11 then find a : c and a : b : c. **4**

B) i) State the rule of integration by parts (i.e. $\int uv\,dx$). Hence evaluate $\int x^2 e^x\,dx$. **10**

ii) Evaluate $\int_0^4 \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x} + \sqrt{4-x}}\,dx$. **4**

5. Attempt **any one** out of **A** and **B**.

A) i) At which point the function $f(x) = 2x^3 - 3x^2 - 12x + 12$ will be maximum ? Find the maximum value. **10**

ii) Find $\frac{dy}{dx}$, if $y = \log\left(x + \sqrt{x^2 + 25}\right)$. **4**

B) i) Evaluate $\int \frac{x+3}{(x-1)(x-2)(x-3)}\,dx$. **10**

ii) Evaluate $\int_2^3 (5x + 2)(3x - 1)\,dx$. **4**

SLR-CA – 23

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (New) Examination, 2017
INSURANCE
(CBCS Pattern)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : **14**

1) Head Office of Insurance Regulatory and Development Authority is located at
A) Mumbai B) Hyderabad C) Pune D) Delhi

2) India allowed private companies in insurance sector in
A) 2000 B) 2004 C) 2008 D) 2012

3) In case of Fire Insurance insurable interest must exist
A) At the time of loss only B) At the time of taking insurance only
C) Both the above D) None of the above

4) Under which of the following conditions the fire insurance policy will cease
A) Changes in trade or manufacture activities
B) Un-occupancy of the building for more than 30 days
C) Transfer of insurable interest unless by will or operation of law
D) All of the above

5) Marine Insurance Act is passed in
A) 1973 B) 1981 C) 1938 D) 1963

6) Fire Insurance policy can be taken of
A) Tangible Assets B) Intangible Assets
C) Both of the above D) None of the above

7) In Marine Insurance time policy is more useful for _____ Insurance.
A) Warehouse B) Hull C) Accident D) Fire

8) According to Motor Vehicles Act 1939, every motor owner has to take _____ Insurance.
   A) Vehicle B) Third party liability
   C) Goods D) Accessories

9) Reinstatement value policy is a type of _____ insurance policy.
   A) Life B) Fire C) Marine D) Motor

10) Insurance Regulatory and Development Authority established in
   A) 2000 B) 2002 C) 2004 D) 2006

11) A person insured his goods worth Rs. 60,000/- for Rs. 20,000/- against the fire, his actual loss by fire is Rs. 15,000/- assuming that there is average clause his claim is
   A) Rs. 5,000 B) Rs. 9,000 C) Rs. 7,500 D) Rs. 6,000

12) In Fire Insurance, when a particular property is insured with two or more insurance companies against the same risk, then it is called as
   A) Principle of Insurable Interest B) Principle of Co-operation
   C) Principle of Utmost Faith D) Principle of Contribution

13) Cattle Insurance is mainly started for _____ for their cattle's.
   A) Rural farmers B) Workers C) Managers D) None of them

14) _____ insurance is designed to give cover of insurance to the properties situated at different location in the same town.
   A) Unvalued B) Floating C) Mixed D) Valued

2. Write short notes : **14**
   A) Crop insurance.
   B) Features of marine insurance.

3. Write short answers : **14**
   A) Explain the procedure of taking marine insurance policy.
   B) Explain the principles of fire insurance.

4. Answer **any one** of the following : **14**
   A) What is marine insurance ? Explain the types of marine insurance.
   B) What is Fire Insurance ? Explain the nature and importance of fire insurance.

5. Answer **any one** of the following : **14**
   A) Explain the difference between fire insurance and marine insurance.
   B) Explain the conditions in fire insurance policy.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्यायाची निवडून विधाने पुन्हा लिहा : **१४**

१) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) हैदराबाद क) पुणे ड) दिल्ली

२) भारतीय विमा व्यवसाय खाजगी कंपन्यासाठी _____ साली खुला झाला.
अ) २००० ब) २००४ क) २००८ ड) २०१२

३) अग्नी विम्यामध्ये विमेयहित _____ असावे.
अ) नुकसानीच्या वेळी ब) फक्त विमा करार करताना
क) वरीलपैकी दोन्ही ड) वरीलपैकी नाही

४) खालीलपैकी कोणत्या परिस्थितीमध्ये अग्नी विमा करार रद्द होतो ?
अ) व्यापार किंवा उत्पादनामध्ये बदल
ब) इमारत ३० दिवासांपेक्षा जास्त काळ मोकळी असल्यास
क) मृत्युपत्र किंवा कायद्याच्या कृतिशिवाय विमेयहित बदलल्यास
ड) वरीलपैकी सर्व

५) सागरी विमा कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
अ) १९७३ ब) १९८१ क) १९३८ ड) १९६३

६) _____ मालमत्तेचा अग्निविमा घेता येतो.
अ) दृश्य ब) अदृश्य क) वरीलपैकी दोन्ही ड) वरीलपैकी काही नाही

७) सागरी विम्यामध्ये मुदती विमा _____ साठी अधिक उपयुक्त आहे.
अ) गुदाम ब) जहाज क) अपघात ड) अग्नी

८) मोटार वाहन कायदा १९३९ नुसार प्रत्येक वाहन मालकास _____ विमा घेणे सक्तीचे आहे.
अ) वाहनाचा ब) तृतीया पक्ष जबाबदारीचा
क) मालाचा ड) उपसाधनाचा

९) पुनर्स्थापना मूल्य विमापत्र _____ विम्यामध्ये आढळते.
अ) आयुर्विमा ब) अग्नी क) सागरी ड) मोटार

१०) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाची स्थापना _____ साली झाली.
अ) २००० ब) २००२ क) २००४ ड) २००६

११) एका व्यक्तीने रु. ६०,००० किमतीच्या मालाचा रु. २०,००० चा अग्नी विमा काढला, परंतु प्रत्यक्ष आगीने रु. १५,००० किमतीचा माल नष्ट झाल्यास त्या विमापात्रामध्ये सरासरी तत्वाचा समावेश असेल तर त्याला नुकसान भरपाईची रक्कम _____ मिळेल.

अ) रु. ५,००० ब) रु. ९,००० क) रु. ७,५०० ड) रु. ६,०००

१२) अग्निविम्यामध्ये एका विशिष्ठ मालमत्तेचा दोन किंवा अधिक विमा कंपन्याकडे समान प्रकारच्या धोक्यासाठी विमा उतरवल्यास त्यास _____ म्हणतात.

अ) विमेयहित तत्व ब) सहकारचे तत्व

क) परमोच्च विश्वासाचे तत्व ड) वर्गणीचे तत्व

१३) _____ च्या पशुधनासाठी पशुधन विमा सुरु करण्यात आला.

अ) ग्रामीण शेतकार्यांच्या ब) कामगारांच्या

क) व्यवस्थाकांच्या ड) यापैकी कोणतेही नाही

१४) एकाच शहरात विविध ठिकाणी असलेल्या मालाला संरक्षण देण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या विमापत्रास _____ विमापत्र म्हणतात.

अ) अनिश्चित मूल्य ब) तरते क) मिश्र ड) निश्चित मूल्य

२. टीपा लिहा. १४

अ) पिक विमा.

ब) सागरी विम्याची वैशिष्ट्ये.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १४

अ) सागरी विमा उतरवण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

ब) अग्नी विम्याची मूलतत्वे स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) सागरी विमा म्हणजे काय ? सागरी विम्याचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) अग्निविमा म्हणजे काय ? अग्निविमयाचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) अग्निविमा व सागरी विम्यातील फरक स्पष्ट करा.

ब) अग्नी विमा करारातील अटी स्पष्ट करा.

SLR-CA – 24

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (New-CBCS) Examination, 2017
ECONOMIC GEOGRAPHY – II
Economic and Commercial Geography

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *:* 1) ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Neat*** *diagrams and maps must be drawn* ***wherever*** *necessary.*
3) *Figures to the* ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of Map stencils is* ***allowed****.*

1. Rewrite the following sentence by choosing appropriate words : **14**

1) Commercial geography is a sub branch of _____ geography.
a) Urban b) Human c) Economic d) Political

2) The nature of commercial geography is _____
a) Active b) Stable c) Static d) Changing

3) _____ country is rank first in the production of rice in the world.
a) Russia b) U.S.A. c) China d) India

4) Subsistence farming means _____
a) Farming for commercial purpose
b) Farming for export purpose
c) Farming for only fulfilling the bare subsistence
d) Farming for import purpose

5) India ranks _____ in the production of cotton in the world.
a) First b) Second c) Third d) Fourth

6) Broadly road transportation is divided in _____ types.
a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

7) _____ types of transportation is very costly.
a) Airway b) Waterway c) Railway d) Roadway

8) The mediterian and red sea are connected by _____ canal.
a) Suez b) Panama c) Keel d) Nelson

9) Agra tourist centre is located in _____ State of India.
   a) U. P. b) M. P. c) A. P. d) H. P.

10) The Shirdi tourist place is located in _____ district of Maharashtra.
   a) Ahmednagar b) Solapur c) Nashik d) Pune

11) The first meeting of the World Tourism Organisation was done in Madrid in the year _____
   a) 1981 b) 1982 c) 1983 d) 1984

12) Commercial Organisation of EEC has permenant members of _____ countries.
   a) 13 b) 11 c) 10 d) 9

13) Commercial Organisation of OPEC is established in the year of _____
   a) 1960 b) 1961 c) 1962 d) 1963

14) Trade is mainly divided into _____ types.
   a) 2 b) 3 c) 4 d) 5

2. Answer the following in brief:
   A) Rice production in India. **7**
   B) Shirdi tourist place. **7**

3. Answer the following in brief :
   A) GATT. **7**
   B) Rail route in India. **7**

4. Answer **any one** question of the following : **14**
   i) Explain the objectives of Commercial Organisations of OPEC and UNCTAD.
   ii) Explain the role of agriculture in economic development in India.

5. Answer **any one** question of the following : **14**
   i) Give an account of water route in India.
   ii) Explain the different types of Agriculture.

मराठी रूपांतर

सूचना : *1) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
*3) **उजवीकडील** अंक प्रश्नांचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*4) **नकाशा** स्टेन्सिलचा वापर करण्यास **परवानगी** आहे.*

1. योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्ये पुन्हा लिहा : **14**

1) व्यापारी भूगोल ही _____ भूगोलाची एक उपशाखा आहे.
अ) नागरी ब) मानवी क) आर्थिक ड) राजकीय

2) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप _____ आहे.
अ) क्रियाशील ब) स्थिर क) स्तब्ध ड) परिवर्तनशील

3) तांदूळ उत्पादनात जगामध्ये _____ या देशाचा प्रथम क्रमांक लागतो.
अ) रशिया ब) यु.एस्.ए. क) चीन ड) भारत

4) उदरनिर्वाहाची शेती म्हणजे _____
अ) व्यापाराच्या उद्देशाने केली जाते
ब) निर्यातीच्या उद्देशाने केली जाते
क) केवल गुजराण करण्याच्या उद्देशाने केली जाते
ड) आयातीच्या उद्देशाने केली जाते

5) कापूस उत्पादनामध्ये भारताचा जगात _____ क्रमांक लागतो.
अ) पहिला ब) दुसरा क) तिसरा ड) चौथा

6) रस्ता वाहतुकीचे प्रमुख _____ प्रकार पडतात.
अ) १ ब) २ क) ३ ड) ४

7) _____ ही वाहतुक सर्वात खर्चिक आहेत.
अ) हवाई ब) जल क) रेल्वे ड) रस्ते

8) _____ या कालव्यामुळे भूमध्य व तांबडा समुद्र एकमेकांना जोडलेले आहेत.
अ) सुएझ ब) पनामा क) कील ड) नेल्सन

9) आग्रा हे पर्यटन स्थळ भारतातील _____ या राज्यात वसलेले आहे.
अ) उत्तर प्रदेश ब) मध्य प्रदेश क) आंध्र प्रदेश ड) हिमाचल प्रदेश

10) शिर्डी पर्यटन स्थळ हे महाराष्ट्रातील _____ जिल्ह्यात वसलेले आहे.
अ) अहमदनगर ब) सोलापूर क) नाशिक ड) पुणे

11) जागतिक पर्यटन समितीची पहिली बैठक _____ साली माद्रीद येथे पार पडली.
अ) 1981 ब) 1982 क) 1983 ड) 1984

12) ई. ई.सी. या व्यापारी संघटनेत कायम सदस्य _____ देश आहेत.
अ) 13 ब) 11 क) 10 ड) 9

13) ओपेक (OPEC) या व्यापारी संघटनेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) 1960 ब) 1961 क) 1962 ड) 1963

14) व्यापाराचे प्रमुख _____ प्रकार पडतात.
अ) 2 ब) 3 क) 4 ड) 5

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

A) भारतातील तांदूळ उत्पादन **7**

B) शिर्डी पर्यटन स्थळ. **7**

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

A) गॅट (GATT). **7**

B) भारतातील रेल्वे मार्ग. **7**

4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : **14**

i) ओपेक (OPEC) आणि यू.एन.सी.टी.ए.डी. या व्यापारी संघटनेची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ii) भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या विकासात शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : **14**

i) भारतातील जल वाहतुकीचा वृत्तांत द्या.

ii) शेतीचे वेगवेगळे प्रकार स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 25

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (Old) (CGPA) Examination, 2017
ENGLISH COMPULSORY
"On Track" English Skills for Success

Day and Date : Tuesday, 24-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **14**

i) _____ was known as the "People's President".
a) A.P.J. Abdul Kalam b) Pratiba Patil
c) Pranab Mukharjee d) Rajendra Prasad

ii) _____ was the father of modern rocketry.
a) Prof. Vikram Sarabhai
b) Dr. Brahm Prakash
c) Werner von Braun
d) A.P.J. Abdul Kalam

iii) _____ is an overwhelming and joyous experience.
a) Spirit b) Flow
c) Commitment d) Sensation

iv) The Parliament of Religion was to be held in
a) Ceylon b) Honkong
c) Chicago d) China

v) _____ represented the Jains at the Parliament of Religions.
a) Swami Vivekananda
b) Mahathma Gandhiji
c) Annie Besant
d) Chakravarti

vi) To find out if a society is civilized, we have to check
   a) Whether there is material progress
   b) Whether all the people have jobs
   c) Whether the people have freedom
   d) Whether the poorest are supported

vii) The main reason for serious economic problems of the majority is
   a) Ignorance b) Drought
   c) Famine d) Negligence

viii) In the poem "Full Moon" "Mother Goose" refers to
   a) A woman who tales stories
   b) A country woman who created nursery tales
   c) A woman who worships moon
   d) None of the above

ix) The poem "Brahma" was written by
   a) Robert Hayden b) H. D. Thoreau
   c) Ralph Waldo Emerson d) Walt Whitman

x) In the poem "Full Moon" Hayden ponders on Mankind's relationships with the
   a) Sun b) Moon c) God d) Earth

xi) The birds flew into _____ nests.
   a) Their b) There
   c) Them d) None of the above

xii) Peacock is one of the _____ birds found in India.
   a) More wonderful b) Most wonderful
   c) Only wonderful d) None of the above

xiii) The words – "knew & new" are
   a) Homonyms b) Homophones
   c) Homographs d) Synonymy

xiv) _____ are the words that have the same pronunciation but different spelling.
   a) Homophones b) Homographs
   c) Homonyms d) Synonyms

2. Answer **any seven** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **14**
   1) What happened to the first V-2 missile when it was first tested ?
   2) What kind of a personality was Von Braun, according to Dr. Kalam ?
   3) Who were the other Indians present at the Partliament of Religions ?
   4) What has caused more deaths than all the weapons of mass destruction ?
   5) What was the response of the Chief of an official religious society when Vivekananda wrote to them for help ?
   6) What is "Flow" according to Dr. Kalam ?
   7) What did Swami Vivekananda speak about at the Parliament of Religion ?
   8) What two rays of hope does Nani Palkhivala speak of ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each**. **8**
   1) What is the theme of the poem "Full Moon" ?
   2) What role does the theme of time play in the poem "Full Moon" ?
   3) Examine all the images in the poem and explain how they elaborate on the theme of the poem.

   B) Attempt **any two** questions : **6**
   1) What is E-mail ? What are the uses of E-mail ?
   2) What are the features of notices ?
   3) What is a Curriculum Vitae ?

4. Answer **any one** of the following questions : **14**
   1) You are the Chairman of the Bharat Sports Club; Solapur. The General Meeting of the office-bearers of the club is scheduled for the 10th of next month. Prepare notice and agenda for the meeting. Imagine all the necessary details.

   OR

   2) You are Anne Jacob, graduate in Chemical Engineering from the NIIT Warangal. You have five years experience as assistant project engineer with a fertilizer company. Write an E-mail application letter in response to an advertisement for the post of Project Engineer. Imagine all the necessary details.

5. Answer the following questions : **14**

   There is an advertisement in the newspaper for the post of Assistant Professor, in the subject of Commerce. Imagine that you have passed M.Com. (Commerce) and NET. Prepare the C.V. suitable for the post. Imagine all the necessary details.

SLR-CA – 26

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) (Old) Examination, 2017
PRINCIPLES OF BUSINESS MANAGEMENT

Day and Date : Wednesday, 25-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose correct alternative from given alternatives : **14**

1) Motivation is concerned with
   a) Work satisfaction b) Leadership
   c) Control d) Human needs

2) One who guides and directs other people is known as
   a) Administrator b) Organizer c) Leader d) Controller

3) Sending letters, reports and circulars is a type of communication
   a) Oral b) Written c) Informal d) None

4) In which leadership styles the opinion of all members is considered
   a) Democratic b) Autocratic c) Free-rain d) None

5) Change is the _____ process.
   a) Social b) Economic c) Continuos d) All

6) Budgetary control is the technique of control
   a) Modern b) Traditional c) Scientific d) None

7) A process of passing information from one person to another is
   a) Direction b) Communication
   c) Decision d) None

8) The ability to shape the attitudes and behavior of others is
   a) Motivation b) Leadership
   c) Communication d) None

9) Motivation deals with _____ of workers.
   a) Psychological concept b) Sociological concept
   c) Historical concept d) Economical concept

10) _____ is the non financial incentive.
   a) Basic salary b) Increments
   c) Bonus d) Extra responsibility

11) _____ is the term of business communication.
   a) E-mail b) Letter c) Reports d) All

12) Most people dislike
   a) Management b) Controlling c) Change d) Planning

13) _____ is the modern technique of controlling.
   a) Observation b) Critical path method
   c) Internal audit d) Audit

14) _____ is the basic requirement of effective controlling.
   a) Understanding the object b) Participation
   c) Economical d) All

2. Write short notes on : **14**
   A) Effective controlling.
   B) Need of motivation.

3. Answer in brief : **14**
   A) Democratic leadership.
   B) Forms of business writting.

4. Answer **any one** : **14**
   A) State the traits and functions of leader.
   B) Explain the techniques of controlling.

5. Answer **any one** : **14**
   A) Explain the process of planned change.
   B) Explain the process of communication.

मराठी रूपातंर

सूचना : *१) सर्व प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पुर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा. **१४**

१) अभिप्रेरणेचा संबध _____ येतो.
अ) कार्य समाधान ब) नेतृत्त्व क) नियंत्रण ड) मानवी गरजा

२) जो लोकांना मार्गदर्शन व दिशा देण्याचे काय करतो त्यास
अ) प्रशासक ब) संघटक क) नेता ड) नियंत्रक

३) पत्र, अहवाल आणि परिपत्रके पाठविणे हा संदेशवहनाचा प्रकार आहे
अ) तोंडी ब) लेखी क) अनौपचारीक ड) कोणतेही नाही

४) प्रत्येकाच्या मताचा विचार कोणात्या नेतृत्व शैलित केला जातो.
अ) लोकशाही ब) हुकुमशाही क) मुक्त ड) कोणतेही नाही

५) बदला ही एक प्रक्रिया आहे
अ) सामाजीक ब) आर्थिक क) सततची ड) सर्व

६) अंदाज़पत्रक हे एक नियत्रंणाचे तंत्र आहे
अ) आधुनिक ब) पारंपारीक क) शास्त्रीय ड) कोणतेही नाही

७) एका व्यक्तीकडून दुसऱ्या व्यक्तीकडे माहीती पाढविण्याची प्रक्रिया म्हणजे.
अ) संचालन ब) संदेशवहन क) निर्णय ड) कोणतेही नाही

८) व्यक्तीच्या मनोवृत्ती आणि व्यवहार व आचरण याना निश्चित स्वरूप देण्याची क्षमता.
अ) कार्यप्रेरणा ब) नेतृत्व क) संदेशवहन ड) कोणतेही नाही

९) अभिप्रेरण ही कामगारांची _____ स्थिती आहे.
अ) मानसिक ब) सामाजीक क) ऐतिहासिक ड) अर्थशास्त्रीय

१०) _____ ही अर्थिकेत्तर प्रलोभन आहे.
अ) मुळ पगार ब) वार्षिक वाढ क) बोनस् ड) जादा जबाबदरी

११) _____ ही व्यवसाय संदेशवहनाची पद्धत आहे.

अ) इ-मेल ब) पत्र क) अहवाल ड) सर्व

१२) बहुतांश लोकांना _____ आवडत नाही.

अ) व्यवस्थापण ब) नियंत्रण क) बदल ड) नियोजन

१३) _____ हे नियंत्रणाचे आधूनिक तंत्र आहे.

अ) निरीक्षण ब) निर्णयक पथ पद्धत

क) अंतर्गत लेखापरिक्षण ड) लेखा परिक्षण

१४) _____ ही परिणाम कारक नियंत्रणाची मुळभूत आवश्यकता आहे.

अ) उद्देश समजावून घेणे ब) सहभाग

क) काटकसरी ड) सर्व

२. टिपा लिहा. १४

अ) परिनामकारक नियंत्रण.

ब) अभिप्रेरणेची गरज.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १४

अ) लोकशाही नेतृत्व.

ब) व्यवसायीक पत्र व्यवहाराच प्रकार.

४. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर द्या. १४

अ) नेतृत्वाचे गुण व कार्ये सांगा.

ब) नियंत्रणाची तंत्रे स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर द्या. १४

अ) नियोजनबद्ध बदलाचे प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) संदेशवहनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

SLR-CA – 27

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (Old CGPA Pattern) Examination, 2017
FINANCIAL ACCOUNTING

Day and Date : Thursday, 26-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*
Use *of calculator is* ***allowed****.*

1. Choose the correct alternative :

1) The Accounting equation is based on _____ concept.
   a) Dual aspect b) Business entity
   c) Going concern d) All the above

2) Profit and Loss A/c is prepared for a period of one year by following _____ concept.
   a) Periodicity concept b) Business entity concept
   c) Accrual concept d) None of the above

3) The convention that an accountant shouldn't anticipate profit, but must provide for all losses" is known as _____ convention.
   a) Conservatism b) Consistency c) Materiality d) Disclosure

4) Under stock and debtors method, to cancel loading, Branch _____ account is to be opened.
   a) Stock b) Debtors c) Adjustment d) Profit and loss

5) Stock Reserve A/c in case of closing stock appears on debit side of _____ account.
   a) Branch b) Branch stock
   c) Branch expenses d) Trading

6) If invoice price is 33.333% above cost, it is _____ % on invoice price.
   a) 20 b) 25
   c) 50 d) 100

7) _____ branches are not working under any instructions of the Head Office.
   a) Independent b) Dependent c) Agency d) Foreign

8) _____ branches are work like agents of Head Office.
   a) Independent b) Dependent c) Agency d) Foreign

P.T.O.

9) Credit purchases can be ascertained by preparing _____ account.
   a) Total creditors b) Total debtors c) Bills receivable d) Bills payable

10) Discount allowed to customers is credited to _____ account.
   a) Total creditors b) Total debtors c) Bills receivable d) Bills payable

11) The loss which is inherent and which cannot be avoided is termed as _____ loss.
   a) Normal b) Abnormal c) Unexpected d) Non estimated

12) _____ loss is not required to be recorded separately in the books of accounts.
   a) Normal b) Abnormal c) Unexpected d) Non estimated

13) Consignor sends a _____ to consignee.
   a) Account sale b) Pro-forma invoice
   c) Account extract d) Statement of affairs

14) Consignor is _____ of consignee.
   a) Purchaser b) Vendor c) Principal d) Agent **14**

2. Write short notes on :
   1) Concepts of Accounting
   2) Types of Branches. **(7+7)**

3. A) Prepare Total Debtors Account and Total Creditors Account to ascertain credit sales and credit purchases.

	Rs.		**Rs.**
Opening balance of debtors	1,25,000	Closing balance of debtors	1,15,000
Opening balance of creditors	90,000	Closing balance of creditors	75,000
Cash received from debtors	1,75,000	Discount allowed	2,000
Cash paid to creditors	1,20,000	Discount received from suppliers	1,000
Cash sales	20,000	Return inward	3,000
Bad debts	1,000	Return outward	4,000

   B) Prepare an Account Sale from the following :
   Consignor : M/S Siddeshwar Bhakt
   Consignee : Tukaram Addhikari
   Sale : 100 Fabricated stalls @ Rs. 20,000
   Expenses of Consignee : Wages Rs. 10,000, Insurance Rs. 10,000
   Commission : 5% on sales. **(7+7)**

4. A Ltd. Mumbai has a branch in Solapur. The following are the ledger balances of the branch as on 31-12-2015.

	Rs.		Rs.
Purchases	4,500	Interest received	1,250
Creditors	5,600	Sundry expenses	200
Machinery	10,000	H.O. Current account	11,000
Stock on 1-1-2015	7,500	Goods from H.O.	7,000
Debtors	3,650	Sales	15,000

Stock on 31-12-2015 Rs. 3,500.

On enquiry you are told that

1) The H.O. sent good to branch Rs. 500 on 31-12-2015 but the branch received them on 4-1-2016.
2) The Branch furniture stood in H.O. books at Rs. 400.
3) In H.O. books the branch current account had a balance of Rs. 11,500.

Give the final accounts of the branch after depreciating branch furniture and machinery by 5%. Also give branch current account in H.O. books.

OR

4. Prepare consignment account and consignee account in the books of consignor from the following information.

Consignor : Mrs. Kareena from Mumbai, Consignee : Mrs. Alia from Pune

Good Consigned 100 machines were invoiced at Rs. 600 each which is cost plus 20%

Consignors expenses : Rs. 900/- on packing

Consignees expenses : Freight Rs. 2,400, Rent Rs. 800 and Insurance Rs. 2,000

Consignment sales : 80 machines @ Rs. 700 each.

Commission : Normal 10% and Del creder 2% on all sales. **14**

5. From the following information prepare Trading and Profit and Loss Account and Balance Sheet for the year ended on 31-3-2014.

Particulars	**1-4-2013**	**31-3-2014**
Trade Debtors	24,000	20,000
Trade Creditors	10,000	6,000
Rent Payable	500	600
Cash	4,500	?
Stock	25,000	18,000
Plant	15,000	25,000

Cash Receipts – Cash sales Rs. 10,000, Collection from debtors Rs. 80,000

Cash Payment – Purchase of Plant Rs. 10,000, (1 April, 2013)

Cash purchases Rs. 5,000

Payment to creditors Rs. 40,000

Drawings Rs. 3,000

Freights Rs. 6,000

Salary Rs. 20,000

Rent Rs. 6,000

Bad debts written off Rs. 200 and depreciate plant by 10%.

OR

5. With the information given below, prepare income and expenditure account and balance sheet of Sundaram Charitable Trust for the year ending on 31-12-2015.

Receipts	**Rs.**	**Payments**	**Rs.**
To balance b/d		By Rent	20,000
Cash	500	By Salaries	18,000
Bank	39,500	By Investment	60,000
To Subscription	81,000	By Drawings	20,000
(include Rs. 5,500 for 2013-14)		By Office expenses	2,000
To Interest on investment	1,800	By Balance c/d	
To sale of furniture		Cash	700
(book value Rs. 10,000)	8,000	Bank	10,100
	1,30,800		**1,30,800**

Additional information :

1) There are 800 members paying annual subscription Rs. 100 each.
2) Outstanding salary Rs. 2,000.
3) The assets on 1-4-2014 were investment Rs. 20,000, Land Rs. 1,00,000, Furniture Rs. 40,000. **14**

SLR-CA – 28

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA Old) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS – I

Day and Date : Friday, 27-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *shows* ***full*** *marks.*
3) Draw diagram ***whenever*** *necessary.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) Average cost = $\frac{\text{Total cost}}{\text{_____}}$

a) Marginal cost b) Selling cost
c) Number of production d) None of these

2) The functional relationship between _____ is called as a production function.
a) Revenue and cost b) Fixed cost and variable cost
c) Input and output d) None of these

3) The law of variable proportions occurs in _____ period.
a) Short run b) Medium term c) Long run d) None of these

4) In _____ market producer is price maker.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) All the above

5) Selling cost is a significant feature of _____ market.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of these

6) Price discrimination is the feature of _____ market.
a) Perfect competition b) Monopoly
c) Monopolistic competition d) None of these

7) Break-even point means _____ point.
a) No profit no loss b) Profit
c) Loss d) None of these

P.T.O.

8) The concept of quasi rent was first introduced in economics by
   a) Ricardo b) Marshall c) Adam Smith d) None of these

9) In perfect competition, average revenue curve is
   a) Parallel to 'x' axis b) Parallel to 'y' axis
   c) Convex to the origin d) None of these

10) _____ is a feature of perfect competition.
   a) Large number of sellers b) Large number of buyers
   c) Homogeneous product d) All the above

11) Innovation theory of profit is putforth by
   a) Marshall b) Schumpeter c) Adam Smith d) None of these

12) Interest is reward of
   a) Risk b) Inconvenience
   c) Management d) All the above

13) No profit no loss analysis is useful in
   a) Short period b) Medium period
   c) Long period d) All the above

14) _____ means the labour paid remuneration for their work.
   a) Rent b) Profit c) Wages d) Interest

2. Write short answer of the following question : **14**

   A) Explain the features of monopoly market.

   B) Explain the wage determination under perfect competition.

3. Write short notes : **14**

   A) Production function.

   B) Break-even point.

4. Answer **any one** of the following : **14**

   A) Explain the law of returns to scale.

   B) Explain the price determination under perfect competition.

5. Answer **any one** of the following : **14**

   A) Explain the innovation theory of profit.

   B) Explain the importance of break-even analysis.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*३) **आवश्यक** तेथे आकृती काढा.*

१. योग्य पर्याय निवडा : १४

१) सरासरी खर्च = $\frac{\text{एकूण खर्च}}{\text{_____}}$

अ) सीमांत खर्च ब) विक्री खर्च
क) उत्पादन नग संख्या ड) यापैकी नाही

२) _____ यांच्यातील कार्यात्मक संबधास उत्पादन फलन असे म्हणतात.
अ) प्राप्ती व खर्च ब) स्थिर खर्च व बदलता खर्च
क) आदान व प्रदान ड) यापैकी नाही

३) बदलत्या प्रमाणाचा सिद्धांत _____ कालात अनुभवास येतो.
अ) अल्प काल ब) मध्यम काल क) दीर्घ काल ड) यापैकी नाही

४) _____ या बाजार उत्पादक हा किंमत कर्ता असतो.
अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) वरील सर्व

५) विक्री खर्च हे _____ या बाजाराचे एक महत्वाचे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही

६) मुल्यभेद हे _____ या बाजाराचे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा ड) यापैकी नाही

७) समबिंदू म्हणजे _____ बिंदू होय.
अ) ना नफा ना तोटा ब) नफा क) तोटा ड) यापैकी नाही

८) अर्थशास्त्रात आभास खंडाची संकल्पना प्रथम _____ यांनी मांडली.
अ) रिकार्डो ब) मार्शल क) ॲडम स्मिथ ड) यापैकी नाही

९) पूर्ण स्पर्धेच्या बाजारात सरासरी प्राप्तीचा वक्र _____ असा असतो.
अ) 'क्ष' अक्षाला समांतर ब) 'य' अक्षाला समांतर
क) आरंभस्थानाशी बहिर्वक्र ड) यापैकी नाही

१०) _____ हे पूर्ण स्पर्धेचे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) असंख्य विक्रेते ब) असंख्य ग्राहक
क) एकजिनसी उत्पादन ड) वरील सर्व

११) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) मार्शल ब) शुंपीटर क) ॲडम स्मिथ ड) यापैकी नाही

१२) व्याज हा _____ मोबदला होय.
अ) धोका ब) गैरसोय क) व्यवस्थापन ड) वरील सर्व

१३) ना नफा ना तोटा हे विश्लेषण _____ या कालासाठी उपयुक्त ठरते.
अ) अल्प काल ब) मध्यम काल क) दीर्घ काल ड) वरील सर्व

१४) श्रमीकाला मिळणारा मोबदला म्हणजे _____ होय.
अ) खंड ब) नफा क) वेतन ड) व्याज

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) मक्तेदारी बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) पूर्ण स्पर्धेत वेतन दर कसा ठरतो ते स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा : १४

अ) उत्पादन फलन

ब) समबिंदू विश्लेषण.

४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) प्रमाण फलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) पूर्ण स्पर्धेतील वस्तुची किंमत निश्चिती स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) समबिंदू विश्लेषणाचे महत्व स्पष्ट करा.

SLR-CA – 29

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2017
MARATHI (Com.) (Old)
सृजनरंग

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा : १४

१) रामजी अनंत सुभेदार यांना कोणी पत्र लिहले होते ?

अ) छत्रपती शिवाजी महाराज ब) छत्रपती संभाजी

क) छत्रपती राजाराम ड) छ. शाहू

२) यशवंतराव चव्हाण यांच्या आईचे नाव काय ?

अ) विठाई ब) भीमामाया क) सावित्री ड) लक्ष्मी

३) 'अक्षराच्या बेटा' तील कोणत्या फुलाशी लेखक एकरूप झाला होता ?

अ) बेल ब) गुलाब क) गुलमुस ड) झेंडू

४) बालचंद यांना कशाची आवड होती ?

अ) कपडयांची ब) वाचनाची क) फिरण्याची ड) शिकारीची

५) प्रकाश आमटे यांचा प्रकल्प कोणत्या गावी आहे ?

अ) नागपूर ब) चंद्रपूर

क) अमरावती ड) हेमलकसा

६) संत नामदेवांना कोणती भक्ती महत्वाची वाटते ?

अ) वंदन ब) कीर्तन क) अर्चन ड) आत्मनिवेदन

७) महदंबेच्या 'धवळयाचां' चा नायक कोण आहे ?

अ) शिशुपाल ब) श्रीकृष्ण

क) गोविंदप्रभू ड) चक्रधर

८) फादर स्टीफन्स यांनी मराठी भाषेला कोणत्या रत्नाची उपमा दिली आहे ?

अ) पाचू हिरवा ब) माणिक लाल क) हिरा निळा ड) पिवळा

९) साधू-संत पुत्राप्रमाणे दया कोणावर करतात असे तुकारामांना वाटते ?

अ) शस्त्रूंवर ब) ढोंगी जनावर

क) प्रतिस्पर्ध्यावर ड) दास-दासी

१०) जळात पाय टाकून कोण बसला आहे ?

अ) पिंपळ ब) वड क) बाभूळ ड) औदुंबर

११) 'वामांगी' कविता कुणी लिहली आहे ?

अ) संजीवनी ब) बालकवी क) अरूण कोल्हटकर ड) जें.बी. शिंदे

१२) 'अजून वादळ उठले नाही' ही कविता कोणी लिहली आहे ?

अ) ज्योती लांजेवार ब) दत्ता हलसगीकर

क) मंगेश पाडगावकर ड) अरूण कोल्हटकर

१३) 'दूरदर्शन हे कोणते माध्यम आहे ?

अ) दृक ब) श्राव्य क) दृक श्राव्य ड) यापैकी नाही

१४) संस्कृत मध्ये जसेच्या तसे शब्द येतात त्यांना काय म्हणतात ?

अ) तत्सम ब) तद्भव क) कृदंत ड) परसवर्ण

२. **दोन तीन** वाक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही ७) : **१४**

१) यशवंतराव चव्हाण यांच्या भावाचे नाव सांगून ते कोणत्या संस्थानत गेले होते.

२) 'अक्षराचं बेट' या पाठामध्ये लेखकाच्या गावचा परिसर कशाने प्रसन्न होते असे ?

३) सेठ वालचंद यांनी डिझेल इंजिनचा कारखाना कोणाकडून विकत घेतला होता ?

४) डॉ. प्रकाश आमटे यांचा हेमलकशाला येण्याचा कोणता हेतू होता ?

५) खऱ्या साधूची ओळख कोणत्या गुणामुळे होते ?

६) बालकवींच्या कवितेतील गाव कशा प्रकारचे आहे ?

७) प्रभावी वक्तृत्वासाठी आवश्यक असणाऱ्या कोणत्याही तीन गोष्टी लिहा.

८) बातमी म्हणजे काय ते लिहा ?

३. अ) पुढीलपैकी **दोनवर** टीपा लिहा : ८

१) छत्रपती शिवाजी महाराजांना रयतेबद्दलचा कळवळा.

२) ज्योती लांजेवार यांच्या कवितेतील दलित स्त्रीच्या वेदना.

३) वृत्तपत्रासाठी बातमी लिहिताना ध्यावयाची काळजी.

ब) पुढीलपैकी **दोहोंचे** संदर्भासह स्पष्टीकरण लिहा : ६

१) गुलमुसाशिवाय उरलेला मी म्हणजे चांदणं हरवलेलं आभाळच।

२) तारांमध्ये बारा रासी । सप्त वारांमाजि रवी ससी ।।

३) मातीत ज्यांचे जन्म मळले । त्यांना उचलून वरती घ्यावे ।।

४. 'त्यांचे राज्य उद्यांचे' या कवितेचे रसग्रहण करा. १४

किंवा

'वामांगी' या कवितेतून भारतीय स्त्रीवर लादलेल्या बंधनाचे चित्रण अरूण कोल्हटकर यांनी कसे केले आहे ?

५. आशा-निराशेचे क्षण या पाठातून यशवंतराव चव्हाण यांच्या व्यक्तिमत्वाचे प्रभावी दर्शन कसे घडते सविस्तर लिहा. १४

SLR-CA – 30

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (CGPA) Examination, 2017
HINDI (Comp.) (Old)
Sahityadhara Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Saturday 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

*सूचना : 1) **सभी** प्रश्न **अनिवार्य** है ।*
*2) **दाईं** ओर लिखे **अंक** प्रश्न के गुण दर्शाते है ।*

बहुविकल्पीय प्रश्न (**14** में से 14) **14**

1. निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

1) मलबे का मालिक कहानी के लेखक _____ है ।
(मोहन राकेश, रामवृक्ष बेनीपुरी, हिमांशू जोशी, शरद जोशी)

2) रामवृक्ष बेनीपुरी का जन्म सन् _____ में हुआ ।
(1901, 1902, 1903, 1904)

3) छायावाद–रहस्यवाद प्रमुख कवयित्री _____ है ।
(प्रसाद, पंत, महादेवी वर्मा, निराला)

4) _____ के व्यंग्य में हास्य, कडवाहट, मनोविनोद और चुटीलापन दिखाई देता है ।
(हिमांशू जोशी, शरद जोशी, हरिशंकर परसाई, महादेवी वर्मा)

5) में, तथा पर प्रत्यय _____ कारक में लगता है ।
(संबोधनकारक, अधिकरणकारक, कर्ताकारक, कर्मकारक)

6) मुगल सम्राट अकबर के नवरत्नों में से एक _____ थे।
(कबीर, जायसी, तुलसी, रहीम)

7) ''भरी हुई बस में लाल साफेवाला आदमी '' के कवि _____ हैं ।
(राजेश जोशी, कुमार अम्बुज, इब्बार रब्बी, वीरेन डंगवाल)

8) करणकारक में _____ प्रत्यय लगता है ।
(ने, को, से, में)

9) ''झील के पंछियों,
तुम हमारे _____ नहीं '' हो ।
(मार्गदर्शक, योग्य, आदर्श, पथप्रदर्शक)

10) मैं कभी नहीं समझ पाता था कि, जब सारे लोग घर में रहते है, तो एक _____ही बार-बार क्यों चली जाती है ।
(माँ, चाची, दादी, बहन)

11) बलदेव सिंह को देखकर माताएँ कहती थीं, ''मेरा बेटा ऐसा ही _____ पावे।
(मानव शरीर, शरीर घन, शौर्यता, बलिष्ठता)

12) हिंदी में कर्ताकारक के _____ रूप हैं ।
(एक, दो, तीन, चार)

13) _____ कविता के कवि का नाम राजेश जोशी है ।
(बहन, बेटा, घना पक्षी विहार, मोबाइल पर उस लड़की की सुबह)

14) प्रेषक _____ को कहते हैं ।
(पानेवाले, पढ़नेवाले, भेजनेवाले, लिखनेवाले)

2. निम्नलिखित में से किन्हीं **सात** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । **14**

1) कारक किसे कहते हैं ?
2) पत्र के प्रमुख प्रकार लिखिए ।
3) ''करण'' कारक की परिभाषा लिखिए ।
4) कारकों के प्रकारों के नाम लिखिए ।
5) पत्र लेखन के चार उद्देश लिखिए ।
6) व्यापारी पत्र की तीन विशेषताएँ लिखिए ।
7) संदर्भ पत्र किसे कहते हैं ?
8) ''पदाधिकारियों के नाम पत्र'' में प्रेषक का नाम, पता और तारीख कहाँ लिखी जाती हैं ?

3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं **दो** की संसदर्भ व्याख्या कीजिए । **8**

अ) 1) ''बिगरी बात बने नहीं, लाख करो किन कोय ।
रहिमन बिगरै दूध को, मथे न माखन होय''।।

2) ''वह जानना चाहता है उसकी जिंदगी का मतलब वोट डालने के अलावा और कहाँ है ।''

3) ''न बैंक में लॉकर
न चोरी की चिंता
न घर की रखवाली
न काम पर जाना
न मकान बनवाना ।।''

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं **दो** प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । **6**

1) रहीम के नीती संबंधी किन्हीं दो दोहों का आशय स्पष्ट कीजिए ।

2) ''मोबाइल पर उस लड़की की सुबह'' कविता का आशय संक्षिप्त में लिखिए ।

3) ''बहन'' कविता में बहन का भाई के जीवन में महत्व स्पष्ट कीजिए ।

4. निम्नलिखित में से किसी **एक** प्रश्न का उत्तर लिखिए । **14**

''मलबे का मालिक'' शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए

अथवा

''बेटा'' कविता में परिवर्तित युगीन परिस्थितियों, रिश्ते–नातों एवं भावनाओं का मार्मिक चित्रण हुआ है । स्पष्ट कीजिए ।

5. लेखक अपनी भूतपूर्व प्रेमिकाओं को क्यों खत लिखता है ? **14**

SLR-CA – 31

Set **P**

Seat No.	

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (Old CGPA) Examination, 2017

URDU

Prose, Poetry and Communication

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

2) Figures to the left indicate ***full*** *marks.*

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کرکے خانہ پُری کیجئے : **14**

۱) علامہ اقبالؔ کو _____ کہا جاتا ہے۔

(شاعر مغرب شاعر بے دماغ شاعر مفلس شاعر مشرق)

۲) نظم " مدو جزرِ اسلام " _____ کی شاہکار تخلیق ہے۔

(نظیرؔ اقبالؔ حالیؔ انیسؔ)

۳) " استاد کی تلاش " کے مصنف _____ ہیں۔

(رشید احمد صدیقی کنھیالال کپور

مرزا فرحت اللہ بیگس مرحوم عبد الحلیل سر)

۴) بر صغیر کی جنگ آزادی کو انگریزی حکومت نے _____ کا نام دیا تھا۔

(باغی غدر مجاہد اتحاد)

۵) مصنف اور میاں دانیؔ نے _____ دہلی سے ایف۔اے۔ کا امتحان پاس کیا۔

(جامعیہ ملیہ اورینٹل کالج ہندو کالج فورٹ ولیم کالج)

۶) عشاق کی آخری جماعت کا عشق _____ کہلاتا ہے۔

(صوفیانہ عشق غائبانہ عشق

والہانہ عشق ضعیفانہ عشق)

P.T.O.

۷) خواجہ حسن نظامی کے انشائیوں کا مجموعہ _____ ہے۔

(گنج ہائے گراں مایہ بانگ دراء سی پارۂ دل سنگ و خشت)

۸) کنھیالال کپور کے مضامین کا پہلا مجموعہ _____ کے نام سے شائع ہوا۔

(خنداں چند ہم عصر سنگ و خشت سی پارۂ دل)

۹) " ایک وصیت کی تعمیل " _____ کی تخلیق ہے۔

(رشید احمد صدیقی کنھیالال کپور

مرزا فرحت اللہ بیگ مرزا ہادی رسواء)

۱۰) مصنف کے عربی کے اُستاد کا نام _____ ہے۔

(مولویو کمال الدین مولوی چراغ علی

مولوی جمیل الرحمٰن مولوی ثناء اللہ خان)

۱۱) طالب علموں کے بعد عشاق کا دوسرا بڑا گروہ _____ سے تعلق رکھتا ہے۔

(زمیندار طبقہ جاگیردار طبقہ دکاندار طبقہ فوجی طبقہ)

۱۲) نظیرؔ اکبر آبادی کا اصل نام _____ ہے۔

(محمد علی ولی محمد مختار احمد میر متقی)

۱۳) حکومت کی بنیاد ڈھائے چلا جا

جو انوں کو باغی بنائے چلا جا

مندرجہ بالا شعر _____ کا لکھا ہوا ہے۔

(اقبالؔ رام پرساد بسملؔ مجازؔ سیوک رام ناصرؔ)

۱۴) علامہ اقبالؔ کی ولادت بمقام _____ میں ہوئی۔

(لاہور دہلی سیالکوٹ لکھنؤ)

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی سات)** : **14**

۱) مولوی ضیاء الدین خان صاحب کا حُلیہ بیان کیجئے۔

۲) نظم "آواز غیب" میں عرشِ بریں سے کیا آواز آتی ہے ؟

۳) حضرت صغریٰ اپنے والد محترم سے کیا التجا کرتی ہے ؟

۴) عشاق کے صفِ اول میں کون آتے ہیں ؟ ان کا عشق کیا کہلاتا ہے ؟

۵) ہندوستانی کوئی چیز کہیں گُم ہو جائے تو اُس کی تلاش کہاں سے کرتا ہے ؟

۶) مصنف نے مولوی صاحب کے پاس کتنے سال عربی سیکھی ؟

۷) نظیرؔ اکبر آبادی کو عوامی شاعر کیوں کہتے ہیں ؟

۸) مچھروں اور شاعروں میں مطابقت کیوں ہے ؟

۳. الف) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی دو)** : **8**

۱) درج ذیل انگریزی عبارت کا اردو میں ترجمہ کیجئے :

The word 'Astronaut' means a person who travels in space. The Russaian word for an astronaut is cosmonaut. The soviet astronaut Yuri Gagarin was the first person in the worldto travel into spaces. He went into space on 12 April, 1961. The first Indian person to go into space was Rakesh Sharma. On 3 April, 1984, Rakesh Sharma rocketed out into space with two other Russian astronants. Their space carft soyaz T-11 was launched from the Baikonur space centre in Russia. The Rocket which launched the space craft weighted 300 tonnes. The rocket left behind the earth's gravitational pull within only 8 minutes and 30 seconds.

۲) درج ذیل عبارت کا **ایک تہائی** حصّہ لکھئے :

ابن صفی کے بارے میں بہت کچھ لکھا گیا۔ بعض بعض جگہ ان تحریروں میں بر بنائ محبت اور بعض جگہ معلومات کی کمی کے باعث غیر مستند باتیں بھی شامل ہو گئ۔ اس بات کی ضرورت ہے کہ چند باتوں کی تصحیح کر دی جائے اور کچھ دلچسپ حقائق بھی سامنے لائے جائیں۔ ایک غلط فہمی یہ ہے کہ ابن صفی نے الہ آباد سے علی عباس حسینی کے ساتھ مل ماہنامہ 'نکہت' جاری کیا، جو اردو کے مشہور ترقی پسند افسانہ نگار تھے۔ ابن صفی کے اصل دوست کا نام عباس حسینی تھا جن کا علی عباس حسینی صاحب سے کوئ تعلق نہ تھا۔ ابن صفی صرف سرّی ادب ہی تخلیق نہیں کیا بلکہ شاعری بھی کی۔ طنز و مزاح پر مبنی مضامین اور کتابیں بھی لکھیں اور اس کے علاوہ کئ اور متفرق مگر فکشن پر ہی مبنی کتابیں لکھیں۔ ابن صفی نے ۱۹۵۰ء کی دہائ میں '' جاسوسی دنیا '' میگزین ایڈیشن نکالنا شروع کیا۔ '' بیسویں صدی '' اور اس قبیل کے میگزین کی طرح بڑے سائز میں نکالا گیا لیکن پھر کچھ وجوہات کی بنا پر اس کا سلسلہ منقطع ہو گیا۔ اس دور کے قارئین میں ہی سے کوئ اب شاید اس کے بارے میں تفصیل سے بتا سکتے۔ ۷۸ء میں مشتاق احمد قریشی صاحب نے '' ابن صفی میگزین '' کے نام سے ڈائجسٹ سائز میں ایک رسالہ شائع کرنا شروع کیا۔ اس کے علاوہ ایک اور ماہنامے '' نیا رخ '' کی بنیاد رکھی جن میں بانی کے طور پر ابن صفی کا نام ڈالا گیا۔ اپنی زندگی میں ابن صفی نے ان دونوں رسالوں سے کوئ اعزازیہ حتیٰ کے رائلٹی تک وصول نہ کی گرچہ '' ابن صفی میگزین '' میں ہر ماہ ایک ناول عمر ان سیریز کا اور '' نیا رخ '' میں جاسوسی دنیا کا ایک ناول شامل اشاعت ہوتا تھا۔

۳) نظم '' حضرت صغریٰ کی التجاء '' کا خلاصہ لکھئے۔

ب) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے **(کوئی دو)** : **6**

۱) نظم ''آواز غیب'' کا مرکزی خیال تحریر کیجئے۔

۲) نظم ''مفلسی'' کا خلاصہ لکھئے۔

۳) ''جنگِ آزادی'' میں اردو شاعری کا حِصہ'' کا مرکزی خیال لکھئے۔

۴. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھئے **(کوئی ایک)** : **14**

۱) نظم ''جواں مردی کا کام'' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

۲) نظم ''دیا سلائی'' کا خلاصہ لکھئے۔

۵. ''اُستاد کی تلاش'' کا خلاصہ مفصل لکھئے۔ **14**

SLR-CA – 32

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (CGPA) Examination, 2017
PRINCIPLES OF MARKETING (Old)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives. **14**

1) Nature of competition is one of the _____ related factor that affect choice of distribution channel.
   a) Product b) Organisational
   c) Market d) Environmental

2) _____ is the process whereby an individual decide what, when, how and from whom to purchase goods and services.
   a) Salesmanship b) Consumer behaviour
   c) Leadership d) Market research

3) _____ is a person who provides information about the product and services to prospective customers and motivate them to buy it.
   a) Salesman b) Partner c) Leader d) Social worker

4) _____ is observed as 'National Consumer Day' in India.
   a) 15th March b) 26th December
   c) 24th December d) 15th April

5) As per Consumer Protection Act, the Chairman of State Commission shall be
   a) District Judge b) Supreme Court Judge
   c) High Court Judge d) None of these

6) _____ is the systematic, objective and exhaustive search for the study of facts relevant to any problem in the field of marketing.
   a) Product research b) Marketing research
   c) Social research d) Sales research

7) Giving share in profit to salesman is _____ means of motivation.
   a) Non-financial b) Social c) Political d) Financial

8) 'Good Health' is a _____ quality of successful salesman.
   a) Natural b) Ethical c) Social d) Physical

9) All disputes of compensation amounting to more than Rs. 1 crore are settled at
   a) District Forum b) National Commission
   c) State Commission d) None of these

10) _____ is an art of persuading the customers to buy goods and services.
   a) Sales promotion b) Salesmanship
   c) Leadership d) Control

11) The study of consumer behaviour helps the marketer to decide _____ policy.
   a) Sales b) Production c) Distribution d) Buying

12) Felicitation of salesman for his good work is a _____ means of motivation.
   a) Non-financial b) Financial c) Indirect d) Compulsory

13) In _____ channel of distribution manufacturer take help of middlemen to distribute goods and services.
   a) Direct b) Parallel c) Indirect d) Vertical

14) Offering free-samples to customers is one of the technique of
   a) Distribution b) Sales promotion
   c) Marketing research d) None of these

2. Write short notes :
   A) Types of distribution channels. **7**
   B) Qualities of successful salesman. **7**

3. Write short answers :
   A) State the different methods of promotion. **7**
   B) State the functions of the salesman. **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**
   A) What is 'Consumer Behaviour' ? State the various factors affecting consumer behaviour.
   B) State the grievance redressal machinery of district forum.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**
   A) State the different factors affecting choice of distribution channel.
   B) What is 'Marketing Research' ? Explain the steps involved in the process of marketing research.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) स्पर्धेचे स्वरूप हा वितरण मार्ग निवडताना विचारात घ्यावयाचा एक _____ घटक आहे.
अ) वस्तूविषयक ब) संघटनात्मक क) बाजारपेठीय ड) पर्यावरणात्मक

२) _____ ही एक अशी प्रक्रिया आहे की जीच्या माध्यमातून व्यक्ति कोणती वस्तू, केंव्हा, कशी व कोणाकडून खरेदी करावी याचा निर्णय घेते.
अ) विक्रयकला ब) उपभोक्त्याची वर्तणूक
क) नेतृत्व ड) बाजारपेठ संशोधन

३) संभाव्य ग्राहकांना वस्तू व सेवांची माहिती देवून त्या खरेदी करण्यास त्यांना प्रवृत्त करणाऱ्या व्यक्तीस _____ म्हणतात.
अ) विक्रेता ब) भागीदार
क) नेता ड) सामाजिक कार्यकर्ता

४) _____ हा दिवस भारतात 'राष्ट्रीय ग्राहक दिन' म्हणून ओळखला जातो.
अ) १५ मार्च ब) २६ डिसेंबर क) २४ डिसेंबर ड) १५ एप्रिल

५) ग्राहक संरक्षण कायद्यानुसार _____ हे राज्य आयोगाचे अध्यक्ष असतात.
अ) जिल्हा न्यायाधीश ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती
क) उच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

६) विपणन क्षेत्रातील कोणत्याही समस्येचा पद्धतशीर, वस्तुनिष्ठ आणि परिपूर्ण शोध घेणे म्हणजे _____ होय.
अ) वस्तु संशोधन ब) विपणन संशोधन
क) सामाजिक संशोधन ड) विक्री संशोधन

७) विक्रेत्यांना नफ्यातील हिस्सा देणे हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.
अ) आर्थिकेतर ब) सामाजिक क) राजकीय ड) आर्थिक

८) 'उत्तम आरोग्य' हा विक्रेत्याचा _____ गुण आहे.
अ) नैसर्गिक ब) नैतिक क) सामाजिक ड) शारीरिक

९) रुपये १ कोटी पेक्षा जास्त नुकसान भरपाईच्या सर्व तक्रारी _____ मध्ये सोडविल्या जातात.
अ) जिल्हा न्यायमंच ब) राष्ट्रीय आयोग क) राज्य आयोग ड) कोणतेही नाही

१०) ग्राहकांना वस्तू व सेवा खरेदी करण्यास प्रवृत्त करणारी कला म्हणजे _____ होय.
अ) विक्रय-वृद्धी ब) विक्रयकला क) नेतृत्व ड) नियंत्रण

११) उपभोक्त्याच्या वर्तणूकीचा अभ्यास विक्रेत्याला आपले _____ विषयक धोरण ठरविण्यास मदत करते.
अ) विक्री ब) उत्पादन क) वितरण ड) खरेदी

१२) विक्रेत्यांच्या चांगल्या कार्याचा गुणगौरव करणे हे _____ प्रलोभनाचे साधन आहे.
अ) आर्थिकेतर ब) आर्थिक क) अप्रत्यक्ष ड) अनिवार्य

१३) _____ वितरण पद्धतीमध्ये उत्पादक वस्तू व सेवांचे वितरण करण्यासाठी मध्यस्थांची मदत घेतो.
अ) प्रत्यक्ष ब) समांतर क) अप्रत्यक्ष ड) उभ्या

१४) ग्राहकांना वस्तूंचे मोफत नमूने देणे हे एक _____ चे तंत्र आहे.
अ) वितरण ब) विक्रय- वृद्धी
क) विपणन संशोधन ड) कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा.
अ) वितरण मार्गाचे प्रकार. ७
ब) यशस्वी विक्रेत्याचे गुण. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा.
अ) वृद्धीच्या विविध पद्धती सांगा. ७
ब) विक्रेत्याची कार्ये सांगा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४
अ) 'उपभोक्त्याची वर्तणूक' म्हणजे काय ? उपभोक्त्याच्या वर्तणूकीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.
ब) जिल्हा ग्राहकमंचची तक्रार निवारण यंत्रणा सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४
अ) वितरण मार्ग निवडीवर परिणाम करणारे विविध घटक सांगा.
ब) 'विपणन संशोधन' म्हणजे काय ? विपणन संशोधन प्रक्रियेतील विविध अवस्था स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 33

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – II) (CGPA) Examination, 2017
KANNADA (Old)
Modern Prose and Poetry – II

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ : **14**

1) ತತ್ವ ಪದಗಳು ಎಂದರೆ_____ ಹಾಡುಗಳು.
ಅ) ಭಜನೆ ಆ) ಭಾವಗೀತ ಇ) ಸುನೀತ ಈ) ಹಳ್ಳಿ

2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ತಾಯಿ
ಅ) ಗಂಗಮ್ಮ ಆ) ಸಂಗಮ್ಮ ಇ) ಲಿಂಗಮ್ಮ ಈ) ಗೌರಮ್ಮ

3) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ತಂದೆ
ಅ) ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಸ್ವಾಮಿ ಆ) ನಿರಂಜನಯ್ಯ ಇ) ಪ್ರಭು ಈ) ಬಸವಾನಂದ

4) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುಗಳು ಯಾರು ?
ಅ) ಚನ್ನಯ್ಯ ಆ) ಲಿಂಗಯ್ಯ ಇ) ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಈ) ಗುರುಬಸವದೇವರು

5) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರು_____ ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು.
ಅ) 12 ಆ) 21 ಇ) 31 ಈ) 101

6) 'ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣ' ಇದು ಒಂದು
ಅ) ಕತೆ ಆ) ನಾಟಕ ಇ) ಕವಿತೆ ಈ) ಪ್ರಬಂಧ

7) ಗಂಗಮ್ಮನ ಬೋರ್ ಪ್ರಕರಣ ಬರೆದವರು
ಅ) ಸಿಂಪಿ ಆ) ಪಂಪ ಇ) ಕುವೆಂಪು ಈ) ಪೂಜಾರಿ

8) _____ ಕೊಡಿಸಿದ ಟ್ರಂಕ್.
ಅ) ಅಪ್ಪ ಆ) ಅಣ್ಣ ಇ) ಮಾವ ಈ) ಅತ್ತೆ

9) ಕನ್ನಡಮ್ಮನ
ಅ) ಕೊರಗು ಆ) ಬೇಡಿಕೆ ಇ) ಭಕ್ತಿ ಈ) ಕೊಡುಗೆ

10) ಹಳ್ಳಿಯ_____ ಹೊಟೇಲುಗಳು.
ಅ) ಹಳೇ ಆ) ಚಪ್ಪರ ಇ) ದಿಲ್ಲಿ ಈ) ಚಹಾ

11) ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕವಿ
ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಕಣವಿ ಇ) ಕುವೆಂಪು ಈ) ಕರ್ಕಿ

12) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು
ಅ) ಎಂಟು ಆ) ಆರು ಇ) ಹತ್ತು ಈ) ನೂರು

13) ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ
ಅ) ಸಿದ್ದರಾಮ ಆ) ಬೇಂದ್ರೆ ಇ) ಜಯಂತ ಈ) ರಾಚಪ್ಪ

14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

2. **ಏಳಕ್ಕೆ** ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ಮಗನಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಏನನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ ?
2) ಗಂಗಮ್ಮ ಏನು ಹೊಡೆಸಿದ್ದಳು ?
3) ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೊಟೇಲುಗಳಿವೆ ?
4) ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಜನಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿ ಯಾವುದು ?
5) ಪ್ರೀತಿಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಪ್ರಬಂಧದ ಲೇಖಕರು
6) 'ಬಯಲಾಟಗಳ ಸುತ್ತ' ಈ ಪ್ರಬಂಧ ಯಾರು ಬರೆದಿರುವರು ?
7) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಬಂಧ
8) ನಾನು ಓದಿದ ಕವಿತೆ

3. **ಎರಡಕ್ಕೆ** ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರೆ ಏನು ? ವೀರೇಂದ್ರ ಸಿಂಪಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ಬರೆಯಿರಿ.
2) ಬೋರಿನೊಳಗಿನ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಯಾರು ಯಾರು ಏನೇನು ಹೇಳಿದರು ?
3) ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

4. **ಒಂದಕ್ಕೆ** ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : **14**

1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರ ತತ್ವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನವರು ಗುರುವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. 'ಅಪ್ಪ ಕೊಡಿಸಿದ ಟ್ರಂಕ್' ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರಿ. **14**

SLR-CA – 34

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (Old CGPA) Examination, 2017
BUSINESS MATHEMATICS

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1) Graph Paper will be supplied on **request**.*
*2) **All** questions are **compulsory**.*
*3) Figures to the **right** indicate **full** marks.*
*4) Use of calculator is **allowed**.*
*5) Assume suitable data, **if required**.*

1. Choose the most appropriate alternative from the following. **14**

1) If the f(– x) = f(x), then the function f(x) is called as _____

a) odd function b) even function

c) both a and b d) none of these

2) If $f(x) = x^2 + 5x - 2$ then f (– 1) = _____

a) – 6 b) 6 c) –8 d) 8

3) If the total cost of producing x units is $Q = ax^2 + bx + c$ then the average cost (AC) is _____

a) $ax + \frac{c}{x}$ b) $ax + b + \frac{c}{x}$ c) $a + \frac{b}{x}$ d) none of these

4) $\lim_{x \to 0} \left[\frac{3^{x-1}}{x} \right] =$ _____

a) log 3 b) $(\log 3)^2$ c) 3 d) 0

5) $\lim_{x \to 2} \left[\frac{2x+5}{2x-1} \right] =$ _____

a) – 3 b) 4 c) 3 d) None of these

P.T.O.

6) If $\frac{dy}{dx} = 0$ and $\frac{d^2y}{d^2x} > 0$ at x = a then y = f (x) is called as _____ at x = a.

a) constant b) minimum c) maximum d) none of these

7) $\frac{d}{dx}(5^x) =$ _____

a) $5^x \log 5$ b) $\frac{5^x}{\log 5}$ c) 5^x d) None of these

8) Marginal Average Cost (MAC) =

a) $\frac{d}{dx}(C)$ b) $\frac{d}{dx}(AC)$ c) $\frac{c}{x}$ d) None of these

9) $\frac{d}{dx}\left(\sqrt{x}\right) =$ _____

a) $\frac{1}{\sqrt{x}}$ b) $\sqrt{x}$ c) $\frac{1}{\sqrt{2x}}$ d) None of these

10) $\int 1\, dx =$ _____

a) 0 b) 1 c) x d) none of these

11) $\int \frac{1}{x+4} dx =$

a) x + 4 b) $-\frac{1}{(x+4)^2}$ c) $\frac{1}{x+4}$ d) log (x + 4)

12) $\int_3^3 x dx =$ _____

a) 3 b) – 3 c) 0 d) 1

13) $\int_2^1 dx =$

a) –1 b) 3 c) 1 d) None of these

14) $f'(x) = \lim_{x \to 0} [_____]$

a) $\frac{f(x) - f(c)}{h}$ b) $\frac{f(x+h) - f(x)}{h}$

c) $\frac{f(x+h) + f(x)}{h}$ d) None of these

2. A) If $f(x) = 2x^3 + 3x^2 - 5x + 3$ find f(0), f(1), f(–1), f(2), f(3), f(1/2), f(–2). **7**

B) Evaluate the limits **7**

i) $\lim_{x \to 3} \left[\frac{x^2 - x - 6}{x^3 + x^2 - 12x} \right]$

ii) $\lim_{x \to 0} \left[\frac{15^x - 5^x - 3^x + 1}{x^2} \right]$

3. A) The total cost function is given by $C(x) = 4x^2 + 4x + 4$. Where x is the quantity of a good produced. Find the marginal cost and average cost when x = 2. **7**

B) Draw the graph of $f(x) = x^2$ by taking –3, –2, –1, 0, 1, 2, 3 as the values for x. **7**

4. Attempt **any one** out of A and B.

A) i) If u and v are the functions of x and y = uv then $\frac{dy}{dx} = u\frac{dv}{dx} + v\frac{du}{dx}$ hence find $\frac{d}{dx}(x.e^x)$. **10**

ii) If $y = \frac{5^x}{x^2}$. Then find $\frac{dy}{dx}$. **4**

B) i) Evaluate $\int \frac{3x-2}{(x-2)(x+1)} dx$. **10**

ii) Evaluate $\int_2^3 (x^2+3x+1)\,dx$. **4**

5. Attempt **any one** out of A and B.

A) i) Find f(x) by using Newton's divided difference formula **10**

x	0	2	3	5
f(x)	1	7	12	31

ii) Evaluate $\int \frac{e^x}{e^x+1} dx$. **4**

B) i) At which point function f(x) = x. log x will be minimum ? Find the minimum value of f(x). **7**

ii) Evaluate $\int_0^5 \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{x}+\sqrt{5-x}}\, dx$. **7**

SLR-CA – 35

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (Old) Examination, 2017
INSURANCE
(CGPA Pattern)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *i)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
ii) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence. **14**

1) Fire Insurance provides compensation for loss due to _____
   a) Volcano b) Accidental fire
   c) Chemical process d) None of the above

2) _____ Insurance is the new branch of the Accident Insurance.
   a) Fire b) Third party
   c) Fidelity Guarantee d) Life

3) _____ Policy covers both time factor and voyage factor.
   a) Freight b) Time c) Mixed d) Voyage

4) According to Motor Vehicles Act 1939, every motor owner has to take _____ Insurance.
   a) Goods b) Third party liability
   c) Accessories d) Vehicle

5) In Marine Insurance Time Policy is more useful for _____ Insurance.
   a) Accident b) Fire c) Warehouse d) Hull

6) In Fire Insurance, when a particular property is insured with two or more insurance companies against the same risk, then it is called as _____
   a) Principle of Insurable Interest b) Principle of Co-operation
   c) Principle of Utmost Faith d) Principle of Contribution

7) The first step in taking Fire Insurance policy is _____
   a) Payment of insurance premium b) Survey of property
   c) Selection of insurance company d) To fill proposal form

P.T.O.

8) All _____ insurance contracts are Contract of Indemnity.
   a) Life b) Fire
   c) Life and Fire d) None of the above
9) General Insurance Corporation of India is established on _____
   a) 1st January 1953 b) 1st January 1963
   c) 1st January 1973 d) 1st January 1983
10) A person insured his goods worth Rs. 50,000/- for Rs. 10,000/- against the fire, his actual loss by fire is Rs. 15,000/- assuming that there is average clause his claim is
   a) Rs. 3,000 b) Rs. 9,000 c) Rs. 7,500 d) Rs. 6,000/-
11) _____ is the oldest type of insurance in the history of insurance business.
   a) Fire b) Accident c) Marine d) Life
12) Crop Insurance Scheme was started by the Government of India in the year _____
   a) 1968 b) 1975 c) 1983 d) 1985
13) The Head office of General Insurance Corporation of India is situated in _____
   a) Delhi b) Mumbai c) Bhopal d) Hyderabad
14) Burglary Insurance is important type of _____ Insurance.
   a) Marine b) Fire c) Time d) Accident

2. Write short notes : **14**
   a) Types of Burglary insurance.
   b) Importance of Marine Insurance.

3. Write short answers : **14**
   A) Features of Fire Insurance.
   B) Principles of Marine Insurance.

4. Answer **any one** of the following : **14**
   a) What is Marine Insurance ? Explain the various clauses of Marine Insurance.
   b) Explain the difference between Fire Insurance and Marine Insurance.

5. Answer **any one** of the following : **14**
   a) What is Fire Insurance ? Explain the nature and importance of Fire insurance.
   b) Explain the types of Marine Insurance.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा : **१४**

१) अग्नी विम्याद्वारे _____ मुळे होणाऱ्या हानीची भरपाई दिली जाते.
अ) ज्वालामुखी ब) अपघाती आग क) रासायनिक प्रक्रिया ड) वरीलपैकी नाही

२) _____ विमा हा अपघात विम्याची नवीन शाखा आहे.
अ) अग्नी ब) तृतीय पक्ष
क) प्रामाणिकपणाची हमी ड) जीवन

३) मुदत आणि प्रवास या दोन घटकांचा समावेश _____ या विमापत्रात असतो.
अ) जहाज भाडे ब) मुदत क) मिश्र ड) प्रवासी

४) मोटार वाहन कायदा १९३९ नुसार प्रत्येक वाहन मालकास _____ विमा घेणे सक्तीचे आहे.
अ) मालाचा ब) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा
क) उपसाधनाचा ड) वाहनाचा

५) सागरी विम्यामध्ये मुदती विमा _____ साठी अधिक उपयुक्त आहे.
अ) अपघात ब) अग्नी क) गुदाम ड) जहाज

६) अग्निविम्यामध्ये एका विशिष्ठ मालमत्तेचा दोन किंवा अधिक विमा कंपन्याकडे समान प्रकारच्या धोक्यासाठी विमा उतरवल्यास त्यास _____ म्हणतात.
अ) विमेयहित तत्व ब) सहकारचे तत्व
क) परमोच्च विश्वासाचे तत्व ड) वर्गणीचे तत्व

७) अग्नी विमा उतरवण्यामध्ये _____ ही पहिली अवस्था होय.
अ) विमाहप्ता भरणे ब) मालमत्तेचे सर्वेक्षण करणे
क) विमा कंपनीची निवड करणे ड) प्रस्ताव अर्ज भरणे

८) सर्व _____ विमा करार हे नुकसान भरपाईचे करार असतात.
अ) जीवन ब) अग्नी
क) जीवन आणि अग्नी ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

९) सर्व साधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ या दिवशी झाली.

अ) १ जानेवारी १९५३ ब) १ जानेवारी १९६३

क) १ जानेवारी १९७३ ड) १ जानेवारी १९८३

१०) एका व्यक्तीने रु.५०,००० किमतीच्या मालाचा रु. १०,००० चा अग्नी विमा काढला, परंतु प्रत्यक्ष आगनी रु. १५,००० किमतीचा माल नष्ट झाल्यास त्या विमापत्रामध्ये सरासरी तत्वाचा समावेश असेल तर त्याला नुकसान भरपाईची रक्कम _____ मिळेल.

अ) रु. ३,००० ब) रु. ९,००० क) रु. ७,५०० ड) रु. ६,०००

११) _____ हा विमा व्यवसायाच्या इतिहासातील सर्वात जुना विमा आहे.

अ) अग्नी ब) अपघात क) सागरी ड) जीवन

१२) पीक विमा योजना भारत सरकारने _____ या वर्षी सुरु केली

अ) १९६८ ब) १९७५ क) १९८३ ड) १९८५

१३) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे मुख्यालय _____ येथे आहे.

अ) दिल्ली ब) मुंबई क) भोपाळ ड) हैदराबाद

१४) घरफोडीचा विमा हा _____ विम्याचा महत्वाचा प्रकार समजला जातो.

अ) सागरी ब) अग्नी क) मुदती ड) अपघात

२. टीपा लिहा : **१४**

अ) घरफोडी विम्याचे प्रकार.

ब) सागरी विम्याचे महत्व.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : **१४**

अ) अग्निविम्याची वैशिष्ट्ये.

ब) सागरी विम्याची मूलतत्वे.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : **१४**

अ) सागरी विमा म्हणजे काय ? सागरी विम्याची कलमे स्पष्ट करा.

ब) अग्निविमा व सागरी विम्यातील फरक स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : **१४**

अ) अग्निविमा म्हणजे काय ? अग्निविम्याचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.

ब) सागरी विम्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

SLR-CA – 36

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – II) (Old – CGPA) Examination, 2017
ECONOMIC GEOGRAPHY – II
Economic and Commercial Geography

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Neat*** *diagrams and maps must be drawn* ***wherever*** *necessary.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of stencils is* ***allowed****.*

1. Rewrite the following sentences by choosing appropriate words : **14**

1) Commercial geography is a branch of _____ geography.
   a) Economic b) Agriculture
   c) Ocean d) Physical

2) The nature of commercial geography is
   a) Active b) Static c) Stable d) Changing

3) _____ country is rank first in wheat production in the world.
   a) India b) U.S.A. c) Russia d) U.K.

4) _____ country is rank first in rice production in the world.
   a) India b) U.S.A. c) China d) U.K.

5) In Assam shifting cultivation is known as
   a) Ladang b) Kumary
   c) Walara d) Jhuming

6) _____ type of transportation is very costly.
   a) Airway b) Waterway
   c) Railway d) Roadway

7) The mediterranean and Red sea are connected by _____ Canal.
   a) Panama b) Keel c) Nelson d) Suez

P.T.O.

8) The first rail line started in the cities _____ in India.
   a) Mumbai-Thane b) Mumbai-Nasik
   c) Pune-Solapur d) Pune-Dhule
9) Varanashi tourist centre is located on _____ River Bank of India
   a) Ganga b) Yamuna c) Godavari d) Kaveri
10) Tirupati – Tirumala tourist centre is located _____ state in India.
   a) M.P. b) U.P. c) H.P. d) A.P.
11) Agra is the _____ type of tourist centre.
   a) Cultural b) Geographical
   c) Historical d) Religious
12) In EEC organization _____ is permanent countries member.
   a) 9 b) 10 c) 11 d) 12
13) OPEC is established in the year of
   a) 14 November 1960 b) 15 April 1994
   c) 12 November 1960 d) 12 April 1995
14) Trade is mainly divided into _____ types.
   a) one b) two c) three d) four

2. Write a short answer : **14**
   A) Rice Production in India.
   B) Pandharpur tourist place.

3. Write a short answer : **14**
   A) UNCTAD.
   B) Types of Agriculture.

4. State the objectives of GATT and EEC. **14**

   OR

   Explain the different types of tourist places.

5. Explain the nature and scope of commercial geography. **14**

   OR

   Give an account of Airway Transportation of India.

मराठी रूपांतर

*सूचना : 1) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*2) **आवश्यक** तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.*
*3) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*4) **स्टेन्सिलचा** वापर करण्यास परवानगी आहे.*

1. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **14**

1) व्यापारी भूगोल ही _____ भूगोलाची एक शाखा आहे.
अ) आर्थिक ब) शेती क) सागरी ड) प्राकृतिक

2) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप _____ आहे.
अ) सक्रिय ब) स्थिर क) स्थायी ड) परिवर्तनशील

3) गहू उत्पादनात _____ या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक लागतो.
अ) भारत ब) यु.एस.ए. क) रशिया ड) यु.के.

4) भात उत्पादनात _____ या देशाचा जगात प्रथम क्रमांक लागतो.
अ) भारत ब) यु.एस.ए. क) चीन ड) यु.के.

5) आसाम मध्ये स्थलांतरीत शेतीला _____ म्हणतात.
अ) लडांग ब) कुमारी क) वालरा ड) झुमिंग

6) सर्वात महाग वाहतुक _____ ही आहे.
अ) हवाई ब) जळ क) रेल्वे ड) रस्ते

7) _____ चा कालव्यामूळे भूमध्य व तांबडा समुद्र एकमेकांना जोडले आहे.
अ) पनामा ब) कील क) नेल्सन ड) सुवेझ

8) भारतातील पहिला लोहमार्ग _____ या शहरात सुरू झाला.
अ) मुंबई-ठाणे ब) मुंबई-नशिक क) पूणे-सोलापूर ड) पूणे-धुले

9) वाराणाशी पर्यटन केंद्र भारतातील _____ या नदी किनारी वसलेले आहे.
अ) गंगा ब) यमुना क) गोदावरी ड) कावेरी

10) तिरुपती-तिरुमला हे पर्यटन ठिकाण _____ या राज्यात आहे.
अ) M.P. ब) U.P. क) H.P. ड) A.P.

11) आग्रा हे _____ प्रकारचे पर्यटन स्थळ आहे.

अ) सांस्कृतिक ब) भौगोलिक क) ऐतिहासीक ड) धार्मिक

12) EEC या संघटनेत कायम सदस्य _____ देश आहेत.

अ) 9 ब) 10 क) 11 ड) 12

13) OPEC या व्यापारी संघटनेची स्थापना _____ या वर्षी झाली.

अ) 14 नोव्हेम्बर 1960 ब) 15 एप्रिल 1994

क) 12 नोव्हेम्बर 1960 ड) 12 एप्रिल 1995

14) व्यापाराचे प्रमुख _____ प्रकार पडतात.

अ) एक ब) दोन क) तिन ड) चार

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा : **14**

A) भारतातील तांदूळ उत्पादन.

B) पंढरपूर पर्यटन स्थळ.

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. **14**

A) UNCTAD.

B) शेतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

4. GATT आणि EEC या व्यापारी संघटनेची उद्दीष्ट्ये स्पष्ट करा. **14**

किंवा

पर्यटनाच्या विविध प्रकाराची माहिती स्पष्ट करा.

5. व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. **14**

किंवा

भारतातील हवाई वहातुकीचा वृत्तांत द्या.

_____

SLR-CA – 37

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2017
(New CBCS Pattern)
ENGLISH (Compulsory)
(Gems of Wisdom)

Day and Date : Wednesday, 8-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative. **14**

1) The second vision envisioned by Dr. Kalam in his motivational speech is
   a) Freedom b) Development
   c) Self-dependency d) Financial growth

2) Dr. Kalam's motivational speech to the students was delivered at
   a) IIT Kharagpur b) IIT Hyderabad
   c) IIM Lucknow d) IIM Kolkata

3) Dr. Kalam quotes _____ in his motivational speech.
   a) Nelson Mandela b) Mahatma Gandhiji
   c) J. F. Kennedy d) Abraham Lincoln

4) *A Devoted Son* by Anita Desai is
   a) An essay b) A story c) A speech d) A monologue

5) *A Devoted Son* is about _____ relationship.
   a) Brother-sister b) Father-son c) Mother-son d) Doctor-patient

6) What is the tone of the essay *With the Photographer* ?
   a) Comic b) Sad c) Melancholic d) Adventurous

7) What is the tone of the poem *Song : Go and catch a falling star* ?
   a) Tragic b) Cynic c) Sad d) Light

8) John Donne asks the reader to
   a) Accept the challenge b) Go on unattainable tasks
   c) Avoid the challenges d) Prove the abilities

9) *Stopping by the Woods on a Snowy Evening* is a
   a) Dramatic monologue b) Speech
   c) Letter d) Soliloquy

10) The climate in the first stanza of *Stopping by the Woods on a Snowy Evening* is
   a) Summer b) Winter c) Spring d) Rainy

11) He said that he had done his work (Identify the correct direct narration of the sentence)
   a) He said, "I did my work" b) He said, "I shall do my work"
   c) He said, "I had done my work" d) He said, "I have done my work"

12) He says, "I shall go home." (Identify the correct indirect narration of the sentence)
   a) He said that he will go home b) He says that he would go home
   c) He says that he should go home d) He says that he will go home

13) A big fish is caught by Pradeep. (Identify the correct active form of the sentence)
   a) Pradeep catches a big fish b) Pradeep caught a big fish
   c) Pradeep is catching the big fish d) Pradeep catch a big fish

14) Someone has picked his pocket. (Identify the correct passive form of the sentence)
   a) His pocket is picked by someone
   b) His pocket has been picked by someone
   c) His pocket has been picked
   d) His pocket have been picked

2. Answer **any seven** in two to three sentences **each**. **14**

1) How have the Indians respected the freedom of others ?
2) What is Dr. Kalam's first vision ?
3) What was the first milestone in Dr. Kalam's career ?
4) How did Mr. Varma handle life after his wife's death ?

5) What did Mr. Varma use his grandchildren for ?

6) Give two humorous examples from the essay *With the Photographer*.

7) Describe the appearance of the photographer in the essay *With the Photographer*.

8) The narrator's outburst in the end of the essay with the photographer.

3. A) Answer **any two** in about **50** words **each**. **8**

1) What is job application ?

2) Differentiate career from job.

3) Importance of a cover letter to application for a job.

B) Answer **any two** of the following in brief. **6**

1) The impossible tasks enlisted by the poet in *Song : Go and catch the falling star*.

2) Cynicism in the poet's tone in *Go and catch the falling star*.

3) The theme of the poem *Stopping by the Woods on a Snowy Evening*.

4. Answer **any one** of the following : **14**

1) Write a letter of inquiry to senior consultant of Samsung Limited, requesting for the catalogue of different educational electronic devices. Ask for business terms and conditions, discounts, cheap packages etc.

2) Write letter of inquiry for a job you are seeking in the marketing department of Wipro Company.

5. Answer the following question : **14**

Draft a resume for a candidate aspiring for the post of sales Manager in multinational company.

SLR-CA – 38

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (C.B.C.S.) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS – II (New)

Day and Date : Thursday, 9-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Multiple choice questions : **14**

1) The concepts of Micro and Macro Economics were first introduced by
   a) Keynes b) Prof. Boulding
   c) Ragnar Frish d) Dr. Marshall

2) 'Supply creates its own _____'
   a) Purchasing power b) Demand
   c) Exports d) Imports

3) Net National Product = Gross National Product – _____
   a) Import b) Export c) Depreciation d) None of these

4) National Income means _____ value of goods and services produced in a year.
   a) Money b) Social c) Political d) None of these

5) $P = \frac{MV + M'V'}{T}$ in this equation 'T' stands for
   a) Velocity of money b) Quantity of money
   c) Total transaction d) None of these

6) Marginal propensity to consume = $\frac{\Delta C}{?}$
   a) ΔI b) ΔP c) ΔY d) ΔO

7) According to _____ the inflation occurs after the full employment.
   a) Hawtray b) J.B. Say c) Schumpeter d) Keynes

P.T.O.

8) Central Focus Point of Keynesian theory of employment is
   a) Effective Demand b) Effective Supply
   c) Total Export d) Total Import

9) In Construction of index number base year price is assumed
   a) 10 b) 100 c) 1000 d) None of these

10) General price level is a subject matter of _____ Economics.
   a) Micro b) Macro c) Agricultural d) None of these

11) When the price level rises the value of _____ is decreases.
   a) Land b) Commodity c) Money d) Services

12) "The general theory of employment, interest and money" this book is associated with
   a) Dr. Marshall b) J. M. Keynes
   c) Prof. Schumpeter d) Ragnar Frish

13) The transaction approach assigns importance to the _____ function of money.
   a) Measurement b) Medium of exchange
   c) Store of value d) None of these

14) _____ is a state in which the value of money falls with rise in prices.
   a) Inflation b) Deflation c) Reflation d) None of these

2. Write short note on :
   A) Keynesian Employment theory. **7**
   B) Price Index. **7**

3. Write short answer :
   A) Explain the causes of Inflation. **7**
   B) Explain the assumptions of Fisher's Transaction approach. **7**

4. Answer **any one** of the following : **14**
   A) Explain the Say's Law of Market.
   B) Explain the determinants of Consumption Function.

5. Write **any one** of the following : **14**
   A) What is National Income ? Explain the different concepts of National Income.
   B) Explain the nature and scope of Macro Economics.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) _____ या अर्थतज्ञाने अंशलक्षी व समग्रलक्षी अर्थशास्त्र या संकल्पना सर्वप्रथम उपयोगात आणल्या.

अ) केन्स ब) प्रो. बोल्डींग क) रॅग्नर फ्रीश ड) डॉ. मार्शल

२) प्रत्येक पुरवठा आपली _____ निर्माण करतो.

अ) खरेदी शक्ती ब) मागणी क) निर्यात ड) आयात

३) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन = स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन – _____

अ) आयात ब) निर्यात क) घसारा ड) यापैकी नाही

४) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे एका वर्षात उत्पादन झालेल्या वस्तु व सेवांचे _____ मूल्य होय.

अ) पैशातील ब) सामाजिक क) राजकीय ड) यापैकी नाही

५) $P = \frac{MV + M'V'}{T}$ या सूत्रात 'T' म्हणजे _____ होय.

अ) पैशाचा भ्रमणवेग ब) पैशाची संख्या
क) एकूण व्यवहारांची संख्या ड) यापैकी नाही

६) सीमांत उपभोग प्रवृत्ती = $\frac{\Delta C}{?}$

अ) ΔI ब) ΔP क) ΔY ड) ΔO

७) _____ यांच्या मत्तानुसार भाववाढ पूर्ण रोजगारीनंतर घडून येते.

अ) हॉट्रे ब) जे. बी. से क) शुंपिटर ड) केन्स

८) केन्सच्या रोजगारविषयक सिद्धांतात_____ वर भर देण्यात आला.

अ) परिणामकारक मागणी ब) परिणामकारक पुरवठा
क) एकूण निर्यात ड) एकूण आयात

९) निर्देशांक तयार करताना मुळ वर्षातील वस्तूची किंमत _____ मानली जाते.

अ) १० ब) १०० क) १००० ड) यापैकी नाही

९०) सर्वसाधारण किंमत पातळी हा _____ अर्थशास्त्राचा अभ्यास विषय आहे.

अ) सुक्ष्म ब) स्थूल क) कृषी ड) यापैकी नाही

११) जेंव्हा किंमतपातळी वाढते तेव्हा _____ मूल्य घटते.

अ) जमिनींचे ब) वस्तूंचे क) पैशाचे ड) सेवांचे

१२) 'रोजगार, व्याज व पैसाविषयक सर्वसाधारण सिद्धांत' हा ग्रंथ_____ यांनी लिहिला.

अ) डॉ. मार्शल ब) जे. एम्. केन्स क) प्रो. शुंपिटर ड) रॅग्नर फ्रीश

१३) व्यवहार दृष्टी कोनात पैशाच्या _____ कार्याला महत्व दिले आहे.

अ) मापनाच्या ब) विनिमय माध्यामाच्या

क) मूल्य संग्रहाच्या ड) यापैकी नाही

१४) पैशाचे मूल्य कमी होऊन किंमत पातळी वाढते अशी अवस्था म्हणजे _____ होय.

अ) चलनवाढ ब) चलनघट क) चलन प्रतिवाद ड) यापैकी नाही

२. टिपा लिहा.

अ) केन्सचा रोजगार विषयक सिद्धांत. ७

ब) किंमत निर्देशांक. ७

३. योडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) चलनवाढीची कारणे स्पष्ट करा. ७

ब) फिशराच्या व्यवहार दृष्टी कोनाची गृहिते स्पष्ट करा. ७

४. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा. १४

अ) सैचा बाजारपेठेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) उपभोग फलन निस्चित करणारे घटक स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा. १४

अ) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय ? राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) स्थूल अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

SLR-CA – 39

Seat No.	

Set P

B.Com. II (Semester – III) (New – CBCS) Examination, 2017
CORPORATE ACCOUNTING

Day and Date : Friday, 10-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calclator is* ***allowed****.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) Participating preference shareholders have a right to participate in
A) Surplus profit B) Revenue profit C) Profit D) Capital profit

2) Stock in trade is valued at _____ price.
A) Cost price
B) Market price
C) Fair market price
D) Cost price or market price whichever is less

3) Profit/Loss prior to Incorporation is of _____ nature.
A) Capital B) Revenue C) Both (A) and (B) D) Profit

4) Shares can be issued at a discount as per authorization to the company by
A) Creditors B) Memorandum of Association
C) Debenture holders D) Share certificate

5) Balance Sheet of Joint Stock company is prepared in the form given in the part II of schedule _____ of the Companies Act, 1956.
A) VI B) V C) VII D) IV

6) AS – 21 relate to
A) Depreciation Accounting
B) Cash flow statements
C) Accounting for consolidated financial statements
D) Accounting for fixed assets

7) Gross Profit is divided in _____ Ratio while calculating profit or loss prior/after incorporation.
A) Sales Ratio B) Time Ratio C) Special Ratio D) P/V Ratio

8) On issue of shares, the application money should not be less than _____ of the nominal value of shares.
A) 5% B) 10% C) 20% D) 50%

9) Debenture holder are _____ of the company.
A) Debtor B) Creditor C) Owner D) Subscriber

10) Dividends are usually paid on
A) Authorized capital B) Issued capital C) Paid-up capital D) Called up capital

11) Directors fees would be charged to _____ period.
A) Pre-incorporation B) Accounting
C) Present D) Post-incorporation

12) The generally accepted accounting principles are renamed as
A) Language B) Accounting standards
C) Accounting concepts D) Accounting norms

13) Expenses of variable nature are divided in _____ ratio.
A) Period ratio B) Time ratio C) Sales ratio D) All the above

14) Sales minus cost of goods sold =
A) Gross profit B) Net profit C) Net loss D) Capital

2. Write short notes. **14**
   1) Types of preference shares.
   2) AS – 06 Depreciation Accounting.

3. A) Laxmi Co. Ltd., issued 10,000, 15% preference shares of Rs. 100 each at a premium of Rs. 20 per share payable, Rs. 10 on application, Rs. 50 on allotment (including premium), Rs. 40 on first call; Rs. 20 on final call.

   Applications were received for 20,000 shares. 60% of excess application money is transfer to allotment and remaining were refunded to applicants.

   Mr. Sharad holding 100 shares did not pay first and final call where as Miss. Sharada pay first call money along with allotment money who holds 200 shares. Pass the necessary journal entries. **7**

   B) Abhay Co. Ltd., was incorporated on 1st April 2016 to take over the firm from 1st Jan. 2016 of the existing business of Ajay Co. Ltd. The accounts were closed on 31st Dec. 2016.

   It was ascertained that the sales in the second half of the year were twice the sale in the first half of the year. The accounts for the year ended disclosed the following :

Gross profit for the year was	Rs.	2,40,000
Director's fees	Rs.	8,000
Advertising	Rs.	12,000
Salary	Rs.	20,000
Audit fee	Rs.	3,000

   Compute the profit or loss prior to incorporation and post incorporation with necessary ratios. **7**

4. Mahindra Co. Ltd. invited applications for 50,000 equity shares of Rs. 100 each at discount of Rs. 5 per share. The amount was to be paid as follows.

On application	20
On allotment	35
On first and final call	40

   The public applied for 40,000 shares and these were allotted. All money due were collected with the exception of the first and final call on 4000 shares and these were forfeited, 2,000 of these shares were reissued as fully paid for payment of Rs. 80 per share.

   Pass necessary journal entries in the books of Mahindra Co. Ltd. **14**

OR

Divya Trading Co. Ltd., was registered on 1st January, 2016 to take over business of firm as from 1st October, 2015. The company received certificate for commencement of business on 1st February 2016. The accounts of the company prepared for the year ending 30th September, 2016 disclose the following.

1) Total turnover for the year Rs. 6,00,000 out of which sale of Rs. 1,20,000 were for the period upto 1st January 2016 and Rs. 4,80,000 being for remaining period.
2) Trading account showed Gross Profit of Rs. 1,08,000.
3) Following expenses were debited to Profit and Loss Account.

Director's fees	1,500
Audit fee	1,800
Salary	18,000
General exp.	10,000
Commission on sale	5,000
Advertising	4,000

Printing and Stationery	4,500
Bad debts	1,000
Interest to vender (Up to 31st May 2016)	3,000

5. Rohit Co. Ltd., was registered with Capital of Rs.2,00,000 divided in 2,000 equity shares. The trial balance of the Co. As on 31-3-2016 was as follows. **14**

Particulars	**Dr.**	**Cr.**
Issued share Capital	–	1,00,000
Motor car	37,000	–
Sundry Debtors	9,600	–
Salaries	15,000	–
Bank Interest	400	–
Rent Received	–	3,500
Travelling expenses	4,000	–
Machinery	80,000	–
Sales	–	1,05,000
Building	50,000	–
Discount allowed	1,500	–
Sundry Creditors	–	16,800
Wages	8,000	–
Bank overdraft	–	12,200
Stock on 1-4-2015	7,000	–
Profit and loss appropriate A/C	–	22,500
Purchases	30,000	–
Carriage	2,000	–
Cash in hand	1,000	–
Printing and stationery	2,000	–
Repairs and Renewals	1,500	–
Director's Remuneration	2,500	–
Audit fee	500	–
Calls in arrears	3,000	–
Interim dividends	5,000	–
	2,60,000	**2,60,000**

Prepare Trading and Profit and Loss Account and Balance Sheet in vertical form after considering the following information.

1) Stock on 31-3-2016 is Rs. 6,000.
2) Create a R.D.D. at 5% on Debtors.
3) Depreciate Machinery by Rs. 2,000, Building by Rs. 7,000 and Motor Car by Rs. 620.
4) Outstanding wages Rs. 1,000
5) Directors declared a final dividend at 20% on paid-up capital.

OR

Prepare Trading, Profit and Loss Account and Balance Sheet for the year ended 31 March, 2016 in vertical form only for Ajay Co. Ltd. after considering following information. **14**

Particulars	Rs.
Stock on 1-4-2015	3,00,000
Fixtures	28,800
Debtors	3,48,000
Goodwill	1,00,000
Debenture Interest	36,000
B/P	1,52,000
Sales	16,60,000
Prov. for Bad Debts	14,000
Premises	12,00,000
Interim dividend paid	30,000
Purchases	7,40,000
Bad debts	8,440
6% Debentures	12,00,000
8% Govt. Securities (taken on 31-3-2016)	2,40,000
Cash in hand	3,000
Cash at bank	1,59,600
Wages	3,39,200
General Expenses	67,600
Salaries	58,000
Share Capital (18,400 of 100 each)	18,40,000
Calls in arrears	30,000
Plant and Machinery	14,40,000
Freight	52,400
Directors fees	22,960
Profit and loss A/c (Credit)	58,000
General Reserve	1,00,000
Preliminary Exp.	20,000
Sundry Creditors	2,00,000

Adjustments :

1) Authorised capital of the Co. is 25,000 equity shares of Rs. 100 each.
2) Depreciate plant and mach. by 10% and fixtures by 5%.
3) Write off 1/5 of preliminary expenses.
4) Provide final dividend at 5%.
5) Transfer Rs. 40,000 to general reserve.
6) The stock on 31-3-2016 was Rs. 4,04,000.
7) Make provision for income tax to the extent of Rs. 1,00,000.
8) Bad debts provision is made at 5% on sundry Debtors.

SLR-CA – 40

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (New – CBCS) Examination, 2017
FUNDAMENTAL OF ENTREPRENEURSHIP

Day and Date : Saturday, 11-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given below : **14**

1) The word Entrepreneur firstly used in _____ language.
A) French B) English C) German D) Hindi

2) _____ is based on purposeful and systematic innovation, it included not only the independent businessman but also company directors and managers who actually carry out innovative functions.
A) Entrepreneurship B) Entrepreneur
C) Management D) Administration

3) The theory of innovation is given by _____
A) Hegan B) Schumpeter C) Dr. Taylor D) Peter Drucker

4) Self-employed Women's Association formed in the year _____
A) 1972 B) 1982 C) 1962 D) 1992

5) The Women Entrepreneur's Association of Maharashtra formed in the year _____
A) 1995 B) 1985 C) 1975 D) 1965

6) _____ requires to raise new questions, to show new possibilities and to see old questions from a new angle.
A) Brainstorming B) Checklist
C) Creative imagination D) Lateral thinking

7) A project is an _____ activity with well-defined objectives and having specific beginning and end.
A) Economic B) Social C) Political D) Cultural

8) _____ means spontaneous discussion in the search of new ideas.
A) Creativity B) Checklist
C) Lateral thinking D) Brainstorming

9) Entrepreneur is always in the search of _____
   A) Profit B) Opportunity C) Capital D) Land

10) To become a successful entrepreneur _____ is the main characteristic.
   A) Creativity B) Character
   C) Modernity D) Traditionality

11) According to Joseph Schumpeter, entrepreneurship is _____ activity.
   A) Creative B) Decisional C) Research D) Managerial

12) _____ are the important methods to generate idea.
   A) Creativity B) Checklist
   C) Brainstorming D) All of the above

13) Project report shows _____ document of project.
   A) Economic ability B) Profitability
   C) Creativity D) Commercial sense

14) According to _____ for the development of country "Entrepreneurial Society" in must.
   A) George Terry B) Peter Druckar
   C) J. B. Say D) Prof. Hegan

2. Write short notes : **14**
   A) Importance of Entrepreneur
   B) Project life circle.

3. Write short answer on : **14**
   A) Social and economic factors for motivating entrepreneurship.
   B) Stages of Project Management.

4. Define the concept Entrepreneur. Explain the functions of Entrepreneur. **14**

   OR

   Explain in brief various methods used to generate idea.

5. What is the meaning of Women Entrepreneur ? Explain the various functions of Women Entrepreneur. **14**

   OR

   What is the meaning of Project Report ? Explain the importance of Project Report.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा : **१४**

१) उद्योजक हा शब्द सर्वप्रथम _____ भाषेत वापरण्यात आला.
अ) फ्रेंच ब) इंग्रजी क) जर्मन ड) हिन्दी

२) _____ हे हेतूपूर्वक हाती घेतलेले आणि पद्धतशीर संशोधनावर आधारित असते, यात स्वतंत्रपणे व्यवसाय करणारे व्यावसायिक फक्त सहभागी होत नाहीत तर कंपनीचे संचालक आणि व्यवस्थापक जे प्रत्यक्षपणे नवीन पद्धति अमंलात आणत असतात त्यांचादेखील सहभाग होतो.
अ) उद्योजकता ब) उद्योजक क) व्यवस्थापन ड) प्रशासन

३) नवनिर्मितीचा सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) हेगन ब) शुंपिटर क) डॉ. टेलर ड) पिटर ड्रकर

४) स्वयंरोजगार महिला संघटना _____ वर्षी स्थापन करण्यात आली.
अ) १९७२ ब) १९८२ क) १९६२ ड) १९९२

५) महाराष्ट्र महिला उद्योजक संघटना _____ वर्षी स्थापन करण्यात आली.
अ) १९९५ ब) १९८५ क) १९७५ ड) १९६५

६) नवे प्रश्न उपस्थित करण्यासाठी, नवीन शक्यता दर्शविण्यासाठी आणि जुन्या प्रश्नांकडे नवीन दृष्टिकोणातून पाहण्यासाठी _____ आवश्यकता असते.
अ) बौद्धिक चिंतन ब) नोंदसूची
क) सृजनशील कल्पकता ड) बाजूचा विचार

७) प्रकल्प म्हणजे सुस्पष्ट उद्दिष्टे असलेली आणि ज्याचा प्रारंभ व शेवट ठरलेला असतो, अशी _____क्रिया होय.
अ) आर्थिक ब) सामाजिक क) राजकीय ड) सांस्कृतिक

८) _____ म्हणजे नवीन कल्पनांचा शोध घेण्यासाठी केलेली उत्स्फूर्त चर्चा होय.
अ) सृजनशीलता ब) नोंद सूची क) बाजूचा विचार ड) बौद्धिक चिंतन

९) उद्योजक हा नेहमी _____ च्या शोधात असतो.
अ) नफा ब) संधी क) भांडवल ड) भूमी

१०) यशस्वी उद्योजक होण्यासाठी _____ हे सर्वात प्रमुख वैशिष्ट्य होय.

अ) सृजनशीलता ब) चारित्र्य क) आधुनिकता ड) पारंपारिकता

११) जोसेफ शुंपीटर यांच्या मते, उद्योजकता ही _____ क्रिया आहे.

अ) सृजनशील ब) निर्णयात्मक क) संशोधनात्मक ड) व्यवस्थापकीय

१२) _____ या कल्पना निर्मितीच्या महत्त्वाच्या पद्धती आहेत.

अ) सृजनशीलता ब) नोंद सूची क) बौद्धिक चिंतन ड) वरील सर्व

१३) प्रकल्प अहवाल हा प्रकल्पाची _____ दर्शविणारा दस्तऐवज होय.

अ) अर्थक्षमता ब) नफाक्षमता क) सृजनशीलता ड) व्यवहार्यता

१४) देशाच्या प्रगतीसाठी 'उद्योजकीय समाज' निर्माण होणे गरजेचे आहे, असे _____ यांचे मत आहे.

अ) जॉर्ज टेरी ब) पिटर ड्रकर क) जे. बी. से ड) प्रा. हेगन

२. टीपा लिहा : १४

अ) उद्योजकांचे महत्त्व

ब) प्रकल्प जीवन चक्र.

३. थोडक्यात उत्तरे द्या : १४

अ) उद्योजकतेस प्रोत्साहन देणारे सामाजिक व आर्थिक घटक.

ब) प्रकल्प व्यवस्थापनाच्या अवस्था.

४. उद्योजक संकल्पनेची व्याख्या द्या. उद्योजकांची कार्ये स्पष्ट करा. १४

किंवा

कल्पना निर्मितीच्या विविध पद्धती थोडक्यात स्पष्ट करा.

५. महिला उद्योजक म्हणजे काय ? महिला उद्योजकांची विविध कार्ये स्पष्ट करा. १४

किंवा

प्रकल्प अहवाल म्हणजे काय ? प्रकल्प अहवालाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 41

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (New CBCS) Examination, 2017
BUSINESS STATISTICS

Day and Date : Monday, 13-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) Figures to the **right** indicate **full** marks.*
*3) **Use** of soundless calculator is **allowed**.*
*4) Graph papers will be **supplied** on request.*

1. Choose the correct alternatives : **14**

1) The arrangement of data in rows and columns is called
a) Classification b) Tabulation c) Frequency d) None of these

2) Which average is not suitable for open-end classes ?
a) Mean b) Median c) Mode d) None of these

3) Rank correlation coefficient developed by
a) Karl Pearson b) Spearman c) Fisher d) None of these

4) The best measures of dispersion is
a) Range b) Q.D. c) M.D. d) S.D.

5) If each observation is increased by 5 then their simple mean is
a) Decreased by 5 b) Constant
c) Increased by 5 d) None of these

6) The equation of line of regression Y on X is $2x - 3y + 9 = 0$ if mean X is 3 then mean of Y is
a) 3 b) 5 c) 4.5 d) None of these

7) Deciles divide the data into _____ equal parts.
a) 4 b) 10 c) 100 d) 2

8) For a perfect negative correlation
a) $r = +1$ b) $r = 0$ c) $r = -1$ d) $r = -0.85$

9) Caption refers to the heading of
a) rows b) columns c) data d) body

10) If bxy = 0.8 and byx = 0.2 so that r = ?
a) 0.8 b) 0.2 c) 0.4 d) 1.0

11) Two variable changes in opposite direction is _____ correlation.
a) Linear b) Non-linear c) Positive d) Negative

P.T.O.

12) The value having maximum frequency is
a) Mean b) Median c) Mode d) None of these

13) Coefficient of M.D. is

a) $\frac{M.D.}{Mean}$ b) $\frac{M.D.}{Mode}$ c) $\frac{M.D.}{Median}$ d) $\frac{M.D.}{Q_3}$

14) A quantity which changes its value is called
a) Constant b) Class c) Data d) Variable

2. A) The mean marks of 100 students in class is 72, of them mean marks of 70 boys is 75. Find the mean marks of a girls in the class. **7**

B) For a distribution C.V. and mean are 80% and 20 respectively. Find the standard deviation. **7**

3. A) With proper diagram state the various parts of statistical table. **7**

B) The lines of regression are $10x + 3y - 62 = 0$ and $6x + 5y - 50 = 0$. Find out means of x and y. **7**

4. Find out the missing frequency from the following data. If median is 24.

Age (years) :	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50
No. of Persons :	5	25	?	18	7

14

OR

Calculate the standard deviation form the following data :

X	20	30	40	50	60
f	1	5	8	4	2

5. Calculate mean, median and mode : **14**

Marks :	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50
No. of Students :	5	8	15	16	6

OR

Calculate Spearman's Rank correlation coefficient.

X :	53	98	81	72	61	59	55
Y :	47	25	32	30	40	39	50

SLR-CA – 42

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (New-CBCS) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS
Money and Financial System

Day and Date : Tuesday, 14-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences: **14**

1) 'Money is a thing that possesses general acceptability' is defined by
   a) Keynes b) Seligman c) Robertson d) Walker

2) M_1 is _____ approach of money.
   a) Limited b) Narrow c) Broad d) None of these

3) Money market is related to _____ funds.
   a) Short term b) Medium term c) Long term d) None of these

4) _____ is a secondary function of money.
   a) Medium of exchange b) Measure of value
   c) Store of value d) All of the above

5) _____ is a factor of unorganised money market.
   a) Commercial bank b) Money lender
   c) Co-operative bank d) None of these

6) Monetary policy is implemented by
   a) Co-operative Bank b) Central Bank
   c) Commercial Bank d) Urban Bank

7) Central Bank _____ the bank rate to control inflation.
   a) Keeps stable b) Increases c) Decreases d) None of the above

8) Store of value is the _____ function of money.
   a) Secondary b) Primary c) Contingent d) None of the above
9) The money which possesses ability of creation of credit money is called as
   a) Draft b) Hundi
   c) High powered money d) Cheque
10) Hawala market is _____ market.
   a) legal b) bad c) illegal d) good
11) The IDBI was established in
   a) 1964 b) 1965 c) 1966 d) 1967
12) The chief component of a financial system is
   a) Financial Instrument b) Financial Market
   c) Financial Institution d) All of the above
13) _____ controls the Indian capital market.
   a) SBI b) RBI c) SEBI d) None of these
14) _____ is non-banking financial institution.
   a) RBI b) SBI c) LIC d) None of these

2. Write short answers :
   a) Explain the features of money market. **7**
   b) Explain the types of money. **7**

3. Write short notes :
   a) Kinds of finance. **7**
   b) Hawala market. **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**
   a) Explain the banking and non-banking financial institutions.
   b) Explain the functions of money.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**
   a) Explain the role of money market in Indian economic development.
   b) Explain the role of finance in economic development.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **गुण** दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा : **१४**

१) 'सर्वमान्यता हा गुण असणारी वस्तु म्हणजे पैसा होय ही व्याख्या _____ यांची आहे.
अ) केन्स ब) सेलिगमन क) रॉबर्टसन ड) वॉकर

२) M_1 हा पैशाचा _____ दृष्टीकोन आहे.
अ) मर्यादित ब) संकुचित क) विस्तृत ड) यापैकी नाही

३) नाणेबाजार हा _____ निधिशी संबंधित आहे.
अ) अल्पकालीन ब) मध्यमकालीन क) दिर्घकालीन ड) यापैकी नाही

४) _____ हे पैशाचे दुय्यम कार्य आहे.
अ) विनिमय माध्यम ब) मूल्यमापन क) मूल्यसंग्रह ड) वरील सर्व

५) _____ हा असंघटित नाणे बाजाराचा घटक आहे.
अ) व्यापारी बँक ब) सावकार क) सहकारी बँक ड) यापैकी नाही

६) चलनविषयक धोरण _____ यांच्याकडून राबविले जाते.
अ) सहकारी बँक ब) मध्यवर्ती बँक क) व्यापारी बँक ड) नागरी बँक

७) चलनवाढ रोखण्यासाठी मध्यवर्ती बँक बँकदर
अ) तसाच ठेवते ब) वाढवते क) कमी करने ड) यापैकी नाही

८) मूल्य संग्रहण हे पैशाचे _____ कार्य आहे.
अ) दुय्यम ब) प्राथमिक क) अनुषंगिक ड) यापैकी नाही

९) ज्या पैशामध्ये पतपैसा निर्मिती करण्याची शक्ती असते त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) ड्राफ्ट ब) हुंडी क) उच्चशक्ती पैसा ड) धनादेश

१०) हवाला बाजार हा _____ बाजार आहे.
अ) कायदेशिर ब) वाईट क) बेकायदेशिर ड) चांगला

११) भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची (आय.डी.बी.आय.) स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९६४ ब) १९६५ क) १९६६ ड) १९६७

१२) वित्तीय रचनेचे महत्वाचे घटक _____ आहेत.

अ) वित्तीय साधने ब) वित्तीय बाजार क) वित्तीय संस्था ड) वरील सर्व

१३) _____ कडून भारतीय भांडवल बाजाराचे नियंत्रण केले जाते.

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ब) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

क) भारतीय प्रतिभुती आणि विनिमय बोर्ड ड) यापैकी नाही

१४) _____ ही बिगर-बँकिंग वित्तीय संस्था आहे.

अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

क) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) नाणे बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ७

ब) पैशाचे प्रकार स्पष्ट करा. ७

३. टिपा लिहा :

अ) वित्ताचे प्रकार. ७

ब) हवाला बाजार. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) बँकिंग आणि बिगर-बँकिंग वित्तीय संस्था स्पष्ट करा.

ब) पैशाची कार्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) नाणेबाजाराची भारताच्या आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) आर्थिक विकासातील वित्ताची भूमिका स्पष्ट करा.

SLR-CA – 43

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) Examination, 2017
(Old CGPA Pattern)
ENGLISH (Compulsory)
(Staying Ahead)

Day and Date : Wednesday, 8-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Fill in the blanks with suitable words from the alternatives given in **each** sentence : **14**

1) 'The Last Leaf' is a story about _____, who is suffering from pneumonia.
   a) Sue b) Joanna
   c) Mr. Pneumonia d) William Porter

2) Several artists set up their studios in Greenwich Village because _____
   a) It was a fashionable place b) Of its proximity to Washington
   c) Of its climate d) Of its Dutch attics and low rents

3) When Gandhi refused to sit on the footboard, the leader _____
   a) Physical assaulted him
   b) Complained to the station master
   c) Allowed him to sit inside the coach
   d) Laughed at him

4) The lesson 'Hardships' is about instances of _____ encountered by Gandhi during his stay in South Africa.
   a) Political pressure b) Racism
   c) Physical assault d) Cruelty

5) In 'Struggle for Existence' Darwin describes the unceasing competition among and within _____ on earth for the limited resources.
   a) All species b) Birds
   c) Animals d) Plants

6) The poem 'If' is written from the perspective of a father offering _____ to his son.

a) Help b) Advice c) A proposal d) A gift

7) The caged bird's song in the poem 'Sympathy' is not a carol of joy but a _____ for freedom.

a) Prayer b) Fight c) Proposal d) Struggle

8) Climate plays an important part in determining the _____ of a species.

a) Geometrical increase b) Average number
c) Hardship d) Struggle

9) In the poem 'Sympathy' the poet uses the metaphor of the bird in a cage to describe the plight of _____ in America.

a) The rich b) The poor
c) Enslaved blacks d) Asians

10) In the poem 'If' the speaker says "When all men doubt you, you should ....".

a) win their confidence b) also doubt yourself
c) trust yourself d) try to prove them wrong

11) He <u>goes</u> to school every day.
The underlined verb is in _____ tense.

a) Simple present b) Present perfect
c) Simple past d) Present continuous

12) The players _____ (practice) in the gym right now.
Use the correct form of the verb in bracket.

a) Practiced b) Are practicing
c) Practice d) None

13) The little girl <u>smiled</u> at her friends.
The underlined word is a _____

a) Regular verb b) Irregular verb
c) Noun d) Verb in present tense

14) The children <u>saw</u> a tiger and lion in the zoo.
The underlined word is a _____

a) Transitive verb b) Intransitive verb
c) Regular verb d) None

2. Answer **any seven** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **14**

   1) Describe the appearance of Behrman.
   2) What, according to Sue, is Behrman's masterpiece ?
   3) Describe the reaction of the other Indians to the discrimination faced in South Africa.
   4) What are the various struggles involved in an organism's struggle for existence ?
   5) Write in brief about Gandhi's experience during his journey in the stage-coach.
   6) Why was Gandhi not allowed to be seated with other passengers in the stage coach ?
   7) How is the term 'Struggle for existence' used by Darwin ?
   8) How does Behrman save the life of Sue ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each** : **8**

   1) Explain the significance of the following lines of the poem 'If'
      "Yours is the Earth and everything that's in it
      And-which is more-you will be a Man, my son."
   2) Describe the images in the poem 'Sympathy'.
   3) What are some of the challenges which a person will have to face in life, as discussed in the poem 'If' ?

   B) Attempt **any two** of the following questions : **6**

   1) Imagine that you are Dr. Suresh Patil of Sangvi Hospital. Draft a temporary message for your voice mail, informing the caller that you are busy in a conference and will not be available for the next three days.
   2) As Ms. Shraddha Rathi, draft a permanent message for your voice mail informing the caller that you are not able to attend the call. Request the caller to leave a recorded message, giving details.
   3) As the General Manager of Sai Teleservices, Mumbai, conduct a teleconference of regional managers, located in different regions, to discuss the new scheme introduced by your company. Start with suitable expressions and state the agenda. Write the draft of the teleconference.

4. Attempt **any one** : **14**

   1) As Pradeep Suman, General Manager of Yash Travels, Kolhapur, write a letter of appointment to Mr. Harsh Zhaveri, who has been selected for the post of Tour Manager. Mention the terms and conditions of appointment.

   2) As Mr. Amit Desai, Sudeep Apartment M. G. Road Pune, write to the Sales Manager of Dream World Furniture informing him about your plan to purchase furniture for your new house. Write a letter of enquiry asking for the variety of furniture available in the showroom and the discount offered on the purchase of furniture for kitchen, living room and bedroom. Request for the price list and catalogue.

5. Write a review of a holiday resort visited by you. You can organize your review giving details of the location, structural plan, the food offered, facilities provided, recommendation etc. **14**

SLR-CA – 44

Seat No.	

Set P

B.Com. II (Semester – III) (Old – CGPA) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS – II

Day and Date : Thursday, 9-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) Figures to the **right** shows **full** marks.*
*3) Draw diagram **wherever** necessary.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) The concepts of micro economics and macro economics was initially used by
a) Adam Smith b) Devid Ricardo c) Ragnar Frish d) Lord Keynes

2) "Every supply creats its own demand" this statement was introduced by
a) Milton Fridman b) J.B. Say
c) Dr. Marshall d) Prof. Fisher

3) The study of the economy as a whole means _____ economics.
a) Micro Economics b) Macro Economics
c) Labour Economics d) Variable Economics

4) Gross National Product – Depreciation =
a) Net National Product b) Per capita Income
c) Disposable Income d) Personal Income

5) In the equation $P = \frac{MV + M_1V_1}{T}$, V_1 is stand for
a) value of money b) velocity of credit money
c) velocity of legal money d) volume of credit money

6) In _____ index number all goods and services are given equal importance.
a) Weighted b) Simple c) Price d) Goods

7) Disposable Income = Personal Income – _____
a) Indirect Taxes b) Local Taxes c) Direct Taxes d) None of above

P.T.O.

8) According to Keynes, when the effective demand increase then level of employment will be
   a) Remain the constant b) Increase
   c) Decrease d) None of above

9) The concept of multipler firstly introduced by
   a) J.B. Say b) J.S. Mill c) J.M. Keynes d) R.F. Kahn

10) Marginal Propensity to Consume (MPC) =
   a) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$ b) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$ c) $\frac{\Delta C}{\Delta I}$ d) $\frac{C}{Y}$

11) With the data of the National Income we can understand _____ progress of nations.
   a) social b) economic c) cultural d) none of these

12) The equation $P = \frac{KY}{M}$, propounded by
   a) Dr. Marshall b) Robertson c) Lord Keynes d) Prof. Fisher

13) The relationship between supply of money and value of money is
   a) Inverse b) Direct c) Regular d) None of the above

14) _____ Investment is related to profit.
   a) Autonomous b) Induced c) Public d) None of these

2. Answer the following questions briefly :
   a) Explain the Nature and Scope of macro economics. **7**
   b) Explain the Say's law of market. **7**

3. Write short notes :
   a) Methods of computing National Income. **7**
   b) Transaction approach of the value of money. **7**

4. Answer **any one** of the following (long answer) : **14**
   a) What is National Income ? Explain the different concepts of National Income.
   b) What is the consumption function ? Explain the factors influencing consumption function.

5. Answer **any one** of the following (long answer) : **14**
   a) Explain the Keynesian theory of employment.
   b) What is Inflation ? Explain the causes and effects of inflation.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*३) **आवश्यक** तेथे आकृती काढा.*

१. योग्य पर्याय निवडा : १४

१) अंशलक्षी अर्थशास्त्र आणि समग्रलक्षी अर्थशास्त्र या संकल्पना सर्वप्रथम _____ यांनी वापरात आणल्या.
अ) ॲडम स्मिथ ब) डेव्हिड रिकार्डो क) रॅग्नर फ्रिश ड) लॉर्ड केन्स

२) ''प्रत्येक पुरवठा स्वत:ची मागणी निर्माण करतो'' हे विधान _____ यांनी मांडले आहे.
अ) मिल्टन फ्रिडमन ब) जे.बी.से क) डॉ. मार्शल ड) प्रा. फिशर

३) संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे _____ अर्थशास्त्र होय.
अ) अंशलक्षी अर्थशास्त्र ब) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र
क) श्रमाचे अर्थशास्त्र ड) बदलते अर्थशास्त्र

४) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन – घसारा = _____
अ) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन ब) दरडोई उत्पन्न
क) व्ययशकय उत्पन्न ड) व्यक्तिगत उत्पन्न

५) $P = \frac{MV + M_1V_1}{T}$ या समिकरणात V_1 _____ आहे.
अ) पैशाचे मूल्य ब) पतपैशाचा भ्रमण वेग
क) विधीग्राह्य पैशाचा भ्रमण वेग ड) एकून पतपैसा

६) _____ निर्देशांकात सर्व वस्तू व सेवांना सारखेच महत्त्व दिले जाते.
अ) भारांकित ब) साधा क) किंमत ड) वस्तु

७) व्ययशकय उत्पन्न = वैयक्तिक उत्पन्न – _____
अ) अप्रत्यक्ष कर ब) स्थानिक कर क) प्रत्यक्ष कर ड) वरीलपैकी नाही

८) केन्स यांचे मते, जेव्हा प्रभावी मागणी वाढते तेव्हा रोजगार पातळी _____
अ) कायम राहते ब) वाढते क) घटते ड) वरीलपैकी नाही

९) गुणकाची संकल्पना सर्वप्रथम _____ यांनी मांडली.
अ) जे.बी.से ब) जे.एस्. मिल क) जे.एम्. केन्स ड) आर.एफ्. कान्ह

१०) सीमांत उपभोग प्रवृत्ती (MPC) = _____

अ) $\frac{\Delta C}{\Delta Y}$ ब) $\frac{\Delta Y}{\Delta C}$ क) $\frac{\Delta C}{\Delta I}$ ड) $\frac{C}{Y}$

११) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या आकडेवारीवरून देशांची _____ प्रगती समजते.

अ) सामाजिक ब) आर्थिक क) सांस्कृतिक ड) यापैकी नाही

१२) $P = \frac{KY}{M}$ हे समीकरण _____ यांनी मांडले.

अ) डॉ. मार्शल ब) रॉबर्टसन क) लॉर्ड केन्स ड) प्रा. फिशर

१३) पैशाचा पुरवठा आणि पैशाचे मूल्य यामध्ये _____ संबंध असतो.

अ) व्यस्त ब) प्रत्यक्ष क) नियमीत ड) वरीलपैकी नाही

१४) नफ्याशी संबंधीत असणाऱ्या गुंतवणूकीस _____ म्हणतात.

अ) स्वायत्त ब) प्रेरित क) सार्वजनिक ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. ७

ब) से यांचा बाजारपेठेचा नियम स्पष्ट करा. ७

३. टीपा लिहा.

अ) राष्ट्रीय उत्पन्न मोजव्याच्या पद्धती. ७

ब) पैशाच्या मूल्यविषयकाचा व्यवहार दृष्टीकोन. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (दीर्घोत्तरी) : १४

अ) राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय ? राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) उपभोग फलन म्हणजे काय ? उपभोग फलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (दीर्घोत्तरी) : १४

अ) केन्सप्रणीत रोजगार विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) चलनवाढ म्हणजे काय ? चलनवाढीची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 45

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (CGPA) Examination, 2017
CORPORATE ACCOUNTING (Old)

Day and Date : Friday, 10-11-2017 Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instruction : ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) Accounting Standard – 3 is in respect of
A) Depreciation B) Construction contracts
C) Changes in financial position D) Fixed assets

2) Accounting Standard – 6 relates to
A) Disclosure of accounting policies
B) Valuation of inventories
C) Depreciation accounting
D) Accounting for fixed assets

3) Accounting Standards _____ relates to disclosure of accounting policies.
A) 1 B) 5 C) 7 D) 9

4) Inventories are valued at cost or Market Price whichever is
A) Less B) More
C) Less as well as more D) None of these

5) _____ Shareholders are not real owners of the company.
A) Equity B) Equity and Preference
C) Preference D) None of them

6) A _____ days notice of demand must be issued before forfeiture of shares.
A) 30 B) 21 C) 14 D) 12

7) Discount allowed on reissue of forfeited shares is debited to
A) Discount on issue of shares A/c B) Profit and Loss A/c
C) Forfeited Shares A/c D) Share Final Call A/c

8) A new company can not issue Equity Shares at
A) Discount B) At Par C) Premium D) None of these

9) The allotment of shares should be completed within _____ days of the issue of the prospectus.
A) 120 B) 145 C) 125 D) 130

10) Expenses which are payable but not paid upto year-end are known as _____ expenses.
A) Pre-paid B) Outstanding
C) Capital D) Revenue

P.T.O.

11) Under vertical form of Balance Sheet details of Share Capital are given in Schedule No.
A) 1 B) 2 C) 3 D) 5

12) Goodwill is shown in the schedule of
A) Fixed Assets B) Investments
C) Current Assets D) None of these

13) Gross profit is divided in the ratio of
A) Sales of two periods B) Time
C) Interest to Vendor D) None of these

14) Printing and stationery expenses are apportioned in the ratio of
A) Interest to Vendor B) Sales
C) Time D) None of these

2. Write short notes : **14**
A) Accounting Standard – 10 (AS-10).
B) Forfeiture of Shares.

3. A) Multi Metals Limited made an issue of 30000 Equity Shares of Rs. 10 each at a premium of Rs. 2 each payable as follows :

On application	Rs. 4 per share
On allotment	Rs. 5 per share (including premium)
On call	Rs. 3 per share

Applications were received for 42000 shares. No allotment was made for 2000 shares applied for and the amount received thereon was refunded along with letter of regret. 30000 shares, were allotted pro-rata amongst the applicants for 40000 shares, the excess application money being adjusted with the amount due on allotment. All due amount was received.

Give Journal Entries. **7**

B) X Ltd., was registered on 1st July, 2001 by acquiring a business of M/s Shah & Bros. as from 1st Jan., 2001. The accounts for the year ended 31-12-2001 disclosed as follows :

1) There was Gross Profit of Rs. 2,40,000.
2) The sales for the year amounted to Rs. 12,00,000 of which Rs. 5,40,000 was for the first six months.
3) The expenses debited to Profit and Loss A/c were :

Directors' fees	15,000
Bad debts	3,600
Advertising	12,000
Salaries and General :	
Expenses	64,000
Preliminary expenses	5,000
Depreciation	5,000

Find out profit prior and after incorporation. **7**

4. Ajit Steel Ltd., issued for subscription 2000 shares of Rs. 100 each at a premium of Rs. 20 per share payable as under :

   On application Rs. 20

   On allotment Rs. 50 (including premium)

   On first call Rs. 20

   On final call Rs. 30

   Applications were received for 3000 shares, 2400 shares were allotted to the applicants for 2000 shares. The remaining applications for 600 shares being refused and applicants money was refunded. Excess money received adjusted against allotment. All the amounts were duly received except Mr. Mohan to whom 80 shares were allotted. He fails to pay first and final call. His shares are forfeited and those shares were reissued to Mr. Sohan as fully paid at Rs. 80 per share.

   Journalise the transactions in the books of the company. **14**

   OR

   Veermati Ltd. having suffered heavy losses, decided to issue 1000 shares of Rs. 100 each at a discount of 10%. Having passed resolution to that effect getting sanction of the court for that, it invited application for the shares.

   The amounts were payable as under :

   Application Rs. 25

   Allotment Rs. 25 (after adjusting discount)

   Call Rs. 40

   Total 1200 applications were received and the shares were duly allotted to 1000 applicants.

   The application money on balance shares being refunded.

   All the amounts were duly received subject to exception of Nagesh holding 10 shares, who failed to pay the allotment and call money. His shares were forfeited. These shares were re-issued to Momin as fully paid, receiving cash Rs. 80 per share.

   Give Journal Entries. **14**

5. Jai Jawan Industries Ltd., Satara was formed on 1st April, 2001 to take over the business of Jai Kisan as and from 1st January, 2001. Interest at 12% p.a. is to be paid to vendor on purchase price of Rs. 2,00,000 upto the date of settlement in full which was 1st June, 2001. The following is the Profit and Loss Account for the year ended 31-12-2001.

Profit and Loss Account

Dr.			**Cr.**
Particulars	**Rs.**	**Particulars**	**Rs.**
To Salaries	12,000	By Gross Profit	1,10,000
To Printing and Stationery	4,000		
To Bad debts	16,000		
To Depreciation	24,000		

To Preliminary Expenses	4,000		
To Interest to Vendors	10,000		
To R.D.D.	20,000		
To Repairs to Building	10,000		
To Net Profit	10,000		
	1,10,000		**1,10,000**

Out of bad debts written of Rs. 3,000 related to debt taken over by company. The sales of the prior period were 2/5 of the total sales for the year. Compute profit prior to and after incorporation. **14**

OR

Following are the balances of Vijay Ltd. as on 31st March, 2006, prepare Profit and Loss Account for the year ended 31st March, 2006 and Balance Sheet in the vertical form as on that date after taking into account the following adjustments :

Particulars	**Rs.**	**Particulars**	**Rs.**
Stock 1-4-05	3,00,000	Cash in hand	3,000
Fixtures	28,800	Cash at Bank	1,59,600
Sundry Debtors	3,48,000	Wages	3,39,200
Goodwill	1,00,000	General Expenses	67,600
Debenture interest	36,000	Salaries	58,000
Bills payable	1,52,000	Share Capital	
Sales	16,60,000	18400 sh. of Rs. 100	18,40,000
Provision for bad debts	14,000	Calls in arrears	30,000
Premises	12,00,000	Plant and Machinery	14,40,000
Interim dividend paid	30,000	Preliminary Exps.	20,000
Purchases	7,40,000	Freight	52,400
Bad debts	8,440	Directors fees	22,960
6% debentures	12,00,000	Profit and Loss A/c (credit)	58,000
Sundry Creditors	2,00,000	General Reserve	1,00,000
8% Govt. Securities (taken on 31-3-06)	2,40,000		

1) Authorised capital of the company is 25000 Equity shares of Rs. 100 each.
2) Depreciate Plant and Machinery by 10%, fixtures by 5%.
3) Write off 1/5 of preliminary expenses.
4) Provide final dividend at 5%.
5) Transfer Rs. 40,000 to General reserve.
6) The stock on 31st March, 2006 was Rs. 4,04,000.
7) Make provision for Income Tax to the extent of Rs. 1,00,000.
8) Bad debts provision is made at 5% on Sundry Debtors. **14**

SLR-CA – 46

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (Old-CGPA) Examination, 2017
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP

Day and Date : Saturday, 11-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternative : **14**

1) Creativity is one of the method of _____
   a) Idea Generation b) Research
   c) Planning d) None of these

2) Quantity of the entrepreneur effects on the _____ development of the country.
   a) Psychological b) Mental
   c) Economic and industrial d) None of these

3) Entrepreneurship refers to _____
   a) Function and process b) Individual
   c) Planning d) None of these

4) One who undertake an enterprise acting an intermediary between capital and labour is _____
   a) Director b) Manager c) Entrepreneur d) Owner

5) The first stage of starting new business is _____
   a) Marketing b) Production c) Finance d) Idea generation

6) Brainstorming is also known _____
   a) Creativity b) Group discussion
   c) Idea generation d) Talking

7) Tax concession is the _____ factor which influence on entrepreneurship.
   a) Environmental b) Social c) Government d) Economic

8) Project is _____ plan.
   a) Future b) Investment c) Economic d) Imaginary

9) Hidden unemployment is the biggest problem of _____ sector.
   a) Service b) Agriculture c) Social d) Economic
10) Rural business are basically _____ based.
   a) Capital b) Labour c) Skill d) Land
11) _____ entrepreneurship can reduce development gap between rural and urban area.
   a) Social b) Women c) Rural d) Educational
12) Strong economical condition is one of the feature of _____ type of women entrepreneur.
   a) Trained women entrepreneur b) Rural women entrepreneur
   c) Benami women entrepreneur d) Urban women entrepreneur
13) Project report is also known as _____ of the future business.
   a) Blue print b) ECG c) Machinery d) Process
14) Social entrepreneurship mainly create _____ in the society.
   a) Profit b) Sustainable development
   c) Temporary development d) Exploitation

2. Write short note : **14**
   1) Factors influencing entrepreneurship.
   2) Social entrepreneurship.

3. Write short answer : **14**
   1) Explain different types of problems faced by agri entrepreneurship.
   2) What are the qualities of entrepreneur ?

4. Explain the concept of women entrepreneur and write the solutions for the problems faced by women entrepreneurs. **14**

   OR

   What is mean by project report, explain the containts of project report ?

5. Explain the different obstacles in front of entrepreneurship. **14**

   OR

   Explain the need of rural entrepreneurship and also write problems faced by rural entrepreneurship.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण गुण** दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा. **१४**

१) सृजनशीलता ही _____ ची एक पद्धत आहे.
अ) कल्पना निर्मिती ब) संशोधन क) नियोजन ड) यापैकी नाही

२) उद्योजकांच्या संस्थेवर देशाचा _____ विकास अवलंबून असतो.
अ) मानसिक ब) बौद्धिक
क) औद्योगिक व आर्थिक ड) कोणतेही नाही

३) उद्योजकतेचा संबंध _____ शी येतो.
अ) कार्य आणि प्रक्रिया ब) व्यक्ति
क) व्यक्ति समूह ड) वरील सर्व

४) भांडवल आणि श्रम यामध्ये मध्यस्थी करून उद्योगाचा किंवा उपक्रमाची स्थापना करणारी व्यक्ति म्हणजे _____ होय.
अ) संचालक ब) व्यवस्थापक क) उद्योजक ड) मालक

५) नवीन उपक्रम सुरु करण्याची _____ ही पहिली पायरी होय.
अ) विपणन ब) उत्पादन क) वित्त ड) कल्पना निर्मिती

६) बुद्धिमंथनास _____ असेही म्हणतात.
अ) सृजनशीलता ब) समूह चर्चा क) कल्पना निर्मिती ड) बोलणे

७) करातून सूट हे उद्योजकतेवर परीणाम करणारे _____ घटक आहे.
अ) पर्यावरणीय ब) सामाजिक क) सरकारी ड) आर्थिक

८) प्रकल्प ही _____ योजना आहे.
अ) भविष्यकालीन ब) गुंतवणूक क) आर्थिक ड) काल्पनिक

९) छुपी बेरोजगारी ही समस्या प्रामुख्याने _____ मध्ये आढळते.
अ) सेवा ब) शेती क) सामाजिक ड) आर्थिक

१०) ग्रामीण उद्योग हे _____ प्रधान असतात.
अ) भांडवल ब) श्रम क) कौशल्य ड) भूमी

११) _____ उद्योजकतेचा वापर ग्रामीण व शहरी विषमता कमी करण्यासाठी होतो.

अ) सामाजिक ब) महिला क) ग्रामीण ड) शैक्षणिक

१२) संपन्न आर्थिक परिस्थिती हे _____ या प्रकारच्या महिला उद्योजकांचे खास वैशिष्ट्ये आहे.

अ) प्रशिक्षित महिला उद्योजक ब) ग्रामीण महिला उद्योजक

क) बेनमि महिला उद्योजक ड) शहरी महिला उद्योजक

१३) प्रकल्प अहवालास व्यवसायाचा भविष्यकालीन _____ असेही म्हणतात.

अ) आराखडा/नकाशा ब) ई.सी.जी.

क) यंत्रसामुग्री ड) प्रक्रिया

१४) सामाजिक उद्योजकता समाजामध्ये _____ निर्मिती करते.

अ) नफा ब) शाश्वत विकास

क) तात्पुरते विकास ड) शोषण

२. टीपा लिहा : १४

१) उद्योजकतेवर परिणाम करणारे घटक.

२) सामाजिक उद्योजकता.

३. थोडक्यात उत्तर लिहा : १४

१) कृषी उद्योजकतेसमोरील विविध समस्या कोणत्या ?

२) उद्योजकाची विविध कौशल्ये कोणती ?

४. 'महिला उद्योजकता' संकल्पना स्पष्ट करून महिला उद्योजकांच्या विविध समस्यांवर उपाययोजना सूचवा. १४

किंवा

प्रकल्प अहवाल म्हणजे काय ? प्रकल्प अहवालाचे विविध घटक कोणते ?

५. उद्योजकतेवर अडथळा निर्माण करणारे विविध घटक कोणते ? १४

किंवा

ग्रामीण उद्योजकतेची गरज विषद करून, ग्रामीण उद्योजकतेसमोरील विविध समस्या कोणत्या ?

SLR-CA – 47

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – II) (Semester – III) (Old CGPA) Examination, 2017
BUSINESS STATISTICS

Day and Date : Monday, 13-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) **Each** question carries **equal** marks.*
*3) Figures to the **right** indicate **full** marks.*
*4) Graph papers will be **supplied** on demand.*
*5) Use of soundless calculators is **allowed.***

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question. **14**

i) Method of data collection from each and every member of population is called as
a) 1 census method b) sampling method
c) a and b both d) none of these

ii) Data collected from the publications of Government are which type of data ?
a) primary b) secondary c) both a and b d) none of these

iii) Time required in sampling method as compared to census method is
a) less b) more c) equal to d) none of these

iv) Arrangement of data into different rows and columns is called as
a) classification b) tabulation
c) frequency distribution d) none of these

v) Frequencies obtained by successive additions of class frequencies from top to bottom after arranging data in ascending order are called as
a) less than cumulative frequencies
b) greater than cumulative frequencies
c) class frequencies
d) none of these

vi) Average of lower limit and upper limit of a class is called as
a) class mark b) class frequency
c) cumulative frequency d) none of these

vii) Less than cumulative frequency of a class is related with
a) lower limit of that class b) upper limit of that class
c) class mark of that class d) none of these

viii) Value of an item with maximum frequency is called as
a) Arithmetic mean b) Median
c) Mode d) None of these

ix) Median divides the arranged data into how many equal parts ?
a) two b) three c) four d) none of these

x) Which one of the following measure of central tendency is capable for further mathematical treatment ?
a) Arithmetic mean b) Median
c) Mode d) None of these

xi) Half of Inter-quartile range is defined as
a) Range b) Quartile deviation
c) Standard deviation d) None of these

xii) Which one of the following measure of dispersion is based upon all the observations ?
a) Range b) Quartile deviation
c) Standard deviation d) None of these

xiii) When two variables X and Y have perfectly positive correlation, then value of Y should be
a) – 1 b) 0 c) + 1 d) none of these

xiv) Product of two regression coefficients should not exceed
a) – 1 b) 0 c) + 1 d) none of these

2. A) State various sources of secondary data. **7**

B) State relation between mean, median and mode of data. For a given data mode and median were found to be 52 and 55 respectively. Find arithmetic mean of the data. **7**

3. A) Construct Histogram and locate mode from it for the following data : **7**

Class :	0 – 50	50 – 100	100 – 150	150 – 200	200 – 250	250 – 300
Frequency :	25	45	60	50	30	20

B) For the following frequency distribution median was given as 55 : **7**

Class :	0 – 20	20 – 40	40 – 60	60 – 80	80 – 100	100 – 120
Frequency :	10	21	–	22	16	08

Find missing frequency and then find mean of the distribution.

4. Attempt **any one** of the following : **14**

A) What are the requirements of good average ? Define mean, median and mode. Compare their merits and demerits.

B) For the frequency distribution given below : compute $\overline{X}$, σ and C. V.

Class :	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70
Frequency :	03	12	20	27	19	12	07

5. Attempt **any one** of the following : **14**

A) Define Karl Pearson's correlation coefficient r. Interprete the cases r = – 1, r = 0, r = + 1, r = – 0.75 with the help of scatter diagram.

For the data given below, compute value of correlation coefficient between the variables X and Y.

X :	68	70	73	77	79	80	89	93	95	96
Y :	23	31	32	40	45	55	53	61	60	59

B) Define Regression lines for the following data fit Regression line of X and Y.

X :	12	15	16	18	21	25	26	28	29	32
Y :	5	8	7	9	12	15	20	16	17	18

SLR-CA – 48

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – III) (Old – CGPA) Examination, 2017
MONEY AND FINANCIAL SYSTEM

Day and Date : Tuesday, 14-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate marks.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) Which of the following is not a function of money ?
a) It facilitates the barter system b) It serves as a store of wealth
c) It serves as a unit of value d) It serves as a medium of exchange

2) _____ provides finance for the investment in the market.
a) Finance Commission b) Financial Institutions
c) Finance Minister d) None of the above

3) _____ is a quantitative instrument of credit control.
a) Bank rate b) Moral Suggestion
c) Direct Measures d) Security margin of loans

4) Financial instruments, financial markets and financial institutions are the major component of
a) Finance Ministry b) Finance Commission
c) Financial System d) Fiscal Policy

5) Neutrality of money is one objective of _____ policy.
a) Monetary b) Trade c) Fiscal d) Population

6) The deposit created by commercial banks by lending money is called _____ deposit.
a) Primary b) Secondary c) Saving d) Fixed

7) Market in which debt and stocks are traded and maturity period is more than a year is classified as
a) Shorter-term Markets b) Capital Market
c) Counter Markets d) Long-term Markets

8) _____ bank do not give loans.
a) to mall farmers
b) to marginal farmers
c) to industries
d) without proper collateral and documents

P.T.O.

9) Excess reserves
   a) can be used to make loans
   b) can be used to purchase government securities
   c) equal actual reserves minus required reserves
   d) all of the above

10) The liabilities of a bank include all of the following EXCEPT
   a) Savings deposits b) Deposits at the RBI
   c) Demand deposits d) Large time deposits

11) The money which possesses ability to create credit money is called as
   a) High powered money b) Near money
   c) Draft d) Cheque

12) Which of the following is not near money ?
   a) Paper notes b) Treasury bill c) Bond d) Bill of exchange

13) Merchant bank is an organization that
   a) Underwrites securities for corporations
   b) Advice clients on mergers
   c) Involved in ownership of commercial ventures
   d) All of the above

14) What is the full form of RTGS ?
   a) Regular Time Gross Settlement b) Real Time Global Settlement
   c) Real Time Gross Settlement d) Revised Total Gross Sales

2. Answer the following questions in short :
   A) Describe the limitations of monetary policy. **7**
   B) Explain money market instruments in India. **7**

3. Write short notes :
   A) Hawala market. **7**
   B) Money supply. **7**

4. Answer **any one** of the following question : **14**
   A) Describe the institutional framework of financial intermediaries in India.
   B) Discuss the role of money market in economic development.

5. Answer **any one** of the following question : **14**
   A) Explain the role of monetary policy instruments to control inflation.
   B) Discuss the role of finance in the process economic development of a country.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) खालीलपैकी कोणते पैश्याचे कार्य नाही ?
अ) वस्तू विनिमयास सहाय्य ब) संपत्ती संचयाचे साधन
क) मूल्यमापनाचे साधन ड) विनिमयाचे माध्यम

२) बाजारामध्ये गुंतवणुकीसाठी होणारा वित्तपुरवठा खालीलपैकी कोणाकडून होतो ?
अ) वित्त आयोग ब) वित्तीय संस्था
क) वित्त मंत्री ड) वरीलपैकी कोणीही नाही

३) _____ हे पत नियंत्रणाचे संख्यात्मक साधन आहे.
अ) बँक दर ब) नैतिक समजावणी
क) प्रत्यक्ष उपाय ड) कर्ज आणि तारण यातील अंतर

४) वित्तीय साधने, वित्तीय बाजार आणि वित्तीय संस्था हे खालीलपैकी _____ चे मुख्य घटक आहेत.
अ) वित्त मंत्रालय ब) वित्त आयोग क) वित्तीय व्यवस्था ड) राजकोषीय धोरण

५) तटस्थ पैसा हे एक _____ धोरणाचे उद्दिष्ट आहे.
अ) मौद्रिक ब) व्यापार क) राजकोषीय ड) लोकसंख्या

६) व्यापारी बँकांनी कर्ज देऊन निर्माण केलेल्या ठेवीनां _____ ठेवी म्हणतात.
अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) बचत ड) मुदत

७) ज्या बाजारात एक वर्ष मुदतीपेक्षा जास्त मुदतीच्या कर्जरोख्यांचा व्यापार होतो आशा बाजारास _____ असे म्हणतात.
अ) अल्पकालीन बाजार ब) भांडवल बाजार
क) खिडकी बाजार ड) दीर्घकालीन बाजार

८) _____ बँक कर्ज देत नाही.
अ) लहान शेतकऱ्यांना ब) सीमांत शेतकऱ्यांना
क) उद्योगास ड) पुरेसे तारण आणि कागदपत्राच्या पुर्ततेशिवाय

९) अतिरिक्त राखीव
अ) कर्ज देण्यासाठी वापरता येवू शकतात
ब) सरकारी रोखे खरेदीसाठी वापरता येवू शकतात
क) बरोबर प्रत्यक्ष राखीव वजा आवश्यक राखीव
ड) वरील सर्व

१०) बँक दायित्वामध्ये खालीलपैकी कोणाचा समावेश होत नाही ?
अ) बचत ठेवी ब) रिझर्व बँकेतील ठेवी
क) मागणी ठेवी ड) दीर्घकालीन मुदत ठेवी

११) ज्या पैशामध्ये पतपैसा निर्माण करण्याची क्षमता असते त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) उच्चशक्ती पैसा ब) प्रति पैसा क) ड्राफ्ट ड) धनादेश

१२) खालीलपैकी कोण प्रतीपैसा नाही ?
अ) कागदी नोट ब) ट्रेझरी बिल क) बाँड ड) हुंडी

१३) मर्चंट बँक ही अशी संस्था आहे जी
अ) कंपन्यासाठी रोखे विक्रीचे हमी घेते
ब) आशिलास विलीनीकरणासाठी सल्ला देते
क) व्यापारी वेन्चरच्या मालकीमध्ये सहभाग घेते
ड) वरील सर्व कार्य करते

१४) RTGS चे पूर्ण रूप काय ?
अ) रेग्युलर टाईम ग्रॉस सेट्लमेंट ब) रियल टाईम ग्लोबल सेट्लमेंट
क) रियल टाईम ग्रॉस सेट्लमेंट ड) रिवाईसड् टोटल ग्रॉस सेल

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
अ) मौद्रिक धोरणाच्या मर्यादांचे विश्लेषण करा. ७
ब) भारतीय नाणे बाजारातील साधनांचे स्पष्टीकरण द्या. ७

३. टीपा लिहा :
अ) हवाला बाजार. ७
ब) पैशाचा पुरवठा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
अ) भारतातील वित्तीय मध्यस्थ संस्था संरचनेचे विश्लेषण करा.
ब) नाणे बाजाराची आर्थिक विकासातील भूमिका या विषयी चर्चा करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४
अ) भाववाढ नियंत्रणाच्या दृष्टीकोनातून मौद्रिक धोरणाच्या साधनांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) देशाच्या आर्थिक विकास प्रक्रियेत वित्ताची भूमिका स्पष्ट करा.

SLR-CA – 49

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – II) (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2017
ENGLISH (Compulsory)
Staying Ahead

Day and Date : Tuesday, 31-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Fill in the blanks with suitable words from the alternatives given in **each** sentence : **14**

1) The Great Chief in Washington sends the Native Americans word that he wishes to
   a) buy their land b) live in peace c) save nature d) be civilized

2) The chief says that his people have no choice but to accept the white man's offer because if they refuse, the white man may _____ and take it.
   a) fight b) get friendly
   c) come with guns d) use political power

3) In the essay 'The Money-box' Robert Lynd describes two selves of a person, each representing his/her wish to
   a) cry and laugh b) save and spend
   c) buy and sell d) enjoy and suffer

4) The important thing to know about a money-box is
   a) how much it costs b) how to open it
   c) how to put money in it d) how strong it is

5) In his letter Lord Chesterfield advises his son on how he should employ his time while touring
   a) Rome b) England c) Paris d) Venice

6) Lord Chesterson advises his son to attain perfection in the arts of _____ to soar above other people.
   a) reading and writing b) speaking and pleasing
   c) listening and observing d) singing and acting

P.T.O.

7) In the poem 'Leave this Chanting', the poet criticizes
   a) mindless worship b) hard work
   c) pathmakers d) God in the temple

8) According to Rabindranath Tagore _____ is equal to worship.
   a) telling beads b) chanting c) hard work d) singing hymns

9) The speaker could not see where the arrow fell because
   a) the arrow moved swiftly for his sight to discern
   b) he is disturbed
   c) the arrow is invisible
   d) the arrow fell too far away

10) 'The Arrow and the Song' is a poem with the theme of _____ comprising of bitter and happy memories.
   a) lasting friendship b) joy and sorrow
   c) shadow and darkness d) youthful love

11) We could <u>barely</u> see in the dark. The underlined word 'barely' is
   a) adjective b) adverb c) verb d) noun

12) Many social organizations _____ working for the welfare of women and children.
   a) are continuously b) continually c) continue d) is continuously

13) Payal wrote the answer _____ (Use adverb)
   a) neetly b) neatly c) in neatness d) neat

14) The furniture in the office _____ very expensive.
   a) was b) were c) are d) have been

2. Answer **any seven** of the following questions in **two** or **three** sentences **each** : **14**
   1) Describe the way Native Americans lived close to nature.
   2) What is the child's attitude towards saving ?
   3) What significance does the Chief attach to dreams ?
   4) What are the different methods a child employs to open a money-box ?
   5) How does Lord Chesterfield advice his son to spend his time ?
   6) What is Lord Chesterfield's idea of a worldly gentleman ?
   7) How does a money-box turn a person into a miser ?
   8) Whom is the letter in 'A Simple Philosophy' addressed to ? Why was it written ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each** : **8**

   1) What forms of worship does the speaker warn against and why ?

   2) What are the dominant images in the poem 'The Arrow and the Song' ?

   3) What is the significance of the image of garment covered with dust in the poem 'Leave this Chanting' ?

   B) Edit and rewrite **any two** of the following paragraphs : **6**

   (Make necessary corrections in spellings, punctuations, grammar etc.)

   1) Merchants from Euroep were attracted by the mineral gems, for example diamonds rubies and emeralds from India. European merchants also admired the pearls, spices gold silk coffee and tea offered by India they travelled from distant places to bye/buy (use the right word) these goods.

   2) The national anthems of India and Bangladesh is written by Rabindranath Tagore 1861 – 1941. He was a dramatist poet novelist short story writer educationist and musical composer. The hudreds of songs composed by him, called rabindra Sangeet' are still popular.

   3) The stenogram is an efficient relaiable timesaving and economical device. It is in regular use in all office's of the county. It is very simpel to use a stenogram. Just put in a cassette, press a button and the machine is ready to record telephone conversations interviews or dictations.

4. Attempt **any one** of the following : **14**

   1) Frame questions for an interview with a well known Marathi actor and write the transcript of the interview along with the responses to be published in a local newspaper.

   2) Imagine that you have applied for the post of Instructor in a Computer Institute. Write the transcript of the interview consisting of 7 – 8 questions that could be asked and your probable responses.

5. Write a script of the meeting of student representatives of different colleges called by the University Director to discuss the programmes of University Level Youth Festival. Start with the opening remarks of the chairman. Also state the agenda which includes fixing the date, programmes of the event, suggestions from participants etc. **14**

SLR-CA – 50

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS – II

Day and Date : Wednesday, 1-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) Draw the diagram ***wherever*** *necessary.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) The principle of maximum social advantage is firstly introduced by
a) Lord Keynes b) Dr. Dalton c) Dr. Marshall d) Prof. Pigou

2) Prof. Schumpeter's theory of Trade Cycles is known as _____ theory.
a) Monetary b) Innovation
c) Over-investment d) Population

3) Who quoted that, "Trade Cycle is a purely monetary phenomenon" ?
a) Prof. Hawtrey b) Prof. Hanson c) Prof. Hayak d) Prof. Pigou

4) According to Schumpeter _____ are the main phases of trade cycles.
a) Two b) Four c) Six d) Eight

5) Public finance is the _____ science.
a) Social b) Positive c) Normative d) All of the above

6) Public finance deals with the income and _____ of the public authority.
a) Expenditure b) Deficit finance c) Public debt d) Direct taxes

7) After independence, India's public expenditure is continously in _____ situation.
a) Constant b) Increasing c) Decreasing d) Deficit

8) _____ is the statement of the value of imports and exports of visible and invisible goods/commodities.
a) Balance of trade b) Balance of payments
c) Index numbers d) None of these

P.T.O.

9) Trade between region within the country is known as _____ trade.
   a) International b) Internal c) Intra-Industry d) All of the above

10) _____ budget is one in which income and expenditure of the government is equal.
   a) Surplus b) Balanced c) Deficit d) None of these

11) In India, initially _____ state has implemented Value Added Tax (VAT).
   a) Maharashtra b) Hariyana c) Keral d) Bihar

12) Rate of exchange is only a _____ of one currency quoted in terms of another currency.
   a) Price b) Demand c) Supply d) None of these

13) The basic idea of purchasing power parity theory was introduced by
   a) Devid Ricardo b) Lord Keynes
   c) Joan Vhitale d) Gustav Cassel

14) The comparative cost theory of international trade is propound by
   a) Heckscher and Ohlin b) Adam Smith
   c) Harrod and Domar d) Devid Ricardo

2. Give short answers : **14**

   A) Explain the nature and scope of public finance.

   B) Explain the phases of trade cycles.

3. Write short notes : **14**

   A) The principle of maximum social advantage.

   B) Advantages of international trade.

4. Answer **any one** question of the following : **14**

   A) What is trade cycles ? Explain the Hawtrey's theory of trade cycle.

   B) What is balance of payments ? Explain the causes of disequilibrium of balance of payments.

5. Answer **any one** question of the following : **14**

   A) What is direct taxes ? Explain the merits and demerits of direct taxes.

   B) What is exchange rate ? Explain the purchasing power pariety theory of exchange rate.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** .*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*
*३) आवश्यक तेथे **आकृती** काढा.*

१. योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व सर्वप्रथम _____ यांनी मांडले.
अ) लॉर्ड केन्स ब) डॉ. डाल्टन क) डॉ. मार्शल ड) प्रा. पिगू

२) प्रा. शुंपीटर यांचा व्यापारचक्राचा सिद्धांत हा _____ सिद्धांत म्हणून ओळखला जातो.
अ) चलन विषयक ब) नवोन्मेष
क) अतिरिक्त गुंतवणूक ड) लोकसंख्याविषयक

३) ''व्यापारचक्र ही सर्वस्वी चलनविषयक घटना आहे'', हे विधान कोणाचे आहे ?
अ) प्रा. हॉट्रे ब) प्रा. हॅनसन क) प्रा. हायेक ड) प्रा. पिगू

४) प्रा. शुंपीटर यांचे मते व्यापारचक्राच्या प्रमुख _____ अवस्था असतात.
अ) दोन ब) चार क) सहा ड) आठ

५) सार्वजनिक आयव्यय हे _____ शास्त्र आहे.
अ) सामाजिक ब) वस्तुनिष्ठ क) आदर्शनिष्ठ ड) वरीलपैकी सर्व

६) सार्वजनिक आयव्यय ही संकल्पना सरकारचे उत्पन्न व _____ यांचेशी निगडीत आहे.
अ) खर्च ब) तुटीचा अर्थभरणा
क) सार्वजनिक कर्ज ड) प्रत्यक्ष कर

७) स्वतंत्र्यप्राप्तीनंतर भारताचा सार्वजनिक खर्च सातत्याने _____ स्थितीत आहे.
अ) स्थिर ब) वाढीच्या क) घटीच्या ड) तुटीच्या

८) दृश्य व अदृश्य वस्तूंच्या आयात-निर्यातीचे मूल्य दर्शविणारे पत्रक म्हणजे _____ होय.
अ) व्यापारतोल ब) व्यवहारतोल क) किंमत निर्देशांक ड) यापैकी नाही

९) देशातील प्रादेशिक भागात होणाऱ्या व्यापाराला _____ व्यापार म्हणतात.
अ) आंतरराष्ट्रीय ब) अंतर्गत क) आंतरउद्योग ड) वरीलपैकी सर्व

१०) _____ अंदाजपत्रक म्हणजे सरकारी उत्पन्न आणि सरकारी खर्च समान असणे होय.
अ) शिलकी ब) संतुलीत क) तुटीचे ड) यापैकी नाही

११) भारतात सर्वप्रथम _____ या राज्याने मूल्यवार्धेत कराची (VAT) अमंलबजावणी केली.

अ) महाराष्ट्र ब) हरियाणा क) केरळ ड) बिहार

१२) एका देशाच्या चलनाची अन्य चलनात व्यक्त केलेली _____ म्हणजे विनिमय दर होय.

अ) किंमत ब) मागणी क) पुरवठा ड) यापैकी नाही

१३) क्रयशकती समता सिद्धांताची मुळ कल्पना _____ यांनी मांडली.

अ) डेव्हिड रिकार्डो ब) लॉर्ड केन्स क) जॉन व्हिटले ड) गुस्ताव कॅसाल

१४) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा तौलनिक उत्पादन खर्चाचा सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

अ) हेक्चर आणि ओव्हलिन ब) ॲडम स्मिथ

क) हॅरॉड आणि डोमर ड) डेव्हिड रिकार्डो

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १४

अ) सार्वजनिक आयव्ययाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) व्यापारचक्राच्या अवस्था स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा. १४

अ) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्त्व.

ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) व्यापारचक्रे म्हणजे काय ? प्रा. हॉट्रे यांचा व्यापारचक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) व्यावहारतोल म्हणजे काय ? व्यवहारतोलच्या असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ? प्रत्यक्ष कराचे गुण–दोष स्पष्ट करा.

ब) विनिमय दर म्हणजे काय ? विनिमय दराचा क्रयशकती समता सिद्धांत स्पष्ट करा.

SLR-CA – 51

Seat No.	

Set P

B.Com – II (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2017
CORPORATE ACCOUNTING

Day and Date : Thursday, 2-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calculator is allowed.*

1. Choose correct alternatives. **14**

1) The winding up of a company by an order of the court is known as _____ winding up.
A) Voluntary B) Compulsory C) Expected D) None of the above

2) The creditors who are paid prior to any payment to unsecured creditors are known as
A) Preferencial creditors B) Preference share holders
C) Equity share holders D) Unsecured creditors

3) Debenture holders are the _____ of the company.
A) owner B) voter C) creditors D) suppliers

4) _____ debentures are issued to persons whose names are recorded in the companies register.
A) Redeemable B) Convertible C) Registered D) Simple

5) _____ is an instrument in writing issued by a company under its common seal, it acknowledge the debt received from the holder.
A) Shares B) Debentures
C) Equity shares D) Preference shares

6) An amount noted on each share of company it is called _____ value of the share.
A) premium B) face (par) C) discount D) market

7) In which of the following circumstances valuation of shares is needed ?
A) For Formulating Amalgamation and Absorption Scheme
B) For Reconstruction Scheme
C) For Estate Duty, Wealth Tax or Gift Tax purpose
D) All of the above

8) Intrinsic value method, yield method, earning capacity valuation method, fair value method are the methods of
A) Redemption of debenture B) Stock valuation
C) Depreciation D) Valuation of shares

9) _____ value of share represent the simple average of intrinsic value and market value of shares.
A) Capital B) Market C) Intrinsic D) Fair

10) _____ is payable to debenture holders whether the company makes profit or not.
A) commission B) Profit C) Dividend D) Interest

P.T.O.

11) Working capital means
A) Current liabilities B) Net Current Assets
C) Net Assets D) Liquid Assets

12) Cash flow statement shows the movement in _____ only.
A) Cash B) Funds C) Income D) Expenses

13) Decrease in working capital is _____ of funds.
A) Application B) Source C) Use D) Method

14) Total of all current Asset is called as
A) Net working capital B) Net worth
C) Current ratio D) Gross working capital

2. Write short notes on : **14**

A) Methods of valuation of shares

B) Sinking Fund Method of debenture redemption

3. A) From the following Balance Sheet of Indian Company you are require to prepare schedule of changes in working capital. **7**

BALANCE SHEET

Liabilities	**Amt. 31-3-15**	**Amt. 31-3-16**	**Assets**	**Amt. 31-3-15**	**Amt. 31-3-16**
Share capital	2,00,000	2,50,000	Land and Building	2,00,000	1,90,000
General Reserve	50,000	60,000	Plant and Machinery	1,50,000	1,69,000
Profit and loss A/C	30,500	30,600	Stock	1,00,000	74,000
Bank loan (Shares Period)	70,000	–	Debtors	80,000	64,200
Creditors	1,50,000	1,35,200	Cash	800	600
			Bank	–	8,000
6% Debentures	30,000	35,000	Goodwill	–	5,000
	5,30,500	**5,10,800**		**5,30,800**	**5,10,800**

B) From the following information as certain the intrinsic value per share. **7**

Liabilities	**Amt.**	**Assets**	**Amt.**
Equity shares of Rs. 10 each	3,00,000	Goodwill	1,20,000
12% preference share of Rs. 10 each	1,00,000	Leasehold property	3,50,000
		Fixtures60,000	
		Investments	50,000
General Reserve	80,000	Current Assets	75,000

Profit and loss A/c	70,000	Loans and Advances	15,000
Unsecured Loans	1,00,000	Misc. Expenditure	10,000
Current Liabilities	30,000		
	6,80,000		**6,80,000**

1) Leasehold property and fixtures are valued at Rs. 4,00,000 and Rs. 50,000 respectively.
2) Goodwill should be valued at Rs. 2,40,000.

4. From the following information of Bharat Company prepare fund flow statement. **14**

Balance Ssheet

Liabilities	**2010**	**2011**	**Assets**	**2010**	**2011**
Share capital	60,000	65,000	Goodwill	30,000	25,000
Profit and Loss Account	34,000	26,000	Plant and Machinery	60,000	50,000
Current Liabilities	12,000	3,000	Current Assets	16,000	19,000
	1,06,000	**94,000**		**1,06,000**	**94,000**

1) Depreciation of Rs. 20,000 on plant and machinery was charged to Profit and Loss Account.
2) Dividend of Rs. 12,000 were paid during the year.

OR

Mr. Raj was appointed as the liquidator of Bad luck Ltd. On 1 January 2016 on which date Balance Sheet of the company as under.

Liabilities	**Amt. Rs.**	**Assets**	**Amt. Rs.**
Share capital		Fixed Assets	90,000
10,000 equity shares of Rs. 10 each Rs. 8 per share called up	80,000	Current Assets	
Less calls in arrears	5,000	Loans and Advances	20,000
	75,000	Misc.. Expenditure	
5000, 6% cummulative preference shares of Rs. 10 each	50,000	Profit and Loss A/c	37,000
Secured Loan	10,000		
Current Liabilities (including unpaid Income Tax Rs. 2,000)	12,000		
Contigent Liabilities Arrears of cumulative preference dividend Rs. 9,000			
	1,47,000		**1,47,000**

The calls in arrears were duly collected.The Assets realised Rs. 82,000. The liquidation expenses amounted to Rs. 2,980. The remuneration of the liquidator was fixed at Rs. 2,000 plus 2% of the amount distributed among the equity share holders.

You are required to prepare the Liquidators Final Statement of Account. **14**

5. Calculate Instrinsic value, market value of shares and fair value of shares from the following information. **14**

Balance Sheet

Liabilities	**Amt.**	**Assets**	**Amt.**
Share capital		Sundry Assets	9,80,000
2000, 15% preference shares of Rs. 100 each	2,00,000	Preliminary Expenses	20,000
5000 Equity shares of Rs. 100 each.	5,00,000		
Reserve and Surplus	1,50,000		
12% Debentures	1,00,000		
Current Liabilities	50,000		
	10,00,000		**10,00,000**

Additional Information :

1) Normal Rate of Return is 20%.
2) Average profit of the company before tax is Rs. 3,00,000.
3) The Rate of Tax is 30%.
4) Transfer to Reserve is Rs. 25,000 per year.

OR

X Company Ltd. issued 1,000, 10% Debentures of Rs. 100 each on 1-4-2000. These debentures are redeemable at 5% Premium on 31-3-2015.

On the date concerned accounts stood as follows :

10% Debenture Account	Rs. 1,00,000
Debenture Redemption Fund Account	Rs. 1,05,000
Debenture Redemption Fund Investment A/c	Rs. 90,500
(in 5% Govt. Securities of Face value Rs. 92,500)	
Bank Account	Rs. 2,00,000
Premium on Redemption of Debenture A/c	Rs. 5,000

On 31-3-2005 the investment were sold at 102% and all the debentures were duly paid off. Show the ledger Accounts in the books of Company. **14**

SLR-CA – 52

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – II) (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2017
FUNDAMENTALS OF ENTREPRENEURSHIP

Day and Date : Friday, 3-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose correct alternative and rewrite the sentence : **14**

1) Prime Ministers employment generation programme declared in the year
   a) 15th August 1993 b) 2nd October 1993
   c) 26th January 1993 d) None of these
2) The main objective of DIC is
   a) Urban development b) International development
   c) Rural development d) Students development
3) In Maharashtra the MIDC is established in the year
   a) 1st August 1962 b) 1st May 1960
   c) 15th August 1947 d) 14th June 2005
4) DIC is not established in the _____ district of Maharashtra.
   a) Mumbai b) Solapur c) Thane d) Nandurbar
5) Which is the following is called as symptoms of Industrial sickness ?
   a) Decrease in profit b) Decrease in Goodwill
   c) Decrease in sales d) All of these
6) Small scale industries can be register in _____ institute.
   a) DIC b) RBI c) MIDC d) SBI
7) Which is the following of objective of small scale industry ?
   a) Generate employment b) Balance regional development
   c) Utilization of resources d) All of these
8) Which of the following is the corrective measure for sickness of small scale industries ?
   a) Providing finance and resources to SSI
   b) Closing down the business
   c) Selling the plant and machinery
   d) None of these

9) Why the Small Scale Industries should be promoted by the government ?
   a) Employment generation
   b) To promote artistic goods
   c) Promote regional specialty
   d) all of these

10) IDBI is established in the year
   a) 23rd September 1983
   b) 1st July 1964
   c) 19th February 2014
   d) 15th July 1960

11) Which of the following institute is working as a subordinate office of the Central Department of SSI and Auxiliary and Rural Industry ?
   a) Industrial Development Bank of India
   b) Small Scale Industrial Board
   c) Small Industries Development Organisation
   d) National Small Scale Industrial Corporation

12) The first cement factory in India has been established by _____ in the year 1912.
   a) Aditya Birla
   b) Azim Premji
   c) J.R.D. Tata
   d) Kiran Muzumdar Shaw

13) To bring the children in the main stream of the education Azim Premji has established _____ foundation.
   a) Bachpan Bachao Foundation
   b) Azim Premji Foundation
   c) School for India
   d) Sarva Shiksha Abhiyan

14) While investing Rs. 25,000 crore in Jamnagar Gujrat, Dhirubhai Ambani has started the _____ in the year 1999 – 2000.
   a) Telecommunication industry
   b) Cloth factory
   c) Gold refinery
   d) Oil refinery

2. Write short notes : **14**
   1) District Industrial Center.
   2) Reason of Small Scale Industries failure.

3. Answer in brief (**any one**) : **14**
   Explain in detail the role and functions of MIDC.

   OR

   What are the causes of Industrial Sickness and what the corrective measures for industrial sickness ?

4. Answer in short : **14**
   1) Explain the financial institute which is promoting small scale industries.
   2) Explain the function of DIC.

5. Answer in brief (**any one**) : **14**
   Explain the role of government in promoting small scale industries.

   OR

   Explain the success story of J.R.D. Tata.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **अत्यावश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा : **१४**

१) पंतप्रधान रोजगार योजना _____ रोजी घोषित करण्यात आली.
अ) १५ ऑगस्ट १९९३ ब) २ ऑक्टोबर १९९३
क) २६ जानेवरी १९९३ ड) यापैकी नाही

२) जिल्हा उद्योग केंद्राचे मुख्य उद्दिष्टे _____ आहे.
अ) शहरी विकास ब) अंतराष्ट्रीय विकास
क) ग्रामिण विकास ड) विद्यार्थि विकास

३) महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाची स्थापना _____ रोजी झाली.
अ) १ ऑगस्ट १९६२ ब) १ मे १९६०
क) १५ ऑगस्ट १९४७ ड) १४ जून २००५

४) जिल्हा उद्योग केंद्र महाराष्ट्रामध्ये कोणत्या जिल्हयात नाही ?
अ) मुंबई ब) सोलापूर क) ताणे ड) नंदुरबार

५) खालीलपैकी लघुउद्योग आजारपणाची लक्षणे कोणती ?
अ) नफयात घट ब) नावलौकीक मध्ये घट
क) विक्रीय घट ड) वरील सर्व

६) लघुउद्योगांची नोंदणी _____ ठिकाणी करता येते.
अ) जिल्हा उद्योग केंद्र ब) आर .बी. आय.
क) एम.आय.डी.सी. ड) एस बी.आय.

७) खालीलपैकी कोणते लघुउद्योग स्थापनेतील उद्दिष्ट्ये आहेत?
अ) रोजगार निर्मिती ब) संतुलित प्रादेशिक विकास
क) साधनसामुग्रीचा महत्तम वापर ड) वरील सर्व

८) खालीलपैकी कोणते लघुउद्योगाच्या आजारपणावरील उपाय आहे ?
अ) लघुउद्योगांना वित्त व साधनसामुग्रीचा पुरवठा
ब) लघुउद्योग बंद करने
क) यंत्रसामुग्रीची विक्री करणे
ड) यापैकी नाही

९) लघु उद्योगांना शासनाने का प्रोत्साहीत करावे ?
अ) रोजगार निर्मितीसाठी ब) कला व कला वस्तुंना प्रोत्साहन देण्यासाठी
क) प्रादेशिक विषेशिकरणासाठी ड) वरील सर्व

१०) आय.डी.बी.आय. (IDBI) ची स्थापना _____ रोजी झली.

अ) २३ सेप्टेंबर १९८३ ब) १ जुलै १९६४

क) १९ फेब्रुवरी २०१४ ड) १५ जुलै १९६०

११) खालीलपैकी कोणती संस्था केंद्रशासनाच्या लघुउद्योग, पारंपारीक उद्योग व ग्रामिण उद्योग मंत्रालयाचे सहाय्यंक कार्यालय म्हणून काय पाहते ?

अ) औद्योगिक विकास बँक ब) लघुउद्योग मंडळ

क) लघुउद्योग विकास संस्था ड) राष्ट्रीय लघुउद्योग महामंडळ

१२) भारतात पहीली सिमेंट फॅक्टरी १९१२ मध्ये _____ यांनी सुरु केली.

अ) आदित्य बिर्ला ब) अझिम प्रेमजी क) जे.अर.डी.टाटा ड) किरण मुझुमदार शॉ

१३) शाळाबाह्य मुलांना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्यासाठी अझीम प्रेमजी यांनी _____ संस्था स्थापन केली.

अ) बचपन बचावो संघटना ब) अझीम प्रेमजी फाऊंडेशन

क) स्कूल फॉर इंडीया ड) सर्व शिक्षा अभियान

१४) जामनगर गुजरात येथे रू २५,००० कोटी गुंतवणुक करून धिरूभाई अंबानी यांनी १९९९ – २००० मध्ये _____ सुरू केले.

अ) माहिती तंत्रज्ञान कंपनी ब) कापड कारखाना

क) सोने शुद्धीकरण कारखाना ड) तेल शुद्धीकरण कारखाना

२. टिपा लिहा. १४

१) जिल्हा उद्योग केंद्र

२) लघु उद्योग अयशस्वी होण्याची कारणे.

३. कोणतेही **एक** प्रश्न सोडवा : १४

१) महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाची भूमिका व कार्ये सविस्तर लीहा.

किंवा

२) औद्योगिक आजारपणाची कारणे कोणती ? आणि औद्योगिक आजारपणावर उपाययोजना सुचवा.

४. थोडक्यात उत्तरे लीहा : १४

१) लघुउद्योगांना प्रोत्साहन देणाऱ्या वित्तीय संस्था कोणत्या ?

२) जिल्हा उद्योग केंद्राची कार्ये कोणती ?

५. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

लघुउद्योगांना प्रोत्साहन देण्यामध्ये सरकारची भूमिका सविस्तर लिहा.

किंवा

यशस्वी उद्योगक म्हणून जे.आर.डी. टाटा यांची यशोगाथा लिहा.

SLR-CA – 53

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2017
BUSINESS STATISTICS

Day and Date : Monday, 6-11-2017 Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) Use of soundless ***calculators*** *is* ***allowed****.*
5) ***Graph*** *papers will be supplied on request.*

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for each question : **14**

I) Probability of any event lies in between

a) –1 to 0 b) –1 to +1 c) 0 to 1 d) None of these

II) If P(A) = 0.6, then $P(A^C)$ = ?

a) 0.3 b) 0.4 c) 0.5 d) None of these

III) Mean of Binomial Distribution is given by

a) nq b) npq c) np d) None of these

IV) For a Binomial Distribution $\frac{\text{Mean}}{\text{Variance}} = ?$

a) $\frac{1}{p}$ b) $\frac{1}{q}$ c) $\frac{1}{n}$ d) None of these

V) Total area under the Normal Curve is taken as equal to

a) 3 b) 2 c) 1 d) None of these

VI) In a Normal Distribution G_1 = ?

a) Mean + $\frac{2}{3}$S.D. b) Mean – $\frac{2}{3}$S.D.

c) $\frac{4}{5}$S.D. d) None of these

P.T.O.

VII) Variations in products due to vibrations of a machine is taken as
a) Chance causes variation
b) Assignable causes variation
c) Controllable variation
d) None of these

VIII) Control limits of np and p chart are based upon the
a) Binomial Distribution b) Normal Distribution
c) Poisson Distribution d) None of these

IX) Which of the following is/are problems in the construction of index numbers ?
a) To decide the purpose of the index number
b) To select the base year
c) To select the items
d) All of these

X) Which of the following is an unweighted index number ?
a) Laspeyre's price index number
b) Paache's price index number
c) Aggregative index number
d) None of these

XI) Fisher's Ideal price index number is a _____ product of Laspreye's and Paache's price index nos.
a) Square b) Square root
c) Summation d) None of these

XII) Increase in population of a country is an example of _____ of a time series.
a) Secular trend b) Seasonal variation
c) Irregular variation d) None of these

XIII) Scarcity of foods and drinking water in a war is an example of _____ in time series.
a) Secular trend b) Seasonal variation
c) Irregular variation d) None of these

XIV) A set of figures relating to a variable arranged according to time is called a
a) Production series b) Population series
c) Time series d) None of these

2. A) From the following data, construct an index number for 1971 taking 1965 as base by
   I) Simple Aggregative method and
   II) Average of price relatives. **7**

Items	:	A	B	C	D
Price in 1965 (in Rs.)	:	50	100	30	40
Price in 1971 (in Rs.)	:	65	105	50	40

   B) Construct a suitable control chart from the following data and state your conclusions : **7**

Sample No. (each of 100 items)	:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
No. of defectives	:	10	14	7	7	9	10	8	18	9	14

3. A) For a Binomial distribution, mean is 2 and S.D. is 1 find all the constants of the distribution. Also find p[x = 3]. **7**
   B) State and explain various components of time series. **7**

4. Attempt **any one** of the following : **14**
   A) State the various properties of normal distribution. Define standard normal variate. Give its mean and variance of SNV.
   B) Give the construction of
      I) Laspeyre's price
      II) Paache's price and
      III) Fisher's ideal price index numbers, compute all these for the following data.

Commodity	**Base year**		**Current year**	
	Quantity	**Expenses**	**Quantity**	**Expenses**
A	4	80	5	120
B	5	75	3	72
C	2	60	5	60
D	1	50	2	80

5. Attempt **any one** of the following : **14**

A) What is a control chart ? Give the construction of $\bar{X}$ and R-charts. Following data given readings for 10 samples of size 5 in the production of certain components.

Sample No. :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mean $\bar{X}$:	383	508	505	582	557	337	514	614	707	753
Range R :	95	128	100	91	68	65	148	28	37	80

(Given : for n = 5, $A_2 = 0.58$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.11$)

Draw the $\bar{X}$ and R-charts and comment on your findings.

B) Explain in detail method of moving averages.

Calculate 5-yearly moving averages of the number of students reading in a college from the following table. Plot actual values and trend values.

Year :	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
No. of Students:	323	317	357	392	402	405	410	427	405	438	415	447	480	482

SLR-CA – 54

Seat No.	

Set P

B.Com. – II (Semester – IV) (CGPA) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS
Money and Financial System

Day and Date : Tuesday, 7-11-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Choose the correct alternative given below : **14**

1) _____ is the principles of Commercial Banks.
a) Safety b) Liquidity c) Profitability d) All the above

2) _____ service system is depend on computer.
a) Traditional banking b) Core banking
c) Lending system d) None of these

3) Credit creation of commercial banks increases _____
a) Real national income b) Supply of money
c) Percapita income d) None of the above

4) _____ creates lending and lending creates deposits.
a) Deposits b) Investment c) Money transfer d) None of these

5) Generally banks pay high rate of interest on _____
a) Saving deposit b) Recurring deposit
c) Current deposit d) All of the above

6) Overdraft facility is given on _____ account.
a) Saving b) Recurring c) Current d) None of these

7) Commercial Banks creates _____ money.
a) Legal b) Black c) White d) Credit

8) For withdrawing cash from saving or current account _____ is used.
a) Passbook b) Cheque or withdrawal slip
c) Deposit slip d) None of these

9) 'SWIFT' initially registered at _____
   a) London b) Brussels c) New York d) Mumbai

10) _____ is the secondary function of Commercial Banks.
   a) Money transfer b) Saving account
   c) Current account d) All the above

11) In India 'Real Time Gross Settlement System' (RTGS) is started in the year _____
   a) 1969 b) 1975 c) 1992 d) 2004

12) Society for World Wide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) is established in the year _____
   a) 1973 b) 1975 c) 1982 d) 1990

13) _____ account has not provide a passbook.
   a) Saving b) Fixed
   c) Current d) None of these

14) No frill account is related to _____
   a) Non-residential Indian b) Bank Employer
   c) Labour d) None of these

2. Answer the following questions :
   a) State the objectives of Know Your Customer (KYC). **7**
   b) Limitations of credit creation. **7**

3. Write short notes :
   A) Net Banking. **7**
   B) Procedure for opening bank account. **7**

4. Answer **any one** of the following : **14**
   A) State the types of account holder.
   B) Explain the primary function of commercial banks.

5. Answer **any one** of the following : **14**
   A) What is credit creation ? Explain the process of credit creation.
   B) Explain the role of technology in banking sector.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजव्या** बाजूचे अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्यापैकी योग्य पर्याय निवडा : **१४**

१) _____ हे व्यापारी बँकांचे तत्त्व आहे.
अ) सुरक्षितता ब) रोखता क) लाभप्रदता ड) वरील सर्व

२) _____ सेवा प्रकार हा संगणकार आधारित आहे.
अ) पारंपारिक बँकिंग ब) कोअर बँकिंग क) कर्ज वितरण ड) यापैकी नाही

३) व्यापारी बँकांच्या पतनिर्मितीमुळे _____ मध्ये वाढ होते.
अ) वास्तव राष्ट्रीय उत्पन्न ब) पैशाचा पुरवठा
क) दरडोई उत्पन्न ड) यापैकी नाही

४) _____ कर्जे निर्माण करतात आणि कर्जे ठेवी निर्माण करतात.
अ) ठेवी ब) गुंतवणूक क) पैशाचे स्थानांतर ड) यापैकी नाही

५) सामान्यपणे बँका _____ ठेवींवर जास्त व्याज देतात.
अ) बचत ब) आवर्ती क) चालु ड) वरील सर्व

६) अधिकर्ष सवलत ही _____ खात्यावर दिली जाते.
अ) बचत ब) आवर्ती क) चालु ड) यापैकी नाही

७) व्यापारी बँका _____ पैसा निर्मण करतात.
अ) कायदेशीर ब) काळा क) पांढरा ड) पत

८) चालु किंवा बचत खात्यातून रोख रक्कम काढण्यासाठी _____ चा वापर केला जातो.
अ) खाते पुस्तिका ब) चेक किंवा पैसे काढण्याची पावती
क) भरणा पावती ड) यापैकी नाही

९) 'स्विफ्ट' विश्वस्तरीय आंतर बँकिंग वित्तीय दुरसंचार संस्थेची _____ येथे नोंदणी आहे.
अ) लंडन ब) ब्रुसेल्स क) न्युयार्क ड) मुंबई

१०) _____ हे व्यापारी बँकांचे दुय्यम कार्य आहे.
अ) पैशाचे स्थानांतर ब) बचत खाते क) चालु खाते ड) वरील सर्व

११) भारतात 'रिअल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट सिस्टीम (RTGS)' _____ मध्ये सुरू झाली.

अ) १९६९ ब) १९७५ क) १९९२ ड) २००४

१२) विश्वस्तरीय आंतरबँकिंग वित्तीय दूरसंचार संस्था (SWIFT) _____ साली स्थापन झाली.

अ) १९७३ ब) १९७५ क) १९८२ ड) १९९०

१३) _____ खात्याला खाते पुस्तिका (पासबुक) सुविधा पुरविली जात नाही.

अ) बचत ब) मुदत क) चालु ड) यापैकी नाही

१४) 'नो फ्रिल खाते' (मुलामा रहित खाते) हे _____ शी संबंधित आहे.

अ) अनिवासी भारतीय ब) बँक कर्मचारी क) कामगार ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

अ) ग्राहक परिचयाचे (के वाय सी) उद्देश सांगा. ७

ब) पतनिर्मितीच्या मर्यादा. ७

३. टीपा लिहा :

अ) नेट बँकिंग. ७

ब) बँकेत खाते उघडण्याची प्रक्रिया. ७

४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) बँक खातेदारांचे प्रकार सांगा.

ब) व्यापारी बँकाची प्राथमिक कार्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) पतनिर्मिती म्हणजे काय ? पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) बँकिंग क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 56

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Day and Date : Tuesday, 24-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative and fill in the blanks : **14**

1) Proposal when accepted becomes _____
a) Agreement b) Contract c) Promise d) Contract of Sale

2) Consideration may be given by _____
a) Promisee b) Promisee or any other person
c) Any person d) Contracting parties

3) Contract becomes void due to _____
a) Coercion b) Undue influence
c) Mistake d) Misrepresentation

4) Contract becomes _____ due to fraud.
a) Voidable b) Void c) Valid d) Illegal

5) Promises forming consideration for each other form _____
a) Contract b) Agreement c) Proposal d) Acceptance

6) Set of rules governing human behaviour is known as _____
a) Contract b) Law c) Agreement d) Partnership

7) The Sale of Goods Act was passed in the year _____
a) 1872 b) 1972 c) 2003 d) 1930

8) Consideration for goods must be given in form of _____
a) Goods b) Money
c) Promise d) None of the above

P.T.O.

9) Rights of Property in the goods is transferred immediately in _____
   a) agreement to sell b) contract of sale
   c) promise d) acceptance

10) Unpaid seller has rights against _____
   a) buyer b) goods
   c) buyer and goods d) movable property

11) The stipulation which is not essential to main purpose of Contract of Sale is
   a) Warranty b) Condition
   c) Primary condition d) Consideration

12) Agreement not enforceable by law is
   a) Voidable b) Void c) Valid d) Illegal

13) For application of Right to Information court fee stamp of Rs. _____ is necessary.
   a) 100 b) 10 c) 1000 d) 20

14) Chief Information Commissioner of Central Information Commission is appointed by
   a) Prime Minister b) Governor c) Chief Minister d) President

2. Write notes on : **14**
   1) Objectives of legal environment of business.
   2) Proposal.

3. Write notes on : **14**
   1) Void contracts.
   2) Procedure of getting information.

4. Write answer of **any one** of the following questions : **14**
   1) What are the essentials of a Valid Contract ?

      OR

   2) Explain difference between Contract of Sale and Agreement to Sell.

5. Write answer of **any one** of the following questions : **14**
   1) Explain remedies for breach of contract.

      OR

   2) Explain constitution, powers and functions of Central Information Commission.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१४**

१) प्रस्तावाची स्विकृती केल्यास त्याचे रूपांतर _____ मध्ये होते.
अ) ठराव ब) करार क) वचन ड) मालविक्रिया करार

२) प्रतिफल _____ ने देणे आवश्यक असते.
अ) प्रस्तावता ब) प्रस्तावता अथवा दुसरी व्यक्ती
क) कोणतीही व्यक्ती ड) करारातील व्यक्ती

३) _____ मुळे करार व्यर्थ बनतो.
अ) बलप्रयोग ब) अनुचित प्रभाव क) चुक ड) असत्य विधान

४) कपट मुळे करार _____ बनतो.
अ) वर्जनीय ब) व्यर्थ क) वैध ड) बेकायदेशीर

५) एकमेकांसाठी प्रतिफल बनलेल्या वचनांनी _____ तयार होतो.
अ) करार ब) ठराव क) प्रस्ताव ड) स्विकृती

६) मानवी वर्तनाचे नियमन करणाऱ्या नियमांचा संच _____ होय.
अ) करार ब) कायदा क) ठराव ड) भागीदारी

७) मालविक्रिच्या कराराचा कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १८७२ ब) १९७२ क) २००३ ड) १९३०

८) मालासाठीचे प्रतिफल _____ च्या स्वरूपात दिले जाते.
अ) माल ब) पैसे क) वचन ड) वरीलपैकी नाही

९) _____ मध्ये मालामधील मालकी हक्क लगेच हस्तांतरीत होतो.
अ) मालविक्रिचा ठराव ब) मालविक्रिचा करार
क) वचन ड) स्विकृती

१०) अदत विक्रेत्यास _____ विरूद्ध हक्क असतात.
अ) खरेदीदार ब) माल
क) खरेदीदार आणि माल ड) चल वस्तु

११) मालविक्रिच्या कराराच्या प्रमुख उद्देशासाठी आवश्यक नसणाऱ्या करारास _____ म्हणतात.

अ) हमी ब) अट क) प्राथमिक अट ड) प्रतिफल

१२) ज्या ठरावाची कायद्याने अंमलबजावणी करता येत नाही त्यास _____ म्हणतात.

अ) वर्जनीय ब) व्यर्थ क) वैध ड) बेकायदेशीर

१३) माहितीच्या अधिकाराच्या कायद्यानुसार माहिती मागणीच्या अर्जास रू. _____ चा कोर्ट फी स्टॅम्प द्यावा लागतो.

अ) १०० ब) १० क) १००० ड) २०

१४) केंद्रिय माहिती आयोगाच्या मुख्य माहिती आयुक्ताची नेमणुक _____ द्वारा होते.

अ) पंतप्रधान ब) राज्यपाल क) मुख्यमंत्री ड) राष्ट्रपती

२. टीपा लिहा : १४

१) व्यवसायाच्या कायदेशीर पर्यावरणाची उद्दिष्टे.

२) प्रस्ताव.

३. टीपा लिहा : १४

१) व्यर्थ करार.

२) माहिती मिळविण्याची कार्यपद्धती.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

१) वैध करारासाठी आवश्यक घटक कोणते आहेत.

किंवा

२) मालविक्रिया करार आणि मालविक्रिया ठराव यातील फरक स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

१) करारभंगाबद्दलच्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

किंवा

२) केंद्रिय माहिती आयोगाची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

SLR-CA – 57

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS (Paper – III)

Day and Date : Wednesday, 25-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) Harrod – Domar model assign a key role to _____ in the process of economic growth.
a) production b) supply c) investment d) consumption

2) Business economics deals primarly with _____ making firms.
a) Income b) Profit c) Saving d) Investment

3) China entered the take-off stage in _____ according to W.W. Rostow.
a) 1952 b) 1956 c) 1962 d) 1965

4) Agio theory of interest is propended by
a) Marshall b) Ricardo c) Keynes d) Bohm Bawerk

5) _____ was the classical economist.
a) Adam Smith b) Rostow c) Harrod-Domar d) Bohm Bawerk

6) _____ economist written the progress of wealth.
a) Adam Smith b) Ricardo c) Malthus d) Marshall

7) Parallel economy is concerned with the
a) Black money b) Credit money
c) Legal tender money d) Foreign money

8) _____ has made detail analysis of regional imbalances in India.
a) Adam Smith b) Malthus c) Marshall d) Dr. N. J. Kurian

9) India has adopted LPG in the _____ year.
a) 1991 b) 1992 c) 1993 d) 1994

10) Board for Industrial and Financial Reconstruction established in _____ year.
a) 1987 b) 1991 c) 1994 d) 2001

11) _____ is the cause of Indian Unemployment.
a) Population b) Seasonal Farming
c) Capital intensive technique d) All of these

P.T.O.

12) _____ theory was introduced the Ricardo's.
a) Distribution b) Development c) Growth d) Population

13) _____ includes in Globalization.
a) Free trade b) Free entry of capital
c) Free entry technology d) All of these

14) _____ is the first steps of economic liberalization in the year of 1966.
a) Devaluation of Rupees b) Import of Agriculture Commodities
c) Export of cotton d) None of these

2. Write short answers. **14**
a) Assumptions of Ricardo's Theory.
b) Causes of Unemployment.

3. Write short notes. **14**
a) Principles of Business Economics.
b) The Take-off stage.

4. Answer **any one** of the following : **14**
a) Explain the concept of poverty and discuss the causes of poverty in India.
b) Explain the Domar model of economic development and growth.

5. Answer **any one** of the following : **14**
a) What is meant by globalization ? Discuss on the impact on Indian Economy.
b) Explain the concept of industrial sickness and discuss on the causes of its.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवी**कडील अंक प्रश्नांचे **पूर्ण गुण** दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा. **१४**

१) हॅरॉड-डोमर यांनी आपल्या प्रतिमानात _____ ला आर्थिक वृद्धीच्या प्रक्रीयेत मुख्य सहभाग दिला आहे.
अ) उत्पादन ब) पुरवठा क) गुंतवणूक ड) उपभोग

२) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा संबंध प्रामुख्याने _____ मिळविणाऱ्या संस्थाशी आहे.
अ) उत्पन्न ब) नफा क) बचत ड) गुंतवणूक

३) डब्ल्यू.डब्ल्यू. रोस्टो यांच्या मते चीन _____ या वर्षापासून उड्डाणावस्थेत येत आहे.
अ) १९५२ ब) १९५६ क) १९६२ ड) १९६५

४) उपभोग वर्जनाचा सिद्धांत _____ यांनी मांडला
अ) मार्शल ब) रिकार्डो क) केन्स ड) बोहेम बावर्क

५) _____ हे सनातनवादी अर्थशास्त्रज्ञ होत.
अ) ॲडम स्मिथ ब) रोस्टो क) हॅरॉड-डोमर ड) बोहेम बावर्क

६) _____ या अर्थशास्त्रज्ञानी दि प्रोग्रेस ऑफ वेल्थ हा ग्रंथ लिहीला.
अ) ॲडम स्मिथ ब) रिकार्डो क) माल्थस ड) मॉर्शल

७) समांतर अर्थव्यवस्था ही _____ शी संबंधीत आहे.
अ) काळा पैसा ब) पत पैसा क) विधी ग्राह्य पैसा ड) विदेशी पैसा

८) _____ यांनी भारतातील प्रादेशिक विषमतेबद्दल विस्तृत विश्लेषण केले आहे.
अ) ॲडम स्मिथ ब) माल्थस क) मॉर्शल ड) डॉ.एन.जे. कुरियन

९) भारताने एल्. पी. जी. धोरणाचा स्वीकार सन _____ मध्ये केला आहे.
अ) १९९१ ब) १९९२ क) १९९३ ड) १९९४

१०) औद्योगिक व वित्तिय पुनर्रचना मंडळाची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९८७ ब) १९९१ क) १९९४ ड) २००१

११) _____ ही भारतातील बेकारीची कारणे आहेत.
अ) लोकसंख्या ब) हंगामी शेती क) भांडवल प्रधान तंत्र ड) वरील सर्व

१२) _____ सिद्धांत रिकार्डोने प्रस्थापीत केला.
अ) विभाजन ब) विकास क) वृद्धी ड) लोकसंख्या

१३) _____ चा जागतिकीकरणामध्ये समाविस्ट होतो.
अ) मुक्त व्यापार ब) मुक्त भांडवल प्रवेश
क) मुक्त तंत्रज्ञान प्रवेश ड) वरील सर्व

१४) सन १९६६ मधील _____ हा आर्थिक उदारिकरणाचा पहिला टप्पा मानला जातो.
अ) रुपयाचे अवमूल्यण ब) शेती वस्तूची आयात
क) कापूस निर्यात ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १४

अ) रिकार्डोच्या सिद्धांताची गृहिते.

ब) बेकारीची कारणे.

३. टिपा लिहा. १४

अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची तत्वे.

ब) उड्डाण अवस्था.

४. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा. १४

अ) दारिद्र्याची संकल्पना स्पष्ट करून भारतातील दारिद्र्याच्या कारणांची चर्चा करा.

ब) डोमरचा आर्थिक विकास आणि वाढीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा. १४

अ) जागतीकीकरण म्हणजे काय ? भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील त्याच्या अनकूल परिणामाची चर्चा करा.

ब) औद्योगिक आजारपणाची संकल्पना स्पष्ट करून तिच्या कारणांची चर्चा करा.

Seat No.	

SLR-CA – 58

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Thursday, 26-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) _____ is known as father of co-operation.
a) William King b) Robert Owen
c) Schultze d) None of these

2) According to _____ principle, works the co-operative societies.
a) One man one vote b) One share one vote
c) One family one vote d) None of these

3) The main moto of co-operative society is
a) Capital formation b) Service motive
c) Profit making d) None of these

4) _____ co-operative farming is landless labourers co-operative society.
a) Joint b) Collective c) Tenant d) None of these

5) National Agricultural Co-operative Marketing Federation is working at _____ level.
a) State b) National c) District d) Rural

6) _____ Bank is a bridge between State Co-operative Bank and Agricultural Primary Credit Society.
a) District Central Bank b) Urban
c) State Co-operative d) None of these

7) A country _____ is known as origin of co-operative movement.
a) Germany b) Denmark c) England d) Israel

P.T.O.

8) Service Co-operatives are started firstly in India with the recommendation of _____ Committee.
   a) Vaidhyanathan b) Vaikunthlal Mehata
   c) K.C. Niyogi d) None of these
9) In 1904 the First Consumer Co-operative Society was established in India at
   a) Delhi b) Mumbai c) Madras d) None of these
10) National Federation of Industrial Co-operatives was established in the year
   a) 1991 b) 1966 c) 2000 d) 1904
11) Primary Agricultural Co-operative Credit Society provides _____ loan to farmers.
   a) Crop b) Gold c) Building d) None of these
12) _____ Bank is Apex Bank in a State Agricultural Credit Supply.
   a) Urban Bank b) State Co-operative
   c) District Central Co-operative d) None of these
13) Government of India established Vaidhyanathan Committee in the year
   a) 1991 b) 2004 c) 1998 d) 2000
14) In India First Dairy Co-operatives was Registered at
   a) Kolhapur b) Anand c) Are d) None of these

2. Write short answer :
   a) Explain the significance of co-operation. **7**
   b) Explain the types of co-operative farming in India. **7**

3. Write short notes on :
   a) Role of co-operation in Economic Development. **7**
   b) Problems of co-operative processing in India. **7**

4. Write **any one** of the following : **14**
   a) What is co-operation ? Explain the main principles of co-operation.
   b) Explain the meaning of co-operative marketing and explain the functions and problems of co-operative marketing in India.

5. Write **any one** of the following : **14**
   a) Explain the problems and remedies of co-operative consumers society.
   b) Explain the recommendations of Vaidhyanathan Committee.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा : १४

१) _____ हे सहकाराचे जनक म्हणून ओळखले जातात.
अ) विल्यम किंग ब) रॉबर्ट ओवेन क) शुल्झ ड) यापैकी नाही

२) सहकारी संस्था _____ तत्त्वावर कार्य करतात.
अ) एक व्यक्ती एक मत ब) एक भाग एक मत
क) एक कुटुंब एक मत ड) यापैकी नाही

३) सहकारी संस्थेंचा मुख्य ध्येय _____ हा आहे.
अ) भांडवळ निर्मिती ब) सेवा हेतू क) नफा मिळविणे ड) यापैकी नाही

४) _____ सहकारी शेती ही भूमीहीन शेतमजुरांची सहकारी संस्था आहे.
अ) संयुक्त ब) सामुदायीक क) कूळ ड) यापैकी नाही

५) राष्ट्रीय शेती सहकारी विपणन संघ _____ पातळीवर कार्य करते.
अ) राज्य ब) राष्ट्रीय क) जिल्हा ड) ग्रामीण

६) _____ ही बँक राज्य सहकारी बँक व प्राथमिक शेती सहकारी पत पुरवठा सोसायटी यांच्यातील दुवा आहे.
अ) जिल्हा मध्यवर्ती बँक ब) नागरी
क) राज्य सहकारी बँक ड) यापैकी नाही

७) _____ हा देश सहकार चळवळीचा उगमस्थान म्हणून ओळखळा जातो.
अ) जर्मनी ब) डेन्मार्क क) इंग्लंड ड) इस्त्राईल

८) भारतात सेवा सहकारी संस्थाची सुरूवात _____ यां समितीच्या शिफारशीने झाली.
अ) वैद्यनाथन ब) वैकुंठलाल मेहता
क) के. सी. नियोगी ड) यापैकी नाही

९) भारतात१९०४ मध्ये पहिली ग्राहक सहकारी संस्था _____ येथे स्थापन झाली.
अ) दिल्ली ब) मुंबई क) मद्रास ड) यापैकी नाही

१०) राष्ट्रीय औद्योगिक सहकारी संघाची स्थापना _____ या साली झाली.

अ) १९९१ ब) १९६६ क) २००० ड) १९०४

११) प्राथमिक शेती सहकारी पतपुरवठा संस्था शेतकऱ्यांना _____ कर्ज देते.

अ) पीक ब) सोने क) इमारत ड) यापैकी नाही

१२) राज्यातील शेती पतपुरवठ्यात _____ही शिखर बँक आहे.

अ) नागरी बँक ब) राज्य सहकारी बँक

क) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक ड) यापैकी नाही

१३) भारत सरकारने वैद्यनाथन कमिटी _____ साली स्थापन केली.

अ) १९९१ ब) २००४ क) १९९८ ड) २०००

१४) भारतात पहिली सहकारी दुग्ध संस्था _____ येथे नोंदणी झाली.

अ) कोल्हापूर ब) आनंद क) आरे ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) सहकाराचे महत्व विषद करा. ७

ब) भारतातील सहकारी शेतीचे प्रकार सांगा. ७

३. टीपा लिहा :

अ) आर्थिक विकासातील सहकाराची भूमिका. ७

ब) भारतातील सहकारी प्रक्रिया संस्थाच्या समस्या. ७

४. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा : १४

अ) सहकार म्हणजे काय ? सहकाराची मुख्य तत्वे स्पष्ट करा.

ब) सहकारी विपणनाचा अर्थ सांगा आणि भारतातील सहकारी विपणनाची कार्ये व समस्या स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा : १४

अ) ग्राहक सहकारी संस्थेच्या समस्या व उपाय सांगा.

ब) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी सांगा.

SLR-CA – 59

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
MODERN MANAGEMENT PRACTICES

Day and Date : Friday, 27-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : **14**

1) Starting a new business which provide inputs to the existing line of production is known as _____ integration.
a) Forward b) Backward c) Horizontal d) Parallel

2) _____ is a management process that involves an organisations engaging in strategic planning and then acting on these plans.
a) Human resource Management b) Personnel Management
c) Strategic Management d) Stress Management

3) The technique used for analysing internal and external environment of an organisation is known _____
a) SWOT analysis b) Benchmarking
c) Cost leadership d) Diversification

4) The concept 'Benchmarking' is given by _____
a) Peter Drucker b) C. K. Pralhad c) Dr. Deming d) Robert Camp

5) _____ is the planning, organising, directing and controlling of the procurement, development, compensation, integration, maintenance and separation of human resources to the end that organisational, societal and individual objectives are accomplished.
a) Human Resources Management b) Strategic Management
c) Personnel Management d) Event Management

6) The concept 'Human Resource Accounting' is first propounded by _____
a) Robert Camp b) Rensis Likert c) F. W. Taylor d) Dr. Deming

7) Obtaining competitive advantage on the basis of special features in the product and services means _____
a) Centralisation b) Diversification c) Differentiation d) Integration

8) The concept 'Quality Consciousness' is first propounded in the year _____
a) 1991 b) 1951 c) 2001 d) 1947

9) _____ is the collection of resources, all the knowledge, talents, skills, abilities, experience, intelligence, training and wisdom possessed individually and collectively by an individual.
   a) Quality of work-life b) Knowledge management
   c) Human capital d) Quality consciousness

10) The increasing internationalisation of the production, distribution and marketing of goods and services means
   a) Nationalisation b) Globalisation c) Privatisation d) Capitalisation

11) Important methods of 'Global Involvement'.
   a) Exporting b) Licensing c) Franchaising d) All of the above

12) An enterprise which owns and controls production or service facilities outside the country in which it is based, is known as _____ enterprise.
   a) National b) Multinational c) Private d) Public

13) _____ has developed and analysed the concept of 'Knowledge Management' for the first time.
   a) Prof. Ikujiro b) Prof. Davenport c) Hubert Saint d) Edvinsson

14) _____ is traditional and narrow concept as compared to Human Resource Management.
   a) Personnel management b) Strategic management
   c) Event management d) Stress management

2. Write short notes :
   A) SWOT analysis. **7**
   B) Qualities of Human Resource Manager. **7**

3. Write short answers :
   A) State the various methods of 'Human Resource Accounting'. **7**
   B) What are the different methods of 'Global Involvement' ? **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**
   A) Define the term 'Benchmarking'. State the steps involved in the process of benchmarking.
   B) What is 'Human Resource Management' ? State the importance of Human Resource Management.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**
   A) What do you mean by 'Multinational Enterprises' ? Explain the changing international scene with reference to globalisation.
   B) Explain in brief the types of competitive strategies.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा : **१४**

१) सध्याच्या उत्पादनास आदाने पुरविणारा एखादा नविन व्यवसाय सुरु करणे म्हणजे _____ एकात्मिकरण होय.

अ) अग्रगामी ब) पश्चगामी क) आडवे ड) समांतर

२) _____ ही एक व्यवस्थापन प्रक्रिया असून त्यामध्ये संघटनेने केलेले व्यूहरचनात्मक नियोजन व त्यावर आधारीत अंमलबजावणीची कार्ये यांचा समावेश होतो.

अ) मानव संसाधन व्यवस्थापन ब) कर्मचारी व्यवस्थापन

क) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन ड) ताण व्यवस्थापन

३) संघटनेच्या अंतर्गत व बाह्य पर्यावरणाचे विश्लेषण करण्यासाठी वापरण्यात येणारे तंत्र म्हणजे _____ होय.

अ) स्वॉट विश्लेषण ब) बेंचमार्किंग क) खर्च नेतृत्व ड) वैविध्यता

४) 'बेंचमार्किंग' ची संकल्पना _____ यांनी मांडली.

अ) पीटर ड्रकर ब) सी.के. प्रल्हाद क) डॉ. डेमिंग ड) रॉबर्ट कॅम्प

५) मानव संसाधनांचे संपादन, विकास, वेतन, एकत्रीकरण, देखभाल व विभागणी ह्या कार्यांचे नियोजन, संघटन, निर्देशन व नियंत्रण करणे म्हणजे _____ होय, ज्याद्वारे संघटनात्मक, समाजविषयक, आणि व्यक्तिगत उद्दिष्ट्ये साध्य करण्यात येतात.

अ) मानव संसाधन व्यवस्थापन ब) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन

क) कर्मचारी व्यवस्थापन ड) समारंभ व्यवस्थापन

६) 'मानव संसाधन हिशेब' ही संकल्पना सर्वप्रथम _____ यांनी मांडली.

अ) रॉबर्ट कॅम्प ब) रेनसीस लिकर्ट

क) एफ. डब्ल्यू. टेलर ड) डॉ. डेमिंग

७) उत्पादन किंवा सेवेत सामावलेल्या खास वैशिष्ट्यांच्या आधारे स्पर्धात्मक फायदा मिळविणे म्हणजे _____ होय.

अ) केंद्रीकरण ब) वैविध्यता क) भेदकरण ड) एकात्मिकरण

८) 'गुणवत्ता जाणिव' ही संकल्पना सर्वप्रथम _____ मध्ये मांडण्यात आली.

अ) १९९१ ब) १९५१ क) २००१ ड) १९४७

९) व्यक्तिश: व सामूहिकरित्या संपादन केलले ज्ञान, प्रज्ञा, कौशल्य, क्षमता, अनुभव, बुद्धिमत्ता, प्रशिक्षण, सुज्ञपणा ह्या सर्व संसाधनांचा व्यक्तिच्या अंगी असलेला संग्रह म्हणजे _____ होय.

अ) कार्यजीवन गुणवत्ता ब) ज्ञान व्यवस्थापन

क) मानवी भांडवल ड) गुणवत्ता जाणीव

१०) वस्तू व सेवांचे उत्पादन, वितरण आणि विपणन यातील वाढते आंतरराष्ट्रीयीकरण म्हणजे _____ होय.

अ) राष्ट्रीयीकरण ब) जागातिकीकरण क) खाजगीकरण ड) भांडवलीकरण

११) 'जागतिक व्यवसायात' सहभागी होण्याच्या पद्धती

अ) निर्यात ब) परवाना पद्धती क) फ्रॅंचाईझिंग ड) वरील सर्व

१२) ज्या उद्योगाची स्थापना एका राष्ट्रात झालेली असते, पण त्या राष्ट्राबाहेर वस्तू व सेवांची मालकी धारण करतो, नियंत्रण करतो, त्या उद्योगास _____ उद्योगसंस्था म्हणतात.

अ) राष्ट्रीय ब) बहुराष्ट्रीय क) खाजगी ड) सार्वजनिक

१३) _____ यांनी सर्वप्रथम 'ज्ञान व्यवस्थापन' संकल्पना विकसित करून विश्लेषण केले.

अ) प्रा. इकुजीरो ब) प्रा. डवेनपोर्ट क) ह्युबर्ट सेंट ड) इडविन्सन

१४) मानव संसाधन व्यवस्थापनाच्या तुलनेत _____ ही संकल्पना परंपरागत व मर्यादित स्वरूपाची आहे.

अ) कर्मचारी व्यवस्थापन ब) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन

क) समारंभ व्यवस्थापन ड) ताण व्यवस्थापन

२. टीपा लिहा :

अ) स्वॉट विश्लेषण. ७

ब) मानव संसाधन व्यवस्थापकाची गुण वैशिष्ट्ये. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) 'मानव संसाधन हिशेबाच्या' विविध पद्धती सांगा. ७

ब) 'जागतिक व्यवसायात' सहभागी होण्याच्या विविध पद्धती कोणत्या ? ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) 'बेंचमार्किंग' या संज्ञेची व्याख्या द्या. बेंचमार्किंगच्या प्रक्रियेतील विविध टप्पे सांगा.

ब) 'मानव संसाधन व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? मानव संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्व सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) 'बहुराष्ट्रीय उद्योगसंस्था' म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाच्या संदर्भात बदलते आंतरराष्ट्रीय चित्र स्पष्ट करा.

ब) स्पर्धात्मक व्यूहरचनेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

SLR-CA – 60

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED BANKING
Law & Practice of Banking in India (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Right*** *side marks indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **14**

1) The existence of banking law in India is for
A) To provide banking services B) To regulate the banking activities
C) For economic development D) All of the above

2) In the _____ year the bank of England was established.
A) 1940 B) 1564 C) 1664 D) none of these

3) The SBI is established in the year
A) 1935 B) 1948 C) 1969 D) 1955

4) The security against loan holded by the bank in form of land is called
A) lien B) cover C) right D) none of these

5) Bank can stop account operation by the _____ order.
A) Garnishi B) Garnet C) Killer D) None of these

6) The banking regulation Act was passed in the year _____ in India.
A) 1949 B) 1969 C) 1980 D) 1982

7) To make more saving is the basic objective of _____ account.
A) current B) fixed C) saving D) none of these

8) Indian banking system existed on the banking system of _____ country.
A) America B) England C) Japan D) France

P.T.O.

9) In the modern banking system _____ cheques are used by the banks.
   A) Crossed B) MTCR C) MICR D) None of these
10) RTGS means
   A) real time settlement system B) red time gross settlement
   C) real time gross settlement D) none of these
11) In the _____ year the negotiable instrument Act was passed.
   A) 1982 B) 1881 C) 1950 D) none of these
12) In the _____ year the Nabard Act was passed.
   A) 1980 B) 1982
   C) 1969 D) none of these
13) _____ is the first commercial bank in India.
   A) Madras B) SBI C) RBI D) Hindustan Bank
14) Honouring of a cheque is _____ obligation of commercial bank.
   A) contractual B) statutory C) general D) banking

2. Write short answer : **14**
   A) Explain crossed cheque with its importance.
   B) What is Garnishi order ? Explain.

3. Write short notes : **14**
   A) Statutory relation between bank and bank customer.
   B) Types of bank account.

4. Write answer (**any one**) : **14**
   A) State the obligations of honouring of cheques by the commercial bank.
   B) Explain the nature and scope of banking laws in India.

5. Write answer (**any one**) : **14**
   A) What do you understand a negotiable instrument ? Explain the salient features of promissory note.
   B) Define the meaning and types of endorsement.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा : १४

१) भारतीय बँकिंग कायदा _____ करिता आहे.

अ) बँकींग सुविधा पुरविण्याकरिता ब) बँक व्यवसायाचे नियमक करण्या करिता

क) आर्थिक विकासा करिता ड) सर्व

२) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना _____ मध्ये झाली.

अ) १९४० ब) १५६४ क) १६६४ ड) यापैकी नाही

३) SBI ची स्थापना _____ मध्ये झाली.

अ) १९३५ ब) १९४८ क) १९६९ ड) १९५५

४) कर्जा वितरणामध्ये धारण केलेल्या जमिन तारणास _____ म्हणतात.

अ) धारणधिकार ब) आच्छादन क) अधिकार ड) यापैकी नाही

५) _____ आदेशाने बँक, खात्याचे व्यवहार थांबवू शकते.

अ) गारनिशी ब) गारनेट क) किलर ड) यापैकी नाही

६) भारतात बँकींग नियमक कायदा _____ मध्ये संमत झाला.

अ) १९४९ ब) १९६९ क) १९८० ड) १९८२

७) अधिकाधिक बचत करणे हे _____ खात्याचे मूळ वैशिष्ट होय.

अ) चालू ब) स्थिर क) बचत ड) यापैकी नाही

८) _____ देशाच्या बँकींग व्यवस्थेवर भारतीय बँकींग व्यवस्था अस्तीत्वात आली.

अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) जपान ड) फ्रान्स

९) आधुनिक बँक व्यवस्थेमध्ये _____ धनादेशाचा वापर केला जातो.

अ) रेखांकीत ब) MTCR क) MICR ड) यापैकी नाही

१०) RTGS म्हणजे _____ होय.

अ) रियल टाईम सेटल्मेंट सिस्टीम ब) रेड टाईम ग्रॉस सेटल्मेंट

क) रियल टाईम ग्रॉस सेटल्मेंट ड) यापैकी नाही

११) चलनक्षम दस्तवेज कायदा सन _____ मध्ये संमत करण्यात आला.

अ) १९८२ ब) १८८१ क) १९५० ड) यापैकी नाही

१२) नाबार्ड बँकेचा कायदा _____ मध्ये संमत झाला.

अ) १९८० ब) १९८२ क) १९६९ ड) यापैकी नाही

१३) _____ हे भारतातील पहिली व्यापारी बँक होय.

अ) मद्रास बँक ब) SBI क) RBI ड) हिंदूस्थान बँक

१४) धनादेशाचे प्रदान करणे ही व्यापारी बँकेची _____ जबाबदारी आहे.

अ) करारात्मक ब) कायदेशीर क) सर्वसाधारण ड) बँकींग

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) रेखांकीत धनादेश म्हणजे काय सांगून तिचे महत्व विशद करा.

ब) गारनिशी ऑर्डर म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.

३. टिपा लिहा : १४

अ) बँक व बँक ग्राहकाचे कायदेशीर संबंध.

ब) बँक खात्याचे प्रकार.

४. उत्तरे लिहा (कोणतेही **एक**) : १४

अ) व्यापारी बँकाच्या धनादेशाचे प्रदान करण्याच्या जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

ब) भारतातील बँकींग कायद्याचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

५. उत्तर लिहा (कोणतेही **एक**) : १४

अ) चलक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय ? वचनचिठ्ठीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) पृष्ठांकन याचा अर्थ व प्रकार स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 61

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instruction : ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

1. Select the correct alternative : **14**

1) Profit earned by a subsidiary company after acquisition of shares by holding company are _____
   a) Revenue Profit b) Capital Profit c) Realisation Profit d) Gross Profit
2) No banking company is allowed to pay dividend till _____ expenses are completely written off.
   a) Capitalized b) Bad Debts
   c) Directors fees and allowances d) None of the above
3) The average clause in a loss of stock discourages _____
   a) Over Insurance b) Under Insurance
   c) Consequential loss d) None of the above
4) While preparing consolidated Balance Sheet of holding company with subsidiary company _____ profit from internal purchase/sales is deducted from Profit and Loss A/c and Stock.
   a) Unrealised b) Realised c) Future d) Past
5) The formats of the final accounts of banking company are given in Schedule No. _____ of the Banking Regulation Act.
   a) 5 b) 2 c) 3 d) 6
6) The average profit earned by similar concerns is taken as _____
   a) Expected profit b) Average profit
   c) Normal rate of return d) Average return
7) Every year a bank is required to transfer _____ % of its net profit to the statutory reserve.
   a) 10% b) 20% c) 25% d) 15%
8) Fixed deposits accepted by a bank are shown under _____ in Schedule 3 of Balance Sheet.
   a) Demand deposits b) Savings bank deposits
   c) Term deposits d) Current deposits
9) Goodwill is _____
   a) Tangible Asset b) Intangible Asset
   c) Fictitious Asset d) None of the above
10) An asset which does not generate income to the bank is _____
   a) Non-performing asset b) Fixed asset
   c) Performing asset d) Fictitious asset

P.T.O.

11) Loss of profit insurance covers _____
   a) Revenue losses
   b) Capital losses
   c) Revenue and Capital losses
   d) All of the above

12) Indemnity period under loss of profit policy is the period during which the _____ are expected to be affected due to fire.
   a) Standing charges
   b) Non-standing charges
   c) Advertisement expenses
   d) Sales

13) _____ signifies the technique and process of ascertaining cost.
   a) Costing
   b) Cost Accounting
   c) Cost Accountancy
   d) Cost

14) The situation of under-insurance arises if policy amount is _____ stock value.
   a) Less than
   b) More than
   c) Equal to
   d) None of these

2. Write a short note : **14**
   A) Difference between in Cost Accounting and Financial Accounting.
   B) Define goodwill and explain the methods of calculation of goodwill.

3. Answer the following : **14**
   A) Fire occurred in the business premises of M/s Poonawala on 15th Oct. 1989. From the following particulars ascertain the loss of stock and prepare a claim for insurance.

Particulars	**Rs.**
Stock on 1-1-88	34,000
Purchase from 1-1-88 to 31-12-88	1,22,000
Sales from 1-1-88 to 31-12-88	1,80,000
Stock on 31-12-88	30,000
Purchases from 1-1-88 to 14-10-89	1,47,000
Sales from 1-1-89 to 14-10-89	1,50,000

   The stock saved was worth Rs. 18,000. The amount of the policy was Rs. 63,000. There was an average clause in the policy.

   B) You are required to compute the value of goodwill on the basis of three years purchase of the super profits of the business calculated on the average profits of the last four years from the following information
      1) Capital invested Rs. 1,00,000
      2) Trading results :
         2010 – Rs. 24,400
         2011 – Rs. 30,000
         2012 – Rs. 4,000 (loss)
         2013 – Rs. 42,000
      3) Market rate of interest on investments – 8%
      4) Rate of risk return on capital investment in business – 2%
      5) Salary of the proprietor if not engaged in business per annum – Rs. 7,200

4. Answer **any one** of the following : **14**

A) The following are the Balance Sheets of Sun Ltd. and Moon Ltd. as on 31-12-2011 :

Liabilities	Sun Rs.	Moon Rs.	Assets	Sun Rs.	Moon Rs.
Share Capital			Fixed Assets	1,95,000	70,000
(Share of Rs. 10)	2,00,000	50,000	Investments		
General Reserve	50,000	20,000	shares in Moon	60,000	–
P & L A/c 1-1-2011	30,000	7,500	Debtors	35,000	25,000
Current Profit	50,000	20,000	Other Current Assets	60,000	12,500
Creditors	20,000	10,000			
	3,50,000	**1,07,500**		**3,50,000**	**1,07,500**

Notes :

1) Sun Ltd. purchased on 1st Jan. 2011, 4000 shares in Moon Ltd. at Rs. 15 each.
2) Stock in Moon Ltd. includes Rs. 7,500 worth goods purchased from Sun Ltd. Which company sells goods at 25% above cost.
3) Creditors of Moon Ltd. includes Rs. 5,000 due to Sub Ltd.
4) Balance of General Reserve as on 1-1-2011 is Rs. 8,000.

Prepare Consolidated Balance Sheet as at 31-12-2011.

OR

B) On 31st December, 2012, a fire broke in the premises of A Ltd. resulting in disruption of business until 31st March, 2013. The company has taken a loss of profit policy for Rs. 3,00,000 with a 5 months period of indemnity.

The Company's accounts for its financial year ended 31st October, 2012 showed

Sales	Rs. 10,00,000
Net Profit	Rs. 2,00,000
Insured Standing Charges	Rs. 2,00,000

Sales for the twelve months ended 31st December, 2012 was Rs. 8,10,000. During the period of disruption of three months it was Rs. 90,000, whereas during the corresponding period of three months in the previous year it was Rs. 2,80,000.

Find out the amount of claim to be lodged with insurance company for loss of profit.

5. Answer **any one** of the following : **14**

A) Prepare a Consolidated Balance Sheet with necessary workings from the Balance Sheet of H Ltd. and S Ltd. and additional information given below.

Balance Sheet as on 31-12-1998

Liabilities	H Ltd. Rs.	S Ltd. Rs.	Assets	H Ltd. Rs.	S Ltd. Rs.
Share Capital : Shares of			Land and Building	2,00,000	1,00,000
Rs. 100 each	5,00,000	3,00,000	Plant and Machinery	1,50,000	2,00,000
General Reserve	40,000	10,000	Investment in		
Profit and Loss A/c	70,000	5,000	2,700 shares in S Ltd.	2,97,000	–
Bills Payable	50,000	25,000	Stock	40,000	30,000
Creditors	1,40,000	60,000	Debtors	50,000	60,000
			Bills Receivable	63,000	10,000
	8,00,000	**4,00,000**		**8,00,000**	**4,00,000**

Additional Information :

1) H Ltd. acquired shares of S Ltd. as on 1-1-1998.
2) On the date of purchase of shares there was no balance in General Reserve and Profit & Loss A/c showed a debit balance of Rs. 10,000 in the books of S. Ltd.
3) Sundry Debtors of S Ltd. include Rs. 40,000 due from H Ltd.
4) Bills Payable of S Ltd. includes Rs. 18,000 in favour of H Ltd. which has discounted Rs. 3,000 of them.
5) Stock of S Ltd. includes Rs. 4,000 being purchased from H Ltd. On which the latter company made a profit of 33 $^1/_3$% on cost.

OR

B) From the following figures taken from the books of Vijay Bank Ltd. You are required to draft as on 31-3-2003.
   a) Profit and Loss Account.
   b) Balance Sheet, with necessary working in prescribed schedule.

Particulars	**Rs.**
Share Capital	5,00,000
Reserve Fund	3,50,000
Fixed Deposit A/c	9,50,000
Savings Bank Deposits	30,00,000
Current A/c	80,00,000
Investments	30,00,000
Interest accrued and paid	2,00,000
Salaries	80,000
Rent	20,000
General Expenses	10,000
Money at call and short notice	3,00,000
Profit & Loss A/c (Credit) on 1-4-2002	2,10,000
Dividend for the year 2001-2002	50,000
Premises	12,00,000
Cash in hand	60,000
Cash with R.B.I.	15,00,000
Cash with C.B.I.	13,00,000
Borrowed from S.B.I.	7,00,000
Interest and Discount (Credit)	7,50,000
Bills discounted and purchased	6,00,000
Bills Payable	8,00,000
Loans, Overdrafts and Cash Credit	70,00,000
Unclaimed Dividend	30,000
Sundry Creditors	40,000
Silver	10,000
Bills for collection	1,40,000
Acceptances and endorsement on behalf of customers	2,00,000

Additional Information :

1) Rebate on bills discounted and purchased amounted to Rs. 8,000.
2) Allow 5% depreciation on premises.
3) A provision of Rs. 40,000 for doubtful debts is to be made.
4) A provision of Rs. 1,20,000 for taxation is to be made.
5) Accrued interest on investment amounted to Rs. 20,000.

SLR-CA – 62

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calculator is* ***allowed****.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **14**

1) _____ is the foundation of Management Information System.
   a) Trial balance b) Profit and loss A/c
   c) Cost Accounting d) None

2) Materials which are useless for their original purpose are called as _____
   a) Spoilage b) Defective
   c) Scrap d) Finished goods

3) _____ is a formal written request to the purchasing department to order goods or services.
   a) Purchase requisition b) Bill of material
   c) Return note d) None

4) _____ is that portion of basic raw material lost in process, having no recoverable value.
   a) Scrap b) Wastage
   c) Defectives d) None

5) _____ is a process of ascertaining cost.
   a) Accounting b) Auditing
   c) Cost Accounting d) None

6) In _____ Accounting stock is valued at cost or market value which ever is less.
   a) Management b) Financial c) Cost d) None

7) Prime Cost + Factory cost = _____
   a) Cost of production
   b) Cost of sales
   c) Cost of goods sold
   d) All of the above
8) A statement showing various elements of cost is called as _____
   a) Balance sheet
   b) Trial balance
   c) Cost sheet
   d) All of the above
9) _____ is a unit of product or service for which cost is ascertained.
   a) Cost centre
   b) Cost control
   c) Cost unit
   d) None
10) _____ is that portion of the total cost which varies according to increase or decrease in production.
   a) Fixed cost
   b) Variable cost
   c) Marginal costing
   d) All of the above
11) Direct material + Direct Labour + Direct Expenses = _____
   a) Cost
   b) Cost of sales
   c) Prime cost
   d) Cost of goods sold
12) A _____ is a quantitative record of receipts, issues and closing balances of material items in stores.
   a) Purchase requisition
   b) Bin card
   c) Stores Ledger
   d) None
13) _____ are those materials which cannot be conveniently identified with individual cost units.
   a) Direct materials
   b) Indirect materials
   c) Direct labour
   d) All of the above
14) _____ method charges production with the latest prices paid.
   a) FIFO
   b) LIFO
   c) Average
   d) None

2. Write short note on : **14**
   a) Difference between Financial Accounting and Cost Accounting.
   b) Cost Unit and Cost Centres.

3. Answer in brief : **14**
   a) Purchase Requisition Note and Bin Card.
   b) Concept of wastage and scrap.

4. The Alfa Manufacturing company submits the following information on 31st March 2015.

Particulars	Amount
	₹
Sales for the year	2,75,000
Inventories at the beginning of the year :	
Finished goods	70,000
Working progress	4,000
Purchase of materials for the year	1,10,000
Direct labour	6,500
Factory overheads – 60% of direct Labour cost	–
Inventories at the end of the year :	
Work in progress	6,000
Finished goods	8,000
Other Exps. for the year :	
Administrative expenses : 10% of sales	
Selling Expenses : 5% of sales	

Prepare a statement of cost. **14**

OR

4. Find out Economic Ordering Quantity (EOQ) : **14**

For material X and Y.

Annual usage – Material X 6000 units

Material Y 18,000 units.

Cost of material per unit – Material X Rs.20

Material Y Rs.60

Cost of placing and receiving one order Rs. 60 for X and Y.

Annual carrying cost of one unit : X $\rightarrow$ 10% of inventory

Y $\rightarrow$ 10% of value inventory value.

5. The following information is available for Material 'A' from the Stores Ledger. **14**

Jan.1 :	Purchases	100 units at Rs.10% per unit
Jan. 20 :	Purchases	100 units at Rs.20% per unit
Jan. 22 :	Issued	60 units for Job No. 101
Jan. 23 :	Issued	60 units for Job No.102
Jan. 25 :	Purchased	100 units at Rs.15 per unit
Jan. 27 :	Issued	50 units for Job No.103
Jan. 30 :	Issued	80 units for Job No. 104

Compute the receipts and issues valuation under

1) FIFO method and

2) LIFO method.

OR

5. From the following information in respect of a material of ABC company Ltd. **14**

Calculate :

1) Re-order level
2) Minimum stock level
3) Maximum stock level.

1)	Re-order quantity	–	12,000 units
2)	Delivery time (Lead time)	–	4 to 8 weeks
3)	Maximum consumption	–	4,000 units per week
4)	Normal consumption	–	3,000 units per week
5)	Minimum consumption	–	1,550 units per week.

SLR-CA – 63

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figure to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **14**

1) A good plant-layout results in _____
a) comfortableness b) convenience c) efficiency d) all of the above

2) A management thinker _____ developed the concept of 'core-competence'.
a) C. K. Pralhad b) William Auchi c) Robert Camp d) None of the above

3) A strategy which advocates continuous development is called as _____
a) Kaizen b) Benchmarking
c) Ethicks in Management d) None

4) _____ is called as 'Father of Scientific Management'.
a) Elton Mayo b) William Auchi c) F. W. Taylor d) None of the above

5) The arrangement and location of production machinery is called as _____
a) Factory Building b) Work-environment
c) Plant Layout d) All of the above

6) _____ is a statistical concept which used to measure the drawbacks in the working process.
a) Six sigma b) Management by objectives
c) Corporate Governance d) All of the above

7) _____ a Japanese Management Thinker developed 'Z' theory.
a) C. K. Pralhad b) William Auchi c) Robert Camp d) Mc Gregor

8) _____ is the simultaneous control of the temperature, humidity, motion and purity of the atmosphere in a confined space.
a) Ventilation b) Air-conditioning c) Lighting d) All of the above

P.T.O.

9) _____ is the art of observing and recording the time required to do each detailed element of an individual operation.

a) Time study b) Motion study c) Fatigue study d) None

10) _____ is the primary tool with which to carry on production and into which all other production tools and machines fit.

a) Factory Building b) Land c) Labour d) Capital

11) _____ is primarily a problem in space utilization.

a) Factory Building b) Land c) Plant Layout d) None

12) Factories Act was passed in the year _____, in India.

a) 1947 b) 1948 c) 1949 d) 1950

13) Every factory, where more than _____ workers are working, the management must provide for Rest-House and Canteen Facilities.

a) 100 b) 200 c) 150 d) 250

14) The intensity of noise is measured in _____

a) Killo Watt b) Decible c) Liter d) Feet

2. Write short notes on : **14**

a) Importance of Industrial Management.

b) Objectives of Plant Layout.

3. Answer in brief : **14**

a) Explain the meaning and important of work-environment.

b) Explain types of Factory Building.

4. What is Scientific Management ? Explain the principles of Scientific Management. **14**

OR

Explain the important factors affecting work environment. **14**

5. Explain the factors determining the location of a factory. State the important steps in location of a factory. **14**

OR

What is 'Plant Layout' ? Give importance of plant layout. State the important factors influencing the 'Plant Layout'. **14**

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा. **१४**

१) चांगल्या यंत्र रचनेमुळे _____ साध्य होते.
अ) आरामदायकपणा ब) सुयोग्यता क) कार्यक्षमता ड) वरील सर्व

२) 'गाभा सक्षमता' या संकल्पनेची मांडणी _____ या व्यवस्थापन विचारवंतानी केली.
अ) सी. के. प्रल्हाद ब) विल्यम औची
क) रॉबर्ट कॅम्प ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

३) निरंतर सुधारणेची खात्री देणाऱ्या व्यूहरचनेस _____ म्हणतात.
अ) कायझन ब) बेंचमार्किंग
क) व्यवस्थापनातील नीतिशास्त्र ड) कोणतेही नाही

४) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचे जनक म्हणून _____ यांना ओळखळे जाते.
अ) एल्टन मेयो ब) विल्यम औची
क) एफ. डब्ल्यु. टेलर ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

५) उत्पादक यंत्राची जागा ठरवून मांडणी करण्याच्या पद्धतीला _____ म्हणतात.
अ) कारखाना इमारत ब) कार्य वातावरण क) यंत्र रचना ड) वरील सर्व

६) _____ ही अशी सांखिकीय संकल्पना असून तिचा उपयोग कार्यप्रणालीतील दोष मोजण्यासाठी केला जातो.
अ) सिक्स सिग्मा ब) उद्दिष्टाद्वारे व्यवस्थापन
क) प्रमंडळीय शासन ड) वरील सर्व

७) 'झेड्' सिद्धान्ताची मांडणी _____ या जपानी व्यवस्थापन विचारवंतानी केली.
अ) सी. के. प्रल्हाद ब) विल्यम औची क) रॉबर्ट कॅम्प ड) मॅक-ग्रेगॉर

८) _____ म्हणजे मर्यादित जागेमधील वातावरणातील तापमान, आर्द्रता, गति व शुद्धता यावर एकाच वेळी नियंत्रण ठेवणे होय.
अ) वायुविजन ब) वातानुकूलन क) प्रकाशयोजना ड) वरील सर्व

९) _____ ही अशी कला आहे की ज्यामध्ये व्यक्तिगत कार्याचे निरीक्षण करून त्यासाठी लागणाऱ्या वेळेची अचूक नोंद केली जाते.
अ) समय अभ्यास ब) गति अभ्यास क) थकवा अभ्यास ड) कोणतेही नाही

१०) _____ हे उत्पादन कार्याचे एक प्राथमिक साधन असून त्यामध्ये इतर सर्व उत्पादन साधनांची व यंत्राची रचना झाली पाहीजे.
अ) कारखाना इमारत ब) जमीन क) कामगार ड) भांडवल

११) _____ हा मुळातच जागेच्या वापराचा प्रश्न आहे.

अ) कारखाना इमारत ब) जमीन क) यंत्र रचना ड) कोणतेही नाही

१२) भारतामध्ये 'कारखाना कायदा' _____ साली सम्मत करण्यात आला.

अ) १९४७ ब) १९४८ क) १९४९ ड) १९५०

१३) प्रत्येक कारखान्यात जिथे कामगारांची संख्या _____ पेक्षा अधिक आहे, त्या ठिकाणी व्यवस्थापनाने विश्रान्तीगृह व उपहारगृह सुविधा पुरविणे आवश्यक आहे.

अ) १०० ब) २०० क) १५० ड) २५०

१४) आवाजाची तीव्रता _____ मध्ये मोजली जाते.

अ) किलो वॅट ब) डेसीबल क) लीटर ड) फूट

२. टीपा लिहा : १४

अ) औद्योगिक व्यवस्थापनाचे महत्त्व.

ब) यंत्र रचनेची उद्दिष्ट्ये.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) कार्य वातावरणाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) कारखाना इमारतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

४. शास्त्रीय व्यवस्थापन म्हणजे काय ? शास्त्रीय व्यवस्थापनाची तत्त्वे स्पष्ट करा. १४

किंवा

कार्य वातावरणावर परिणाम करणारे महत्त्वाचे घटक स्पष्ट करा. १४

५. कारखान्याचे स्थान निश्चितीकरण करणारे घटक स्पष्ट करा. कारखाना स्थान निश्चितीकरणाच्या महत्त्वाच्या पायऱ्या सांगा. १४

किंवा

'यंत्र रचना' म्हणजे काय ? यंत्र रचनेचे महत्त्व सांगा. यंत्र रचनेवर प्रभाव टाकणारे घटक सांगा. १४

_____

SLR-CA – 64

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED INSURANCE (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative and rewrite sentences : **14**

1) _____ accepts to pay amount against contingency loss to another party.
   a) Policy Holder b) Money lender
   c) Debtor d) Insurance company

2) The principles of utmost good faith applies on
   a) Insurer only b) Insurance agent
   c) Insured only d) Both insurer and insured

3) Insurance is a device for the transfer of an insurer of certain risk of _____ that would, otherwise be born by the insured.
   a) Business loss b) Psychological loss
   c) Physical loss d) Economic loss

4) One can take insurance of
   a) Any property
   b) Only owned property
   c) Only that property in which he has insurable interest
   d) None of the above

5) Insurance Act is passed in the year
   a) 1969 b) 1956 c) 1938 d) 1923

6) Life Insurance is not a contract of
   a) Incomes b) Profit c) Indemnity d) Loss

7) After payment of first insurance premium insured receives receipt is known as
   a) Certificate b) Proposal
   c) Proposal certificate d) Cover note

8) In _____ insurance both protection and investment principles are merged together.
   a) Marine b) Fire c) Accident d) Life

9) The _____ of Life Insurance Corporation of India is situated at Mumbai.
   a) Branch b) Divisional office
   c) Head office d) None of the above

10) Insurable interest must present in _____ is important in Life Insurance.
   a) Son b) Wife c) Life d) All of the above

11) A person who sends the proposal form for taking an insurance policy is called as
   a) Agent b) Insurer c) Proposer d) Money lender

12) Life Insurance Corporation of India is autonomous and separate identified
   a) Person b) Institute c) Organisation d) None of the above

13) _____ is accepted as a proof of age by Life Insurance Corporation of India.
   a) PAN card b) Aadhar card c) Ration card d) Birth Certificate

14) In Life Insurance after death of insurer the amount of contract is given to
   a) Father and Mother b) Wife
   c) Son d) Nominee

2. Write short notes : **14**
   a) Nature of Insurance
   b) Settlement of Life Insurance claims after death of policy holder.

3. Write short answer : **14**
   a) Explain the importance of principles of Insurance.
   b) State the organizational structure of LIC.

4. a) State meaning and definition of Insurance. Explain the economic significance of Insurance. **14**

   OR

   b) Evaluate the procedure for taking Life Insurance policy.

5. a) Explain the various principles of Insurance. **14**

   OR

   b) Explain the role of Life Insurance Corporation of India in social and economic development.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा : **१४**

१) दुसऱ्या पक्षाला संभाव्य धोक्यापासुन होणारे नुकसान भरून देण्याचे मान्य करते अशी संस्था म्हणजे _____ होय.
अ) विमाधारक ब) सावकार क) ऋणको ड) विमा कंपनी

२) परस्पर विश्वासाचे तत्व फक्त _____ ला लागु असते
अ) फक्त विमेकरी ब) विमाप्रतिनिधी
क) फक्त विमेदार ड) विमेदार आणि विमाकंपनी दोघांनाही

३) विमा ही अशी व्यवस्था आहे की ज्यात विमेदाराला सोसाव्या लागणाऱ्या _____ ची भरपाई विशिष्ट मोबदल्यात करण्याचे कराराने विमेकरी मान्य करते.
अ) व्यवसायाचे नुकसान ब) मानसिक नुकसान
क) शारीरिक नुकसान ड) आर्थिक नुकसान

४) एक व्यक्ती _____ चा विमा उतरवु शकते.
अ) कोणत्याही मालमत्ते ब) फक्त स्वत:च्या मालमत्तेचा
क) फक्त विमेयहित असलेल्या मालमत्तेचा ड) वरीलपैकी नाही

५) विमा कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९६९ ब) १९५६ क) १९३८ ड) १९२३

६) आयुर्विमा हा _____ चा करार नाही.
अ) उत्पन्न ब) नफा क) नुकसान भरपाई ड) तोटा

७) पहिला विमा हप्ता भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती _____ या नावाने ओळखली झाते.
अ) प्रमाणपत्र ब) प्रस्ताव
क) प्रस्ताव प्रमाणपत्र ड) कच्चे /तात्पुरते विमापत्र

८) संरक्षण आणि गुंतवणुक या दोन्ही तत्वाचे एकीकरण _____ विम्यामध्ये केले जाते.
अ) सागरी ब) अग्नि क) अपघात ड) जीवन

९) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाचे _____ मुंबई येथे आहे.
अ) शाखा ब) विभागीय कार्यालय
क) मुख्यालय ड) वरीलपैकी नाही

१०) आयुर्विम्यात _____ ही विमित वस्तु असते.

अ) मुलगा ब) पत्नी क) जीवन ड) वरील सर्व

११) विमा पत्र घेण्यासाठी विम्याचा प्रस्ताव सादर करणाऱ्या व्यक्तीस _____ असे म्हणतात.

अ) प्रतिनिधी ब) विमेदार क) प्रस्तावकर्ता ड) सावकार

१२) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ ही एक स्वायत्त आणि स्वतंत्र अस्तित्व असणारी _____ आहे.

अ) व्यक्ती ब) संस्था क) संघटना ड) वरीलपैकी नाही

१३) _____ हा वयाचा पुरावा म्हणून भारतीय आयुर्विमा महामंडळ स्विकारते.

अ) पॅन कार्ड ब) आधार कार्ड क) रेशन कार्ड ड) जन्म नोंदणी प्रमाणपत्र

१४) आयुर्विम्यात विमेदार व्यक्तीस कराराची मुदत संपण्यापूर्वी मृत्यु आला तर कराराची रक्कम त्याच्या _____ ला दिली जाते.

अ) आई-वडिल ब) पत्नी क) मुलगा ड) वारस

२. टीपा लिहा : १४

अ) विम्याचे स्वरूप

ब) विमेदाराच्या मृत्युनंतर विमा रक्कम मिळविण्याची कार्यपद्धती.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) विमा तत्वांचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची संघटन रचना सांगा.

४. अ) विम्याचा अर्थ व व्याख्या सांगा. विम्याचे आर्थिक महत्व स्पष्ट करा. १४

किंवा

ब) आयुर्विमा घेण्याच्या कार्यपद्धतीचे मुल्यमापन करा.

५. अ) विम्याची विविध तत्वे स्पष्ट करा. १४

किंवा

ब) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची आर्थिक आणि सामाजिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 65

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of calculators is* ***allowed****.*

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for each question. **14**

I) $n_{c_r} = ?$

a) $\frac{n!}{r!}$ b) $\frac{n!}{(n-r)!}$ c) $\frac{n!}{r!(n-r)!}$ d) none of these

II) ${}^{7}p_2 = ?$

a) 42 b) 21 c) 84 d) none of these

III) ${}^{n}C_0 + {}^{n}C_1 + {}^{n}C_2 + \ldots + {}^{n}C_n = ?$

a) 2^{n-1} b) 2^{n} c) 2^{n+1} d) none of these

IV) r^{th} term in the expansion of $(x + y)^n$ is given by

a) ${}^{n}C_{r-1} x^{n-r+1} y^{r-1}$ b) ${}^{n}C_{r} x^{n-r} y^{r}$

c) ${}^{n}C_{r+1} x^{n-r-1} y^{r+1}$ d) none of these

V) If two events A and B are mutually exclusive then $P[A \cap B] =$

a) P(A) P(B) b) 0 c) 1 d) none of these

VI) If $P(A \cap B) = P(A)P(B)$ then events A and B are said to be

a) mutually exclusive b) independent
c) need not be independent d) none of these

P.T.O.

VII) Probability of an impossible event is

a) –1 b) 0 c) +1 d) none of these

VIII) Outcome of an experiment is called as

a) sample space b) event c) probability d) none of these

IX) In a probability mass function (pmf) of r.v. X, the total of all the probabilities of different values of X is

a) less than 1 b) greater than 1

c) equal to 1 d) none of these

X) If K is a constant then E[5K] = ?

a) K b) 5K c) 0 d) none of these

XI) If X is a r.v. with V(X) = 25, then V(2X + 5) = ?

a) 100 b) 50 c) 105 d) none of these

XII) If r.v. X and Y are independent, then E(XY) = ?

a) E(X) b) E(Y) c) E(X)E(Y) d) none of these

XIII) If P(A) = 0.5, P(B) = 0.4 and $P(A \cup B) = 0.7$, then $P(A \cap B) =$?

a) 0.15 b) 0.20 c) 0.30 d) none of these

XIV) Probability of getting a king of Diamond is equal to

a) $\frac{1}{13}$ b) $\frac{1}{52}$ c) $\frac{1}{4}$ d) none of these

2. A) Find n if ${}^{n}C_{7} = {}^{n}C_{4}$. **7**

B) Expand $\left(x + \frac{2}{x^3}\right)^6$. **7**

3. A) Define pmf and cdf of r.v. X. For the following given pmf of r.v.x. **7**

X	:	–2	–1	0	1	2	3
P[X=x]	:	0.1	K	0.2	2K	0.3	K

a) Find K

b) Calculate mean and variance of X.

B) State and prove additive laws of probability. **7**

4. Attempt **any one** of the following.

A) Define mathematical expectation and variance of a r.v. X. If three unbiased coins are tossed simultaneously. Find the expected number of heads i.e. E(X). Also find V(X). **14**

B) Define joint probability distribution of bivariate r.v. (X, Y). Also define marginal pmf's and conditional pmf of r.v. of one given the other.
For the following joint probability distribution **14**

X \ Y	−1	0	1	2
1	0.15	0.09	0.12	0.14
2	0.07	0.06	0.08	0.09
3	0.04	0.05	0.10	0.01

Compute :

I) Marginal pmf of r.v. X and r.v. Y

II) Conditional probability distribution of r.v. X given Y = 1

III) Conditional probability distribution of r.v. Y given X = 2.

5. Attempt **any one** of the following.

A) Prove that E(X + Y) = E(X) + E(Y) : **14**
For the following joint probability distribution.

X \ Y	1	2	3
1	$1/12$	$1/6$	0
2	0	$1/9$	$1/5$
3	$1/18$	$1/4$	$2/15$

Compute E(X + Y) and E(X · Y).

B) Define binomial theorem. Prove that ${}^nC_0 + {}^nC_2 + {}^nC_4 + \ldots = {}^nC_1 + {}^nC_3 + {}^nC_5 + \ldots$
In the expansion of $(1 + x)^n$ the 5th term be four times of fourth term and fourth term be the sixth times of third term. Find n and x. **14**

SLR-CA – 66

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Answer the following questions by choosing correct alternative given below : **14**

1) Note-issue is the monopoly of _____ the country.
   a) State Bank of India b) RBI
   c) Co-operative Bank d) None of these

2) Nationalization of 14th Commercial Banks in India _____ in the year.
   a) 1969 b) 1979 c) 1989 d) None of these

3) _____ illegal market.
   a) Bill market b) Hawala market
   c) Call money market d) None of these

4) All the activities of the agricultural credit departments are transferred to
   a) IDBI b) R.R.B. c) NABARD d) None of these

5) Monetary policy is implemented by
   a) Central Bank b) Commercial Bank
   c) Co-operative Bank d) None of these

6) Indian money market is also known as _____ money market.
   a) Mumbai b) Kolkata c) Bangalore d) None of these

7) _____ Banks work, as Bankers Bank in England.
   a) Big Five Banks b) Banks of England
   c) England Bank d) None of these

8) Committee on financial system in August 1991 under the chairmanship of
   a) M. Narashimham b) Dr. Natrajan
   c) Dr. Gadgil d) None of these
9) The first Banking Act in America is passed in
   a) 1940 b) 1933 c) 1945 d) None of these
10) Indian money market is dominated more by the _____ sector.
   a) Organised b) Unorganised c) Government d) None of these
11) Imperial Bank of India is converted in to State Bank of India in the year
   a) 1955 b) 1965 c) 1975 d) None of these
12) _____ money market is the most organised money market in the world.
   a) New-york b) London c) Mumbai d) None of these
13) The currency and Bank Notes Act was passed in England
   a) 1928 b) 1938 c) 1948 d) None of these
14) The major player in the Indian money market is _____ Bank.
   a) Co-operative b) Indigenous c) Commercial d) None of these

2. Write short notes :
   a) Functions of Regional Rural Banks. **7**
   b) Functions of Industrial Development Bank of India. **7**

3. Write short notes :
   a) Productivity, profitability and efficiency of Public Sector Banks. **7**
   b) Capital adequacy norms. **7**

4. Answer **any one** of the following : **14**
   a) State the objectives of Central Bank Monetary Policy.
   b) State the main features of London money market.

5. Answer the following (**any one**) : **14**
   a) Explain the role of Indian Commercial Banks in the process of economic development.
   b) Explain the role of State Bank of India in the agricultural development in India.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्यायांची निवड करुन खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : **१४**

१) चलन छपाई ही देशाच्या _____ ची मक्तेदारी आहे.

अ) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ब) आर.बी.आय.

क) सहकारी बँक ड) यापैकी नाही

२) भारतातील १४ व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण सन् _____ मध्ये झाले.

अ) १९६९ ब) १९७९ क) १९८९ ड) यापैकी नाही

३) _____ हा अकायदेशीर बाजार आहे.

अ) हुंडी बाजार ब) हवाला बाजार

क) मागणीदेय बाजार ड) यापैकी नाही

४) कृषी पतपुरवठयाचे सर्व व्यवहार सध्या _____ या बँकेच्या विभागामार्फत केले जातात.

अ) आय.डी.बी.आय. ब) आर.आर.बी. क) नाबार्ड ड) यापैकी नाही

५) _____ चलन विषयक धोरणाची अमंल बजावणी करते.

अ) मध्यवर्ती बँक ब) व्यापारी बँक क) सहकारी बँक ड) यापैकी नाही

६) भारतीय नाणेबाजार हा _____ या नावाने सुद्धा ओळखला जातो.

अ) मुंबई ब) कोलकत्ता क) बंगलोर ड) यापैकी नाही

७) इंग्लंड मध्ये _____ बँक, बँकांची बँक म्हणून कार्य करते.

अ) पाचमोठ्या बँका ब) बँक ऑफ इंग्लंड

क) इंग्लंड बँक ड) यापैकी नाही

८) ऑगष्ट १९९१ मध्ये _____ यांच्या अध्यक्षतेखाली वित्तिय पद्धतीवर समिती नेमण्यात आली.

अ) एम. नरसिंहम् ब) डॉ. नटराजन क) डॉ. गाडगील ड) यापैकी नाही

९) अमेरिकेतील पहिला बँकिंग कायदा _____ या वर्षी पास झाला.

अ) १९४० ब) १९३३ क) १९४५ ड) यापैकी नाही

१०) भारतीय नाणेबाजारावर अधिक प्रभुत्व _____ या क्षेत्राचे आहे.

अ) संघटीत ब) असंघटीत क) सरकार ड) यापैकी नाही

११) इंपिरियल बँक ऑफ इंडिया चे रूपांतर _____ साली स्टेट बँक ऑफ इंडिया मध्ये करण्यात आले.

अ) १९५५ ब) १९६५ क) १९७५ ड) यापैकी नाही

१२) _____ नाणेबाजार हा जगातील सर्वात संघटीत नाणेबाजार आहेत.

अ) न्यूयॉर्क ब) लंडन क) मुंबई ड) यापैकी नाही

१३) द करन्सि अँड बँक नोटस् ॲक्ट हा _____ या वर्षी इंग्लंड मध्ये पास झाला.

अ) १९२८ ब) १९३८ क) १९४८ ड) यापैकी नाही

१४) भारतीय नाणेबाजारातील प्रमुख खिलाडी म्हणून _____ बँक आहे.

अ) सहकारी ब) प्रतिनिधिक क) व्यापारी ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा :

अ) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांची कार्य. ७

ब) भारतीय औद्योगिक विकास बँकेची कार्ये. ७

३. टीपा लिहा :

अ) सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांची उत्पादकता, लाभ-क्षमता आणि कार्यक्षमता. ७

ब) भांडवल पर्यायता निकष. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एकाचे** उत्तर लिहा. १४

अ) मध्यवर्ती बँकेची चलनविषयक धोरणाची उदिष्ट्ये सांगा.

ब) लंडन नाणेबाजाराची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) भारतीय व्यापारी बँकाची आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेतील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतीय स्टेट बँक ऑफ इंडियाची शेती विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

SLR-CA – 67

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II)
Auditing

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose correct alternative : **14**

1) To test whether all the sales have been recorded, the auditor should draw a sample from a file of _____
A) Purchase bills file B) Sales bills file
C) Bank statement D) Both B) and C)

2) Who out of the following cannot be appointed as a statutory auditor of the company ?
A) Erstwhile Director B) Internal Auditor
C) Relative of a Director D) Only B) and C)

3) The First Statutory Auditor of the company is appointed by
A) Board of Director B) Members of the Company
C) Central Government D) All of the above

4) Which of the following documents is not relevant for vouching cash sales ?
A) Daily cash sales summary B) Salesman's summary
C) Bank statement D) A) and B)

5) The main object of an audit is _____
A) Expression of opinion B) Depends on the type of audit
C) Detection and prevention of fraud and error D) Both A) and B)

6) _____ Auditor is appointed by the management of the company.
A) Internal B) Government C) Special D) None of these

7) Which of the following audit is compulsory under Joint Stock Company Act, 1956 ?
A) Internal Audit B) Interim Audit C) Continuous Audit D) Statutory Audit

8) The _____ of assets implies enquiry of the value, ownership and title existence and possession, the presence of any charge on the assets.
A) Verification B) Recording C) Checking D) Valuation

9) The Chartered Accountant Act was passed by the Indian Institute of Chartered Accountant in _____
A) 1949 B) 1932 C) 1880 D) 1945

10) _____ arise when a transaction is wholly or partly omitted to be recorded.
A) Errors of commission B) Errors of omission
C) Errors of principle D) Compensating errors

11) 'An Auditor is a watch dog and not a blood hound' such a remark was passed by the learned judge in _____ case.
A) The Blue Band Navigation Co. B) Hindusthan Rings Co. Ltd.
C) Kingston Cotton Mills Co. Ltd. D) B.P.L. Ltd.

12) The remuneration of company auditor is fixed by _____
A) Director of the company B) Central Government
C) In general meeting D) All of the above

13) Under _____ Section of Companies Act, Auditor has right to visit the branches of the company.
A) Section 221 B) Section 226 C) Section 228 D) Section 231

14) _____ may be defined as such an arrangement of accounting routine that errors and frauds are automatically prevented or discovered by the every operation of the book-keeping it self.
A) Internal Audit B) Statutory Audit C) Balance-sheet Audit D) Internal check

2. Write short notes on :
A) Types of errors in Accounting. **7**
B) Objects of vouching. **7**

3. Answer the following questions :
A) Explain the meaning of verification. **7**
B) What are the qualification and disqualification of joint stock company auditor ? **7**

4. Give long answer (**any one**) : **14**
i) Define internal check system. Explain the advantages of internal check system.

OR

ii) Define auditing. Explain the objectives of auditing.

5. Give long answer (**any one**) : **14**
i) Give the special points which require the special attention of an auditor while auditing the accounts of banks.

OR

ii) How would you verify the following ?
A) Goodwill B) Land and building
C) Furniture, fixtures and fittings D) Plant and machinery.

मराठी रूपांतर

सूचना : *1)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
2) ***उजवीकडील*** *अंक* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

1. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा : **14**

1) सर्व विक्रीच्या व्यवहारांची नोंद झाली आहे किंवा नाही हे तपासणासाठी लेखापरिक्षकाने खालीलपैकी कशातून नमुना घ्यावयास हवा.
अ) खरेदी बिलांची फाईल ब) विक्री बिलांची फाईल क) बँकचे स्टेटमेंट ड) ब) व क) दोन्हीं

2) वैधानिक लेखापरीक्षणासाठी खालीलपैकी कोणाची निवड करता येत नाही ?
अ) गतकालीन संचालक ब) अंतर्गत लेखापरीक्षक
क) संचालकांचे नातेवाईक ड) फक्त ब) आणि क)

3) कंपनीसाठी प्रथम वैधानिक लेखा परीक्षक नेमण्याची जबाबदारी कोणाची आहे ?
अ) संचालक मंडळ ब) कंपनीचे सभासद क) केंद्र सरकार ड) यापैकी सर्व

4) रोख विक्रीचे व्यवहार तपासण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या दस्तावेजांची आवश्यकता नाही ?
अ) रोजच्या रोखविक्रीचा सारांश ब) विक्री करणाऱ्या नोकराने दिलेला तपशील
क) बँक स्टेटमेंट ड) अ) आणि ब)

5) लेखापरीक्षणाचा मुख्य हेतु हा _____
अ) मत व्यक्त करणे
ब) लेखा परीक्षणाच्या प्रकारावर अवलंबून असतो
क) चुका अथवा फसवणूक शोधून काढणे, त्यास प्रतिबंध करणे
ड) अ) व ब) दोन्ही

6) _____ लेखापरीक्षकाची नेमणूक कंपनीच्या व्यवस्थापनामार्फत केली जाते.
अ) अंतर्गत ब) सरकारी क) विशेष ड) यापैकी नाही

7) खालीलपैकी कोणते लेखापरीक्षण हे, संयुक्त भांडवाल कंपनी कायदा, 1956 नुसार सक्तीचे आहे ?
अ) अंतर्गत लेखापरीक्षण ब) मध्यावधी लेखापरीक्षण
क) सतत लेखापरीक्षण ड) नियामक लेखापरीक्षण

8) मालमत्तेचे _____ म्हणजे मालमत्तेचे मूल्य, मालकी हक्क, अस्तित्त्व, ताबा आणि त्यावरील एखादा बोज्याची चौकशी करणे होय.
अ) सत्यापन ब) नोंदणी क) तपासणी ड) मूल्यमापन

9) चार्टर्ड अकौंटंट ॲक्ट _____ साली इंडियन इंस्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकौंटंट या संस्थेने संमत केला.
अ) 1949 ब) 1932 क) 1880 ड) 1945

10) _____ या प्रकारामध्ये पूर्णतः किंवा अंशतः झालेल्या व्यवहाराची नोंद करावयाची राहून जाते.
अ) आकडेमोडीच्या चुका ब) विसर चुका क) तात्त्विक चुका ड) भरपाईच्या चुका

11) _____ कंपनीच्या खटल्याच्या निकाल संदर्भात न्यायाधीशांनी असा शेरा दिला की, 'An Auditor is a watch dog and not a blood hound'.
अ) दि ब्लु बँड नेव्हीगेशन कंपनी ब) हिंदुस्थान रिंगस् कंपनी लि.
क) किंगस्टन कॉटन मिल्स कंपनी लि. ड) बी. पी. एल्. लिमिटेड

12) कंपनीच्या लेखापरीक्षकाचे मानधन _____ ठरवितात.
अ) कंपनीचे संचालक ब) केंद्र सरकार क) वार्षिक सर्वसाधारण सभा ड) वरीलपैकी सर्व

13) कंपनी कायधाच्या _____ कलमान्वये कंपनीच्या शाखांना भेटी देण्याचा अधिकार लेखापरीक्षकाला असतो.
अ) कलम 221 ब) कलम 226 क) कलम 228 ड) कलम 231

14) _____ तपासणी म्हणजे हिशेबाची अशी व्यवस्था की, ज्या पद्धतीच्या वापरातूनच चुका व लबाड्या उघडकीस येतात किंवा टाळल्या जातात.
अ) अंतर्गत लेखापरीक्षण ब) नियामक लेखापरीक्षण क) ताळेबंद लेखापरीक्षण ड) अंतर्गत तपासणी

2. टीपा लिहा :
अ) हिशेबातील चूकांचे प्रकार. **7**
ब) प्रमाणनाचे उद्देश. **7**

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :
अ) सत्यापनाचा अर्थ स्पष्ट करा. **7**
ब) संयुक्त भांडवली संस्थेच्या लेखापरीक्षकाच्या पात्रता व अपात्रता. **7**

4. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : **14**
i) अंतर्गत नियंत्रण पद्धतीची व्याख्या द्या. अंतर्गत नियंत्रणाचे फायदे स्पष्ट करा.

किंवा

ii) लेखापरीक्षाणाची व्याख्या द्या. त्याचे उद्देश स्पष्ट करा.

5. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : **14**
i) बँकेचे लेखापरीक्षण करताना लेखापरीक्षकाने कोणत्या मुद्दांकडे विशेष लक्ष देणे गरजेचे असते ?

किंवा

ii) खालील संपत्तीचे सत्यापन कसे कराल ते सांगा ?
अ) लौकिक मूल्य (Goodwill)
ब) भूमी व इमारत (Land and building)
क) फर्निचर, फिटिंग्ज, फिक्स्चर (Furniture, fixtures and fittings)
ड) यंत्र सामग्री (Plant and machinery).

SLR-CA – 68

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester –V) Examination, 2017
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – II) (CGPA)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calculator is* ***allowed****.*

1. Choose the correct alternatives : **14**

1) In Sugar Industries _____ costing is generally used.
a) Job b) Process c) Batch d) Operating

2) Inter firm comparison is not possible without _____ costing.
a) Marginal b) Uniform c) Standard d) Operating

3) WIP at the end of accounting period is converted into _____ under process costing.
a) Raw Material b) Equivalent production
c) Normal loss d) Abnormal loss

4) A product which has practically no sales or utility value is _____
a) Scrap b) Wastage c) Product d) None of these

5) Finished _____ of one process becomes the input of the next process under process costing.
a) Waste b) Output c) By product d) Joint product

6) Losses due to machine break down or accident are called as _____
a) Normal loss b) Abnormal loss
c) Abnormal gain d) Revenue loss

7) _____ costing system production is made against customers order not for stock.
a) Process b) Job c) Operating d) Output

8) If actual loss is less than normal loss, then it is called as _____
a) Abnormal loss b) Abnormal gain
c) Normal loss d) None of these

9) In process costing output of the final process is transferred to the _____ account.
   a) Finished goods b) Raw material
   c) WIP d) Any process

10) Operating costing method is used in the _____ providing industries.
   a) Products b) Service c) Goods d) Process

11) Batch costing is generally applied in _____
   a) Drug industries b) Sugar industries
   c) Oil industries d) Construction industries

12) _____ costing is a practice of using same costing principles in the number of firms in same industry.
   a) Uniform b) Batch c) Process d) Operating

13) Cost of normal losses should be borned by the _____
   a) Abnormal gain b) Government
   c) Good production d) None of these

14) Abnormal Gains are to be transferred to _____ at the end.
   a) Profit and loss A/c. b) Costing Profit and loss A/c.
   c) Stock Register d) General profit and loss A/c.

2. Write short notes **(any two)** : **14**
   a) Uniform costing
   b) Features of contract costing
   c) Treatment of normal loss and abnormal loss in process costing.

3. A) From the following information calculate : **14**

Effective passenger	**Kilometers per annum**
1) Distance of one way route	– 40 kms
2) Round trips per day	– 3
3) Days operated in a month	– 25 days
4) Seating capacity	– 50 passengers
5) Seating capacity occupied	– 80%

B) You are required to compute Economic Batch Quality :

1) Annual demand 2400 units
2) Setup cost Rs. 15 per batch
3) Interest Rate p.a. – 8%
4) Cost of production per unit – Rs. 2.50.

4. Rahul construction Ltd. undertook a contract for Rs. 2,00,000. The following exp. are incurred for the year ended 31st March 2016. Prepare a contract account : **14**

Particulars	**Rs.**
Material	5,01,200
Labour	4,12,800
Plant at cost	24,600
Direct exp.	32,100
General exp.	37,100
Material closing bal.	6,300
Plant closing bal.	12,500
Cash received (80% of work certified)	8,80,000
Work uncertified	16,500

OR

You are required to prepare a process A and B A/c. Input in Process 'A' 10,000 units at cost Rs. 10,000. **14**

Particulars	**Process A**	**Process B**
Material (Rs.)	1,000	1,500
Labour (Rs.)	5,000	8,000
Direct exp.	1,050	1,188
Normal wastage (% of input)	3%	5%
Value of normal wastage per unit (Rs.)	0.25	0.50
Actual output (units)	9,500	9,100

5. A transport company is running 4 buses between two towns which are 50 kms aparto seating capacity of each bus is 40 passengers. Actual passengers carried 75% of seating capacity. All the 4 buses run on all the days of April 2016. Each bus made one round trip per day. Find out the cost per passenger 25 kms run. The expenses obtained for the month of April 2016 : **14**

Expenses	**Amount (Rs.)**
1) Wages of Drivers and conductors	2,400
2) Office staff salary	1,000
3) Diesel and oil	4,000
4) Repair and maintenance	800
5) Taxation and insurance	1,600
6) Depreciation	6,000
Total Exp.	**15,800**

OR

The following direct cost were incurred on a Job No. MRR-101 of standard Radio Company : **14**

Material Rs. 6,000

Wages :

Dept. A – 60 Hours at Rs. 30 per Hour

Dept. B – 40 Hours at Rs. 20 per Hour

Dept. C – 20 Hours at Rs. 50 per Hour

Overheads for these three departments were estimated as follows :

Variable overheads :

Dept. A – Rs. 15,000 for 1500 labour hours

Dept. B – Rs. 4,000 for 200 labour hours

Dept. C – Rs. 12,000 for 300 labour hours.

Fixed overhead estimated at Rs. 40,000 for 2,000 normal working hours. If net profit is 20% on selling price. You are calculate the selling price of Job No. MRR-101.

SLR-CA – 69

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **14**

1) The Employment Exchange Act was passed in the year _____
a) 1951 b) 1966 c) 1960 d) 1947

2) For Job Analysis _____ method can be used.
a) Questionnaire b) Interview
c) Observations d) All of the above

3) _____ is concerned with the obtaining and the maintaining of satisfactory and satisfied work-force.
a) Management b) Human Resource Management
c) Control d) Co-ordination

4) Union Activities, Labour Legislations and Labour Welfare etc. in the organisation is the responsibility of _____ management.
a) Finance b) Human Resource
c) Marketing d) All of the above

5) The evaluation of the relative worth to the industrial organisation, of a worker's services on his job is called as _____
a) Training b) Performance Appraisal
c) Manpower Planning d) None

6) The process of determining manpower requirements and the means for meeting those requirements is called as _____
a) Management b) Controlling
c) Manpower Planning d) None

7) The need for Employees Training is _____ required for increasing _____
a) Confidence of workers b) Productivity
c) Efficiency of workers d) All of the above

P.T.O.

8) The method in which the worker is given training where he actually working is called as _____ training.
   a) On the job b) Virtual c) Apprenticeship d) None
9) Straight Ranking Method, Grading Method are the techniques of _____ methods for Performance Appraisal.
   a) Modern b) Traditional c) Future d) None
10) The art of increasing the knowledge and skill of an employee for doing a particular job is called as _____
   a) Selection b) Promotion c) Training d) None
11) Direct Recruitment is the _____ source of recruitment.
   a) External b) Internal
   c) External/Internal d) All of the above
12) Group Discussion, Conferences and workshops are the methods of _____
   a) Training b) Recruitment c) Selection d) Promotion
13) _____ concept firstly defined by Lieonard Nedlar.
   a) Benchmarking b) Human Resource Development
   c) Total Quality Management d) None
14) Management by Objectives Method is _____ method of performance appraisal.
   a) Traditional b) Modern c) Historical d) None

2. Write short notes on : **14**
   a) Need for Training.
   b) Sources of recruitment of workers.

3. Answer in brief : **14**
   a) Objectives of Human Resource Development.
   b) Functions of Human Resource Management

4. What is Performance Appraisal ? Explain the various methods of Performance Appraisal. **14**

OR

Explain the need for Training of Employees. Discuss the various methods of Training of employees. **14**

5. What is Human Resource Management ? State the importance and objectives of Human Resource Management. **14**

OR

What is meant by 'selection of workers' ? Explain in detail the steps in Scientific Selection Procedure. **14**

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा : **१४**

१) रोजगार विनिमय कायदा _____ साली सम्मत करण्यात आला.
अ) १९५१ ब) १९६६ क) १९६० ड) १९४७

२) कार्य-विश्लेषणासाठी _____ पद्धतीचा उपयोग केला जातो.
अ) प्रश्नावली ब) मुलाखत क) निरीक्षण ड) वरील सर्व

३) _____ याचा संबंध काम करण्यासाठी योग्य व समाधानी कर्मचाऱ्यांची भरती करून त्यांना तेथे टिकवून ठेवण्याशी असतो.
अ) व्यवस्थापन ब) मानवी संसाधन व्यवस्थापन
क) नियंत्रण ड) समन्वय

४) कामगार संघटनेविषयक कार्ये, कामगार कायदे आणि कामगार कल्याण यासारख्या बाबीची जबाबदारी स्विकारण्याचे कार्य _____ व्यवस्थापनाचे असते.
अ) अर्थ ब) मानवी संसाधन
क) विपणन ड) वरील सर्व

५) उद्योग संस्थेच्या मूल्यवर्धीतील कामगारांच्या सेवांचे मूल्यमापन करण्याच्या प्रक्रियेला _____ म्हणतात.
अ) प्रशिक्षण ब) कृती-मूल्यांकन क) मनुष्यबळ नियोजन ड) कोणतेही नाही

६) मनुष्यबळाची आवश्यकता निश्चित करून ती पूर्ण करण्याची प्रक्रिया म्हणजे _____ होय.
अ) व्यवस्थापन ब) नियंत्रण क) मनुष्यबळ नियोजन ड) कोणतेही नाही

७) कामगाराला प्रशिक्षण देण्याची गरज _____ कारणामुळे भासते.
अ) आत्मविश्वास वाढविणे ब) उत्पादकता वाढविणे
क) कार्यक्षमता वाढविणे ड) वरील सर्व

८) _____ प्रशिक्षण प्रकारात कामगारांना कामाच्या ठिकाणी प्रत्यक्ष काम करीत असताना प्रशिक्षण दिले जाते.
अ) प्रत्यक्ष कामावर ब) वास्तविक क) उमेद्वारी ड) कोणतेही नाही

९) सरळ श्रेणी पद्धती, श्रेणी पद्धती या कृती मूल्यमापनाच्या _____ पद्धती म्हणून ओळखल्या जातात.
अ) आधुनिक ब) परंपरागत क) भविष्यकालीन ड) कोणतेही नाही

१०) विशिष्ट कार्य योग्य पद्धतीने पार पाडण्यासाठी कामगारांच्या ज्ञानात व कार्य–कौशल्यात वृद्धी करण्याच्या कलेस _____ म्हणतात.
अ) निवड ब) बढती क) प्रशिक्षण ड) कोणतेही नाही

११) प्रत्यक्ष भरती हा भरतीचा _____ मार्ग आहे.
अ) बाह्य ब) अंतर्गत क) बाह्य व अंतर्गत ड) वरील सर्व

१२) गटचर्चा, सम्मेलने व कार्यशाळा या _____ च्या पद्धती आहेत.
अ) प्रशिक्षण ब) भरती क) निवड ड) बढती

१३) लिओनार्ड नाडलर यांनी सर्वप्रथम _____ ही संकल्पना मांडली.
अ) बेंचमार्किंग ब) मानवी संसाधन विकास
क) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन ड) कोणतेही नाही

१४) उद्दिष्टाधिष्ठित व्यवस्थापन पद्धती ही कृती मूल्यांकनाची _____ पद्धती आहे.
अ) परंपरागत ब) आधुनिक क) ऐतिहासिक ड) कोणतेही नाही

२. टीपा लिहा : १४

अ) प्रशिक्षणाची गरज

ब) कामगार भरतीचे मार्ग.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) मानवी संसाधन विकासाची उद्दिष्ट्ये

ब) मानवी संसाधन व्यवस्थापनांची कार्ये.

४. कृती मूल्यांकन म्हणजे काय ? कृती मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. १४

किंवा

कामगार प्रशिक्षणाची गरज स्पष्ट करा. कामगार प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. १४

५. मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्त्व व उद्दिष्टे सांगा. १४

किंवा

'कामगार निवड' म्हणजे काय ? कामगार निवडीची शास्त्रीय निवड पद्धतीच्या पायऱ्या स्पष्ट करा. १४

SLR-CA – 70

Seat No.	

Set **P**

B.Com. – III (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED INSURANCE (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **14**

1) Insurable interest must be present in _____ policy at the time of taking insurance policy.
a) Life b) Marine c) Fire d) Accidental

2) The insurance an _____ can take for the benefit of his employees is called as Group Insurance.
a) Public b) Government c) Employer d) Society

3) Reinstalment value policy is a type of _____ policy.
a) Crop b) Cattle c) Life d) Fire

4) In Fire Insurance when a particular property is insured with two or more insurance companies against the same risk, then it is called as
a) Specific Insurance b) Valued Insurance
c) Transit Fire Insurance d) Double Insurance

5) In case of Motor Insurance _____ insurance policy is compulsory.
a) Double b) Third party
c) Reinsurance d) None of the above

6) Public Liability Act passed in the year
a) 1985 b) 1991 c) 1999 d) 2005

7) Average policy, declaration policy, specific policy are the types of _____ Insurance policy.
a) Fire b) Marine c) Cattle d) Public Liability

8) _____ insurance covers protection to the employees or workers.
a) Employer's liability b) Fire
c) Marine d) Accident

P.T.O.

9) Act Liability Insurance is the type of _____ insurance.
   a) Crop b) Cattle c) Burglary d) Motor

10) _____ insurance scheme was started by Govt. of India in the year 1985.
   a) Cattle b) Motor c) Accident d) Crop

11) Cattle Insurance Scheme is mainly started from _____ for rural farmers for their cattles.
   a) 1956 b) 1971 c) 1974 d) 1991

12) First step to taking Fire Insurance is
   a) To fill proposal form
   b) Payment of insurance premium
   c) Selection of Insurance Co.
   d) Survey of property

13) _____ policy is designs to give cover of insurance to the properties situates at different location in the same town.
   a) Time Insurance b) Floating Insurance
   c) Declaration Insurance d) Average Insurance

14) _____ provides compensation for loss due to accident fire.
   a) Accident Insurance b) Fire Insurance
   c) Motor Insurance d) Crop Insurance

2. Write short notes : **14**
   a) Characteristics of Fire insurance.
   b) Cattle Insurance.

3. Write short answer : **14**
   a) Explain Employer's Liability Insurance.
   b) State protection given under Crop Insurance Scheme.

4. a) Explain in detail the various principle of Fire Insurance. **14**

   OR

   b) Discuss on various types of Fire Insurance.

5. a) Define Fire Insurance. Explain the procedure of taking Fire Insurance Policy. **14**

   OR

   b) State various types of motor insurance and explain which protection received under motor insurance.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा : **१४**

१) _____ विमा प्रकारात विमा घेताना विमेय हित असले पाहिजे.
अ) आयुर्विमा ब) सागरी क) अग्नि ड) अपघात

२) कर्मचाऱ्यांचा हितासाठी _____ जो विमा घेतात त्यास समुह/गट विमा असे म्हणतात.
अ) जनता ब) सरकार क) मालक ड) समाज

३) पूर्नस्थापना मुल्य विमापत्र _____ विम्याचा प्रकार आहे.
अ) पीक ब) पशुधन क) आयु/जीवन ड) अग्नि

४) अग्नि विम्यामध्ये एका विशिष्ट मालमत्तेचा दोन किंवा अधिक विमा कंपन्याकडे समान प्रकारच्या धोक्यासाठी विमा उतरविल्यास त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) विशिष्ट विमा ब) निश्चीत मूल्य विमा
क) वाहतुकितील अग्नि विमा ड) दुहेरी विमा

५) मोटार विम्यामध्ये _____ विमा घेणे बंधनकारक आहे.
अ) दुहेरी ब) तृतीयपक्ष क) पुनर्विमा ड) वरीलपैकी नाही

६) सार्वजनिक जबाबदारीचा विमा कायदा _____ साली संमत करण्यात आला.
अ) १९८५ ब) १९९१ क) १९९९ ड) २००५

७) सरासरी विमापत्र, घोषित विमापत्र, विशिष्ट विमापत्र हे _____ विमापत्राचे प्रकार आहेत.
अ) अग्नि ब) सागरी क) पशुधन ड) सार्वजनिक जबाबदारी

८) _____ विमा कामगार/कर्मचाऱ्यांचा संरक्षण देते.
अ) मालकांच्या जबाबदारीचा ब) अग्नि
क) सागरी ड) अपघात

९) कायदेशीर जबाबदारीचा विमा हा _____ विम्याचा प्रकार आहे.
अ) पीक ब) पशुधन क) घरफोडीचा ड) मोटार

१०) _____ विमा योजना भारत सरकारने १९८५ मध्ये सुरू केली.
अ) पशुधन ब) मोटार क) अपघात ड) पीक

११) ग्रामीण शेतकऱ्यांच्या पशुधनासाठी पशुधन विमा _____ पासून सुरू करण्यात आला.
अ) १९५६ ब) १९७१ क) १९७४ ड) १९९१

१२) अग्नि विमा उतरविण्याच्या पद्धती मध्ये _____ ही पहिली अवस्था होय.

अ) प्रस्ताव अर्ज भरणे ब) विमाहप्ता भरणे

क) विमाकंपनीची निवड करणे ड) मालमत्तेचे सर्वेक्षण करणे

१३) विविध ठिकाणी असलेल्या मालाला संरक्षण देण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या विमापत्रास ____म्हणतात.

अ) मुदती विमापत्र ब) तरते विमापत्र क) घोषित विमापत्र ड) सरासरी विमापत्र

१४) _____ द्वारे अपघाती आगीमुळे होणाऱ्या नुकसानीची भरपाई दिली जाते.

अ) अपघात विमा ब) अग्नि विमा

क) मोटार विमा ड) पीक विमा

२. टिपा लिहा : १४

अ) अग्नि विम्याची वैशिष्ट्ये.

ब) पशुधन विमा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) मालकाच्या जबाबदारीचा विमा स्पष्ट करा.

ब) पीक विमा योजने खाली दिले जाणारे संरक्षण सांगा.

४. अ) अग्नि विम्याची विविध तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा. १४

किंवा

ब) अग्नि विम्याचे विविध प्रकारावर चर्चा करा.

५. अ) अग्नि विम्याची व्याख्या द्या. अग्नि विमा घेण्याची कार्य पद्धती स्पष्ट करा. १४

किंवा

ब) मोटार विम्याचे विविध प्रकार सांगा आणि मोटार विम्या अंतर्गत कोणते संरक्षण मिळते ते स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 71

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – V) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED STATISTICS (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 10.30 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of soundless calculators is* ***allowed****.*

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question : **14**

I) A finite subset of population is called as

a) Domain b) Range c) Sample d) None of these

II) A statistical constant derived from only the values in a selected sample is called as

a) parameter b) statistic c) constant d) none of these

III) A hypothesis of "No Differences and generally which is rejected" is called as

a) Null hypothesis b) Alternative hypothesis
c) Composite hypothesis d) None of these

IV) To test the "Equality of proportions of two normal populations" i.e. to test $H_0 : P_1 = P_2$, which test is to be used ?

a) normal test b) t – test c) χ^2 – test d) none of these

V) H_0 is rejected if

a) Calculated value of statistic $\geq$ table value of statistic
b) Calculated value of statistic $\leq$ table value of statistic
c) Calculated value of statistic = table value of statistic
d) None of these

VI) A hypothesis which is opposite to null hypothesis is called as

a) Simple hypothesis b) Composite hypothesis
c) Alternative hypothesis d) None of these

VII) To test the significance of difference between means of two samples of sizes n_1 and n_2, at statistic carries d.f. equal to

a) $n_1 + n_2 - 2$ b) $n_1 + n_2 - 1$

c) $n_1 + n_2$ d) none of these

VIII) ANOVA test is an application of

a) t – test b) χ^2 – test c) F – test d) none of these

IX) Rejecting H_0, when it is correct is a

a) Correct decision b) Type II error

c) Type I error d) None of these

X) Probability of type I error is called as

a) power of test b) critical value

c) level of significance d) none of these

XI) Probability of rejecting H_0, when it is false is called as

a) power of test b) critical value

c) level of significance d) none of these

XII) For a 2×2 contingency table, a χ^2-test statistic testing independence of attributes, carries d.f. equal to

a) 4 b) 3 c) 1 d) none of these

XIII) Snedecore has developed

a) t-distribution b) χ^2-distribution

c) F-distribution d) none of these

XIV) A test is said to be small test, if the sample size n is

a) less than – 30 or equal to b) less than – 40 or equal to

c) less than 50 d) none of these

2. A) Develop a test useful for testing that population mean μ is equal to given mean μ_0 for large samples i.e. to test $H_0 : \mu = \mu_0$. **7**

B) The heights of 10 males of a city are found to be 70, 72, 67, 62, 68, 61, 68, 62, 64, 66 in inches. Is if a reasonable to believe that average height is greater than 64 inches ? Test at 5% l.o.s. (Given; $t_{9;0.05} = 1.837$). **7**

3. A) Define F-distribution. State various applications of F-distribution. Explain one of them in detail. **7**

B) A certain medicine was given to each of the 5 patients. The results are given below. **7**

Patient No.	: **I**	**II**	**III**	**IV**	**V**
Weight before medicine (kg)	: 42	39	48	60	41
Weight after medicine (kg)	: 38	42	48	67	40

Test whether is any change in weight after the medicine at 5% l.o.s. (Given : $t_{4;0.05} = 2.78$)

4. Attempt **any one** of the following. **14**

A) Develop a normal test for testing the equality of means of two populations i.e. to test H_o: $\mu_1 = \mu_2$.

The mean yield of wheat from district A was 210 lbs with s.d. equal to 10 lbs per acre from a sample of 100 plots. In another district B, the mean yield was 220 lbs with s.d. 12 lbs from a sample of 150 plots. Assuming that the s.d. of yield in the entire plots was 11 lbs, test whether is any significant difference between the mean yield of crops in two districts A and B.

B) Develop a χ^2-test for testing independence of attributes for r×s contingency table.

5. Attempt **any one** of the following. **14**

A) For a 2×2 contingency table.

a	b	a+b
c	d	c+d
a+c	b+d	N = a + b + c + d

Prove that a χ^2-test statistic to test the independence of attributes is given by $\chi^2 = \dfrac{N(ad-bc)}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)}$.

B) Develop a t-test for testing the significance of difference between means of two samples of sizes n_1 and n_2. Also explain paired t-test. What are the differences between general t-test and paired t-test ?

SLR-CA – 72

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (New – CGPA) Examination, 2017
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Day and Date : Tuesday, 24-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*

1. Fill in the blanks with correct alternatives : **14**

1) _____ of a company is a fundamental document of the company.
a) Memorandum of Association b) Articles of Association
c) Prospectus d) All of the above

2) _____ means any fault, imperfection, shortcoming in the quality, quantity, potency, purity or standard in relation to any goods.
a) Deficiency b) Defects c) Standard d) All of the above

3) _____ are the rules, regulations and by laws for the internal management of the company.
a) Memorandum of Association b) Prospectus
c) Articles of Association d) All of the above

4) The SEBI Act _____
a) 1992 b) 1993 c) 1994 d) 1995

5) The Consumer Protection Act _____
a) 1985 b) 1986 c) 1987 d) 1988

6) _____ means any allegations in writing made by a complaint about unfair trade practice of trader, defective goods, deficiency in service etc.
a) Complaint b) Application c) Appeal d) All of the above

7) The establishment of SEBI is made by the _____
a) State Government b) Central Government
c) Company d) All of the above

8) The Information Technology Act _____
a) 2000 b) 2001 c) 2002 d) 2003

9) _____ has a perpetual succession.
   a) Partnership firm b) Association
   c) Company d) All of the above

10) _____ means any fault, in imperfection, shortcoming or inadequacy in the quality, nature, manner of performance in relation to any service.
   a) Defects b) Deficiency c) Standard d) All of the above

11) The stage of conceiving an idea and its implementation is called _____
   a) Promotion b) Incorporation c) Floatation d) All of the above

12) _____ means a dispute where the person against whom a complaint has been made, denies or disputes the allegations contained in the complaint.
   a) Industrial dispute b) Consumer dispute
   c) Parties dispute d) All of the above

13) The motion is put before the meeting and is discussed, passed by the meeting, it becomes a _____
   a) Resolution b) Proceeding c) Record d) All of the above

14) _____ means the capital raised by a company by the issue of shares.
   a) Debenture b) Share capital c) Capital d) All of the above

2. Write short notes on : **14**
   1) Prospectus.
   2) Rights of consumer.

3. Write short notes on : **14**
   1) Cyber crime.
   2) Meetings of company.

4. Write answer of **any one** of the following questions : **14**
   1) Explain powers and functions of SEBI.

   OR

   2) What is winding up of a company and explain types of winding up of a company.

5. Write answer of **any one** of the following questions. **14**
   1) Define consumer and explain Consumer Dispute Redressal Agencies.

   OR

   2) Define company and explain kinds of company.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
२) ***उजवीकडील*** *अंक गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **१४**

१) _____ हा कंपनीचा मूलभूत दस्तऐवज होय.
अ) घटनापत्रक ब) नियमावळी क) माहितीपत्रक ड) वरीलपैकी सर्व

२) _____ म्हणजे कोणत्याही वस्तुच्या संदर्भात गुणवत्ता, मात्रा, कुवत, शुद्धता किंवा प्रमाणामध्ये कोणताही दोष, उणीव, कमतरता होय.
अ) न्युनता ब) दोष क) मानक ड) वरीलपैकी सर्व

३) _____ म्हणजे कंपनीच्या अंतर्गत व्यवस्थापनासाठी नियम, कायदे आणि उपकायदे होय.
अ) घटनापत्रक ब) माहितीपत्रक क) नियमावळी ड) वरीलपैकी सर्व

४) सेबी कायदा _____
अ) १९९२ ब) १९९३ क) १९९४ ड) १९९५

५) ग्राहक संरक्षण कायदा _____
अ) १९८५ ब) १९८६ क) १९८७ ड) १९८८

६) व्यापाऱ्याचे अनुचित व्यापार प्रकार, वस्तूत दोष, सेवेत न्यूनता, इ. याबाबत तक्रारकर्त्याने केलेले लिखित आरोप म्हणजे _____ होय.
अ) तक्रार ब) अर्ज क) अपील ड) वरीलपैकी सर्व

७) सेबीची स्थापना _____ द्वारे केली जाते.
अ) राज्य सरकार ब) केंद्र सरकार क) कंपनी ड) वरीलपैकी सर्व

८) माहिती व तंत्रज्ञान कायदा _____
अ) २००० ब) २००१ क) २००२ ड) २००३

९) _____ ला चिरंतन अस्तित्व असते.
अ) भागीदारी संस्था ब) संघटना क) कंपनी ड) वरीलपैकी सर्व

१०) _____ म्हणजे सेवेच्या संदर्भात गुणवत्ता, स्वरूप, कृति पद्धतिमध्ये दोष, उणीव, कमतरता किंवा अपूरेपणा होय.
अ) दोष ब) न्यूनता क) मानक ड) वरीलपैकी सर्व

११) कल्पनांवर विचार करणे आणि ते अंमलात आणण्याच्या अवस्थेला _____ म्हणतात.
अ) प्रवर्तन ब) नोंदणी
क) भांडवळ उभारणी ड) वरीलपैकी सर्व

१२) ज्या व्यक्तीविरुद्ध तक्रार केलेले आहे अशा व्यक्तीने तक्रार अर्जातील विधानांचा इन्कार किंवा त्याबाबत वाद उपस्थित केला असेल तर त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) औद्योगिक विवाद ब) ग्राहक विवाद क) पक्ष विवाद ड) वरीलपैकी सर्व

१३) सभेपुढे विषय मांडून व चर्चा होऊन तो पारित केल्यानंतर त्याचे रूपांतर _____ मध्ये होते.
अ) ठराव ब) इतिवृत क) अभिलेख ड) वरीलपैकी सर्व

१४) कंपनीने भागांची विक्री करून उभे केलेले भांडवळ म्हणजे _____ होय.
अ) कर्जरोखे ब) भागभांडवळ क) भांडवळ ड) वरीलपैकी सर्व

२. टीपा लिहा : १४
१) माहितीपत्रक
२) ग्राहकांचे हक्क.

३. टीपा लिहा : १४
१) सायबर गुन्हेगारी.
२) कंपनीची सभा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाची उत्तर लिहा. १४
१) सेबीचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) कंपनीचे अवसायन म्हणजे काय ? आणि कंपनी अवसायानाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४
१) ग्राहकाची व्याख्या द्या आणि ग्राहक तक्रार निवारण माध्यमे स्पष्ट करा.

किंवा

२) कंपनीची व्याख्या द्या आणि कंपनीचे प्रकार स्पष्ट करा.

SLR-CA – 73

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (C.G.P.A.) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS (Paper – III) (New)

Day and Date : Wednesday. 25-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30. p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) GATT was established in the year
a) 1995 b) 1947 c) 1935 d) 1955

2) _____ country is not a member of SAARC.
a) Bhutan b) Sri Lanka c) India d) China

3) The main objective of WTO is
a) To create employment opportunities
b) To increase international trade
c) To increase standard of living
d) All of the above

4) _____ is a Apex body of IMF.
a) Board of Directors
b) Board of Governors
c) International Monetary and Financial Committee
d) None of the above

5) IBRD provides _____ type loan for reconstruction.
a) Long-term b) Short-term
c) Very short-term d) None of the above

6) The main objective of Indian planning is
a) Economic growth b) Removal of poverty
c) Modernisation d) All of the above

7) The Slogan of 12th Five Year Plan is
a) faster, sustainable and more inclusive growth
b) Eradication of poverty
c) Growth with social Justice and equality
d) Inclusive growth

8) In 11th Five Year Plan _____ percent amount was spent on power.
a) 23.4 b) 2.4 c) 30.9 d) 8.3

9) According into Mehboob Ul Huq the basic component of human development is
   a) Empowerment b) Equity
   c) Sustainability d) All of the above
10) The period of 11th Five Year Plan was
   a) 2010 – 15 b) 2007 – 12
   c) 2011 – 16 d) 2006 – 11
11) The 1991 industrial policy based on
   a) Liberalization b) Social Justice
   c) Parallel economy d) None of the above
12) The first Human development report published in _____ year.
   a) 1990 b) 1980
   c) 1970 d) 1960
13) India collects foreign capital in _____ form.
   a) External commercial borrowings
   b) Foreign Aid
   c) Foreign investment
   d) All of the above
14) IMF started S.D.R. Scheme from _____ year.
   a) 1960 b) 1970
   c) 1980 d) 1990

2. Write short answers : **14**
   a) Role of foreign capital in Indian economic development.
   b) Functions of IMF.

3. Write short answers : **14**
   a) Achievement of XI Five Year Plan.
   b) Objectives of Twelfth Five Year Plan.

4. Answer **any one** of the following. **14**
   a) Explain the sources of Human Resource Development.
   b) Explain the government policy of 1991 about foreign investment.

5. Answer **any one** of the following. **14**
   a) Explain the structure and objectives of SAARC.
   b) Review the major provisions of W.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*

*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. खालील प्रश्नांचा योग्य पर्याय निवडा : **१४**

१) गॅट ची स्थापना _____ वर्षी झाली.

अ) १९९५ ब) १९४७ क) १९३५ ड) १९५५

२) _____ हा देश सार्कचा सदस्य नाही.

अ) भूतान ब) श्रीलंका क) भारत ड) चीन

३) डब्ल्यु.टि.ओ. चे मुख्य उद्दिष्ट _____ आहे.

अ) रोजगार संधी निर्माण करणे ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार वाढविणे

क) राहणीमानाचा दर्जा उच्चावणे ड) वरीलपैकी सर्व

४) _____ ही आंतरराष्ट्रीय नाणेविधीचे सर्वोच्च मंडळ आहे.

अ) बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स

ब) बोर्ड ऑफ गव्हर्नर्स

क) इंटरनॅशनल मॉनेटरी अँड फायनान्सियल कमिटी

ड) वरीलपैकी नाही

५) जागतिक बाँक पुनर्रचनेसाठी _____ प्रकारचे कर्ज पुरविते.

अ) दीर्घकालीन ब) अल्पकालीन

क) अति-अल्पकालीन ड) वरीलपैकी नाही

६) भारतीय नियोजनाचे _____ हे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

अ) आर्थिक वृद्धी ब) दारिद्र्य निर्मूलन क) आधुनिकीकरण ड) वरीलपैकी सर्व

७) १२ व्या पंचवार्षीक योजनेचे घोषवाक्य _____ आहे.

अ) जलद, शाश्वत व अधिक सर्व समावेशक वृद्धी

ब) दरिद्र्य निर्मूलन

क) सामाजिक न्याय व समतेसह वृद्धी

ड) सर्व समावेशक वृद्धी

८) ११ व्या पंचवार्षिक योजनेत _____ टक्के रक्कम उर्जेवर खर्च करण्यात आला.

अ) २३.४ ब) २.४ क) ३०.९ ड) ८.३

९) मेहबूब उल-हक् यांच्या मते _____ हा मानवी विकासाचा मूलभूत घटक आहे.
अ) सबलीकरण ब) समता क) शाश्वतता ड) वरीलपैकी सर्व

१०) ११ व्या पंचवार्षिक योजनेचा कालखंड _____ होता.
अ) २०१०-१५ ब) २००७-१२ क) २०११-१६ ड) २००६-११

११) १९९१ चे औद्योगिक धोरण _____ वर आधारित होते.
अ) उदारिकरण ब) सामाजिक न्याय
क) समांतर अर्थव्यवस्था ड) वरीलपैकी नाही

१२) पहिला मानवी विकास अहवाल _____ मध्ये प्रसिद्ध झाला.
अ) १९९० ब) १९८० क) १९७० ड) १९६०

१३) भारत विदेशी भांडवल _____ स्वरूपात प्राप्त करतो.
अ) बाह्य व्यापारी कर्जे ब) विदेशी मदत
क) विदेशी गुंतवणूक ड) वरीलपैकी सर्व

१४) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीने विशेष उचल आधिकार योजना (SDR) _____ वर्षापासून सुरू केली.
अ) १९६० ब) १९७० क) १९८० ड) १९९०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. **१४**
अ) भारताच्या आर्थीक विकासातील विदेशी भांडवलाची भूमिका.
ब) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी (IMF) ची कार्ये.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. **१४**
अ) अकराव्या पंचवार्षीक योजनेचे यश.
ब) बाराव्या पंजवार्षीक योजनेची उद्दिष्ट्ये.

४. खालील **एका** प्रश्नाचे उत्तर द्या. **१४**
अ) मानवी संसाधन विकासाचे मार्ग स्पष्ट करा.
ब) विदेशी गुंतवणूकी विषयी सरकारचे १९९१ चे धोरण स्पष्ट करा.

५. खालील **एका** प्रश्नाचे उत्तर द्या. **१४**
अ) सार्कची रचना व उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघटनेतील प्रमुख तरतुदींचा आढवा घ्या.

_____

SLR-CA – 74

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Sem. – VI) (New – CGPA) Examination, 2017
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Thursday, 26-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative : **14**

1) In India _____ institution was established in the year 1982.
   a) NABARD b) N.C.D.C. c) N.C.U.I. d) None of these
2) The first consumer co-operative society was established in the year 1844 in
   a) Germany b) England c) Denmark d) None of these
3) _____ was the first President of National co-operative Union of India.
   a) Prof. H. L. Kazi b) Dr. D. G. Gadgil
   c) Lallubhai Samaldas d) None of these
4) National co-operative development corporation was started in
   a) 1963 b) 1955 c) 1991 d) None of these
5) Germany has succeeded in _____ co-operative movement.
   a) Credit b) Milk c) Consumer d) Housing
6) Dairy co-operatives have succeeded in
   a) Israel b) U.K. c) Denmark d) None of these
7) The minimum _____ members are required for the registration of co-operative society.
   a) 10 b) 21 c) 111 d) 51
8) In India co-operative movement started from _____ Act.
   a) 1912 b) 1844 c) 1904 d) None of these
9) _____ country is accepted collective co-operative farming.
   a) England b) Israel c) Denmark d) None of these

10) Vaikunthbhai Mehata National Institute of co-operative management and research is located at

a) Nagpur b) Pune

c) Delhi d) None of these

11) The chairman of co-operative society is elected by the _____ of the co-operative society.

a) Directores b) Employee

c) Member d) None of these

12) _____ is the President of N.C.D.C.

a) Central Finance Minister b) Central Agricultural Minister

c) State Minister of Agriculture d) None of these

13) In Germany Raiffaizen society working at _____ area.

a) Urban b) Rural

c) Urban and rural d) None of these

14) Globalization policy accepted in India in the year

a) 1955 b) 1991 c) 1998 d) 2000

2. Write short answer on :

1) Review the development of co-operative movement in U.K. **7**

2) Explain the importance of co-operative education and training. **7**

3. Write short note on :

1) Co-operative movement in Germany. **7**

2) National co-operative Union of India. **7**

4. Answer **any one** of the following : **14**

1) Explain the organization and role of National co-operative development corporation.

2) Discuss the achievements and failures of co-operative movement in India.

5. Answer **any one** of the following : **14**

1) Explain the progress and problems of Co-operative education and training.

2) Explain the main provisions of Maharashtra Co-operative Act 1960.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक पूर्ण **गुण** दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा : **१४**

१) भारतात _____ ही संस्था १९८२ मध्ये स्थापन झाली.
अ) नाबार्ड ब) एन्.सी.डी.सी. क) एन्.सी.यु.आय. ड) यापैकी नाही

२) १८४४ मध्ये _____ मध्ये पहिली ग्राहक सह. सोसायटी स्थापन झाली.
अ) जर्मनी ब) इंग्लंड क) डेन्मार्क ड) यापैकी नाही

३) _____ हे भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाचे पहिले अध्यक्ष होते.
अ) प्रा. एच्. एल. काझी ब) डॉ. डी. जी. गाडगीळ
क) लल्लुभाई समलदास ड) यापैकी नाही

४) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची सुरुवात _____ साली झाली.
अ) १९६३ ब) १९५५ क) १९९१ ड) यापैकी नाही

५) जर्मनीमध्ये _____ सहकारी चळवळ यशस्वी झाली.
अ) पतपुरवठा ब) दुग्ध क) ग्राहक ड) गृहनिर्माण

६) दुग्ध सहकारी संस्था _____ देशात यशस्वी झाल्या.
अ) इस्त्राईल ब) युनायटेड किंगडम
क) डेन्मार्क ड) यापैकी नाही

७) सहकारी संस्थेच्या नोंदणी साठी _____ कमीत कमी सभासद आवश्यक आहेत.÷
अ) १० ब) २१ क) १११ ड) ५१

८) भारतात सहकारी चळवळ _____ कायद्यानुसार सुरू झाली.
अ) १९१२ ब) १८४४ क) १९०४ ड) यापैकी नाही

९) _____ या देशांनी सामुदायीक सहकारी शेतीचा स्वीकार केला आहे.
अ) इंग्लंड ब) इस्त्राईल क) डेन्मार्क ड) यापैकी नाही

१०) वैकुंठ भाई मेहता राष्ट्रीय सहकारी व्यवस्थापन व संशोधन संस्था _____ येथे आहे.
अ) नागपूर ब) पूणे क) दिल्ली ड) यापैकी नाही

११) सहकारी संस्थेचा चेअरमन सहकारी संस्थेच्या _____ मधुन निवडळा जातो.

अ) संचालक ब) कर्मचारी क) सभासद ड) यापैकी नाही

१२) एन्. सी. डी. सी. चे अध्यक्ष हे _____ असतात.

अ) केंद्रीय वित्तमंत्री ब) केंद्रीय कृषी मंत्री क) कृषी राज्यमंत्री ड) यापैकी नाही

१३) जर्मनी मध्ये रफायझन सोसायटी _____ भागात कार्य करते.

अ) शहरी ब) ग्रामीण क) शहरी व ग्रामीण ड) यापैकी नाही

१४) भारतात जागतिकी करणाचे धोरण _____ साली स्वीकारले.

अ) १९५५ ब) १९९१ क) १९९८ ड) २०००

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१) इग्लंड मधील सहकारी चळवळीच्या विकासाचा आढावा घ्या. ७

२) सहकारी शिक्षण व प्रशिक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा. ७

३. टीपा लिहा :

१) जर्मनीतील सहकारी चळवळ. ७

२) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघ. ७

४. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा : १४

१) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाचे संघटन व सहकारातील भूमिका स्पष्ट करा.

२) भारतातील सहकारी चळवळीचे यश व अयशाची चर्चा करा.

५. खालीलपैकी **एकाचे** उत्तर लिहा : १४

१) सहकारी शिक्षण व प्रशिक्षणाची प्रगती व समस्या स्पष्ट करा.

२) महाराष्ट्र सहकारी कायदा १९६० च्या प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 75

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (New CGPA) Examination, 2017
MODERN MANAGEMENT PRACTICES

Day and Date : Friday, 27-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **14**

1) _____ is the process by which a company can delegate certain functions of their business to a specialised organisation, who can get it done cheaply, quickly and efficiently.
   a) Kaizen b) BPO c) Six Sigma d) Poka-Yoke

2) _____ are the individual causes that create stress.
   a) Role conflict b) Fear of failure
   c) Both a) and b) above d) None of the above

3) _____ is a simple tool for organising workplace in a clean, efficient and safe manner to enhance productivity.
   a) 5– S system b) ISO c) Zero Defect d) Poka-Yoke

4) 'Continuous improvement by small steps' is the main philosophy of _____
   a) Six sigma b) Kaizen c) 5 – S system d) BPO

5) _____ is used to describe a standard deviation.
   a) ISO standards b) SWOT technique
   c) Six Sigma d) Kaizen

6) Bomb blast, rail, road accidents are the examples of_____ disaster.
   a) Man-made b) Natural
   c) Both a) and b) above d) None of the above

7) _____ is established to develop common international standards for goods and services and award certificates about quality.
   a) International Monetary Fund (IMF)
   b) World Trade Organisation (WTO)
   c) International Labour Organisation (ILO)
   d) International Organisation for Standardisation

P.T.O.

8) _____ is an improvement procedure which aims at avoiding or eliminating probable defects or errors happening in production process.
   a) Six Sigma b) Poka-Yoke c) Kaizen d) 5-S system

9) 'Zero-Defect Program' concept is propounded by_____
   a) Dr. Deming b) Joseph Juran c) Philip Crosby d) Peter Drucker

10) In 5-S system _____ technique is concerned with systematic arrangement of different things at work place.
   a) Seiri b) Seiton c) Seiso d) Seiketsu

11) The Head Office of International Organisation for Standardisation (ISO) is at _____
   a) Germany b) Geneva c) Ghana d) Greenland

12) _____ is a statistical concept that measures a process in terms of defects.
   a) Six Sigma b) Poka-Yoke c) 5-S System d) Kaizen

13) The most effective and additional media of two-way communication is known as _____
   a) Stress Management b) Event Management
   c) Time Management d) Disaster Management

14) 'Waste Reduction System' was propounded for the first time by _____
   a) Gary Hamel b) Dr. Deming
   c) Joseph Juran d) Benjamin Franklin

2. Write short notes :
   a) Benefits of BPO. **7**
   b) Types of events. **7**

3. Write short answers :
   a) State the micro-level techniques of 5-S System. **7**
   b) Explain in brief the steps in implementing Six Sigma. **7**

4. Answer **any one** of the following questions : **14**
   a) What is 'stress' ? State the various causes/sources of stress.
   b) What do you mean by 'ISO Quality Standards' ? State the importance of ISO quality standards.

5. Answer **any one** of the following questions : **14**
   a) What is 'Disaster Management' ? Explain in brief the steps in prevention/mitigation of disaster.
   b) State the advantages and micro-level techniques of Kaizen.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व प्रश्न आवश्यक** आहेत.*

*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा. **१४**

१) _____ ही अशी प्रक्रिया आहे की, ज्यामुळे एखादी कंपनी आपली विशिष्ट कार्ये खास अशा व्यवसाय संस्थेकडे सुपूर्द करू शकते की जी कमी खर्चात, वेगाने आणि कार्यसमपणे ती कार्ये पूर्ण करील.

अ) कायझेन ब) बी.पी. ओ. क) सिक्स-सिग्मा ड) पोका-योके

२) _____ ही ताण निर्मितीची वैयक्ति कारणे आहेत.

अ) भूमिकांबाबत संघर्ष ब) अपयशाची भिती

क) वरील अ) आणि ब) दोन्ही ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

३) _____ हे कार्यस्थळाचे संघटन करण्याचे एक सोपे साधन असून त्याव्दारे कार्यस्थळ स्वच्छ, कार्यक्षम व सुरक्षित राखले जाऊन संघटनेची उत्पादकता वृद्धींगत होते.

अ) फाईव्ह -एस पद्धती ब) आय. एस. ओ. क) शून्य-दोष ड) पोका-योके

४) 'लहान लहान उपायांव्दारे सातत्यपूर्ण सुधारणा' हे _____ चे मुख्य तत्वज्ञान आहे.

अ) सिक्स सिग्मा ब) कायझेन क) फाईव्ह-एस पद्धती ड) बी. पी. ओ.

५) प्रमाण विचलनाचे वर्णन करण्यासाठी _____ चा उपयोग होतो.

अ) आय. एस. ओ. मानके ब) स्वॉट तंत्र

क) सिक्स सिग्मा ड) कायझेन

६) बॉम्बस्फोट, रेल्वे, रस्ते अपघात ही _____ आपत्तींची उदाहरणे आहेत.

अ) मानव निर्मित ब) नैसर्गिक

क) वरील अ) आणि ब) दोन्ही ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

७) _____ ची स्थापना आंतरराष्ट्रीय पातळीवर वस्तु व सेवांचे प्रमाणिकरण करून गुणवत्ता प्रमाणपत्र देण्यासाठी झालेली आहे.

अ) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी ब) जागतिक व्यापार संघटना

क) आंतरराष्ट्रीय मजुर संघटना ड) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटना

८) _____ ही सुधार कार्यपद्धती असून उत्पादन प्रक्रियेमध्ये घडणाऱ्या संभाव्य चुका अथवा दोष टाळण्याच्या अथवा उच्चाटनाच्या हेतूने अनुसरली जाते.

अ) सिक्स सिग्मा ब) पोका-योके क) कायझेन ड) फाईव्ह-एस पद्धती

९) 'शून्य-दोष कार्यक्रम ' ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.

अ) डॉ. डेमिंग ब) जोसेफ जुरॅन क) फिलीप क्रॉसबी ड) पीटर ड्रकर

१०) फाईव्ह-एस पद्धतीतील _____ हे तंत्र उत्पादन स्थळावरील विविध बाबींची पद्धतशीर मांडणी करण्याशी संबंधीत आहे.

अ) सीयरी (Seiri) ब) सीयटन (Seiton) क) सीयसो (Seiso) ड) सीयकेत्सू (Seiketsu)

११) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटनेचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) जर्मनी ब) जिनिव्हा क) घाना ड) ग्रीनलँड

१२) _____ ही प्रक्रियेतील दोष मोजणारी सांख्यिकीय संकल्पना आहे.

अ) सिक्स सिग्मा ब) पोका-योके क) फाईव्ह-एस पद्धती ड) कायझेन

१३) _____ हे दुहेरी संदेशवहनाचे अत्यंत परिणामकारक व अतिरिक्त साधन म्हणून ओळखले जाते.

अ) ताण व्यवस्थापन ब) समारंभ व्यवस्थापन

क) समय व्यवस्थापन ड) आपत्ती व्यवस्थापन

१४) 'अपव्यय कपात पद्धती ' ही संकल्पना_____ यांनी सर्वप्रथम मांडली.

अ) गॅरी हॅमेल ब) डॉ. डेमिंग क) जोसेफ जुरॅन ड) बेंजामिन फ्रँकलिन

२. टीपा लिहा :

अ) बाह्य-स्त्रोत व्यवसाय प्रक्रियेचे (बी. पी. ओ) लाभ. ७

ब) समारंभांचे प्रकार. ७

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) फाईव्ह-एस पद्धतीचे सूक्ष्म पातळीवरील तंत्रे सांगा. ७

ब) सिक्स सिग्मा कार्यपद्धतीमधील (अंमलबजावणीमधील) टप्पे थोडक्यात स्पष्ट करा. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) 'ताण' म्हणजे काय ? ताणाची विविध कारणे/स्त्रोत सांगा.

ब) 'आय एस ओ गुणवत्तामानके ' म्हणजे काय ? आय. एस. ओ. गुणवत्ता मानकांचे महत्त्व सांगा.

५. खालील पैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १४

अ) 'आपत्ती व्यवस्थापन' म्हणजे काय ? आपत्ती बाबत प्रतिबंधात्मक उपाय/हानी टाळण्याचे उपाय (टप्पे) थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) कायझेनचे फायदे आणि सूक्ष्म पातळीवरील तंत्रे सांगा.

SLR-CA – 76

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (New-CGPA) Examination, 2017
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Right*** *side marks indicates* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternatives from given alternatives : **14**

1) In the _____ year the Banking Regulation Act of 1949 was implemented for the co-operative banks in India.
   A) 1950 B) 1960 C) 1966 D) None of these
2) A paying banker can get protection only when it makes payment _____
   A) In due course B) By cheque C) In cash D) By D.D.
3) In the _____ year the fourteen big banks were nationalised in India.
   A) 1969 B) 1948 C) 1970 D) None of these
4) Hypothecation facility is also called as _____
   A) Overdraft facility B) Open loan facility
   C) Cash credit D) Loan
5) The first Banking Regulation Act was passed in _____
   A) 1948 B) 1949 C) 1960 D) 1970
6) In the _____ year Board for Financial Supervision (BFS) was established.
   A) 1993 B) 1994 C) 1995 D) 1996
7) In the year 1991 the first _____ committee was established by the Central Govt. for the reformation of banking system in India.
   A) Rangarajan B) Kelakar
   C) Narasimham D) None of these
8) To honour the _____ cheque is always risky for a paying bank.
   A) Anti dated B) Post dated
   C) Crossed cheque D) Open cheque

9) The ability of asset to convert into cash is called _____
   A) Liquidity B) Profitability C) Loan D) Pledge
10) The charge created on a security of national saving certificate is called as _____
   A) Pledge B) Hypothecation
   C) Assignment D) Mortgage
11) The success of commercial banks is basically depend upon the best equilibrium between _____
   A) Liquidity and profitability B) Lending deposits
   C) Loans and advances D) None of these
12) The safest form of crossing is _____
   A) General crossing B) Special crossing
   C) Double crossing D) None of these
13) According to _____ section of Banking Regulation Act of 1949 every bank is required to obtain a licence from RBI.
   A) Section 20 B) Section 24
   C) Section 22 D) None of these
14) India is having _____ banking system.
   A) Branch banking B) Unit banking
   C) Mixed D) None of these

2. Write short answer : **14**
   A) State the concept lien.
   B) Explain the concept Hypothecation.

3. Write short note : **14**
   A) Assignment.
   B) Double crossed cheque.

4. Write answer (**any one**) : **14**
   A) Explain the duties and liabilities of paying banker.
   B) Explain the term mortgage with its characteristics.

5. Write answer (**any one**) : **14**
   A) Explain the principles of loans and advances of commercial bank.
   B) State the difference between pledge and hypothecation.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) सर्व प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) उजवीकडील अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा : **१४**

१) भारतातील सहकारी बँकांना, बँकींग नियमन कायदा १९४९, _____ मध्ये लागु केला.
अ) १९५० ब) १९६० क) १९६६ ड) यापैकी नाही

२) प्रदायी बँकेने कायदेशीर संरक्षण मिळविण्यासाठी धनादेशाचे _____ केले पाहिजे.
अ) यथाविधी प्रदान ब) चेकने प्रदान
क) रोख प्रदान ड) डी.डी. ने प्रदान

३) भारतातील मोठया १४ बँकाचे राष्ट्रीयीकरण _____मध्ये करण्यात आले.
अ) १९६९ ब) १९४८ क) १९७० ड) यापैकी नाही

४) नजर गहाण सुविधा म्हणजेच _____ होय.
अ) अधिकर्ज सवलत ब) मुक्त कर्ज सुविधा
क) रोख कर्ज ड) कर्ज

५) भारतात पहिला बँकींग कायदा _____ मध्ये संमत झाला.
अ) १९४८ ब) १९४९ क) १९६० ड) १९७०

६) _____ मध्ये वित्तिय पर्यवेक्षण मंडलाची स्थापना करण्यात आली.
अ) १९९३ ब) १९९४ क) १९९५ ड) १९९६

७) भारतातलि बँकींग व्याख्या सुधारण्यासाठी केंद्र सरकारने १९९१ मध्ये _____ समिती स्थापन केले.
अ) रंगराजन ब) केलकर क) नरसिंहम ड) यापैकी नाही

८) _____ चेकचे प्रदान करणे हे नेहमीच प्रदायी बँकेला जोखमिचे असते.
अ) पुर्वदिनांकित ब) उत्तरदिनांकीत क) रेखंकित ड) मुक्त

९) मालमत्तेचे रोख पैशात रूपांतर करण्याची समता म्हणजेच _____ होय.
अ) रोखता ब) लाभता क) कर्ज ड) तारण

१०) राष्ट्रीय बचत प्रमाण पत्राच्या तारणावर निर्माण केलेल्या प्रभारास _____ म्हणतात.
अ) तारण ब) नजरगहाण
क) अभिहसांकन ड) गहाण

११) व्यापारी बँकेचे यश प्रामुख्यांने _____ च्या समन्वयामध्ये असते.

अ) रोखता आणि लाभता ब) ठेवी स्विकारणे व कर्ज देणे

क) कर्ज व अग्रिमे ड) यापैकी नाही

१२) रेखोकनाचा सुरक्षित प्रकार म्हणजे _____ होय.

अ) सर्वसाधारण रेखोकन ब) विशेष रेखोकन

क) दुहेरी रेखोकन ड) यापैकी नाही

१३) भारतीय व्यापारी बँकांना व्यावसायाकरीता भारतीय नियमन कायदा १९४९ च्या कलम _____ खाली परवानगी मिळविता येते.

अ) कलम २० ब) कलम २४ क) कलम २२ ड) यापैकी नाही

१४) भारतेमध्ये _____ बँकींग पद्धत आहे.

अ) शाखा ब) एकावयवी

क) मिश्र ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) धारणधिकार ही संकल्पना सांगा

ब) नजरगहण ही संकल्पना स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा : १४

अ) अभिहस्तांकन.

ब) दुहेरी रेखांकित धनादेश.

४. उत्तर लिहा (कोणतेही **एक**) : १४

अ) प्रदायी बँकेचे हक्क व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

ब) गहाण ही संकल्पना वैशिष्ठासह स्पष्ट करा.

५. उत्तर लिहा (कोणतेही **एक**) : १४

अ) व्यापारी बँकांची कर्ज व अग्रिमे आदा करण्याची तत्वे स्पष्ट करा.

ब) तारण व नजरगहाण यांच्यातिल फरक सांगा.

_____

SLR-CA – 77

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (New – CGPA) Examination, 2017
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instruction : ***All*** *questions are* ***compulsory.***

1. Select correct alternatives : **14**

1) In the case of amalgamation in the nature of merger all the assets and the liabilities taken over by the transferee co. must be recorded at _____
   a) Book value b) Revised values
   c) Excess values d) Depreciated values

2) There are _____ types of Reconstruction.
   a) One b) Two c) Three d) Four

3) In case of instalment system interest to be received by the seller is credit to _____
   a) Interest Suspense Account b) Interest Account
   c) Sales Account d) None of above

4) In case of credit sale ownership in goods passes over to _____
   a) Seller b) Purchaser c) Trader d) All of above

5) Working capital ratio is also called _____
   a) Debtors turnover ratio b) Operating ratio
   c) Current ratio d) Quick ratio

6) _____ of ratio depends upon the reliability of data.
   a) Current asset b) Current liability
   c) Working capital d) Reliability

7) _____ ratio is considered to be reasonable acid test ratio.
   a) 2 : 1 b) 1 : 1 c) 3 : 1 d) 1 : 4

8) The cost of goods sold is transferred to _____
   a) Sales account b) Hire purchase trading account
   c) Purchases account d) None of above

P.T.O.

9) When only one or few products are produced unit _____ is used.
   a) Accounting method
   b) Financial accounting method
   c) Costing method
   d) All of above

10) Cost accounting helps to increase _____
   a) Efficiency
   b) Process
   c) Work-in-progress
   d) None of above

11) The main object of the Cost Accounting is to _____ the cost of production of every unit or job.
   a) Develop
   b) Classify
   c) Ascertain
   d) None of above

12) Brokerage paid on sale of investment is _____ from sales price.
   a) Added
   b) Deducted
   c) Multiplied
   d) All of above

13) The investment on hand at the end of the period are valued at _____
   a) Cost or market price whichever is more
   b) Cost or market price whichever is less
   c) Market price
   d) Cost price

14) If closing stock investment is valued at cost price generally _____ method is followed.
   a) LIFO
   b) Valuation
   c) FIFO
   d) Cum-interest

2. Write short notes : **14**

   A) Contract Costing and Batch Costing.

   B) Difference between Cost Accounting and Financial Accounting.

3. A) The two companies Shyam Company and Sunder Company decided to amalgamate from 1-4-2000. Their Balance Sheet were as under : **7**

Shyam and Co. Ltd.

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital		Goodwill	20,700
2000 shares of Rs. 100 each		Land and Building	80,000
Rs. 80 paid	1,60,000	Plant and Machinery	55,000
Reserve fund	2,000	Motor Car	20,000
Profit and Loss A/c	24,000	Stock	27,800
Debentures	29,000	Debtors	8,400
Creditors	15,000	Cash in hand and at bank	18,100
	2,30,000		**2,30,000**

Sunder and Co. Ltd.

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital		Land and Building	67,000
3000 shares of Rs. 100 each		Plant and machinery	50,000
Rs. 40 paid	1,20,000	Stock	46,000
Debentures	40,000	Debtors	13,700
Creditors	46,000	Cash in hand and at bank	19,300
		Profit and Loss A/c	10,000
	2,06,000		**2,06,000**

The authorised capital of the combined company i.e. Shyam Sunder and Co. Ltd., was Rs. 4,00,000 dividend into 4,000 shares of Rs. 100 each. Asset and Liabilities of both the companies are taken over on the following conditions :

In the case of Shyam and Co. Ltd., the Goodwill was to be valued at twice the average profit of the last three years. The profit for the last three years were Rs. 20,400, Rs. 22,000 and Rs. 25,400. Plant and machinery and Motor car were to be depreciate by Rs. 15,000 and Rs. 2,000 respectively. Stock was to be valued Rs. 34,050. Creditors are to be taken over subject to a discount of 5%.

In the case of Sunder and Co. Ltd., Land and Building were to be taken at Rs. 80,000 and Plant and Machinery at Rs. 45,000. No payment was to be made for goodwill.

The consideration paid in case of Shyam and Co. Ltd., was in fully paid shares of the Shyam Sunder and Co. for the amount due. Sunder and Co. Ltd. was to be allotted 1,000 fully paid shares as part of the purchase consideration, the balance being paid in cash.

Calculate Purchase Consideration of Shyam and Co. and give mode of payment.

B) On 1st January 1990, the New Colliery Co. bought Trollies on the Hire Purchase System. The cash price of the Trollies was Rs. 11,175 and the payment was to be made as follows :

Rs. 3,000 was to be paid on singing the agreement and the balance in the three installments of Rs. 3,000 each at the end of the year. 5% interest is charged by the Trolly Co. per annum. The company has decided to write off 10% annually depreciation on the diminishing balance of the cash value.

Give Interest table and Depreciation chart. **7**

4. A) The Balance Sheet of M/s Brief and Co. was as follows : **14**

Liabilities	**Rs.**	**Assets**		**Rs.**
Issue Capital		Goodwill		1,00,000
6% Rs. 10 Preference		Building		1,10,000
Shares	1,20,000	Plant		90,000
Rs. 10 equity shares	80,000	Stock		83,000
Share premium	8,000	Debtors	70,000	
Dividend Equalisation fund	20,000	Less : R.D.D.	3,500	66,500
Debenture Redemption fund	40,000	Cash		26,500

Profit and Loss A/c	20,000	Bills receivable	4,000
Debentures	1,00,000		
Creditors	32,000		
Unclaimed dividend	5,000		
Staff Pension fund	45,000		
Contingent Liability :			
Bill discounted	10,000		
	4,80,000		**4,80,000**

A new Co. Broad Ltd., was floated to purchase the business of the above concern. All the assets and liabilities except cash and liability arising out of bills discounted for Rs. 1,000 were to be transferred to the new company. The purchase price was the allotment of Eleven 5% preference shares of Rs. 10 each, fully paid for each Ten preference shares held; 15 equity shares of 10 each, credited at Rs. 8 paid, for each 10 Equity shares held; and sufficient debentures to enable the existing debenture – holders to be satisfied at a premium of 5% on their holdings by the issue of debentures in the new company.

The expenses of winding up of M/s Brief and Co. were Rs. 6,500.

Give Realisation A/c; Equity Share Holders A/c; Bank A/c and Journal Entries in the books of the new company.

OR

B) On 1st Jan., 1992 Mr. Sunil purchased machine on hire-purchase system from Anil and Co. Total amount payable being Rs. 23,000. Out of this Rs. 3,000 were payable on signing of the agreement and the balance was payable in four equal installments at the end of every year. Interest was at 5% per annum (including in instalment). Depreciation @ 10% was written off every year under Fixed Installment System) work out the calculation to the nearest Rupee and show the calculation of cash price separately.

Draft Journal Entries in the books of Sunil. **14**

5. A) Following are the financial statement of Manish Ltd. for the year 1991 and 1992. **14**

Balance Sheet

Liabilities	**Rs. 31-12-92**	**Rs. 31-12-91**	**Assets**	**Rs. 31-12-92**	**Rs. 31-12-91**
Equity Capital :			Fixed Assets	15,00,000	12,00,000
Capital in Rs. 10 shares	10,00,000	10,00,000	**Current Assets :**		
General Reserve	9,00,000	9,00,000	Stock in hand	4,25,000	3,50,000
Profit and Loss A/c	75,000	25,000	Sundry debtors	1,90,000	1,80,000
6% Debentures	3,00,000	2,00,000	Cash at bank	6,10,000	5,65,000
Sundry creditors	3,50,000	1,20,000			
Proposed dividend	1,00,000	50,000			
	27,25,000	**22,95,000**		**27,25,000**	**22,95,000**

Profit and Loss A/c

Particulars	**Rs. 31-12-92**	**Rs. 31-12-91**	**Particualrs**	**Rs. 31-12-92**	**Rs. 31-12-91**
To Cost of goods sold	18,00,000	16,00,000	By Sales	30,00,000	24,00,000
To Gross Profit	12,00,000	8,00,000			
	30,00,000	**24,00,000**		**30,00,000**	**24,00,000**
To Overhead expenses	10,00,000	7,00,000	By Gross profit	12,00,000	8,00,000
To Net profit	2,00,000	1,00,000			
	12,00,000	**8,00,000**		**12,00,000**	**8,00,000**

You are required to compute the following ratios for the year 1991 and 1992 and give possible reasons for changes in each case :

1) Current Ratio
2) Gross Profit Ratio
3) Net Profit Ratio
4) Equity to Total Assets Ratio.

OR

B) On 1st January, 1996, X Ltd., held 10,000 6% Government Securities standing in the books at Rs. 9,560. Interest is payable on 31st March and 30th Sept., every year. On 1st Feb., a further Rs. 5,000 securities were purchased at 97 ex-interest and on 30th April a further Rs. 4,000 of the securities were purchased at 98 cum-interest.

On 1st June, the securities of Rs. 3,000 were sold at 99½ Ex-interest and on 30th Nov., the securities of Rs. 2,000 were sold at 101 cum-interest.

Show the Investment Account in the books of X Ltd., closing it on 31st Dec. 1996 **14**

SLR-CA – 78

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – VI) (New CGPA) Examination, 2017
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Use*** *of calculator is* ***allowed****.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. **14**

1) In Rowan Plan, bonus is that portion of the wages of the time taken which the time saved bear to the
   a) Actual Time b) Standard Time c) Average Time d) None
2) In Halsey Plan, a worker gets wages for the time worked + a bonus equal to _____ of the value of time saved.
   a) 10% b) 33% c) 50% d) 100%
3) What will be the wages payable to a worker under Halsey Plan, if standard time allowed to complete a job is 80 hours, Actual Time taken is 60 hours and the time rate is Rs. 20 per hour ?
   a) Rs. 1,600 b) Rs. 1,400 c) Rs. 1,200 d) Rs. 1,800
4) _____ overhead is also known as Factory overhead or manufacturing overhead.
   a) Sales b) Purchase c) Production d) None
5) Total of indirect materials, indirect wages and indirect expenses is known as
   a) Prime cost b) Overheads c) Total cost d) None
6) _____ means charging the full amount of overhead cost to a cost centre.
   a) Distribution b) Allocation c) Apportionment d) None
7) Overheads may be classified into
   a) Fixed overheads b) Variable overheads
   c) Semi variable overheads d) All of the above
8) Cost of running a machine for one hour is called as
   a) Factory overheads b) Cost of machine
   c) Machine Hour Rate d) None
9) Allocation is a direct process but _____ may be made only indirectly and for which suitable bases are to be selected.
   a) Allocation b) Apportionment c) Collection d) None

P.T.O.

10) High Rate of Labour Turnover can be controlled by
   a) Better Wage Rate
   b) Better Working conditions
   c) Introducing Welfare Facilities
   d) All of the above

11) _____ represents loss of Labour Time.
   a) Direct Labour
   b) Indirect Labour
   c) Idle Time
   d) None

12) In _____ system of wage payment, Labour is paid for the time worked irrespective of volume of production during that time.
   a) Time Rate
   b) Piece Rate
   c) Incentive schemes
   d) None

13) _____ occurs when a worker works beyond normal working hours.
   a) Ideal Time
   b) Overtime
   c) Direct Labour
   d) Indirect Labour

14) Under Piece Rate System, Wages = Rate Per Unit ×
   a) No. of Hours worked
   b) Standard Hours
   c) No. of Units Produced
   d) All of the above

2. Write short notes on **(any two)**. **14**
   a) Need for Reconciliation.
   b) Ideal Time and Overtime.
   c) Classification of Overheads.

3. a) From the following information calculate the Direct Labour Cost for a job under i) Halsey Plan and ii) Rowan Plan. **7**

   Time allowed to a worker to complete a job 48 hours. He completed the job in 40 hours. His wage rate is Rs. 120 per hour.

   b) From the following particulars compute the Machine Hour Rate. **7**

	Rs.
Cost of Machine	11,000
Scrap value	680
Repairs for the effective working life	1,500

   Effective working life – 10,000 hours.

   Power used : 6 units per hours @ Rs. 5 per unit, standing charges for 4 weekly period : Rs. 16,000, hours worked in 4 weekly period – 120 hours.

4. In an Engineering Factory the following particulars have been extracted for the year ended 31-03-2015.

Particulars	**Production Dept.**			**Service Dept.**	
	A	**B**	**C**	**X**	**Y**
Direct wages (Rs.)	30,000	45,000	60,000	15,000	30,000
Direct Materials (Rs.)	15,000	30,000	30,000	22,500	22,500

Staff (Workers) (No.)	1500	2250	2250	750	750
Electricity (kwh)	6000	4500	3000	1500	1500
Asset value (Rs.)	6,00,000	4,00,000	3,00,000	1,00,000	1,00,000
Light Points	10	16	04	06	04
Area (squ. met.)	15	25	05	05	05

The Expenses for the period were :

	Rs.		Rs.
Power	1,100	Depreciation	30,000
Lighting	200	Repairs	6,000
Stores overhead	800	General overheads	12,000
Welfare to staff	3,000	Rent and Taxes	5,500

Apportion the expenses of service Dept. Y according to the Direct Wages and those of Service Dept. X in the ratio of 5 : 3 : 2 to production Depts.

You are required to prepare an Overhead Distribution Summary.

OR

4. From the following particulars compute Machine Hour Rate. **14**

	Rs.
A cost of Machine	1,14,800
Installation Charges	5,400
Life of Machine – 10 Years	
Residual value at the end of 10 years	5,000
Rent and Rates Per Annum	12,000
Insurance of the machine p.a.	3,000
Repairs and Maintenance p.a.	8,640
Consumable Stores p.a.	1,200

Power cost is 5 units per working Hours @ Rs. 4 per unit

Setting up time (Non-productive) 400 hrs. p.a.

There are 300 working days of 8 hours each in a year.

5. From the following, prepare a Reconciliation Statement and find out Financial Profit. **14**

	Rs.
Net profit as per Costing Books	66,760
Factory overhead under Recovered in costing	5,700
Administration overheads Recovered in Excess	4,250
Depreciation charged in Financial Books	3,660
Depreciation recovered in Costing	3,950
Int. Received but not recorded in costing	450
Income Tax provided in Financial Books	600
Bank int. credited in Financial Books	230
Stores adjustment (credited in Financial Books)	420
Depreciation of stock charged in Financial A/c	860
Dividend appropriated in Financial A/c	1,200
Loss due to theft provided only in Financial books	260

OR

5. A workman's wages for a guaranteed 44 hours week is Rs. 75 per hour. **14**

The estimated time to produce one article is 30 minutes and under incentive plans, the time allowed is increased by 20%.

During a week, a worker produced 100 articles.

Calculate the wages under :

a) Time Rate System
b) Rowan plan and
c) Halsey plan.

SLR-CA – 79

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – VI) (CGPA – New) Examination, 2017
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*

1. Select the most appropriate from given alternatives : **14**

1) Before starting production process _____ is made.
a) Production planning b) Production controlling
c) Production layout d) Production place

2) Routing, scheduling, despatching and follow-up are techniques/elements of _____
a) Productivity b) Production control
c) Inventory management d) Inventory control

3) In modern times, for effective inventory control _____ technique is applied.
a) Production planning b) Productivity
c) Ratio analysis d) Production controlling

4) The level at which new purchase order maintaining the stock level is known as _____
a) Maximum stock level b) Minimum stock level
c) Danger level d) Re-ordering level

5) The ratio between output and one of the factors of input is generally known as _____
a) Productivity b) Production c) Profit d) Sales

6) 'National Productivity Council' formed in the year _____ by Govt. of India.
a) 1938 b) 1958 c) 1969 d) 1971

7) 'World Environment Day' is celebrated on _____ every year.
a) 5th April b) 5th May c) 5th June d) 5th July

8) 71% portion of _____ is covered by water.
a) Sun b) Earth
c) India d) None of the above

P.T.O.

9) _____ is last but important function of production control.
   a) Planning b) Controlling
   c) Production planning and controlling d) Follow-up/expediting

10) The techniques of maintaining stock keeping items of desired level is called as _____
   a) Production planning b) Production control
   c) Inventory control d) Productivity

11) Increasing in civilisation, population and vehicles is called as _____ pollution.
   a) Food b) Air c) Water d) Noise

12) ABC analysis stands for _____
   a) Always Better Control b) All Big Control
   c) Anytime Best Control d) Always Before Control

13) $\frac{\text{Total Production}}{\text{Total Machine Hours}}$ = _____
   a) National productivity b) Goods productivity
   c) Machine productivity d) Organisational productivity

14) Formation of sources of process for conversion of raw material into finished product is called as
   a) Scheduling b) Despatching c) Routing d) Follow-up

2. Write short notes : **14**
   a) Objectives of production planning and control.
   b) Types of pollution.

3. Answer in brief : **14**
   a) Explain the importance of productivity.
   b) State the functions of Inventory Control Department.

4. a) Define Industrial pollution. State different causes of industrial pollution. **14**

   OR

   b) Define Inventory control. State the various stock levels.

5. a) Explain the different techniques of production control. **1 4**

   OR

   b) Define 'Productivity'. Explain the factors affecting on 'Productivity'.

मराठी रूपांतर

सूचना : *1) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*

*2) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा : १४

१) उत्पादन प्रक्रियेस प्रारंभ करण्यापूर्वी _____ केले जाते.

अ) उत्पादन नियोजन ब) उत्पादन नियंत्रण

क) उत्पादन संमरचना ड) उत्पादन जागा

२) मार्ग निर्धारण, कार्यवेळापत्रक, कार्यप्रारंभ आदेश देणे आणि पाठपुरावा ही _____ची तंत्रे / घटक आहेत.

अ) उत्पादकता ब) उत्पादन नियंत्रण

क) मालसाठा व्यवस्थापन ड) मालसाठा नियंत्रण

३) आधुनिक युगात मालसाठ्यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी _____ या तंत्राचा अवलंब केला जातो.

अ) उत्पादन नियोजन ब) उत्पादकता

क) गुणोत्तर विश्लेषण ड) उत्पादन नियंत्रण

४) ज्या पातकीला नवीन मालसाठा खरेदी विषयी आदेश देवून मालसाठा नियंत्रण केले जाते त्या पातकीला _____ म्हणतात.

अ) महत्तम मालसाठा पातळी ब) न्यूनतम मालसाठा पातळी

क) मालसाठा धोका पातळी ड) पुनरादेश पातळी

५) सामान्यतः उत्पादन व उत्पादनाच्या साधनापैकी एकादेसाधन (घटक) यांच्यातील गुणोत्तर (प्रमाण) म्हणजे संबंधित घटकाची _____ होय.

अ) उत्पादकता ब) उत्पादन क) नफा ड) विक्री

६) भारत सरकारने 'राष्ट्रीय उत्पादकता मंडळाची' स्थापना _____ या वर्षी केली.

अ) १९३८ ब) १९५८ क) १९ ६९ ड) १९७१

७) 'जागतिक पर्यावरण दिवस' _____ या दिवशी प्रतिवर्षी साजरा केला जातो.

अ) ५ एप्रिल ब) ५ मे क) ५ जुन ड) ५ जुलै

८) _____ चा ७१% भाग पाण्याने व्यापळा आहे.

अ) सूर्य ब) पृथ्वी क) भारत ड) वरीलपैकी नाही

९) _____ हे उत्पादन नियंत्रणाचे शेवटचे परंतु सर्वात महत्वाचे कार्य आहे.

अ) नियोजन ब) नियंत्रण

क) उत्पादन नियोजन व नियंत्रण ड) पाठपुरावा/अनुसरण

१०) अपेक्षित किंवा योग्य पातळी मध्ये वस्तुसाठा ठेवण्याचे तंत्र म्हणजे _____ होय.
अ) उत्पादन नियोजन ब) उत्पादन नियंत्रण
क) मालसाठा नियंत्रण ड) उत्पादकता

११) वाढते नागरीकरण, लोकसंख्या आणि वाढती वाहतुक साधने यांच्या प्रदूषणास _____ प्रदूषण असे म्हणतात.
अ) अन्न ब) हवा क) पाणी ड) आवाज

१२) एबीसी विश्लेषणाचा अर्थ _____ असा आहे.
अ) निवडक/भेदात्मक नियंत्रण ब) सर्वात मोठे नियंत्रण
क) केव्हाही चांगले नियंत्रण ड) नेहमी अगोदर नियंत्रण

१३) $\frac{\text{एकूण उत्पादन}}{\text{एकूण वापरलेली यंत्र तासांची संख्या}}$ = _____
अ) राष्ट्रिय उत्पादकता ब) मालाची उत्पादकता
क) यंत्राची उत्पादकता ड) संघटन उत्पादकता

१४) कच्चामालाकचे पहल्या मालात रूपातंर करताना कराव्या लागणाऱ्या प्रक्रियेचा मार्ग आरवणे किंवा निश्चीत करणे म्हणजे _____ होय.
अ) कार्यवेळापत्रक ब) कार्यप्रारंभ आदेश देणे
क) मार्ग निर्धारण ड) पाठपुरावा

२. टीपा लिहा : १४
अ) उत्पादन नियोजन व नियंत्रणाचे उद्देश.
ब) प्रदूषणाचे प्रकार.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
अ) उत्पादकतेचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) माळसाठा नियंत्रण विभागाची कार्ये सांगा.

४. अ) औद्योगिक प्रदूषणाची व्याख्या सांगा. औद्योगिक प्रदूषणाची विविध कारणे सांगा. १४

किंवा

ब) मालसाठा नियंत्रणाची व्याख्या सांगा. मालसाठ्याचा विविध पातळ्या सांगा.

५. अ) उत्पादन नियंत्रणाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा. १४

किंवा

ब) उत्पादकतेची व्याख्या सांगा. उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 80

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (New-CGPA) Examination, 2017
ADVANCED INSURANCE (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N. B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : **14**

1) For taking Life Insurance Policy _____ form is essential.
   a) Proposal form b) Cover note c) Renewal notice d) Nomination form

2) Life Insurance is the exception to the _____
   a) Principle of Insurable interest b) Principle of indemnity
   c) Principle of utmost good faith d) Principle of co-operation

3) After payment of first insurance premium insured receives receipt is called as _____
   a) Insurance policy b) Proposal form c) Cover note d) All of the above

4) The employer can take the insurance for the benefit of his employees is called _____ insurance.
   a) Accident b) Life c) Travel d) Group

5) Insurance agent is ready to carry an insurance business in consideration of _____
   a) Commission b) Discount c) Profit d) None of the above

6) The IRDA Act was passed in the year _____
   a) 1938 b) 1947 c) 1956 d) 1999

7) The committee was formed in 1993 under the Chairmanship of R. N. Malhotra for the study of _____
   a) Insurance sector b) Insurance agent
   c) Principles of insurance d) Conditions of insurance

8) _____ means reimbursement of Hospital Expenses.
   a) Health Insurance b) Life Insurance
   c) Group Insurance d) Whole Life Policy

P.T.O.

9) In the body of IRDA there are _____ members as directors.
   a) 5 b) 7 c) 10 d) 15

10) A Licence for _____ is granted for three years.
   a) Insurance Agent b) Policy Holder
   c) Insurance Company d) Insurance Development Officer

11) Accident Insurance, Group Insurance, Travel Insurance, Unit Linked Insurance are the _____ of Insurance.
   a) Nature b) Conditions c) Types d) Purposes

12) For yearly premium policy, _____ days of grace are allowed.
   a) 15 b) 30 c) 45 d) 60

13) _____ is paid by the insurance company when the policy holder decides to discontinue the policy.
   a) Premium b) Loan c) Insured amount d) Surrender value

14) Head Office of Insurance Regulatory and Development Authority (IRDA) is situated at _____
   a) Mumbai b) Delhi c) Kolkata d) Hyderabad

2. Write short notes : **14**
   a) Functions of insurance agent.
   b) Group insurance.

3. Write short answer : **14**
   a) Explain the proof of age and days of grace.
   b) State the merits of privatization of insurance sector.

4. a) Define insurance agent. Explain the code of conduct for insurance agent. **14**

   OR

   b) Explain the functions of Insurance Regulatory and Development Authority of India.

5. a) Define Life Insurance. State the various clauses/conditions of Life Insurance Policy. **14**

   OR

   b) Explain the nature and cover given under Health Insurance and Accident Insurance.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा : **१४**

१) आयुर्विमा उतरविण्यासाठी पहिल्यांदा _____ फॉर्म आवश्यक आहे.
अ) प्रस्ताव अर्ज ब) तात्पुरते विमापत्र क) नुतनीकरण नोटीस ड) वारसनोंद फॉर्म

२) आयुर्विमा हा _____ तत्त्वाला अपवाद आहे.
अ) विमेय हित तत्त्व ब) हानीभरण तत्त्व क) परस्पर विश्वास तत्त्व ड) सहकाराचे तत्त्व

३) पहिला विमाहप्ता भरल्यानंतर विमेदाराला मिळणारी पावती _____ या नावांने ओळखली जाते.
अ) विमा पत्र ब) प्रस्ताव अर्ज क) तात्पुरते/कच्चे विमापत्र ड) वरील सर्व

४) कर्मचाऱ्यांच्या हितासाठी झलक जो विमा घेतो त्यास _____ विमा म्हणतात.
अ) अपघात ब) आयुर्विमा क) प्रवासी ड) समूह/गट

५) विमाप्रतिनिधी ही व्यक्ती _____ मोबदल्यास विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.
अ) कमीशन/दलाली ब) सूट क) नफा ड) वरीलपैकी नाही

६) विमा नियमन व प्राधिकरण कायदा _____ साली अस्तित्वात आला.
अ) १९३८ ब) १९४७ क) १९५६ ड) १९९९

७) _____ चा अभ्यास करण्यासाठी १९९३ मध्ये आर्. एम्. मलहोत्रा यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती घेतली.
अ) विमाक्षेत्र/उद्योग ब) विमाप्रतिनिधी क) विमा तत्त्वे ड) विमा अटी

८) _____ म्हणजे इस्पितळात (Hospital) होणारा खर्च परत मिळवून देणारा विमा होय.
अ) आरोग्य विमा ब) आयुर्विमा क) समूह विमा ड) हयातीचा विमा

९) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाच्या (IRDA) संचालक मंडळामध्ये एकूण _____ सदस्य संचालक असतात.
अ) ५ ब) ७ क) १० ड) १५

१०) _____ व्यवसाय परवाना तीन वर्षासाठी मंजूर केला जातो.
अ) विमाप्रतिनिधीला ब) विमेदाराला
क) विमा कंपनीला ड) विमा विकास अधिकाऱ्याला

११) अपघात विमा, समूह विमा, प्रवासी विमापत्र, युनिट लिंक विमापत्र हे विम्याचे _____ आहेत.

अ) स्वरूप ब) अटी क) प्रकार ड) हेतू/उद्देश

१२) वार्षिक विमाहप्ता असणाऱ्या विमापत्रासाठी _____ दिवस हप्ता भरण्यासाठी सवलतीचे दिवस म्हणून दिले जातात.

अ) १५ ब) ३० क) ४५ ड) ६०

१३) जेव्हा विमेदार विमापत्र बंद करण्याचा निर्णय घेतो तेव्हा त्यास विमा कंपनीकडून _____ दिली जाते.

अ) विमाहप्ता ब) कर्ज क) विमारक्कम ड) समर्पण मूल्य/सोड किंमत

१४) विमा नियमन आणि विकास प्राधिकरणाचे (IRDA) मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) मुंबई ब) दिल्ली क) कोलकत्ता ड) हैद्राबाद

२. टीपा लिहा : १४

अ) विमा प्रतिनिधीची कार्ये

ब) समूह/गट विमा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) वयाचा पुरावा आणि सवलत्तीचे दिवस स्पष्ट करा.

ब) विमाक्षेत्र खाजगीकरणाचे फायदे सांगा.

४. अ) विमा प्रतिनिधीची व्याख्या द्या. विमा प्रतिनिधीसाठीची आचारसंहिता स्पष्ट करा. १४

किंवा

ब) भारतीय 'विमा नियमन आणि प्राधिकरण' संस्थेची कार्ये स्पष्ट करा.

५. अ) आयुर्विमाची व्याख्या द्या. आयुर्विमा पत्रातील विविध अटी सांगा. १४

किंवा

ब) आरोग्य विमापत्र आणि अपघात विमापत्राचे स्वरूप व दिले जाणारे संरक्षण स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 81

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (New CGPA) Examination, 2017
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of* ***soundless*** *calculators is* ***allowed****.*

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question. **14**

I) For a Binomial distribution $\frac{\text{variance}}{\text{mean}} = ?$

a) p b) q c) n d) none of these

II) For a Binomial distribution p[x = n] = ?

a) p^n b) q^n c) $p.q^{n-1}$ d) none of these

III) For a Binomial distribution

a) mean > variance b) mean < variance
c) mean = variance d) none of these

IV) If number trials n is very large and probability of success p in each trial is very very small and np is a finite number, then a Binomial distribution tends to

a) Poisson distribution b) Normal distribution
c) Exponential distribution d) None of these

V) If mean of Poisson distribution is 5, then its variance is

a) $\sqrt{5}$ b) 25 c) 5 d) none of these

VI) Variable under consideration of Poisson distribution is

a) discrete b) continuous c) of any type d) none of these

P.T.O.

VII) If X is a Poisson variate and it follows a Poisson variate, then p[x = 1].

a) λ b) $\frac{\lambda^2}{2}e^{-\lambda}$ c) $\lambda e^{-\lambda}$ d) none of these

VIII) Normal curve is symmetric about

a) mean b) median c) mode d) all of the above

IX) Half of the total area under the normal curve is

a) 1 b) 0.5 c) 0.75 d) none of these

X) Mean deviation of normal distribution with mean μ and s.d σ is

a) $\frac{5}{4}\sigma$ b) $\frac{4}{5}\sigma$ c) $\frac{4}{6}\sigma$ d) none of these

XI) If Pearl's Vital Index (PVI) > 100, then population of that region

a) decreases b) increases
c) remains stable d) none of these

XII) Which one of the following is most reliable rate of fertility ?

a) CBR b) GFR c) TFR d) None of these

XIII) Pearl's Vital Index is a

a) Mortality Rate b) Fertility Rate
c) Population Growth Rate d) None of these

XIV) In demography

a) GRR > NRR b) GRR < NRR
c) GRR = NRR d) None of these

2. A) If an unbiased coin is tossed 8 times, find the probability of getting **7**
   I) 6 heads
   II) atleast 6 heads

   B) If X is a Poisson variate with P[X = 2] = g P[X = 4] + g $_o$ P[X = 6]. Find mean and variance of r.v.x. **7**

3. A) Define STDR with its merits and demerits. **7**

   B) If X is a Burnoullie variate and follows a Binomial distribution with parameters n = 10 and p = 0.2 then, find **7**
   I) mean of X III) P[X = 8]
   II) variance of X IV) P[X = 1]

4. Attempt **any one** of the following : **14**

A) Define a Poisson distribution. State various situations where Poisson distribution is applied. Find its mean and variance.

B) Define a normal distribution. State various properties of normal curve.

5. A) Define : I) GFR II) SFR and III) TFR. Compute these from the following data. **14**

Age group of child bearing females	:	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
No. of women ('000)	:	16.00	16.4	15.8	15.2	14.8	15.0	14.5
Total Births	:	260	2244	1894	1320	916	280	145

OR

B) The income distribution of group of 1000 persons was found to be normal with mean Rs. 750 and S.D. Rs. 50. What percentage of the group ? **14**

I) exceeding Rs. 668

II) exceeding Rs. 832

III) lieing in between Rs. 650 and Rs. 850

IV) less than Rs. 650

(Given : $\pm$ 1.64 is 0.8990)

SLR-CA – 82

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – VI) (New CGPA) Examination, 2017
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

Objective type questions :

1. Choose the correct alternatives given below. **14**

1) The first Development Banks in India was established in the year
a) 1938 b) 1948 c) 1954 d) None of these

2) _____ is the Home Land of branch Banking system.
a) America b) England c) Japan d) None of these

3) The Bank of England is established in the year
a) 1964 b) 1694 c) 1980 d) None of these

4) In India Development Banks converted in company in the year
a) 1993 b) 1960 c) 1980 d) None of these

5) Industrial Development Bank of India established in the year
a) 1935 b) 1955 c) 1964 d) None of these

6) _____ is the first Development Bank in India.
a) IFCI b) ICICI c) UTI d) None of these

7) Off-shore Banking is called as
a) Euro-Dollar Market b) Euro-Pound Market
c) Dollar-Market d) None of these

8) The important delivery channel of E-Banking is
a) Home Banking b) Internet Banking
c) Mobile Banking d) None of these

9) _____ banks works as bankers bank in England.
   a) Bank of England b) Bank of Five
   c) England Bank d) None of these

10) The Currency Act of Bank of England was passed in the year
   a) 1928 b) 1938 c) 1948 d) None of these

11) To change the structure of Universal banking Govt. of India formed the Committee under the Chairmanship of
   a) S.H. Khan b) H. Mehta c) V. Thossing d) None of these

12) _____ is a platform for electronic delivery of banking services to the customers.
   a) Internal Banking b) Smart Banking
   c) Electronic Banking d) None of these

13) E-banking is basically _____ based.
   a) Internet b) Mobile c) Smart Phone d) None of these

14) The biggest constraints in E-banking is
   a) startup cost b) maintenance cost
   c) security cost d) none of these

2. Write short notes :
   a) Multi-national Banking System. **7**
   b) Advantages of E-banking. **7**

3. Write short notes :
   a) The functions State Financial Corporation (SFCs). **7**
   b) The functions of merchant banking. **7**

4. Answer **any one** of the followings : **14**
   a) Explain the role of Industrial Finance Corporation of India in the economic development in India.
   b) Explain the present position and features of commercial banks in America.

5. Answer **any one** of the following : **14**
   a) Explain the functions of development banks in India.
   b) Explain the role of Industrial Development Bank of India in industrial sector development.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
२) ***उजवीकडील*** *अंक प्रश्नांचे* ***गुण*** *दर्शवितात.*

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्यायाची निवड करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **१४**

१) भारतात पहिली विकास बाँक _____ मध्ये स्थापन झाली.
अ) १९३८ ब) १९४८ क) १९५४ ड) यापैकी नाही

२) _____ ही शाखा बँक पद्धतीचे माहेरधर आहे.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) जपान ड) यापैकी नाही

३) बँक ऑफ इंग्लडची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९६४ ब) १६९४ क) १९८० ड) यापैकी नाही

४) भारतात विकास बँकाचे रूपांतर कंपनीत _____ मध्ये झाले.
अ) १९९३ ब) १९६० क) १९८० ड) यापैकी नाही

५) भारतात औद्योगिक विकास बँकेची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९३५ ब) १९५५ क) १९६४ ड) यापैकी नाही

६) भारतातील पहिली विकास बँक _____ आहे.
अ) आय.एफ.सी.आय. ब) आय.सी.आय.सी.आय.
क) यु.टी.आय. ड) यापैकी नाही

७) ऑफ-श्योर बँकिंगलाच _____ असे म्हणतात.
अ) युरो-डॉलर मार्केट ब) युरो-पौंड मार्केट क) डॉलर-मार्केट ड) यापैकी नाही

८) _____ ही ई-बँकिंगची महत्वाची प्रसारण वाहिनी आहे.
अ) होम बँकिंग ब) इंटरनेट बँकिंग क) मोबाईल बँकिंग ड) यापैकी नाही

९) इंग्लंड मध्ये _____ बँकांची बँक म्हणुन कार्य करते.
अ) बँक ऑफ इंग्लंड ब) बँकस् ऑफ फाईव्ह
क) इंग्लंड बँक ड) यापैकी नाही

१०) इंग्लंड मध्ये _____ साली चलन वायदासंमत झाला.

अ) १९२८ ब) १९३८ क) १९४८ ड) यापैकी नाही

११) युनिव्हर्सल बँकिंगची रचना बदलण्याची भारत सरकारने _____ याच्या अध्यक्षेतेखाली समिती स्थापन केली.

अ) एस.एच. खान ब) एच. मेहता क) व्ही. टॉसिंग ड) यापैकी नाही

१२) ग्राहकांना इलेक्ट्रानिक प्रणाली द्धारे सेवादेण्याऱ्या प्रणालीस _____ म्हणतात.

अ) इंटरनेट बँकिंग ब) स्मार्ट बँकिंग

क) इलेक्ट्रॉनिक बँकिंग ड) यापैकी नाही

१३) ई-बँकिंग ही प्रामुख्याने _____ आधारलेली आहे.

अ) इंटरनेट ब) मोबाईल क) स्मार्ट फोन ड) यापैकी नाही

१४) _____ सर्वात मोठी अडचण ई-बँकिंगची आहे.

अ) चालुकरण्याचा खर्च ब) देखभाल खर्च

क) सुरक्षा खर्च ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा :

अ) बहु-राष्ट्रीय बँकिंग पद्धती. ७

ब) ई-बँकिंगची फायदे. ७

३. टीपा लिहा.

अ) राज्य वित्तिय महामंडळाची कार्ये. ७

ब) मर्चन्ट बँकिंगची कार्ये. ७

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) भारतातील औद्योगिक विकास महामंडळाचे आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

ब) अमेरिकेतील व्यापारी बँकांची सद्य:स्थिती व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १४

अ) भारतातील विकस बँकांची कार्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतातील औद्योगिक विकास बँकेची औद्योगिक विकास क्षेत्रातील भूमिका स्पष्ट करा.

SLR-CA – 83

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – VI) (New – CGPA) Examination, 2017
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II) (Income Tax)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70

Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) Attempt ***any one*** *from Q.* ***4*** *(A) & Q.* ***4*** *(B).*
4) Attempt ***any one*** *from Q.* ***5*** *(A) & Q.* ***5*** *(B).*

1. Choose the correct alternative. **14**

1) Salary payable by Government of India to an Indian citizen for a service rendered outside India
   a) is not taxable in India
   b) is taxable in India
   c) is partially taxable
   d) is excluded in the total income for rate purpose only

2) Residential status of an assessee can be
   a) Different for different assessment year b) Different for same assessment year
   c) (a) and (b) both d) None of the above

3) Refreshment provided by an employer to all employees during working hours in office premises is
   a) Exempt from tax b) Chargeable to tax
   c) Exempt from tax upto Rs. 50 per day d) None of the above

4) Out of payment of _____ tax is to be allowed for deduction from business income.
   a) Income Tax b) Wealth Tax c) Gift Tax d) Sales Tax

5) Maximum amount allowed for deduction under different scheme U/s 80 C is Rs.
   a) 50,000 b) 1,00,000 c) 1,50,000 d) 2,00,000

6) _____ means a person by whom any tax or any other sum of money is payable under the provisions of the Income Tax Act.
   a) Assessee b) Person c) Both d) None of above

7) While computing income from let out house property _____ is allowed as standard deduction.
   a) 15% b) 30% c) 45% d) None of the above

8) Any profit or gain arising from the transfer of a capital asset is chargeable to tax under the head
   a) Income from salary b) Income from house
   c) Income from business d) Capital gains

9) Deduction for Donations to certain funds, charitable institutions etc. is covered U/s
   a) 80 P b) 80 D c) 80 G d) 80 U

10) The income earned during _____ is assessed to tax during assessment year.
   a) Assessment year b) Income year
   c) Previous year d) All of the above

11) Employer's contribution to R.P.F. is exempt upto
   a) 9.5% b) 12% c) 30% d) 40%

12) If bad debts previously disallowed are recovered in the current year they are _____ included in the current year's business income.
   a) Not to be b) 50% to be c) 10% to be d) None of the above

13) Following payment by business is allowed
   a) Income Tax b) Wealth Tax c) Sales Tax d) All of the above

14) Maximum limit for deduction of medical insurance premium in respect of non-senior citizen is Rs.
   a) 25,000 b) 15,000 c) 30,000 d) 18,000

2. Write short notes (**any 2**) : **14**
   1) Deductions U/s 80 C
   2) Assessment year and previous year
   3) Capital gain.

3. A) Mr. Dev is the owner of two houses. The municipal value of the first house is Rs. 15,000 and that of the second house is Rs. 25,000. The first house was occupied by him for his own residence in the first 9 months during the year and was let out at a rent of Rs. 1,000 p.m. from 1-1-2016. The second house was let out at a rent of Rs. 2,500 p.m. in the first 9 months during the year and was then self occupied by him from 1-1-2016. Following were the expenses on both the houses. **7**

Particulars	**House I**	**House II**
Municipal taxes paid	3,000	6,000
Ground Rent	1,000	1,250
Fire Insurance	900	750
Interest on loan	2,500	13,750

Compute his income from house property for the assessment year 2016 – 2017.

B) For the assessment year 2016 – 2017. Mr. Ishwar submits the following information of his house property income **7**
   1) Nature of occupation-Let out for residence
   2) Municipal valuation Rs. 72,000/-
   3) Fair Rent Rs. 70,000/-
   4) Rent Received Rs. 78,000/-
   5) Municipal tax paid by Ishwar Rs. 8,000/-
   6) Repairs expenses Rs. 1,000/-
   7) Insurance premium Rs. 4,000/-
   8) Interest on loan for construction Rs. 16,000/-
   9) Vacancy period 2 months.

Compute his Income from house property for the Assessment year 2016 – 17.

4. A) Dr. Vikrant is a medical practitioner who maintains books of account on cash basis, furnishes his Receipts and payments Account for the financial year 2015 – 2016 **14**

Particulars	**Rs.**	**Particulars**	**Rs.**
To Balance b/d	14,000	By Rent of Clinic :	
To Consultation fees :		2014 – 2015	600
2014 – 2015	3,000	2015 – 2016	4,800
2015 – 2016	15,000	2016 – 2017	600
2016 – 2017	2,000	By Electricity & water	2,000

To Visiting fees	30,000	By Purchase of professional books	4,000
To Loan from Bank	25,000	By Household expenses	7,800
To Sale of Medicines	60,000	By Collection charges on Dividend Income	400
To Gifts and Presents	5,000	By Motor Car purchase	30,000
To Articles published in Journals	6,000	By Surgical Equipment	4,800
To Dividend (Gross)	10,000	By Income Tax	10,000
To Interest on Post Office Savings Bank a/c	7,000	By Salary to staff	15,000
		By LIC premium (Own life)	15,000
		By Gift to wife	5,000
		By Interest on loan	2,000
		By Car expenses	15,000
		By Purchase of Medicines	40,000
		By Balance c/d	20,000
	1,77,000		**1,77,000**

Compute his taxable professional Income for the A.Y. 2016 – 2017 after taking into account the following additional information.

1) 1/3 of the use of car is related to his personal use.
2) Depreciation on motor car allowable is 20% on books 100% and on surgical instruments 25%.
3) Gifts and presents include Rs.3,000 from patients in appreciation of his medical service and Rs. 200 received as birthday gifts.
4) Closing stock of medicines amounted to Rs. 5,500.

OR

B) From the following Profit & Loss A/c of a merchant, compute his income from business for the year ending 31st Mar. 2016. **14**

Profit & Loss A/c

Particulars	**Rs.**	**Particulars**	**Rs.**
To Salaries to staff	20,000	By Gross Profit	1,60,000
To Advertise	4,000	By Interest on securities	4,000
To General expenses	8,000	By Rent Received from house property	6,000
To Entertainment expenses	3,000	By Bad debts recovered	1,000
To Bad debts	500	By commission	6,000
To Drawings	4,500		
To Sales Tax	1,000		
To Interest on capital	2,000		
To Repairs	500		
To Depreciation	3,000		
To Car purchased	30,000		
To Car expenses	3,000		
To Donations	2,000		
To Provision for Bad debts	2,000		
To Municipal Tax on house	1,000		
To Wealth Tax	1,500		
To Income Tax	2,500		
To Net Profit	88,500		
	1,77,000		**1,77,000**

Adjustments :

1) Half of the repairs were on house property let out.
2) Depreciation as per income tax Rules Rs. 4,000
3) Out of advertise expenses Rs. 1,000 were spent on neon signboards.
4) Donations paid are prime minister's National Relief fund.

Compute his income from business.

5. A) Shri Suyash is manager in a company in Bangalore. He gives the following information for the previous year. **14**

1) Basic Salary at Rs. 4,000 p.m.
2) Dearness allowance Rs. 1,000 p.m. (Rs. 500 p.m. of this enters into retirement benefits)
3) Family allowance Rs. 300 p.m.
4) City compensatory allowance Rs. 200 p.m.
5) Education allowance for 2 children at Rs. 400 p.m. per child.
6) House Rent allowance Rs. 1,200 p.m.
7) He is allowed to use one motor car of 1.6 H.P. only for office purposes.
8) Reimbursement of medical expenses Rs. 8,000 for his treatment in a private nursing home.
9) The company has paid his income tax Rs. 3,400 during the year.
10) Conveyance allowance Rs. 5,000 p.a.
11) Provision of the following domestic servants and they are paid by the company.
    Watchman Rs. 100 p.m.
    Sweeper Rs. 60 p.m.
12) Entertainment allowance Rs. 700 p.m.
13) Company has contributed to his RPF at 14% of his Salary and has credited Rs. 5,750 as interest at 11.5%
14) During the year he paid Rs. 50 p.m. as professional tax and Rs. 1,000 p.m. as rent for his residential house.

Compute his Income from salary for A.Y. 2016 – 2017.

OR

B) Mr. Raj an employee in Auto Ltd., Pune gives the following information for the previous year. **14**

1) Basic pay Rs. 8,000 p.m.
2) Dearness Allowance (which enters the retirement benefits) Rs. 2,000 p.m.
3) Bonus Rs. 25,000 p.a.
4) Entertainment allowance Rs. 1,000 p.m. (he was getting Rs. 500 p.m. from the same employer before 1-4-1955)
5) Employers contribution to R.P.F. Rs. 20,000 with equal contribution made by the employee also .
6) Interest credited to the above fund @ 13% p.a. Rs. 26,000.
7) House Rent allowance received Rs. 3,500 p.m. (he paid rent Rs. 1,500 p.m.)
8) Free use of car of 1.6 CC capacity both for official and personal purpose.
9) LIC premium paid by Mr. Raj Rs. 10,000 on life policy of Rs. 1,25,000.
10) Professional Tax paid is Rs. 400 p.m.

Compute the taxable salary of Mr. Raj for A.Y. 2016 – 2017.

SLR-CA – 84

Seat No.	

Set P

B.Com. Part – III (Semester – VI) (CGCA) Examination, 2017
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – II) (New)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) Use of calculator is ***allowed****.*

1. Choose correct alternatives from the given below : **14**

1) Difference between total sales and sales at BEP is called

A) Profit B) Contribution
C) Fixed cost D) Margin of safety

2) If fixed cost is Rs. 1,200, P/V Ratio is 40%, sales is Rs. 8,000. What is the Profit ?

A) Rs. 4,000 B) Rs. 3,200 C) Rs. 2,000 D) Rs. 9,200

3) Idle time variance is always _____ variance.

A) Adverse B) Positive C) No variance D) Favorable

4) The cost of product which determined under _____ cost system is pre-determined.

A) Marginal B) Relevant C) Historical D) Standard

5) Difference between standard cost of material and actual cost material is called

A) Material Rate Variance B) Material Mix Variance
C) Material Cost Variance D) Material Usage Variance

6) Fixed budget is most suitable for

A) Fixed expenses B) Variable expenses
C) Current expenses D) Short term expenses

7) At the point there is neither profit nor loss is called

A) Contribution B) Variable cost
C) Breakeven point D) Margin of safety

8) Make or buy decision can be facilitated with the help of _____ analysis.
   A) Ratio analysis B) Marginal cost C) Standard cost D) Sales line
9) Sales minus variable cost is equal to, fixed cost plus
   A) Contribution B) Profit
   C) P/V Ratio D) Margin of safety
10) The deviation of actual cost from the standard cost is known as
   A) Contribution B) Margin of safety
   C) Marginal cost D) Variance
11) _____ is document which contains all aspects of budgeting and their administration.
   A) Cost Sheet B) Budget Manual
   C) Budget Sheet D) Marginal Cost Statement
12) At _____ Marginal Contribution is equal to fixed cost.
   A) Break Even Point B) Contribution
   C) Margin of Safety D) Variance
13) If profit volume ratio is 20% and the profit is Rs. 1,00,000 so that margin of safety Rs.
   A) 5,00,000 B) 2,50,000 C) 10,00,000 D) 7,50,000
14) Standard Cost of Labour Less Actual Cost of Labour is equal to
   A) Material Cost Variance B) Labour Cost Variance
   C) Labour Rate Variance D) Labour Efficiency Variance

2. Write short notes on **any two** : **14**
   A) Advantages of Standard Costing.
   B) Types of Budgets.
   C) Objectives of Marginal Costing.

3. A) Calculate material cost variance and material rate variance from the following information. **7**

Material	**Standard**		**Actual**	
	Quantity Kg.	Price Rs.	Quantity Kg.	Price Rs.
X	100	08	100	07
Y	80	06	90	07
Z	40	12	50	11
Total	**220**		**240**	

B) From the following information calculate contribution and P/V Ratio Selling Price per unit Rs. 100, Variable Cost per unit is Rs. 60, Fixed Cost is Rs. 20,000. Actual output for the period is 2000 units. **7**

4. The Budgeted expenses for production of 10,000 units in a factory are furnished bellow.

Particulars	**Cost per unit**
Materials	Rs. 70
Labour	Rs. 25
Overheads	Rs. 20
Fixed Overheads (Rs. 1,00,000)	Rs.10
Variable expenses (Direct)	Rs. 05
Selling expenses (10% fixed)	Rs. 13
Distribution expenses (20% fixed)	Rs. 07
Administration expenses (Rs. 50,000)	Rs. 05
Total cost of per unit (to make and sell)	Rs. 155

Prepare Budget for production of 8000 units and 6000 units. Assume that administration expenses are rigid for all levels of production. **14**

OR

Prepare Cash Budget for the three months ending 31st July 2017 from the information given below. **14**

Month	**Credit Sales**	**Purchases**	**Wages**	**Overheads**
March	1,40,000	96,000	30,000	17,000
April	1,50,000	90,000	30,000	19,000
May	1,60,000	92,000	32,000	20,000
June	1,70,000	1,00,000	36,000	22,000
July	1,80,000	1,00,000	40,000	23,000

Other Information :

1) 50% of the credit sales are collected in the next month and 50% in the following month.
2) Period of credit allowed by suppliers two months.
3) Lag in the payment of wages and overheads one month.
4) Cash and Bank balance on 1st May is Rs. 60,000.

5. The following details relating to Product 'X' during the month of April 2016 are available. You are required to calculate –
   1) Material Price Variance
   2) Material Usage Variance
   3) Labour Rate Variance
   4) Labour Efficiency Variance.

   Standard Cost per Unit :

   Material 500 Kgs. @ Rs. 40 per Kg.

   Labour 400 Hours @ Re. 1.00 per hour.

   Actual cost for the month :

   Material 490000 Kgs. @ Rs. 42 per Kg.

   Labour 396000 Hours @ Rs. 1.10 per hour.

   Actual Production – 1000 Units. **14**

OR

From the following particulars calculate :

1) Profit Volume Ratio.
2) Break Even Point in Volume.
3) Profit when sales volume is Rs. 2,00,000.
4) Margin of Safety in second year. **14**

Year	**Sales**	**Profit**
First	1,00,000	12,000
Second	1,40,000	22,000

SLR-CA – 85

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (CGPA) Examination, 2017
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II) (New)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicates* ***full*** *marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives : **14**

1) Founder of Differential Wage Plan is
a) Rowan b) Halsey c) F. W. Taylor d) None

2) Questionnaire, interview, direct observations are the methods of measuring _____ of employees.
a) Production b) Industrial relations
c) Efficiency d) Morale

3) _____ are economic and non-economic benefits given to employees other than wages and salary.
a) Loan b) Extra salary c) Fringe benefits d) None

4) In _____ method of wage payment, workers are paid according to the actual work done by him.
a) Time rate b) Piece/Job rate
c) Incentive d) None

5) High morale affects on _____ of employees.
a) High productivity b) Decrease in labour turnover
c) Decrease in labour absentee d) All of the these

6) If the number of the employees in the factory are more than _____, canteen facility should be started by the organisation.
a) 20 b) 200 c) 250 d) 1000

7) Medical facilities, housing facilities, educational facilities, creches etc. are includen in _____ practices in India.
a) Salary b) Industrial relations
c) Labour Welfare d) None

8) Efficient workers are more benefited under _____ plan of wage payment.
   a) Time rate b) Taylor's differential
   c) Piece rate d) All of these

9) In India, Factories Act was passed in the year
   a) 1947 b) 1948 c) 1958 d) 1968

10) The first step in Wage and Salary Administration is
   a) Government policy b) Collective bargaining
   c) Job analysis d) None

11) To look positively towards work, working-groups and higher authories are the examples of _____ of employees.
   a) Low morale b) High morale c) Zero morale d) None

12) Good Employee's Welfare Facilities helps to _____ industrial relations.
   a) Improve b) Disturbs c) Collapses d) None

13) According to Factories Act, 1948, maximum hours of work for employee's in a week are
   a) 24 b) 48 c) 96 d) 60

14) According to Factories Act, in factories where more than _____ women employees are working, provision of creches is made compulsory.
   a) 10 b) 20 c) 30 d) 40

2. Write short notes on : **14**
   a) Fringe benefits.
   b) Worker's participation in management.

3. Answer in brief : **14**
   a) Need for employees welfare.
   b) Factors affects on wage and salary administration.

4. Explain the meaning and importance of industrial relations. State its objectives. **14**

   OR

   Explain the meaning and importance of employee morale. Discuss the factors affecting on employee morale. **14**

5. Explain the concept of 'Employee Welfare'. Discuss the various employee welfare facilities in India. **14**

   OR

   Explain the nature of 'wage and salary administration'. Explain the various methods of wage payment. **14**

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायामधुन योग्य पर्यायाची निवड करा : १४

१) _____ यानी भेदात्मक वेतन योजना सुरु केळी (जनक).
अ) रोवन ब) हल्से क) एफ.डब्ल्यू. टेलर ड) कोणतेही नाही

२) प्रश्नावली, मुलाखत, प्रत्यक्ष निरीक्षण या कामगारांचे _____ मोजण्याच्या विविध पद्धती आहेत.
अ) उत्पादन ब) औद्योगिक संबंध
क) कार्यक्षमता ड) मनोधैर्य

३) वेतन व मजूरी व्यतिरीक्त कर्मचाऱ्याना जो आर्थिक आणि आर्थिकेतर मोबदला दिळा जातो त्यास _____ म्हणतात.
अ) कर्ज ब) जादा पगार क) अनुषंगीक लाभ ड) कोणतेही नाही

४) कामगाराने केलेल्या प्रत्यक्ष कामावर आधारीत मोबदळा देण्याच्या वेतन पद्धतीस _____ म्हणतात.
अ) समय वेतन पद्धती ब) कार्य/काम वेतन
क) उत्तेजनात्मक वेतन ड) कोणतेही नाही

५) उच्च मनोधैर्यामुळे कामगाराच्या _____ परीणाम होतो.
अ) उत्पादकता वाढीवर ब) कामगारांची आदलाबदल कमी होण्यावर
क) कामगार गैरहजेरी कमी होण्यावर ड) वरील सर्व

६) _____ पेक्षा जास्त कामगार उद्योगसंस्थेत कामास असतील तर उपहारगृहाची सुविधा असणे आवश्यक असते.
अ) २० ब) २०० क) २५० ड) १०००

७) वैद्यकिय सुविधा, निवास व्यवस्था, शैक्षणिक सुविधा, पालणाघर इत्यदि चा समावेश भारतात _____ सुविधा मधे होतो.
अ) पगार ब) औद्योगिक संबंध
क) कामगार कल्याण ड) कोणतेही नाही

८) कामगाराना वेतन देण्याच्या _____ पद्धतीत कार्यक्षम कामगारांना जास्त फायदेशीर ठरतो.
अ) समय वेतन ब) टेलरची भेदात्मक वेतन
क) फाम वेतन ड) वरील सर्व

९) कारखाना कायध्याची स्थापना भारतामध्ये _____ साली झाली.
अ) १९४७ ब) १९४८ क) १९५८ ड) १९६८

१०) मजूरी व वेतन रचनेत (प्रशासनात) _____ ही पहिली पायरी असते.
अ) सरकारी धोरण ब) सामुहिक सौदेबाजी
क) कार्य विश्लेषण ड) कोणतेही नाही

११) कार्याकडे, कार्यसमुहाकडे व वरीलाकडे सकारात्मक दृष्टीने पाहाणे ही कामगारांच्या _____ उदाहरणे आहेत.
अ) कमी मनोधैर्याची ब) उच्च मनोधैर्याची
क) शून्य मनोधैर्याची ड) कोणतेही नाही

१२) चांगल्या कामगार कल्याण योजनामुळे औद्योगिक संबंधात _____ होते.
अ) सुधारणा ब) बिघाड क) कोलमडतात ड) कोणतेही नाही

१३) कारखाना कायदा १९४८ नुसार, कामगाराकडून एका आठवडयातून जास्तीत जास्त _____ तास काम कखून घेता येते.
अ) २४ ब) ४८ क) ९६ ड) ६०

१४) कारखाना कायधातील तरतुदीनुसार, ज्या कारखान्यात _____ महिला कर्मचारी काम करीत असतील तर त्या कारखान्यात पाळणा घराची व्यवस्था असणे अत्यावश्यक आहे.
अ) १० ब) २० क) ३० ड) ४०

२. टिपा लिहा : १४
अ) अनुषंगिक लाभ
ब) कामगारांचा व्यवस्थापनात सहभाग.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४
अ) कामगार कल्याणाची गरज.
ब) वेतन व मजूरी प्रशासनावर परिणाम करणारे घटक.

४. 'औद्योगिक संबंधाचा' अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा. त्याची उद्दिष्ट्ये सांगा. १४

किंवा

'कामगार मनोधैर्य' अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा. कामगारांच्या मनोधैर्यावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. १४

५. 'कामगार कल्याण' ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारतातील विविध कामगार कल्याण सुविधांची चर्चा करा. १४

किंवा

'मजूरी व वेतन' प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा. वेतन देण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. १४

SLR-CA – 86

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED INSURANCE (Paper – II) (New)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose correct alternatives from given alternatives : **14**

1) _____ Insurance Act passed in the year 1963.
a) Life b) Fire c) Marine d) Accident

2) _____ Insurance is a important type of Accident Insurance.
a) Endowment Policy b) Valued
c) Burglary d) Time

3) The General Insurance Corporation of India (GIC) was formed in the year
a) 1951 b) 1956 c) 1973 d) 1991

4) _____ means unable to work.
a) Unable to get job b) Unemployment
c) Physical disability d) Employment

5) For transfer of Marine Insurance Policy _____ is necessary in Insurance Policy.
a) Name Clause b) Attestation Clause
c) Assignment clause d) Average Clause

6) First step of taking Marine Insurance is
a) Selection of Agent b) Assessment of risk
c) Selection of Insurance Company d) To fill Declaration Form

7) _____ policy covers both time and voyage factor.
a) Hull b) Freight c) Mixed d) Valued

8) Constructive total loss occurs in _____ Insurance.
a) Fire b) Life c) Motor d) Marine

9) The loss due to Jettison is compensated under
   a) Valued Fire Insurance b) Accident Insurance
   c) Motor Insurance d) Marine Insurance
10) The Head-Office of General Insurance Corporation of India (GIC) is situated at
   a) Delhi b) Hyderabad c) Nagpur d) Mumbai
11) Physical hazards are also called as
   a) Direct Hazard b) Cheating
   c) Carelessness d) None of the above
12) Third party Liability Insurance, Cash in Transit Insurance and Hut Insurance are _____ of General Insurance.
   a) Types b) Method
   c) Characteristics d) Objects
13) On 1st May 1971 Govt. of India Nationalised _____ Insurance.
   a) Life b) Accident c) Fire d) General
14) Actual total loss and constructive total loss are the types of
   a) Partial of average losses b) Total losses
   c) Marine perils d) None of the above

2. Write short note : **14**
   a) Burglary Insurance
   b) Meaning and nature of Marine Insurance.

3. Write short answer : **14**
   a) Explain the principle of Marine Insurance.
   b) State the organisation structure of GIC.

4. a) Explain the meaning of 'Personal Accident and Sickness Insurance'. Which type of protection given under this Insurance ? **14**

   OR

   b) Explain the procedure taking 'Marine Insurance' Policy.

5. a) State the functions of General Insurance Corporation of India. **14**

   OR

   b) Discuss the various types of 'Marine Insurance'.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्यायाची निवड करा. **१४**

१) _____ विमा कायदा १९६३ मध्ये संमत करण्यात आला.
अ) आयुर्विमा ब) अग्नि क) सागरी ड) अपघात

२) _____ विमा हा अपघात विम्याचा महत्त्वाचा विमा प्रकार आहे.
अ) हयातीतील विमा ब) निश्चीतमूल्य क) घरफोडीचा ड) मुदती

३) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची स्थापना _____ साली करण्यात आली.
अ) १९५१ ब) १९५६ क) १९७३ ड) १९९१

४) _____ म्हणजे काम करण्यास असमर्थ होय.
अ) काम मिळण्यास असमर्थ ब) बेकारी
क) शारीरिक विकलांगता ड) रोजगार

५) सागरी विमापत्राचे हस्तांतर करण्यासाठी विमापत्रात _____ असावे लागते.
अ) नांव कलम ब) साक्षांकन कलम
क) अभिहस्तांकन कलम ड) सरासरी कलम

६) सागरी विमा उतरविण्यामध्ये _____ हा पहिला टप्पा आहे.
अ) दलालाची निवड करणे ब) धोक्याची तपासणी करणे
क) विमा कंपनीची निवड करणे ड) निवेदन पत्र भरणे

७) मुदत आणि प्रवास या दोन्ही घटकांचा समावेश _____ या विमा पत्रात होतो.
अ) जहाज ब) जहाजभाडे क) मिश्र ड) निश्चीत मूल्य

८) आन्वयिक (परिणामांनी) संपूर्ण हानी _____ विमा प्रकारात आढळते.
अ) अग्नि ब) जीवन क) मोटार ड) सागरी

९) जेटीसन (मादकाचा त्याग) यामुळे होणारी हानी _____ द्वारे भरून मिळते.
अ) निश्चीतमूल्य अग्नि विमा ब) अपघात विमा
क) मोटार विमा ड) सागरी विमा

१०) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे (GIC) मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) दिल्ली ब) हैद्राबाद क) नागपूर ड) मुंबई

११) शारीरीक धोक्यांना _____ असेही म्हणतात.

अ) प्रत्यक्ष धोके ब) फसवणुक क) निष्काळजीपणा ड) वरीलपैकी नाही

१२) तृतीय पक्ष जबाबदारीचा विमा, प्रवासातील पैशाचा विमा, झोपडीचा विमा हे सर्वसाधारण विम्याचे _____ आहेत.

अ) प्रकार ब) पद्धती क) वैशिष्ठे ड) उद्देश

१३) भारत सरकारने _____ विम्याचे राष्ट्रिकरण १ मे १९७१ रोजी केले.

अ) आयुर्विमा ब) अपघात क) अग्नि ड) सर्वसाधारण

१४) प्रत्यक्ष संपूर्ण हानी आणि आन्वयिक किंवा परिणामांची हानी हे _____ चे प्रकार आहेत.

अ) आंशिक/सरासरी हानी ब) संपूर्ण हानी

क) सागरी धोके ड) वरीलपैकी नाही

२. टीपा लिहा : १४

अ) घरफोडीचा विमा

ब) सागरी विम्याचा अर्थ व स्वरूप.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १४

अ) सागरी विम्याची तत्वे स्पष्ट करा.

ब) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची संघटन रचना सांगा.

४. अ) 'वैयक्तिक अपघात व आजारपणाचा विम्याचा' अर्थ स्पष्ट करा. या विम्या अंतर्गत कोण कोणत्या बाबतीत संरक्षण दिले जाते ? १४

किंवा

ब) सागरी विमापत्र घेण्याची कार्य पद्धती स्पष्ट करा.

५. अ) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची कार्ये सांगा. १४

किंवा

ब) सागरी विम्याच्या विविध विमा प्रकारांची चर्चा करा.

_____

SLR-CA – 87

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (CGPA) Examination, 2017
ADVANCED STATISTICS (Paper – II) (New)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of calculators is* ***allowed****.*

1. Choose the most appropriate alternative amongs the given for **each** question. **14**

I) If in a graph common region is an empty set, then that L.P.P. has
a) Unique solution b) Infinite many solutions
c) No solution d) None of these

II) In a L.P.P. of maximisation, if upper boundary of a common region is open then that L.P.P. has
a) Unique solution b) Unbounded solution
c) Infinite many solutions d) None of these

III) Objective function of a L.P.P. may be
a) Maximisation type
b) Minimisation type
c) Maximisation or Minimisation type
d) None of these

IV) Cost matrix in an assignment problem must be a
a) Square matrix b) Row matrix
c) Column matrix d) None of these

V) In general, objective function of assignment problem is in
a) Maximisation form
b) Minimisation form
c) maximisation or Minimisation form
d) None of these

VI) Assignments in solution matrix of order n of assignment problem is optimum, if number assignments is

a) equal to n b) less than n

c) greater than n d) none of these

VII) In VAM of finding IBFS to the Transportation problem, the first allocation is done in a

a) $(1, 1)^{th}$ cell

b) least cost cell in first row

c) least cost cell in a row or a column with maximum penalty

d) none of these

VIII) In matrix minima method, the first allocation is made in a cell

a) of least cost in first row b) of least cost in first column

c) of least cost in the matrix d) none of these

IX) Maximum number of basic cells in the solution matrix of transportation problem with in origins and 'n' destinations is

a) m + n b) m + n + 1 c) m + n – 1 d) none of these

X) In a transportation problem, IBFS under cosideration is optimum if (where, dij = zij – cij)

a) dij $\leq$ 0 b) dij $\geq$ 0 c) dij = 0 d) none of these

XI) If for a given transportation problem, Σai > Σbj; then to find an IBFS, it is necessary to introduce a dummy destination D_{n+1}, with requirement equal to

a) Σbj – Σai b) ai – bj c) Σai – Σbj d) None of these

XII) A transportation problem is said to be unbalanced, if

a) Σai > Σbj b) Σai < Σbj

c) Either a) or b) d) None of these

XIII) Inprocessing n jobs through two machines A and B, in the order AB, the 5th job is done at the end if

a) B_5 = max{Ai, Bi} b) A_5 = min{Ai, Bi}

c) B_5 = min{Ai, Bi} d) None of these

XIV) The problem of processing of n jobs through three meachines A, B, C in the order ABC is done if

a) min(Bi) $\geq$ max{Ai} b) max(Bi) $\geq$ min{Ai}

c) min{Ci} $\geq$ max{Ai} d) none of these

2. A) Solve the following L.P.P. by graphical method. **7**

Max. $Z = 4x_1 + 3x_2$

S.t.t.c.

$$2x_1 + x_2 \leq 1000$$
$$x_1 + x_2 \leq 800$$

and $x_1, x_2 \geq 0.$

B) For the following transportation problem, find IBFS by

i) North west corner rule ii) By matrix minima method.

To

From	**E**	**F**	**G**	**H**	**I**	**Availability**
A	8	10	12	17	15	18
B	15	13	18	11	9	20
C	14	20	6	10	13	13
D	13	19	7	6	12	19
Requirement	15	17	22	11	5	

7

3. A) Explain Row minima and column methods of finding an IBFS to the transportation problem. **7**

B) We have five jobs, each of which must go through two machines A and B in the order AB. Processing times in hours are given in the table below : **7**

Job(1) :	1	2	3	4	5
Machine A(Ai) :	5	1	9	3	10
Machine B(Bi) :	2	6	7	8	4

Determine a sequence for the five jobs that will minimize the elapsed time. Find also total elapsed time and idle times for each machine.

4. Attempt **any one** of the following : **14**

A) Explain in detail the assignment algorithm.

B) Solve the following transportation problem.

Destinations

		D_1	D_2	D_3	**Capacities**
Sources	S_1	2	2	3	10
	S_2	4	1	2	15
	S_3	1	3	4	40
Demands		20	15	30	

5. Attempt **any one** of the following : **14**

A) Define Assignment Problem. Solve the following assignment problem to minimise the total cost.

Operators

		01	**02**	**03**	**04**	**05**
Job	J_1	20	22	35	22	18
	J_2	4	26	24	24	7
	J_3	23	14	17	19	19
	J_4	17	15	16	18	15
	J_5	16	19	21	19	25

B) We have 4 jobs each of which has to go through six machines mj(j = 1, 2.6) in the order $M_1.M_2.M_3.M_4.M_5.M_6$. Processing time (in hrs) is given below :

Machines

	M_1	M_2	M_3	M_4	M_5	M_6
Job A :	18	8	7	2	10	25
Job B :	17	6	9	6	8	19
Job C :	11	5	8	5	7	15
Job D :	20	4	3	4	8	12

Determine a sequence of these four jobs that minimises the total elapsed time. Find also the idle times for each machine.

SLR-CA – 88

Seat No.	

Set P

B.Com. – III/(Semester – VI) (Old) Examination, 2017
BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

Day and Date : Tuesday, 24-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternatives : **10**

1) Jurisdiction of State Commission is Rs. _____
   a) Up to Rs. 20 lakh b) Rs. 20 lakh to 1 crore
   c) Above Rs. 20 lakh d) Above Rs. 1 crore

2) Against decision of National Commission appeal can be filed to _____
   a) High Court b) Central Government
   c) Supreme Court d) State Government

3) Protection and Promotion of Consumer's Rights is the function of
   a) Consumer Courts b) Consumer Protection Council
   c) Central Government d) State Government

4) Minimum _____ directors are required for Public Company.
   a) 2 b) 7 c) 5 d) 3

5) In Government Company minimum _____ of share capital is held by Government.
   a) 50% b) 51% c) More than 51% d) 10%

6) Duration between two consecutive annual general meetings of company shall not be more than _____
   a) Eighteen months b) Twelve months
   c) Fifteen months d) Sixteen months

7) For Public Company minimum paid up capital of Rs. _____ is necessary.
   a) One lakh b) Five lakh c) Ten lakh d) Two lakh

8) Information Technology Act was passed in the year _____
   a) 1992 b) 1956 c) 1872 d) 2000

P.T.O.

9) SEBI was established in the year _____

a) 1992 b) 2003 c) 2000 d) 1986

10) Head office of SEBI is situated at _____

a) Delhi b) Chennai c) Mumbai d) Kolkata

2. Write notes : **10**

1) Complaint

2) Government company.

3. Write notes : **10**

1) Cyber Crime

2) Registration of share brokers.

4. Answer **any one** of the following questions : **10**

1) Define Consumer. Explain rights of Consumer.

OR

2) Explain types of winding up of company.

5. Answer **any one** of the following questions : **10**

1) Explain clauses of memorandum of Association of Company.

OR

2) Explain powers and functions of SEBI.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक.***

*२) **उजवीकडील** अंक पूर्ण **गुण** दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडा : **१०**

१) राज्य आयोगाचे अधिकार क्षेत्र रू. _____ आहे.

अ) रू. २० लाख पर्यात ब) रू. २० लाख ते १ कोटी

क) रू. २० लाख पेक्षा जास्त ड) रू. १ कोटी पेक्षा जास्त

२) राष्ट्रीय आयोगाच्या निर्णयविरुद्ध _____ कडे अपिल करता येते.

अ) उच्च न्यायालय ब) केंद्र शासन

क) सर्वोच्च न्यायालय ड) राज्य शासन

३) ग्राहकांच्या अधिकारांचे संरक्षण आणी प्रवर्तन करणे हे _____ चे कार्य आहे.

अ) ग्राहक न्यायालय ब) ग्राहक संरक्षण परिषद

क) केंद्र शासन ड) राज्य शासन

४) सर्वजनिक कंपनीसाठी किमान _____ संचालक आवश्यक असतात.

अ) २ ब) ७ क) ५ ड) ३

५) सरकारी कंपनीमध्ये सरकारचे किमान _____ भांडवल असते.

अ) ५०% ब) ५१%

क) ५१ पेक्षा जास्त ड) १०%

६) दोन सलग वार्षिक सर्वसाधारण सभेमधील अंतर _____ पेक्षा जासा नसते.

अ) अठरा महिने ब) बारा महिने

क) पंधरा महिने ड) सोळा महिने

७) सार्वजनिक कंपनीसाठी किमान रू. _____ चे भांडवल आवश्यक असते.

अ) एक लाख ब) पाच लाख

क) दहा लाख ड) दोन लाख

८) माहिती तंत्रज्ञानाचा कायदा _____ वर्षी संमत झाला.

अ) १९९२ ब) १९५६ क) १८७२ ड) २०००

९) सेबीची स्थापना _____ वर्षी झाली.

अ) १९९२ ब) २००३ क) २००० ड) १९८६

१०) सेबीचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) दिल्ली ब) चेन्नई

क) मुंबई ड) कलकत्ता

२. टीपा लिहा : १०

१) फिर्याद

२) सरकारी कंपनी.

३. टीपा लिहा : १०

१) सायबर गुन्हेगारी

२) भाग दलालांची नोंदणी.

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

१) ग्राहकाची व्याख्या द्या. ग्राहकांचे हक्क कोणते ते स्पष्ट करा.

किंवा

२) कंपनीच्या अवसायनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०

१) कंपनीच्या घटनापत्रकातील कलमे स्पष्ट करा.

किंवा

२) सेबीचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

SLR-CA – 89

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
BUSINESS ECONOMICS (Paper – III)

Day and Date : Wednesday, 25-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative : **10**

1) The 12th Five Year Plan covers _____ period.
a) 2005-10 b) 2007-12 c) 2010-15 d) 2012-17

2) The status of human development increases due to _____
a) Poverty b) Unemployment
c) Urbanisation d) Illiteracy

3) _____ is the kinds of foreign capital.
a) Direct Foreign Investment
b) Foreign Collaboration Investment
c) Loans from International Institutions
d) All the above

4) _____ is the objectives of Indian Planning.
a) Economic Growth b) Self reliance
c) Removal of Poverty d) All the above

5) _____ country firstly accepted planning in the world.
a) America b) England c) Russia d) India

6) IMF was established in the year _____
a) 1939 b) 1945 c) 1949 d) 1951

7) Basic concept of SAARC was put-forth by _____

a) Indira Gandhi b) Rajiv Gandhi

c) Manmohan Singh d) Norman Hill

8) World Trade Organisation (W.T.O.) was established in the year _____

a) 1985 b) 1991 c) 1995 d) 1997

9) At present _____ the numbers of members of IBRD.

a) 44 b) 105 c) 137 d) 184

10) Govt. of India accepted liberal policy towards Foreign Investment in the year _____

a) 1981 b) 1985 c) 1991 d) 2001

2. Write short notes on : **10**

a) Importance of Foreign capital

b) Human Poverty Index

3. Write short answers on : **10**

a) Objectives of the Indian Planning

b) Objectives of the SAARC

4. Answer **any one** of the following : **10**

a) Explain the objectives and performance of I.M.F.

OR

b) Explain the role of Human Resource in Economic Development.

5. Answer **any one** of the following : **10**

a) Discuss the achievements and failure of Indian Planning.

OR

b) Explain the major adjustment in the World Trade Organisation (W.T.O.).

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्याय निवडा : **१०**

१) बाराव्या पंचवार्षिक योजनेचा _____ कालावधी होय.
अ) २००५-१० ब) २००७-१२ क) २०१०-१५ ड) २०१२-१७

२) मानवी विकासाच्या दर्जामध्ये _____ मुळे वाढ होते.
अ) दारिद्र्य ब) बेकारी क) शहरीकरण ड) निरक्षरता

३) _____ हे विदेशी भांडवलाचे प्रकार आहेत.
अ) प्रत्यक्ष विदेशी गुंतवणुक ब) विदेशी संयुक्त गुंतवणुक
क) आंतरराष्ट्रीय संस्थाकडील कर्जे ड) वरीलपैकी सर्व

४) _____ हे भारतीय नियोजनाची उद्दिष्ट्ये आहेत.
अ) आर्थिक वृद्धी ब) आत्मनिर्भरता / स्वावलंबन
क) दारिद्र्य निर्मूलण ड) वरीलपैकी सर्व

५) _____ राष्ट्राने जगात सर्वप्रथम नियोजनाचा स्वीकार केला.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) रशिया ड) भारत

६) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधिची (आय.एम्.एफ्.) स्थापना _____ वर्षी झाली.
अ) १९३९ ब) १९४५ क) १९४९ ड) १९५१

७) सार्क संघटनेची मूळ कल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) इंदिरा गांधी ब) राजीव गांधी क) मनमोहन सिंग ड) नॉर्मन हिल

८) जागतिक व्यापार संघटनेची (डब्ल्यू.टी.एफ्.) स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९८५ ब) १९९१ क) १९९५ ड) १९९७

९) आय.बी.आर.डी. ची सध्या _____ सभासद संख्या आहे.
अ) ४४ ब) १०५ क) १३७ ड) १८४

१०) _____ या वर्षी भारत सरकारने परकीय गुंतवणुकीबाबतचे उदारीकरणाचे धोरण स्वीकारले.
अ) १९८१ ब) १९८५ क) १९९१ ड) २००१

२. टीपा लिहा : १०

अ) विदेशी भांडवलाचे महत्त्व

ब) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

अ) भारतीय नियोजनाची उद्दिष्ट्ये

ब) 'सार्क'ची उद्दिष्ट्ये.

४. खालीलपैकी **एका** प्रश्नांचे उत्तर लिहा : १०

अ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (आय.एम्.एफ्.)ची उद्दिष्ट्ये व कामगिरी स्पष्ट करा.

किंवा

ब) मानव संसाधनाची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

५. खालीलपैकी **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

अ) भारतीय नियोजनाच्या यशापयशाची चर्चा करा.

किंवा

ब) जागतिक व्यापार संघटनेच्या (डब्ल्यू.टी.ओ.) प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

SLR-CA – 90

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
CO-OPERATIVE DEVELOPMENT

Day and Date : Thursday, 26-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**

1) _____ are the causes of failure of Co-operative Movement in India.
   a) Lack of funds
   b) Defective Management
   c) Competition from private agencies
   d) All of the above

2) The structure of Indian Co-operative Dairy Societies is
   a) Federal b) Branch
   c) Three tier d) Two tier

3) England is famous for _____ Co-operative Movement.
   a) Labour b) Consumer
   c) Credit d) Agricultural

4) National Bank for Agriculture and Rural Development was set up in the year
   a) 1982 b) 1882
   c) 1983 d) 1883

5) Germany is famous for _____ type of Co-operative Societies.
   a) Credit b) Consumer
   c) Agricultural d) Dairy

6) Vaikunthlal Mehta National Co-operative Management Institute is established for

a) Control b) Finance

c) Training d) All of these

7) Maharashtra State Co-operative Society Act was passed in the year

a) 1960 b) 1904 c) 1912 d) 1950

8) The first Co-operative Society Act in England came into existence in the year

a) 1852 b) 1850

c) 1844 d) None of these

9) National Co-operative Union of India started functioning from the year

a) 1960 b) 1961 c) 1860 d) 1861

10) Moshavim Ovdim Society in Israel was established in the year

a) 1821 b) 1921

c) 1621 d) 1721

2. Write short notes :

a) Features of National Co-operative Development Corporation. **5**

b) Developmental functions of NABARD. **5**

3. Write answers in short :

a) Explain the importance of Co-operative Education. **5**

b) Discuss in brief the features of Denmark Co-operative Dairy Societies. **5**

4. Answer **any one** of the following questions : **10**

1) Discuss the achievements of Indian Co-operative Movement.

2) Review the progress of consumer Co-operative Movement in England.

5. Answer **any one** of the following questions : **10**

1) State the main provisions of Maharashtra Co-operative Act, 1960.

2) Review the progress of Agriculture Co-operative Movement in Israel.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा : **१०**

१) _____ हे भारतीय सहकारी चळवळीच्या अपयशाची कारणे आहेत.

अ) निधीचा अभाव ब) दोषास्पद व्यवस्थापन

क) खाजगी क्षेत्राकडून स्पर्धा ड) वरील सर्व

२) भारतात सहकारी दूध व्यवसाय संस्थांची रचना _____ आहे.

अ) संघीय ब) शाखीय

क) त्रिस्तरीय ड) द्विस्तरीय

३) इंग्लंड हा देश _____ सहकारी चळवळीसाठी प्रसिद्ध आहे.

अ) श्रमिक/मजूर ब) ग्राहक

क) पतपुरवठा ड) कृषि

४) राष्ट्रीय कृषि आणि ग्रामीण विकास बँकेची स्थापना _____ साली झाली.

अ) १९८२ ब) १८८२ क) १९८३ ड) १८८३

५) जर्मनी हा देश _____ प्रकारच्या सहकारी संस्थासाठी प्रसिद्ध आहे.

अ) पतपुरवठा ब) ग्राहक

क) शेती ड) दुग्ध

६) वैकुंठलाल मेहता राष्ट्रीय सहकारी व्यवस्थापन संस्थेची स्थापना _____ साठी करण्यात आली.

अ) नियंत्रण ब) अर्थपुरवठा क) प्रशिक्षण ड) यापैकी सर्व

७) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा _____ मध्ये संमत झाला.

अ) १९६० ब) १९०४ क) १९१२ ड) १९५०

८) इंग्लंडमध्ये पहिला सहकारी संस्था कायदा _____ मध्ये अस्तित्वात आला.

अ) १८५२ ब) १८५०

क) १८४४ ड) यापैकी कोणतेही नाही

९) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघ ही संस्था _____ पासून कार्य करू लागली.

अ) १९६० ब) १९६१ क) १८६० ड) १८६१

१०) इस्त्राईल मधील 'मोशाविम् ओविदम्' संस्थेची स्थापना _____ साली झाली.

अ) १८२१ ब) १९२१ क) १६२१ ड) १७२१

२. टीपा लिहा :

अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाचे वैशिष्ट्ये. ५

ब) नाबार्ड (NABARD) ची विकासात्मक कार्ये. ५

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) सहकार शिक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा. ५

ब) डेन्मार्क दुग्ध सहकारी संस्थांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ५

४. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

१) भारतीय सहकारी चळवळीचे यश स्पष्ट करा.

२) इंग्लंड मधील ग्राहक सहकारी चळवळीच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.

५. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०

१) महाराष्ट्र सहकारी कायदा १९६० मधील प्रमुख तरतुदी स्पष्ट करा.

२) इस्त्राईल मधील कृषी सहकारी चळवळी ने केलेल्या प्रगतीचा आढावा घ्या.

SLR-CA – 91

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
MODERN MANAGEMENT PRACTICES

Day and Date : Friday, 27-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *the questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from the given alternatives : **10**

1) _____ is an individual cause/source of the stress.

a) Career change b) Personality type
c) Job conflicts d) All of these

2) _____ event is considered as business event.

a) Marketing b) Financial
c) Production d) All of these

3) International Organisation for standardisation is established in _____

a) 1947 b) 2010 c) 1990 d) 1950

4) Earthquake is an example of _____ disaster.

a) Natural b) Seasonal
c) Man-made d) None of these

5) Continuous improvement is the basic philosophy of _____

a) Poka-Yoke b) 5 – S c) Kaizen d) Six sigma

6) Six sigma is a _____ concept.

a) Physical b) Social c) Statistical d) Economical

P.T.O.

7) _____ is a main branch office of ISO in India.

a) Delhi b) Pune c) Mumbai d) Bhopal

8) _____ is a first and most important micro technique of 5 – S philosophy.

a) Seiso b) Seiketsu c) Seiton d) Seiri

9) _____ is an important remedial measure to cope with the individual stress.

a) Meditation b) Job enrichment

c) Changes in structure d) None of these

10) _____ is a methodology for prevention of identified errors and their causes.

a) 5 – S b) Six sigma

c) Poka - Yoke d) Kaizen

2. Write short notes : **10**

A) Micro level techniques of Kaizen.

B) Types of event.

3. Write short answers : **10**

A) Explain the benefits of Business Process Out Sourcing (B.P.O.)

B) Explain the organisational sources/causes of the stress.

4. Explain the importance of ISO quality standard. **10**

OR

Explain the micro level techniques of Poka-Yoke.

5. Define six sigma. Explain the steps in implementing six sigma. **10**

OR

Explain the steps in prevention/mitigation of disaster.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्यायाची निवड करा : **१०**

१) _____ हे ताणाचे व्यक्तिगत कारण आहे.
अ) जीवन क्षेत्रात बदल ब) व्यक्तिमत्व प्रकार
क) कार्याबाबत संघर्ष ड) वरील सर्व

२) _____ समारंभ व्यवसायीक समारंभ म्हणून ओळखला जातो.
अ) विपणन ब) वित्तीय क) उत्पादन ड) वरील सर्व

३) आंतरराष्ट्रीय मानक संघटनेची स्थापना _____ मध्ये झाली.
अ) १९४७ ब) २०१० क) १९९० ड) १९५०

४) भूकंप ही _____ आपत्तीचे उदाहरण आहे.
अ) निसर्ग निर्मित ब) हंगामी क) मानव निर्मित ड) यापैकी नाही

५) सातत्यपूर्ण सुधारणा हे _____ चे तत्त्वज्ञान आहे.
अ) पोका-योके ब) फाईव्ह एस् क) कायझेन ड) सिक्स सिग्मा

६) सिक्स सिग्मा ही _____ संकल्पना आहे.
अ) भौतिक ब) सामाजिक क) सांख्यकिय ड) आर्थिक

७) _____ हे आय.एस्.ओ. चे भारतातील मुख्य शाखा कार्यालय आहे.
अ) दिल्ली ब) पुणे क) मुंबई ड) भोपाळ

८) _____ हे फाईव्ह एस् तत्वज्ञानाचे प्रथम आणि अत्यंत महत्वाचे सूक्ष्म तंत्र होय.
अ) स्वच्छता ब) प्रमाणीकरण
क) पद्धतशीर मांडणी ड) वर्गीकरण

९) _____ ही व्यक्तिगत ताण व्यवस्थापनाची महत्वाची उपाय योजना आहे.
अ) ध्यानधारणा ब) कार्य समृद्धी क) संरचनेत बदल ड) यापैकी नाही

१०) _____ ही शोधकेल्या चूका आणि त्यांची कारणे प्रतिबंध करण्याची कार्यपद्धती आहे.
अ) फाईव्ह एस् ब) सिक्स सिग्मा क) पोका-योके ड) कायझेन

२. टीपा लिहा : १०

अ) कायझेन पद्धतीची, सूक्ष्म स्तर तंत्रे.

ब) समारंभाचे प्रकार.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

अ) बी.पी.ओ. चे फायदे स्पष्ट करा.

ब) ताणाची संघटनात्मक कारणे स्पष्ट करा.

४. आय.एस्.ओ. गुणवत्ता मानकांचे महत्व स्पष्ट करा. १०

किंवा

पोका-योके पद्धतीची सुक्ष्म स्तर तंत्रे स्पष्ट करा.

५. सिक्स सिग्माची व्याख्या द्या. सिक्स सिग्मा अंमल बजावणीतील टप्पे स्पष्ट करा. १०

किंवा

आपत्ती प्रतिबंधात्मक व हानी टाळण्याबाबतचे टप्पे/उपाय स्पष्ट करा.

SLR-CA – 92

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED BANKING (Paper – I)
Law and Practice of Banking in India

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N. B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from given alternatives : **10**

1) As soon as a bank receives a final garnishee order, it should _____
   a) Close the A/c b) Stop the operation
   c) Inform to customer d) None of these

2) When garnishee order is issued by the court to the bank related to the account of a customer, the bank is called _____
   a) Judgement debtor b) Judgement creditor
   c) Garnisher d) None of these

3) At a railway station if we withdraw cash from ATM of SBI, SBI is called _____
   a) Paying bank b) Collecting bank
   c) Advising bank d) None of these

4) The first Banking Regulation Act is passed in India in _____
   a) 1940 b) 1948 c) 1949 d) 1950

5) A paying bank can get legal protection only when it makes payment _____
   a) In due course b) In cash
   c) By cheque d) By D.D.

6) The ability of an asset to convert into cash is called _____
   a) Liquidity b) Profitability
   c) Loan d) Pledge

P.T.O.

7) Basically Indian Banks have to operate their function according to _____ Banking Act.

a) 1940 b) 1948

c) 1950 d) None of these

8) _____ is the principal officer of the bank.

a) Branch Manager b) General Manager

c) Regional Manager d) None of these

9) In India _____ bank is having authority to change the bank rate.

a) SBI b) Central Bank

c) Commercial Bank d) None of these

10) Honouring a cheque is a _____ obligation of Commercial Bank.

a) Contractual b) Statutory

c) General d) Banking

2. Write short answer : **10**

A) Explain fixed charge and floating charge.

B) Explain the concept of hypothecation.

3. Write short notes : **10**

A) English mortgage and simple mortgage.

B) Conversion by Collecting Bank.

4. Write answer (**any one**) : **10**

A) Explain the rights and obligations of Collecting Bank.

B) Explain the basic features of Indian Banking Regulation Act of 1949.

5. Write answer (**any one**) : **10**

A) Explain the merits and demerits of different types of charges of Bank.

B) Explain the principles of sound lending of Bank.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडा. **१०**

१) जेव्हा बँकेला अंतिम गारनिशी आदेश मिळतो तेव्हा बँकेने _____ केले पाहीजे.

अ) खाते बंद ब) व्यवहार स्थगित
क) ग्राहकांस माहिती देणे ड) यापैकी नाही

२) ज्या बँकेला कोर्टाकडून ग्राहकाच्या खात्यासंदर्भात गारनिशी आदेश दिला जातो त्या बँकेला _____म्हणतात.

अ) जज्मेंट ऋणको ब) जज्मेंट धनको
क) गारनिशर ड) यापैकी नाही

३) जेव्हा रेल्वे स्टेशनवरील एस्.बी.आय्.च्या ए.टी.एम्. मधून पैसे काढले जातात, तेव्हा एस्. बी. आय्. ला _____ म्हणतात.

अ) प्रदायी बँक ब) वसूली बँक
क) सल्लागार बँक ड) यापैकी नाही

४) भारतात पहिला बँकिंग नियमन कायदा सन _____ मध्ये करण्यात आला.

अ) १९४० ब) १९४८ क) १९४९ ड) १९५०

५) प्रदायी बँकेने कायदेशीर संरक्षण मिळविण्यासाठी _____ केले पाहीजे.

अ) यथाविधी प्रदान ब) रोख प्रदान
क) चेकने प्रदान ड) डी.डी. ने प्रदान

६) मालमत्तेची रोख पैशात रूपांतर होण्याची क्षमता म्हणजे _____ होय.

अ) रोखता ब) लाभता
क) कर्ज ड) तारण

७) सर्वसाधारणपणे भारतीय बँका _____ बॅकिंग कायद्याने कार्य करतात.

अ) १९४० ब) १९४८ क) १९५० ड) यापैकी नाही

८) _____ हा बँकेचा प्रमुख अधिकारी असतो.

अ) शाखा व्यवस्थापक ब) महाव्यवस्थापक
क) प्रादेशिक व्यवस्थापक ड) यापैकी नाही

९) भारतात _____ बँकेला बँक रेट बदलण्याचा अधिकार आहे.

अ) एस्.बी.आय्. ब) मध्यवर्ती बँक क) व्यापारी बँक ड) यापैकी नाही

१०) धनादेशाचे प्रदान करणे ही व्यापारी बँकेची _____ जबाबदारी आहे.

अ) करारात्मक ब) कायदेशीर क) सर्वसाधारण ड) बँकिंग

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०

अ) स्थिर प्रभार आणि बदलता प्रभार स्पष्ट करा.

ब) नजर गहाण ही संकल्पना स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा. १०

अ) इंग्लिश गहाण व सामान्य गहाण.

ब) वसूली बँक द्वारा रूपांतर.

४. उत्तर लिहा. (कोणतेही **एक**) १०

अ) वसूली बँकेचे हक्क व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

ब) भारतीय बँकिंग नियमन कायदा, १९४९ चे मूलभूत वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. उत्तर लिहा. (कोणतेही **एक**) १०

अ) बँकेच्या विविध प्रकारच्या प्रभाराचे गुण व दोष स्पष्ट करा.

ब) बँकेच्या सुरक्षित कर्ज वितरणाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

_____

SLR-CA – 93

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instruction : ***All*** *questions are* ***compulsory****.*

1. Select correct alternatives : **10**

1) Pooling of interest method is used to account for amalgamation in the nature of
A) Purchase B) Merger C) Sales D) None of above

2) Purchase of a business of one company by an existing Co. is termed as
A) Amalgamation B) Absorption
C) External reconstruction D) Reconstruction

3) The cost of goods sold is transferred to
A) Sales account B) Hire purchase
C) Purchases account D) None of above

4) In case of instalment system interest to be received by the seller is credited to
A) Interest suspense account B) Interest account
C) Sales account D) Vendors account

5) A ratio is computed by taking two figures
A) Any two figures B) Any two events
C) Any two related figures D) All of above

6) Turnover ratios helps management in
A) Managing resources B) Managing debts
C) Evaluating performance D) None of above

7) Ratio of net sales to net working capital is
A) Working capital turnover ratio B) Liquidity ratio
C) Profitability ratio D) Assets ratio

8) Depreciation is charged by the purchaser on
A) Hire purchase B) Cash price
C) Sales price D) Yearly instalment

9) A/S 14 relates to
A) Absorption B) External reconstruction
C) Amalgamation D) None of above

10) There are _____ types of reconstruction.
A) three B) two C) four D) all of above

P.T.O.

2. Write short notes (**any two**) : **10**
   A) Objects of Management Accounting.
   B) Purchase consideration.
   C) Difference between hire-purchase and sales.

3. A) Aryan purchased a motor car on hire purchase system from Automobile Ltd. on 1-1-2000 on paying Rs. 12,000 down. The remaining amount (including 10% interest p.a.) was paid at the end of each year as under. **10**

   31-12-2000 Rs.25,600
   31-12-2001 Rs.19,600
   31-12-2002 Rs.14,000
   31-12-2003 Rs. 8,800

   Show your calculation of interest in each instalment.

   B) Following is the Trading and Profit and Loss A/c for the year ended 31 December 2016 as follows
   Calculate :
   1) Gross Profit Ratio 2) Net Profit Ratio 3) Operating Ratio.

Trading and Profit and Loss A/c for the year 31-12-2016

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Opening Stock	60,000	By Sales	3,50,000
To Purchases	1,60,000	By Closing Stock	80,000
To Wages	40,000		
To Factory Light Bill	44,000		
To Gross Profit c/d	1,26,000		
	4,30,000		**4,30,000**
To Office and admn. exps.	45,000	By Gross profit b/d	1,26,000
To Sales and Dis. exps.	10,000	By Profit on sale of	
To Loss on sale of land	4,000	furniture	10,000
To Net profit	77,000		
	1,36,000		**1,36,000**

4. On 1st January, 2000 Yash purchased a machine from Uma on hire purchase basis. The particulars are as follows : **10**
   a) Cash price Rs. 20,000.
   b) Amount to be paid on signing the contract Rs. 8,000.
   c) Balance to be paid in three (yearly) instalments of Rs. 4,000 each plus interest.
   d) Interest to be charged on outstanding balance at 5% p.a.
   e) Depreciation at 10% p.a. on written down value method. You are required to show,
      1) Machine A/c
      2) Uma's A/c
      3) Interest A/c in the books of Yash.

OR

Following are the financial statements of S Ltd. for the year 2012. **10**

Balance Sheet as on 31st March 2012

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Owners Equity		**Fixed Assets**	
7% preference share capital	2,00,000	Buildings	6,00,000
Eq. share capital	8,00,000	Plant and machinery	4,00,000
General reserve	9,00,000	Furniture	2,00,000
Retained earnings	25,000	Patents	50,000
Debt. Equities		**Current Assets**	
6% debentures	1,00,000	Cash	2,20,000
Loan (long term)	80,000	Bank	1,30,000
8% bonds	20,000	Investment	1,80,000
Current Liabilities		Sundry debtors	1,15,000
Creditors	60,000	Bills receivables	80,000
Bills payable	20,000	Stock	3,00,000
Bank overdraft	20,000	Prepaid expenses	20,000
Outstanding exps.	20,000		
Proposed dividend	50,000		
	22,95,000		**22,95,000**

Profit & Loss A/c for the year ended 31st March 2012

Sales	24,00,000
Less : Cost of goods sold	16,00,000
Gross profit	8,00,000
Less : Expenses	7,00,000
Net profit	1,00,000

You are required to compute the following ratios.

1) Current ratio
2) Acid test ratio
3) Gross profit ratio
4) Return on proprietors fund
5) Debt to equity ratio
6) Operating ratio
7) Return on capital employed.

5. The Assets of R' Co. Ltd. are purchased by the S Co. Ltd. The purchase consideration was agreed upon as under : **10**
   a) A cash payment of Rs. 90 per share held by the members in the vendor company.
   b) Settlement of debentures in the R Co. Ltd. by repayment at Rs. 550 per debenture held.
   c) To exchange four shares of S Co. Ltd. of Rs. 75 each, quoted in the market at Rs. 140 each for one share held by the members in the vendor company.
   d) Payment of realization expenses Rs. 12,000.

The Balance Sheet of R company Ltd. as on 31st March, 2000 was as follows.

Balance Sheet as on 31st March 2000

Liabilities	Rs.	Assets		Rs.
Share capital		Land and Buildings		10,00,000
6000. Eq. sh. of Rs. 500		Plant and machinery		16,00,000
each fully paid	30,00,000	Furniture and fixtures		3,10,000
Insurance fund	65,000	Vehicles		2,40,000
General reserve	2,75,000	Stock on hand		8,10,000
Profit and loss A/c	60,000	Bills receivables		1,90,000
1,300 7% debentures of		Sundry debtors	3,00,000	
500 Rs. each	6,50,000	Less : pro.for		
Sundry creditors	1,10,000	doubtful debt.	35,000	2,65,000
Bills payable	1,40,000	Cash on hand		85,000
Bank overdraft	2,00,000			
	45,00,000			**45,00,000**

You are required to prepare in the books of accounts of R' Company Ltd.

Realisation A/c, Equity shareholders A/c, Bank A/c and Journal entries in the books of the purchasing company including entries for cash.

OR

Following is the Balance Sheet of Small Ltd. as at 31st March 2016. **10**

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share capital		Goodwill	35,000
2000 shares of Rs. 100 each	2,00,000	Land and building	85,000
Reserve fund	20,000	Plant and machinery	1,60,000
5% debentures	1,00,000	Stock	55,000
Loan from A (as director)	40,000	Cash at bank	34,000
Sundry creditors	80,000	Discount on debentures	6,000
		Debtors	65,000
	4,40,000		**4,40,000**

The business of the company is taken over by Large Ltd. as on that date on the following terms.

a) The Large Ltd. to take over all the assets except cash the assets to be valued at their book values less 10% except Goodwill which was to be valued at 4 years purchase of the excess of average (five years) profit over 8% of the combined amount of share capital and reserve.

b) The Large Ltd. to take over trade creditors which were subject to discount of 5%.

c) The purchase consideration was to be discharged in cash Rs. 1,50,000 and balance paid in Eq. shares valued at Rs. 12.50 per share.

The average of 5 years profit was Rs. 30,100. The liquidation expenses Rs. 4,000.

Show the necessary accounts in the books of Small Ltd. and journal entries in the books of Large Ltd.

———————

SLR-CA – 94

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) Use of calculator is ***allowed****.*

1. Choose the correct alternatives from the given below : **10**

1) _____ is an extra time of work over and above the normal working hour.

A) Abnormal time B) Over time
C) Idle time D) Ideal time

2) Overhead incurred is Rs. 60,000 and overhead absorbed Rs. 56,400. There is under absorption of Rs.

A) 56,400 B) 3,600 C) 1,16,400 D) None of these

3) Usually _____ workers are paid on daily basis.

A) Outside B) Full time
C) Permanent D) Casual

4) According to Factory Act a worker is entitled to _____ when he works for more than nine hours in a day or more than 48 hours in a week.

A) Prepaid Wages B) Additional Wages
C) Outstanding Wages D) Overtime Wages

5) High _____ increases the cost of production and decreases the profitability.

A) Labour Working B) Labour Production
C) Labour Efficiency D) Labour Turnover

6) Under _____ method of wage payment a worker is paid a fixed rate per hour or per day or per month for the time devoted by him.

A) Idle Time B) Overtime C) Time Rate D) Piece Rate

7) If time allowed to work is 40 hours, time taken is 30 hours; rate per hour is Rs. 12, then earning of workers according to Halsey plan is Rs.

A) 420 B) 240 C) 402 D) 480

8) _____ is the aggregate of indirect material, indirect wages and indirect expenses.

A) Capital expenses B) Direct expenses

C) Total cost D) Overheads

9) _____ is the portion of the total cost which varies according to the change in the output.

A) Fixed Cost B) Variable Cost C) Semi Variable D) Standard

10) _____ statement is a statement which reconciles the Profit or Loss as per Cost Accounts with Financial Accounts.

A) Reconciliation B) Cost C) Financial D) Balance Sheet

2. Write short notes on **any two** : **10**

A) Methods of Remuneration.

B) Classification and Allocation of Overhead.

C) Need of Reconciliation Statement.

3. A) From the following information calculate Machine hour rate. **5**

Cost of Machine	Rs. 3,60,000
Repairs and maintenance per year	Rs. 3,600
Standing charges per year	Rs. 1,200
Power Expenses	Rs. 4 per hour
Working life of machine	20 years
Machine running during the year	2000 hours

B) From the following information calculate the earnings of workers under Rowan Plan. **5**

Standard Time allowed – 60 hrs.

Actual Time taken – 40 hrs.

Hourly Rate of Wages – Rs. 12

4. During one week of workman 'X' manufactured 200 articles. He receives wages for a guaranteed 44 hour week at the rate of Rs. 15 per hour. The estimated time to produce one article is 15 minutes and under incentive scheme the time allowed is increased by 20%. Calculate his gross wages under each of the following method of remuneration.

   A) Time Rate

   B) Piece work with a guaranteed weekly wages

   C) Rowan Premium Bonus

   D) Halsey premium Bonus, 50% to workmen. **10**

OR

Chandrabhaga Company Ltd. is having four departments. A, B and C production departments and 'X' Service Department. The actual expenses for the year 2016 are as follows :

	Rs.
Rent	5,000
Repairs to Plant	3,000
Depreciation of Plant	4,500
Fire Insurance	500

The following information is available in respect of the four departments.

Particular	**A**	**B**	**C**	**D**
Area (sq. ft.)	1500	1100	900	500
Value of Plant Rs.	24,000	18,000	12,000	6,000
Value of Stock (Rs.)	15,000	9,000	6,000	–

Apportion the above expenses to various departments by preparing the overhead distribution chart. **10**

5. From the following information given below calculate earnings of Mr. A, Mr. B and Mr. C under Halsey Plan. **10**

Particulars	**Mr. A**	**Mr. B**	**Mr. C**
Time allowed (Hours)	200	160	120
Time taken (Hours)	160	120	80
Rate per hour (Rs.)	8	12	16

OR

From the following Profit and Loss Account draw up Reconciliation Statement showing the profit as per Cost Accounts. **10**

Profit and Loss Account for the year ending 31st March 2016

Particular	Amount Rs.	Particular	Amount Rs.
To Office Salary	11,282	By Gross Profit	54,648
To Office expenses	6,514	By Dividend received	400
To Salesmen's salaries	4,922	By Interest on Bank deposits	150
To Sales expenses	9,304		
To Distribution expenses	2,990		
To Loss on sale of Machinery	1,950		
To Fines	200		
To Discount on debentures	100		
To Net Profit	17,936		
	55,198		**55,198**
To Income Tax	8,000	By Net Profit	17,936
To Reserve	1,000		
To Dividend	4,000		
To Balance b/d	4,936		
	17,936		**17,936**

The Cost Accounts of the Company ascertained profit of Rs. 19,636 as per his books.

———————

SLR-CA – 95

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 50

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Select the most appropriate alternative from given alternatives. **10**

1) The level at which new order for purchases is given, that level is called as
   a) Minimum level b) Re-order level
   c) Economic order quantity d) Maximum level

2) The technique of maintaining stock, keeping items at desired levels is known as _____ control.
   a) Production b) Inventory
   c) Price d) Budgetary

3) National Productivity Council was established in the year
   a) 1950 b) 1951 c) 1958 d) 1968

4) Routine, scheduling, dispatching and follow-up are techniques of _____ control.
   a) Sales b) Production
   c) Marketing d) None

5) Industrialisation is affecting on increase in
   a) Air Pollution b) Water Pollution
   c) Noise Pollution d) All of the above

6) Standard Machines, Qualitative Raw Materials, Human Resource Management etc. used for improving
   a) Profitability b) Productivity
   c) Production Planning d) None of the above

7) The first step in Production Planning Process is
   a) Organising
   b) Controlling
   c) Production Planning
   d) All of the above

8) _____ pollution is increasing due to waste water, pesticides etc.
   a) Air
   b) Water
   c) Noise
   d) None

9) If prices of raw-materials are increasing day-by-day, _____ method is useful for pricing the issues from stores.
   a) FIFO
   b) LIFO
   c) Average
   d) None

10) Due to increasing vehicles the _____ pollution is increasing.
   a) Water
   b) Air
   c) Air and Noise
   d) None of the above

2. Write short notes on : **10**
   a) Importance of classification and codification.
   b) ABC analysis.

3. Answer in brief : **10**
   a) State the functions of Inventory control department.
   b) Explain the importance of production planning and control department.

4. What is 'Productivity' ? Explain in detail the various methods for improving productivity. **10**

   OR

   What is 'Industrial Pollution' ? State the effects of industrial pollution.

5. What is 'Production Planning and Control ? Explain the techniques of Production Planning and Control. **10**

   OR

   What is 'Inventory Control' ? State and explain the various techniques of Inventory control.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायामधुन योग्य पर्यायाची निवड करा. **१०**

१) ज्या पातळीला नविन माळसाठा खरेदीचे आदेश दिले जातात त्या पातळीला _____ म्हणतात.

अ) न्यूनतम वस्तूसाठा पातळी ब) पुनरआदेश पातळी
क) आर्थिक आदेश परिमाण ड) महत्तम वस्तूसाठा पातळी

२) अपेक्षीत व योग्यपातळीवर वस्तूसाठा ठेवण्याच्या तंत्राला _____ नियंत्रण म्हणतात.

अ) उत्पादन ब) माळसाठा
क) किंमत ड) अंदाजपत्रकीय

३) राष्ट्रीय उत्पादकता मंडळाची स्थापना _____ साली केली.

अ) १९५० ब) १९५१ क) १९५८ ड) १९६८

४) मार्गनिर्धारण, कार्यवेळापत्रक, कार्यप्रारंभ आदेश देणे आणि अनुसरण ही _____ नियंत्रणाची तंत्रे आहेत.

अ) विक्री ब) उत्पादन क) विपणन ड) कोणतेही नाही

५) औद्योगिकरणाचा _____ यावर परिणाम होत आहे.

अ) हवेचे प्रदुषण ब) पाण्याचे प्रदुषण
क) ध्वनीचे प्रदुषण ड) वरील सर्व

६) प्रमाणीत यंत्रसामग्री, दर्जेदार कच्चा माळ, मानवी संसाधनाचे व्यवस्थापन वगैरे पद्धतीचा वापर _____ वाढविण्यासाठी केला जातो.

अ) नफा ब) उत्पादकता
क) उत्पादन नियोजन ड) वरील कोणतेही नाही

७) उत्पादन नियोजन प्रक्रियेतील पहिली पायरी _____ असते.

अ) संघटन ब) नियंत्रण
क) उत्पादन नियोजन ड) वरील सर्व

८) सांडपाणी, किटकनाशके वगैरे मुळे _____ प्रदुषण वाढण्यास मदत होत आहे.

अ) हवेचे ब) पाण्याचे क) ध्वनीचे ड) कोणतेही नाही

९) जर कच्चा माळाच्या किंमती दिवसेंदिवस वाढत असतील तर गोदामा मधुन उत्पादन विभागाला कच्चा माळाची किंमत आकारताना _____ पद्धतीचा अवलंब केला जातो.

अ) प्रथम आत प्रथम बाहेर FIFO ब) शेवट आत प्रथम बाहेर LIFO

क) सरासरी किंमत ड) कोणतेही नाही

१०) वाढत्या वाहनांच्या संख्येमुळे _____ च्या प्रदुषणात वाढ होत आहे.

अ) पाण्याच्या ब) हवेच्या क) हवेचे व ध्वनीचे ड) वरील कोणतेही नाही

२. टिपा लिहा. १०

अ) वर्गीकरण व सांकेतिकीकरणाचे महत्त्व.

ब) अ, ब, क विश्लेषण.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०

अ) माळसाठा नियंत्रण विभागाची कार्ये सांगा.

ब) उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रण विभागाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

४. 'उत्पादकता' म्हणजे काय ? उत्पादकता वाढविण्याच्या विविध पद्धतींचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या. १०

किंवा

औद्योगिक प्रदुषण म्हणजे काय ? औद्योगिक प्रदुषणाचे परिणाम सांगा.

५. उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रण म्हणजे काय ? उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रणाची तंत्रे स्पष्ट करा. १०

किंवा

माळसाठा नियंत्रण म्हणजे काय ? माळसाठा नियंत्रणाची तंत्रे सांगून तीचे स्पष्टीकरण करा.

_____

SLR-CA – 96

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED INSURANCE (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternatives from the given below : **10**

1) Head Office of IRDA is situated at _____
A) Pune B) Delhi
C) Mumbai D) Hyderabad

2) Insurance agent is ready to carry on insurance business in consideration of _____
A) Profit B) Interest
C) Insurance Premium D) Commission

3) _____ is accepted as proof of age by Life Insurance Corporation.
A) Birth certificate B) PAN card
C) Identity card D) ATM card

4) In the history of insurance business _____ is the new branch of insurance.
A) Accident Insurance B) Life Insurance
C) Fire Insurance D) Marine Insurance

5) _____ is the person named by the policy holder to whom the policy amount may be paid when the life insured expires.
A) Insurance agent B) Assured nominee
C) Insurance company D) Assured

6) Insurance Company receives the amount from the insured is called _____
A) Insurance loan B) Insurance premium
C) Surrender value D) Bonus on insurance

7) The Government of India opened insurance for private sector in the year_____

A) 2000 B) 1991

C) 1956 D) 1938

8) In case of yearly payment of insurance premium _____ are allowed as grace days.

A) 15 days B) 45 days

C) 30 days D) 60 days

9) Life Insurance Corporation of India has been established in the year _____

A) 2000 B) 1999

C) 1956 D) 1972

10) A license for insurance agent is granted for _____ year.

A) One B) Two

C) Three D) Four

2. Write short notes on : **10**

A) Accident insurance

B) Surrender value.

3. Write short answer : **10**

A) Explain the code of conduct for Life Insurance Agent.

B) Explain the nature of Group Insurance.

4. Explain the objective and functions of IRDA. **10**

OR

Explain the functions and qualification of life insurance agent. **10**

5. Explain the procedure for taking of life insurance policy. **10**

OR

State the covers given in the Travel Insurance and Group Insurance. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : *१) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. दिलेल्या पर्यायातील योग्य पर्यायाची निवड करा. **१०**

१) विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाचे (IRDA) मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे.

अ) पुणे ब) दिल्ली

क) मुंबई ड) हैद्राबाद

२) विमा प्रतिनिधी ही व्यक्ति _____ च्या मोबदल्यात विमा व्यवसाय करण्याचे मान्य करते.

अ) नफ्याच्या ब) व्याजाच्या

क) विमा हप्त्याच्या ड) दलालीच्या

३) _____ हा वयाचा पुरावा म्हणून आयुर्विमा महामंडळ स्वीकारते.

अ) जन्माचा दाखला ब) पान कार्ड

क) ओळखपत्र ड) ए.टी.एम. कार्ड

४) विमा व्यवसायाच्या इतिहासामध्ये _____ ही सर्वात नवीन विमा शाखा आहे.

अ) अपघात विमा ब) आयुर्विमा

क) अग्नि विमा ड) सागरी विमा

५) विमेदाराच्या मृत्युनंतर विम्याची रक्कम घेण्यासाठी विमेदाराने नेमलेल्या व्यक्तिस _____ म्हणतात.

अ) विमा प्रतिनिधी ब) विमेदाराचा वारस

क) विमा कंपनी ड) विमेदार

६) विमेदाराकडून विमा कंपनीला मिळणाऱ्या रकमेस _____ म्हणतात.

अ) विमा कर्ज ब) विमा हप्ता

क) समर्पण मूल्य ड) विमा लाभांश

७) भारत सरकारने विमा व्यवसाय _____ मध्ये खाजगी क्षेत्रासाठी खुला केला.

अ) २००० ब) १९९१

क) १९५६ ड) १९३८

८) विमेदार जर वार्षिक पद्धतीने विमा हप्ता भरत असेल, तर त्यास _____ सवलतीचे दिले जातात.

अ) १५ दिवस ब) ४५ दिवस

क) ३० दिवस ड) ६० दिवस

९) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाची स्थापना _____ वर्षी करण्यात आली.

अ) २००० ब) १९९९

क) १९५६ ड) १९७२

१०) विमा प्रतिनिधीला व्यवसाय परवाना _____ वर्षासाठी मंजूर केला जातो.

अ) एक ब) दोन

क) तीन ड) चार

२. टीपा लिहा : १०

अ) अपघात विमा.

ब) समर्पण मूल्य (सोड किंमत).

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा : १०

अ) विमा प्रतिनिधीसाठीची आचारसंहिता स्पष्ट करा.

ब) समूह विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

४. विमा नियमन व विकास प्राधिकरणाची उद्दिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा. १०

किंवा

विमा प्रतिनिधीची कार्ये व पात्रता स्पष्ट करा. १०

५. आयुर्विमा पत्र घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. १०

किंवा

प्रवासी विमा व समूह विम्यामध्ये दिले जाणारे विमा संरक्षण सांगा. १०

SLR-CA – 97

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED STATISTICS (Paper – I)

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of calculators is* ***allowed****.*

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for each question : **10**

i) If C is a constant then E(C) = ?
a) C^2 b) 0 c) C d) None of these

ii) If V(X) = 25, then V(2X – 5) = ?
a) 100 b) 45 c) 95 d) None of these

iii) If for a r.v. X, E(X) = 5 and $E(X^2) = 50$, then standard deviation of r.v. X is equal to
a) 5 b) 25 c) $\sqrt{45}$ d) None of these

iv) Mean of Binomial distribution is given by
a) nq b) np c) npq d) None of these

v) For binomial distribution $\frac{\text{mean}}{\text{variance}}$ = ?
a) $\frac{1}{q}$ b) $\frac{1}{p}$ c) $\frac{p}{q}$ d) None of these

vi) If a discrete random variable X follows a Binomial Distribution, then P [X = 0] = ?
a) p^n b) q^n c) $n.p^{n-1}.q$ d) None of these

vii) A Bernoulli trial has number of possible outcomes equal to
a) 1 b) 2 c) 3 d) None of these

viii) For a Poisson distribution with parameter λ, the variance is given by
a) λ b) $\sqrt{\lambda}$ c) λ^2 d) None of these

ix) Mean deviation in normal distribution is given by

a) $\frac{5}{4}\sigma$ b) $\frac{4}{5}\sigma$ c) $\frac{4}{7}\sigma$ d) None of these

x) Normal curve is a _____ shaped.

a) J b) U c) bell d) None of these

2. A) If two fair die are thrown, then find the expected value of X if X is a r.v. showing sum of upper most numbers on these two die. **5**

B) State and prove the law of addition of two random variables X and Y. **5**

3. A) State various conditions under which binomial distribution exists. Give its pmf. **5**

B) Between the hours 2.00 and 4.00 pm, the average number of phone calls per minute coming into the switch board of a company is 2.5. Find the probability that during one particular minute there will be no call at all.

(Given : $e^{-2} = 0.13534$, $e^{-0.5} = 0.60650$) **5**

4. Attempt **any one** of the following : **10**

A) Define Poisson distribution. Find its mean and variance.

B) Define expectation of a r.v.X. Define also, its variance. If 5 unbiased coins are tossed simultaneously, find the pmf of a r.v.X, where X-denotes number of heads coming up. Also find E(X).

5. A) Define binomial distribution. Find its mean and variance. **10**

OR

B) State various properties of Normal Distribution. **10**

_____

SLR-CA – 98

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED BANKING (Paper – II)
Banks and Financial Institutions

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

Objective type questions :

1. Choose the correct alternative given below. **10**

1) The First Banking Act in America was passed in the year
   a) 1933 b) 1940
   c) 1945 d) None of these

2) Off-shore banking is also called as
   a) Euromarket b) Dollar market
   c) Euro-Dollar market d) None of these

3) _____ is the first credit controlling bank in the world.
   a) Bank of America b) Bank of England
   c) RBI d) None of these

4) The Bank of England is established in the year
   a) 1964 b) 1694
   c) 1980 d) None of these

5) The currency of the Bank of England was passed in the year
   a) 1916 b) 1928
   c) 1930 d) None of these

6) In India Development Banks are converted in company in the year
   a) 1993 b) 1960
   c) 1980 d) None of these

7) IDBI was established in the year
   a) 1964 b) 1947
   c) 1970 d) None of these

8) The first development banks in India was started in the year.
   a) 1921 b) 1917
   c) 1930 d) None of these

9) _____ clearing house is the first clearing house in the world.
   a) London b) Mumbai
   c) Kolkata d) None of these

10) _____ is the Home-Land of Branch Banking System.
   a) USA b) England
   c) India d) None of these

2. Write short answers : **10**

   a) Functions of IDBI.

   b) Federal Deposit Insurance Corporation.

3. Write short answers : **10**

   a) Functions of ICICI.

   b) Advantages of E-Banking.

4. Answer the following **any one** : **10**

   a) Explain the diversification of banking in India.

   b) Explain the features and functions of Commercial Banks in England.

5. Answer the following **any one** : **10**

   a) Explain the role of Development Banking in the economic development of India.

   b) Explain the objectives of Commercial Banks in USA.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक प्रश्नाचे **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

वस्तुनिष्ठ प्रश्न.

१. खालीलपैकी योग्य पर्यायाची निवड करा. **१०**

१) अमेरिकेतील पहिला बँकिंग कायदा _____ मध्ये संमत करण्यास आला.
अ) १९३३ ब) १९४० क) १९४५ ड) यापैकी नाही

२) ऑफ-श्योर-बँकिंगलाच _____ असे ही म्हणतात.
अ) युरो मार्केट ब) डॉलर मार्केट
क) युरो डॉलर मार्केट ड) यापैकी नाही

३) _____ ही जगातील पहिली पतनियंत्रण करणारी बँक आहे.
अ) बँक ऑफ अमेरिका ब) बँक ऑफ इंग्लंड
क) आर. बी. आय. ड) यापैकी नाही

४) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना _____ मध्ये करण्यात आली.
अ) १९६४ ब) १६९४ क) १९८० ड) यापैकी नाही

५) इंग्लंडमध्ये _____ साली चलन कायदा संमत करण्यात आला.
अ) १९१६ ब) १९२८ क) १९३० ड) यापैकी नाही

६) भारतात विकास बँकांचे रूपांतर कंपनीत _____ साली करण्यात आले.
अ) १९९३ ब) १९६० क) १९८० ड) यापैकी नाही

७) आय.डी.बी.आय. ची स्थापना _____ मध्ये झाली आहे.
अ) १९६४ ब) १९४७ क) १९७० ड) यापैकी नाही

८) भारतातील पहिली विकास बँकाची स्थापना _____ वर्षी झाली.
अ) १९२१ ब) १९१७ क) १९३० ड) यापैकी नाही

९) _____ समाशोधन गृह हे जगातील पहिले समाशोधन गृह आहे.
अ) लंडन ब) मुंबई क) कोलकता ड) यापैकी नाही

१०) _____ हे शाखा बँक पद्धतीचे माहेर घर आहे.
अ) यु.एस.ए. ब) इंग्लंड क) भारत ड) यापैकी नाही

२. टीपा लिहा : १०

अ) आय.डी.बी.आय. ची कार्ये.

ब) संघ ठेवी विमा महामंडळ.

३. टीपा लिहा : १०

अ) आय.सी.आय.सी.आय. ची कार्ये.

ब) ई–बँकिंगची फायदे.

४. कोणत्याही **एकाचे** उत्तर लिहा : १०

अ) भारतातील बँकांच्या विविधीकरणाचे स्पष्टीकरण करा.

ब) इंग्लंडमधील व्यापारी बँकाचे वैशिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा.

५. कोणत्याही **एकाचे** उत्तर लिहा : १०

अ) भारताच्या आर्थिक विकासातील, विकास बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) अमेरिकन व्यापारी बँकाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

SLR-CA – 99

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) Examination, 2017
ADVANCED ACCOUNTANCY (Paper – II) (Income Tax) (Old)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

***N.B.** : **All** questions are **compulsory**.*

1. Select the correct alternative : **10**

1) _____ means a person by whom any tax or any other sum of money is payable under the provisions of the Income Tax.
   a) Person b) Assessee c) Both d) None of the above
2) Value of car provided by the employer to his employee for office use only is
   a) Nil b) Rs. 1800 c) Rs. 2400 d) Rs. 900
3) Exemption of education allowance for two children maximum Rs. _____ per month.
   a) Rs. 100 b) Rs. 150 c) Rs. 300 d) Rs. 1,000
4) Under income from business, interest on capital is
   a) Allowed expenditure b) Disallowed expenditure
   c) a) and b) both d) Partly allowed
5) The previous year is also known as _____ year.
   a) Accounting year b) Income year
   c) Financial year d) All the above
6) In case of non-Govt. employee the maximum deduction for entertainment allowance is
   a) Rs. 7,500 b) Rs. 10,000 c) Rs. 15,000 d) Nil
7) The maximum limit for deduction U/S 80 D for health insurance premium paid by cheque is
   a) Rs. 10,000 b) Rs. 15,000 c) Rs. 20,000 d) None of the above
8) 'Z' receives salary of Rs. 25,000 per month in financial year and also receives advance salary of one month. The gross salary of Z for A.Y. 2016-2017 is
   a) Rs. 2,75,000 b) Rs. 3,00,000 c) Rs. 3,25,000 d) Rs. 50,000
9) The annual value of self-occupied house is
   a) Nil b) Less municipal tax
   c) Fair rental value d) Standard rent
10) Any income from illegal business is
   a) Taxable b) Not taxable c) Partly taxable d) None of the above

2. Write short notes on **(any two)** : **10**
   1) Assessee
   2) Deductions U/S 80 D
   3) Entertainment allowance.

3. A) For the Assessment Year 2016-17 Mrs. Kanchan submits the following information of her house property. **5**

Particulars	**Rs.**
Nature of occupation	Let out
Municipal valuation	70,000
Fair rent	64,000
Rent received	84,000
Municipal taxes paid by Kanchan	10,000
Repairs expenses	1,500
Ground rent paid	10,000
Interest on loan for constructions	12,000
Vacancy period	1 Month

Compute her income from house property.

B) Mr. Anil owns 2 houses, the details regarding which are as follows : **5**

a) The first house of annual rental value of Rs. 8,000 was occupied by him for his residence. Its municipal taxes are Rs. 2,500. Anil borrowed Rs. 10,000 for its repairs on which Rs. 1,200 interest was due for the year.

b) The second house of annual rental value of Rs. 11,200 was let out at Rs. 800 p.m. He paid Rs. 1,200 as interest on money borrowed for construction of house, Rs. 160 ground rend and Rs. 5,200 in respect of this house as a legal charge to his mother as per terms of family arrangement.

Compute his taxable income from house property for A.Y. 2016-17.

4. A) Following is the Profit and Loss A/c of Mr. Karun for the year ending 31st Mar. 2016. **10**

Particulars	**Rs.**	**Particulars**	**Rs.**
To Salary to staff	20,000	By Gross profit	2,20,000
To Interest on capital	12,000	By Rent from house property	35,000
To Shop rent	18,000	By Dividend from co-op society	16,000
To Postage	2,000	By Interest on Post Office S.B. Account	2,000
To Sales tax	4,000	By Agricultural income	8,000
To Municipal tax	3,000		
To Repairs	2,000		
To Household expenses	20,000		

To Depreciation	6,000		
To Collection charges	100		
To Donations	2,000		
To LIC premium	4,000		
To Fire Insurance	900		
To Income Tax	8,000		
To Net profit	1,79,000		
	2,81,000		**2,81,000**

Other information :

1) Depreciation allowable as per rules Rs. 8,000.
2) Municipal taxes paid and repairs are related to house property let out.
3) Collection charges are in respect of dividend.
4) Donations are made to the National Sports Fund duly setup.

Compute his total income from business for the Assessment Year 2016-2017.

OR

B) Mr. S. Harsh is a leading advocate at Solapur. Following is the summary of cash book for the year ending 31-3-2016. Compute his income from profession for the A.Y. 2016-17. **10**

Particulars	**Rs.**	**Particulars**	**Rs.**
Opening balance	25,000	Salary to assistant	25,000
Professional fees	1,60,000	Rent of chamber	18,000
Arbitration fees	40,000	Household expenses	1,20,000
Gifts	25,000	Membership fees	6,000
LIC policy amount		Car expenses	20,000
received on maturity	2,00,000	Fixed deposits in SBI	2,50,000
Interest on bank		Books for profession	10,000
deposits	20,000	Advance income tax	5,000
Agricultural income	70,000	Donation to National Relief Fund	4,000
		Bonus and gifts to staff	20,000
		Purchase of computer	10,000
		Telephone expenses	13,000
		Closing balance	39,000
	5,40,000		**5,40,000**

Additional information :

1) Gifts included Rs. 7,000 received from friends and relatives on family function and balance from clients.
2) $^1/_5$ of car expenses are related to personal use.
3) Membership fees included Rs. 2,000 to Bar Council and balance to private club.
4) Depreciation allowable on assets as per Income-Tax rules amounted to Rs. 16,000 including Rs. 5,000 on car but excluding that on cost of books purchased.

5. A) Mr. Harshad working as production engineer in Asia Ltd. Solapur furnished the following particulars of his income for the year ending 31st Mar. 2016. **10**

1) Basic salary Rs. 8,000 p.m.
2) Arrears of salary for earlier years on revisions of scales Rs. 15,000.
3) Advance salary Rs. 25,000
4) Children Hostel allowance Rs. 15,000 p.a. for 2 children.
5) Transport allowance for travelling between place of work and residence Rs. 2,000 p.m.
6) Accommodation at Solapur owned by company and deducted 10% of basic salary towards rent. Furniture costing Rs. 25,000 provided in the house.
7) The company gives him free services of sweeper Rs. 150 p.m. and gardener Rs. 450 p.m.
8) Medical allowance Rs. 500 p.m. (he has incurred medical expenditure of Rs. 2,000 during the year.)
9) Company also made following payment on his behalf :
   a) Income tax Rs. 22,000
   b) Electricity bill Rs. 5,000
   c) Profession tax Rs. 2,400

Compute his taxable income under the head salary for A.Y. 2016-17 assuming that the population of Solapur city is 2.5 lakh.

OR

B) Mrs. Nayana is an employee in Hindusthan Co. Ltd., at Hydrabad, she gives the following information for the A.Y. 2016-17. **10**

1) Basic salary Rs. 20,000 p.m.
2) Dearness allowance Rs. 16,000 p.m. (Rs. 4,000 enters into retirement benefits).
3) Entertainment allowance Rs. 2,000 per month.
4) Education allowance for 2 children at Rs. 500 per month per child.
5) House rent allowance Rs. 3,200 per month, but she pays Rs. 6000 p.m. as actual rent.
6) The company has paid income-tax of Rs. 16,000 during the previous year.
7) Company provided a telephone for office and private work at her residence by meeting all the expenses amounting to Rs. 20,000 for the year.
8) Conveyance allowance of Rs. 20,000 per annum for visiting the branches.
9) Professional tax paid by Nayana Rs. 1,000 p.m.
10) Payment made by company on her behalf for wages of domestic servants. Sweeper Rs. 3,600 and cook Rs. 7,200 per year. Computer her income from salary for A.Y. 2016-17.

SLR-CA – 100

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED COST ACCOUNTING (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
3) ***Use of*** *calculator is* ***allowed****.*

1. Choose the correct alternatives from the given below : **10**

1) If fixed cost is Rs. 12,000, P/V ratio is 40%, sales is Rs. 80,000. What is the profit ?
   A) Rs. 40,000 B) Rs. 30,200
   C) Rs. 20,000 D) Rs. 92,000

2) When ratio of variable cost to sales is 65% then the P/V ratio _____
   A) 35% B) 40% C) 25% D) 65%

3) Additional cost of producing one addition unit is called _____ cost.
   A) Marginal B) Opportunity
   C) Standard D) Differential

4) If P/V ratio is 25% and fixed cost Rs. 35,000 then break-even sales are Rs. _____
   A) 1,40,000 B) 14,000 C) 87,500 D) 1,50,000

5) _____ is blue print of the projected plan of action to be carried out during specific period in future.
   A) Standard cost B) Variance
   C) Budget D) Working capital

6) Fixed cost is also called as _____ cost.
   A) Period cost B) Marginal C) Total D) Product

7) Make or buy decision can be facilitated with the help of _____ analysis.
   A) Ratio analysis B) Marginal cost
   C) Financial statement D) Fixed cost

8) A technique of the usages pre-determined cost is known as _____ costing.
   A) Standard B) Operating
   C) Batch D) Differential

9) Idle time variance is allows _____
   A) Favorable B) Adverse (unfavorable)
   C) No variance D) Good

10) A budget which relates to the individual functions in an organization are known as _____ budget.
   A) Functional B) Capital C) Fixed D) Flexible

2. Write short notes on **any two** : **10**
   A) Advantages of standard costing
   B) Features of budget
   C) Limitations of Marginal Costing.

3. A) Calculate Material Price Variance and Material Mix Variance from the following data given below : **5**

	Standard		**Actual**	
	Quantity	**Price**	**Quantity**	**Price**
Material A	20	5	20	6
Material B	30	4	20	3
Material C	50	6	60	5
	100		**100**	

B) The cost of production of a product per unit is as follows :

Direct wages	Rs. 4
Direct materials	Rs. 5
Administration overheads (fixed)	Rs. 1
Production overheads (40% fixed)	Rs. 5
Total	**Rs. 15**

The figures given above are based on an output of 1,00,000 units. Selling price per unit is Rs. 20. What is Break Even Point ? **5**

4. A company working at 50% capacity manufactures 10,000 units of a product. At 50% capacity a product cost is Rs. 180 and sale price Rs. 200. The breakup of the cost is as below :

	Cost per Unit Rs.
Material	100
Wages	30
Factory overheads	30 (40% fixed)
Administration overheads	20 (50% fixed)

At 60% working capacity raw material cost goes up by 2% and sales price falls by 2%. At 80% working capacity raw material cost increase by 5% and sales price decrease by same percentages i.e. 5%.

Prepare statement to show profitability at 60% and 80% capacity. **10**

OR

Prepare Cash Budget for three months ending 30th June 2017 from the following information : **10**

Months	Sales	Materials	Wages	Overheads
February	42,000	28,800	9,000	5,100
March	45,000	27,000	9,000	5,700
April	48,000	27,600	9,600	6,000
May	51,000	30,000	10,800	6,600
June	54,000	31,200	12,000	6,900

a) Period of credit allowed to costumers one month.

b) Period of credit allowed by suppliers two months.

c) Lag in payment of wages one month.

d) Lag is payment of overheads one month.

e) Cash and bank balance on 1st April 2017 is expected to be Rs. 60,000.

5. Calculate :
   1) Labour Rate Variance
   2) Labour Efficiency Variance
   3) Labour Cost Variance. **10**

	Standard	**Actual**
No. of Workers	500	600
Wage rate per hour	Rs. 4	Rs. 5
Hours worked	40	50

OR

From the following data, calculate : **10**

1) P/V ratio
2) Profit when sales are Rs. 20,000
3) New breakeven point if selling price is reduced by 20%.

Fixed Expense	Rs. 4,000
Break-even point	Rs. 10,000

SLR-CA – 101

Seat No.	

Set P

B.Com. – III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
INDUSTRIAL MANAGEMENT (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

Instructions : *1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*

1. Choose the correct alternative from the given below : **10**

1) Which of the following method of wage payment is beneficial to efficient workers ?
   a) Taylor's differential wage plan b) Rowan wage plan
   c) Time rate d) Piece rate

2) _____ is a relation between employer and employees and employees and employees and employees and trade union.
   a) Worker's participation b) Industrial relation
   c) Labour welfare d) Employee's morale

3) According to Industrial Dispute Act, 1947 _____ participation is started in management.
   a) Manager b) Public c) Worker's d) None

4) Human relation consists
   a) Morale b) Communication
   c) Motivation d) All of the above

5) Questionnaires, observation, interview are the methods of measuring
   a) Morale b) Efficiency c) Welfare d) Productivity

6) _____ element is not included in employees welfare plan.
   a) Canteen b) Rightful salary
   c) Housing facility d) Creches

7) Economical and non economical benefits given to personnel other than wages and salary is known as

a) Salary b) Wages c) Fringe benefits d) All of the above

8) _____ is the method of worker's participation in management.

a) Interview b) Training

c) Morale d) Workers suggestion scheme

9) In _____ system of calculation of remuneration on the basis of work completed by workers.

a) Job rate b) Time rate c) Incentive plan d) None of the above

10) According to Factory Act, 1948 number of employees are more than _____ canteen facilities should be provided.

a) 100 b) 250 c) 350 d) 450

2. Write short notes : **10**

a) Essential things of sound wage policy.

b) Need of employees welfare.

3. Write short answer : **10**

a) State the importance of industrial relation.

b) Explain the factors affecting on employee's morale.

4. a) Define 'Labours welfare'. Explain the scope of employee's welfare. **10**

OR

b) Define 'Employee's morale'. Explain the different methods of measuring morale.

5. a) Explain the merits and demerits of piece rate and time rate wage system. **10**

OR

b) Evaluate the methods of worker's participation of management.

मराठी रूपांतर

सूचना : *१)* ***सर्व*** *प्रश्न* ***आवश्यक*** *आहेत.*
२) ***उजवीकडील*** *अंक* ***पूर्ण*** *गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्यायाची निवड करा : **१०**

१) कार्यक्षम मजुरांसाठी खालीलपैकी कोणती मजुरी देण्याची पद्धत फायदेशीर आहे ?

अ) टेलरची भेदात्मक वेतन योजना ब) रोवन वेतन योजना

क) काल वेतन ड) काम/कार्य वेतन

२) _____ म्हणजे कर्मचारी आणि मालक संबंध आणि कामगार कामगारातील संबंध आणि कामगार व कामगार संघटना यांच्यातील संबंध होय.

अ) कर्मचारी सहभाग ब) औद्योगिक संबंध

क) कामगार कल्याण ड) कर्मचारी मनोधैर्य

३) औद्योगिक कलह कायदा १९४७ नुसार _____ च्या व्यवस्थापनातील सहभागास सुरुवात झाली.

अ) व्यवस्थापक ब) जनता

क) कर्मचारी/कामगार ड) वरीलपैकी नाही

४) मानवी संबंधामध्ये _____ चा समावेश होतो.

अ) मनोधैर्य ब) संदेशवहन क) कार्यप्रेरणा ड) वरील सर्व

५) प्रश्नावली, प्रत्यक्ष निरीक्षण, मुलाखत या _____ मोजण्याच्या पद्धती आहेत.

अ) मनोधैर्य/मनोबल ब) कार्यक्षमता क) कल्याण ड) उत्पादकता

६) _____ या घटकाचा कामगार कल्याण योजनेत समावेश होत नाही.

अ) उपहारगृहे ब) न्यायवेतन क) निवास सुविधा ड) पाळणागृह

७) कर्मचाऱ्यांना वेतना व्यतिरिक्त जो आर्थिक व आर्थिकेतर लाभ दिला जातो त्यास _____ असे म्हणतात.

अ) वेतन ब) मजुरी

क) अनुषंगिक हितलाभ ड) वरील सर्व

८) _____ ही कामगारांचा व्यवस्थापनातील सहभाग घेण्याची पद्धती आहे.

अ) मुलाखती ब) प्रशिक्षण

क) मनोधैर्य ड) कामगारांच्या सूचना पद्धती

९) _____ पद्धतीनुसार कर्मचाऱ्यांनी पार पाडलेल्या कामाच्या आधारे मोबदला निश्चीत केला जातो.

अ) काम/कार्य वेतन ब) समय/वेळ वेतन

क) उत्तेजनात्मक योजना ड) वरीलपैकी नाही

१०) कारखाना कायदा, १९४८ नुसार कारखान्यातील कामगारांची संख्या _____ पेक्षा जास्त असेल तर उपहारगृह सुविधा दिली पाहिजे.

अ) १०० ब) २५० क) ३५० ड) ४५०

२. टीपा लिहा : १०

अ) समाधानकारक वेतन धोरणातील आवश्यक बाबी.

ब) कर्मचारी कल्याणाची गरज/आवश्यकता.

३. थोडक्यात उत्तर लिहा : १०

अ) औद्योगिक संबंधाचे महत्व सांगा.

ब) कर्मचाऱ्यांच्या मनोधैर्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

४. अ) कामगार कल्याणाची व्याख्या द्या. कामगार कल्याणाची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०

किंवा

ब) कर्मचारी मनोधैर्य/मनोबलाची व्याख्या सांगा. कर्मचारी मनोधैर्य मोजण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

५. अ) कामवेतन पद्धती आणि कालवेतन पद्धतीचे गुण दोष स्पष्ट करा. १०

किंवा

ब) कामगारांचा व्यवस्थापनात सहभाग घेण्याच्या पद्धतीचे मुल्यमापन करा.

SLR-CA – 102

Seat No.	

Set P

B.Com. III (Semester – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED INSURANCE (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N.B. : *1) **All** questions are **compulsory**.*
*2) Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Choose correct alternatives. **10**

1) Constructive total loss occurs in _____ insurance.
   a) fire b) motor c) accident d) marine

2) Marine insurance provides compensations for loss due to
   a) fire b) accidental fire
   c) marine accident d) Marine perils

3) For transfer of marine insurance policy, _____ is necessary in insurance policy.
   a) Proof of age clause b) Valuation clause
   c) Hull clause d) Assignment clause

4) Policy proof of interest is the type of
   a) Life Insurance
   b) Personal Accident and sickness Insurance
   c) Accident Insurance
   d) Marine Insurance

5) Third party liability insurance is a important type of
   a) Marine Insurance b) Fire Insurance
   c) Life Insurance d) Accident Insurance

6) Physical disability means unable to

a) Paid insurers premium b) get salary

c) get medical benefits d) work

7) _____ insurance is the new branch at the accident insurance.

a) Motor b) Third party liability

c) Fleet d) Fidelity guarantee

8) First step of taking marine insurance is

a) payment of insurance premium b) Issue of cover-note

c) assessment of risk d) selection of company

9) On _____ Govt. of India nationalised general Insurance.

a) 1st May 2001 b) 19th April 2000

c) 1st April 1991 d) 1st May 1971

10) The _____ of General Insurance Corporation of India is situated at Mumbai.

a) State Level Office b) Branch Office

c) Divisional Office d) Head Office

2. Write short notes on : **10**

a) Marine Perils

b) Importance of Marine Insurance.

3. Write short answer : **10**

a) Explain the nature of Burglary Insurance.

b) Explain the procedure of taking Marine Insurance Policy.

4. a) State the meaning of 'Personal Accident and Sickness Insurance' which type of protection given under this insurance ? **10**

OR

b) Explain the various clauses of Marine Insurance Policy.

5. a) State the organisation structure and functions of General Insurance Corporation of India (GIC). **10**

OR

b) State in details various types of Marine Insurance Policy.

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) **सर्व** प्रश्न **आवश्यक** आहेत.*
*२) **उजवीकडील** अंक **पूर्ण** गुण दर्शवितात.*

१. योग्य पर्यायाची निवड करा : १०

१) आण्वयिक (परिणामांनी) संपूर्ण हानी _____ विम्यात आढळते.
अ) अग्नि ब) मोटार क) अपघात ड) सागरी

२) सागरी विम्याद्वारे _____ मुळे होणाऱ्या हानीची भरपाई दिली जाते.
अ) अग्नि ब) अपघाती आग
क) सागरी अपघात ड) सागरी धोके

३) सागरी विमा पत्राचे हस्तांतर करण्यासाठी विमापत्रात _____ असवि लागते.
अ) वयाचा पुरावा कलम ब) मुल्यांकन कलम
क) जहाज कलम ड) अग्निहस्तांकन कलम

४) हितपुरावा विमापत्र हा _____ चा प्रकार आहे.
अ) आर्युर्विमा ब) वैयक्तिक अपघात व आजारपणाचा विमा
क) अपघात विमा ड) सागरी विमा

५) तृतीय पक्ष जबाबदारी विमा हा _____ चा महत्वाचा प्रकार आहे.
अ) सागरी विमा ब) अग्नि विमा क) जीवन विमा ड) अपघात विमा

६) शारीरिक विकलांगता म्हणजे _____ असमर्थ होय.
अ) विमा हप्ता भरण्यास ब) पगार मिळण्यास
क) वैद्यकिय फायदा मिळविण्यास ड) काम करण्यास

७) _____ विमा ही अपघात विम्याची नविन शाखा आहे.
अ) मोटार ब) तृतीय पक्ष जबाबदारी
क) जहाज ताफा ड) प्रामाणिकपणाचा हमी

८) सागरी विमा उतरविण्यामध्ये _____ हा पहिला टप्पा अवस्था आहे.
अ) विमा हप्ता भरणे ब) कच्चे विमापत्र देणे
क) धोक्याची तपासणी करणे ड) विमा कंपनीची निवड करणे

९) भारत सरकारने सर्वसाधारण विम्याचे राष्ट्रियीकरण _____ रोजी केले.

अ) १ मे २००१ ब) १९ एप्रिल २०००

क) १ एप्रिल १९९१ ड) १ मे १९७१

१०) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाचे _____ मुंबई येथे आहे.

अ) राज्यस्तरिय कार्यालय ब) शाखा कार्यालय

क) विभागीय कार्यालय ड) मुख्यालय/मुख्य कार्यालय

२. टिपा लिहा : १०

अ) सागरी धोके

ब) सागरी विम्याचे महत्व.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. १०

अ) घरफोडीच्या विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) सागरी विमा घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

४. अ) 'वैयक्तिक अपघात आणि आजारपणाच्या विम्याचा' अर्थ सांगा. या विम्या अंतर्गत कोणकोणत्या बाबतीत संरक्षण दिले जाते. १०

किंवा

ब) सागरी विम्यातील विविध कलमे सविस्तर स्पष्ट करा.

५. अ) भारतीय सर्वसाधारण विमा महामंडळाची संघटनरचना व कार्ये सांगा. १०

किंवा

ब) सागरी विमापत्राचे विविध प्रकार सविस्तर सांगा.

_____

SLR-CA – 103

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – III) (Sem. – VI) (Old) Examination, 2017
ADVANCED STATISTICS (Paper – II)

Day and Date : Monday, 30-10-2017 Max. Marks : 50
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

N. B. *: 1)* ***All*** *questions are* ***compulsory****.*
2) ***Each*** *question carries* ***equal*** *marks.*
3) Figures to the ***right*** *indicate* ***full*** *marks.*
4) ***Use*** *of Soundless calculators in* ***allowed****.*

1. Choose the most appropriate alternative amongst the given for **each** question : **10**

I) In a L.P.P., objective function is expressed in
a) Linear form b) Quadratic form c) cubic form d) none of these

II) In a L.P.P. of the objective function is optimum of two vertices of a common region, then that L.P.P. has
a) unique solution b) infinite many solutions
c) unbounded solution d) none of these

III) In a L.P.P. if the common region in a graphical method is an empty set, then that L.P.P. has
a) unique solution b) infinite many solutions
c) no solution d) none of these

IV) Assignment algorithm has been developed by
a) Walter A. Schwartzg b) Johnson
c) Hungerian d) None of these

V) To solve an unbalanced assignment problem with cost matrix of order $m \times n$, what is to be introduced when $m > n$?
a) No. of rows b) No. of columns
c) Not necessary to do anything d) None of these

VI) An assignments to the assignment problem with cost matrix of order n is optimum of number of assignment is
a) less than n b) greater than n c) equal to n d) none of these

VII) In North West corner of finding an IBFS to the transportation problem, the first allocation is made in the
a) $(1, 1)^{th}$ cell
b) cell with least cost in the first row
c) cell with the least cost in the first column
d) none of these

P.T.O.

VIII) In a transportation problem, the solution under consideration is the optimum if dij = zij – cij is
a) ≤ 0 b) ≥ 0 c) $= 0$ d) none of these

IX) Sequencing algorithm has been introduced by
a) Walter A Schwartz b) Hungerian
c) Johnson d) None of these

X) Sequencing problem of n jobs through three machines A, B, C in the order ABC can be solved if any of the following conditions is satisfied.
a) min {Ai} $\geq$ max {Bi} b) max {Ai} $\geq$ min {Bi}
c) min (Ai) $\geq$ max {Ci} d) none of these

2. A) Solve the following L.P.P. by graphical method : **5**

max. $Z = x_1 + 2x_2$

s.t.t.c.

$x_1 - x_2 \leq 1$

$x_1 + x_2 \geq 3$

$x_1, x_2 \geq 0$

B) Write a short note on matrix minima method of finding an IBFs to the given transportation problem. **5**

3. A) We have five jobs each of which must go through the two machines A and B in the order A B. Processing times in hours are given in the table below : **5**

job (i) :	1	2	3	4	5
machine A (Ai) :	5	1	9	3	10
machine B (Bi) :	2	6	7	8	4

Determine a sequence for the five jobs that will minimize the total elapsed time.

B) Find an IBFs by VAM to the following transportation problem. **5**

			To				**Av.**
From	9	12	9	6	9	10	5
	7	3	7	7	5	5	6
	6	5	9	11	3	11	2
	6	8	11	2	2	10	9
Req^n	4	4	6	2	4	2	

4. Attempt **any one** of the following : **10**

A) Write in detail Hungerian algorithm.

B) Solve the following transportation problem.

	D_1	D_2	D_3	D_4	Available
O_1	23	27	16	18	30
O_2	12	17	20	51	40
O_3	22	28	12	32	53
Required	22	35	25	41	

5. Attempt **any one** of the following : **10**

A) Explain in detail the procedure of finding an optimum solution to the given transportation problem.

B) Find the sequence that minimises the total time required in performing the following jobs on three machines in the order ABC.

Processing time (in hours) on	**Job**					
	1	2	3	4	5	6
machine A	8	3	7	2	5	1
machine B	3	4	5	2	1	6
machine C	8	7	6	9	10	9

SLR-CA – 104

Seat No.	

Set P

B.Com. (Part – I) (Semester – I) (New) (CBCS) Examination, 2017
ENGLISH (Compulsory) (Golden Petals)

Day and Date : Tuesday, 24-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

1. Complete the following statements by choosing correct alternative from those given. **14**
   1) Charlie Chaplin was born in _____
      a) New York b) London c) Paris d) Manhattan
   2) Sir Thomas Wyatt is credited with introducing the genre of writing the _____
      a) Ballad b) Soliloquy c) Satire d) Sonnet
   3) In the poem 'Success is Counted Sweetest' the colour attributed to the Host who took the flag is _____
      a) Red b) Green c) Purple d) White
   4) Nachiketa's father chose only the _____ cows to give away in *yajna*.
      a) Old b) Young c) Expensive d) Beautiful
   5) Shanti Tiggawas found hanging with a _____ tied around her throat.
      a) Dupatta b) Rope c) Fan d) Gamcha
   6) Tigga had impressed the firing instructors with her skills in handling guns and earned the top-most position of _____
      a) Major b) Marksman c) Military officer d) Marshal
   7) As 'The Little Tramp', Charlie was quite notable for his baggy trousers, big shoes and for his _____ skill in falling and skidding.
      a) Stylistic b) Childish c) Acrobatic d) Sporty
   8) <u>Ashoka</u> was a great emperor. The underlined word is _____ noun.
      a) Proper b) Collective c) Common d) Material
   9) We shall expect you and _____ at the function.
      a) he b) him c) it d) our
   10) My brother is _____ teacher.
      a) The b) an c) a d) No article

P.T.O.

11) The earth _____ around the sun.
   a) Moved b) Moving c) Move d) Moves
12) Siddharth _____ swimming in the pool for five hours.
   a) was b) has been c) have been d) was being
13) Manish _____ leaving for Mumbai tomorrow.
   a) was b) can c) is d) must
14) The baby cried because _____ was hungry.
   a) it b) he c) she d) they

2. Answer the following questions in **two** or **three** sentences **each** (**any seven**) : **14**
   1) Which wing of the army did Shanti Tigga join ?
   2) Why was *Yama* pleased with Nachiketa ?
   3) How did Charlie Chaplin get the role ?
   4) What do you know about Charlie Chaplin ?
   5) How did Shanti impress her firing instructors ?
   6) What was Nachiketa's third wish ?
   7) What allegations were made on Shanti before she was kidnaped ?
   8) What is the peculiar nature of the Viswajet *yajna* ?

3. A) Answer the following questions in about **50** words **each** (**any two**) : **8**
   1) How do you communicate with your parents when you need to seek their permission for a school trip with your friends ?
   2) What is communication ?
   3) You forgot to do your homework and got scolded by the teacher. State four possible causes for this.

   B) Answer the following questions in about **4-5** lines **each** (**any two**) : **6**
   1) What is the analogy used by the poet in the poem 'Success is Counted Sweetest' ?
   2) Write a brief note on the conflicting emotions of the poet described in 'I find no Peace'.
   3) What are the attributes of Success, according to Emily Dickinson ?

4. Answer **any one** of the following : **14**
   1) Explain the process of communication with its multiple parts and stages.
   2) Describe the 3 'M' approaches to make your communication effective.

5. What are the types of communication ? Discuss the merits and demerits of Verbal (Oral and Written) Communication ? **14**

SLR-CA – 105

Seat No.	

Set P

B.Com. – I (Semester – I) (CBCS) (New) Examination, 2017
MARATHI (Comp.)
Pratibharang

Day and Date : Saturday, 28-10-2017 Max. Marks : 70
Time : 2.30 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा : १४

१) 'लिळाचरित्र' हा ग्रंथ कोणी लिहला ?
अ) नागदेवाचार्य ब) चक्रधर क) म्हाईंभट ड) गोविंदप्रभू

२) सत्यशोधक समाजाची स्थापना कोणी केली ?
अ) राजाराम मोहन राय ब) महात्मा जोतिबा फुले
क) न्या. रानडे ड) महात्मा गांधी

३) 'कृष्णाकाठ' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) यशवंतराव चव्हाण ब) महात्मा जोतिबा फुले
क) द. मा. मिरासदार ड) आशा बगे

४) मराठीतील विनोदी साहित्याची समृद्ध परंपरा चालवणारे कथा लेखक कोण ?
अ) प्रकाश गव्हाणे ब) अजय कांडर क) भा. रा. तांबे ड) द. मा. मिरासदार

५) आशा बगे यांच्या कोणत्या कादंबरीला २००६ चा साहित्य अकादमी पुरस्कार मिळाला आहे ?
अ) भूमी ब) सेतू क) झुंबर ड) त्रिदल

६) 'भावार्थ दिपिका' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
अ) संत सावता माळी ब) संत जनाबाई
क) संत ज्ञानेश्वर ड) संत रामदास

७) संत सावता माळी यांचा जन्म कोणत्या जिल्ह्यात झाला ?
अ) बीड ब) परभणी क) लातूर ड) सोलापूर

८) 'कवी शिलेदार' या टोपण नावाने कविता लेखन करणारे कवी कोण आहेत ?
अ) राम जोशी ब) बॅ. पी. जी. पाटील
क) वि. वा. शिरवाडकर ड) त्र्यं. बा. ठोंबरे

९) 'घार हिंडते आकाशी । झांप घाली पिल्लापासी ।।' या ओळी कोणत्या संताच्या अभंगातील आहेत ?

अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत रामदास

क) संत जनाबाई ड) संत सावता माळी

१०) कोणता ग्रंथ प्रपंच व परमार्थ यांचे उत्तम भान देणारा आहे ?

अ) करुणाष्टके ब) दोन रामायणे

क) दासबोध ड) ज्ञानेश्वरी

११) 'शेतकऱ्याचा आसूड' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

अ) द. मा. मिरासदार ब) महात्मा जोतिबा फुले

क) यशवंतराव चव्हाण ड) बॅ. पी. जी. पाटील

१२) कोणते माध्यम हे पूर्णपणे श्राव्य माध्यम आहे ?

अ) वृत्तपत्रे ब) दूरदर्शन

क) आकाशवाणी ड) मासिके

१३) आजच्या काळाला कोणते युग म्हणतात ?

अ) जाहिरात युग ब) फेसबुक युग क) मोबाईल युग ड) रेडियो युग

१४) जाहिरातीत अत्यंत महत्त्वाचा घटक कोणता ?

अ) घोषवाक्य ब) उपमथळा

क) जाहिरातीचा मथळा ड) संस्थेची मुद्रा

२. **दोन** ते **तीन** वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही **सात**) : **१४**

१) कष्टात विठ्ठलाचं रूप पाहणारा संत कवी कोण आहे ?

२) आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार म्हणून कोणास ओळखले जाते ?

३) बहिणाबाईच्या कवितांबद्दल आचार्य आत्रे काय म्हणाले ?

४) उत्तम पुरुषाची लक्षणे रामदासांनी कोणती सांगितली आहेत ?

५) परमीट रूमच्या बाहेर कवीला कशाचे चित्र दिसते ?

६) जनसंपर्कासाठी कोणते साधन महत्त्वाचे मानले जाते ?

७) कोणत्या लोकसंपर्कमाध्यमाद्वारे जाहिराती लोकांपर्यंत पोहचवल्या जातात ?

८) जाहिरातीचे घटक कोणते ते लिहा ?

३. लघुत्तरी प्रश्न : टीपा लिहा (कोणतेही **दोन**) : ८

अ) टीपा लिहा

१) आवक – जावक

२) 'बाबू पैलवानाचे उपोषण' या कथेतील विनोदाचे स्वरूप

३) 'माणूस' या कवितेचा आशय लिहा.

ब) लघुत्तरी प्रश्न : संदर्भासह स्पष्टीकरण (कोणतेही **दोन**) : ६

१) माझा मराठाचि बोलु कौतुके । परि अमृताते पैजा जिंके
ऐसी अक्षरे रसिके । मेळविन

२) माणसाला मुक्त करण्याची प्रतिज्ञा घेऊनच या विद्यापीठाचा जन्म झाला आहे.

३) घालु कशी कशिदा मी ? होती किती सांगु चुका
बोचे सुई फिरफिरूनी वेळ सख्या जाय फुका

४. शेतीच्या सुधारणेविषयी महात्मा जोतिबा फुले यांनी कोणते उपाय सुचविले आहेत ते स्पष्ट करा ? १४

किंवा

जाहिरात लेखन म्हणजे काय ? ते सांगून आकाशवाणी जाहीरातीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

५. 'प्रबोधन झाले रयतेचे' या कवितेचा आशय स्पष्ट करा. १४